

UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA FILOZOFICKÁ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2013

Adam Karbaš

Univerzita Pardubice

Fakulta filozofická

Činnost a osud skupiny Hory Hostýnské ve třetím odboji

Adam Karbaš

Diplomová práce
2013

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2010/2011

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Adam Karbaš**
Osobní číslo: **H11690**
Studijní program: **N7105 Historické vědy**
Studijní obor: **Kulturní dějiny: Soudobé dějiny**
Název tématu: **Činnost a osud skupiny Hory Hostýnské ve třetím odboji**
Zadávající katedra: **Ústav historických věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Diplomová práce se bude především zaměřovat na odbojovou činnost skupiny Hory Hostýnské od jejího vzniku 27. 6. 1948 až do doby konání soudního procesu v létě 1951. Práce by měla také přiblížit životy a osudy předních členů tohoto uskupení (Josef Čuba, Miloslav Pospíšil, Vladimír Rajnoch, Sigmund Bakala atd.). Dále se bude zabývat represivními složkami státu, které skupinu rozbily, a také československou justicí v 50. letech. Hlavními zdroji pro tuto práci budou archivní prameny, vydaná literatura, popřípadě svědectví pamětníků.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

BABKA, L. VEBER, V. (eds.): Za svobodu a demokracii III. Třetí (protikomunistický) odboj, Hradec Králové 2003 ČAPEK, M.: Poražení vítězové: Kapitoly z třetího odboje, Praha 2003 DVOŘÁKOVÁ, Z.: Charakteristika třetího odboje. In: Za svobodu a demokracii III. Třetí (protikomunistický) odboj, Hradec Králové 2003 DVOŘÁKOVÁ, Z.: Z letopisů třetího odboje, Praha 1992 KAPLAN, K. - PALEČEK, P.: Komunistický režim a politické procesy v Československu, Brno 2001 POSPÍŠIL, J.: Hyeny v akci, Vizovice 2003 POSPÍŠIL, J.: Nesmiřitelní, Hory Hostýnské, Vizovice 1992 RADOSTA, P.: Protikomunistický odboj. Historický nástin, Praha 1993 ŠEDIVÝ, Z.: Velká operace. Pokus Státní bezpečnosti o likvidaci třetího odboje, Vimperk 1996 TOMEK, P.: Dvě protikomunistické skupiny na Moravě v 50. letech, Praha 2005

Vedoucí diplomové práce: **doc. PhDr. Václav Veber**
Ústav historických věd

Datum zadání diplomové práce: **30. dubna 2011**

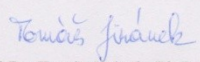
Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2013**

prof. PhDr. Petr Vorel, CSc.
děkan

L.S.

doc. PhDr. Tomáš Jiránek, Ph.D.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2012

Prohlášení autora

„Prohlašuji, že tuto práci jsem vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.“

V Pardubicích dne 24. 6. 2013

Adam Karbaš

Poděkování:

Na tomto místě bych rád poděkoval doc. PhDr. Václavu Veberovi za ochotu a vstřícnost během vedení mé diplomové práce. Dále chci poděkovat mým blízkým za podporu během studia a při psaní této práce.

Anotace

Obsah této diplomové práce je věnován problematice třetího protikomunistického odboje. Zabývá se činností odbojové skupiny Hory Hostýnské, snaží se charakterizovat její členy i aktivity, ale prostor nechává rovněž na způsob práce Státní bezpečnosti, která se skupinu a její členy snažila od podzimu 1949 podchytit. Práce rovněž naznačuje způsob vypořádání se se členy skupiny během vykonstruovaného soudního procesu, na jehož konci byly čtyři rozsudky smrti.

Klíčová slova

Hory Hostýnské, třetí odboj, politické procesy, rehabilitace Josef Čuba, Miloslav Pospíšil, Vladimír Rajnoch

Summary

This thesis is devoted to the third anti-communist resistance in Czechoslovakia. It deals with the activities of resistance group Hory Hostýnské. It's trying to characterize its members and activities, but also it leaves space on work of State Security, which the group and its members tried to capture on autumn 1949. The work also suggests a way to deal with members of the group during a trumped-up trial, at the end of the four death sentences.

Key words

Hory Hostýnské, third resistance movement, political processes, rehabilitation, Josef Čuba, Miloslav Pospíšil, Vladimír Rajnoch

OBSAH:

1. ÚVOD	1
2. KRITICKÁ REFLEXE HLAVNÍCH PRAMENŮ A LITERATURY	4
3. NÁSTIN PROBLEMATIKY TŘETÍHO ODBOJE	13
4. POKUS MILOSLAVA POSPÍŠILA O PŘEKROČENÍ STÁTNÍCH HRANIC.....	17
5. ZALOŽENÍ SKUPINY HORY HOSTÝNSKÉ.....	25
5.1 NÁZEV SKUPINY.....	29
5.2 ROZŠÍŘENÍ SKUPINY	32
6. HORY HOSTÝNSKÉ V PRVNÍ FÁZI ČINNOSTI.....	35
6.1 DEMONSTRAČNÍ AKCE V LOUČCE	35
6.2 AKCE GRYGAR	36
6.3 PRVNÍ POLOVINA ROKU 1949 A PŘÍPRAVA NA ILEGALITU.....	40
7. VYMEZENÍ ODBOJOVÉ SKUPINY TROJÁK	45
7.1 RUDOLF SACHER	47
8. DRUHÁ FÁZE HOR HOSTÝNSKÝCH	51
8.1 KELČ	54
8.2 ZATČENÍ JOSEFA ČUBY A ANTONÍNA KOHOUTA	60
8.3 STB V GOTTWALDOVSKÉ NEMOCNICI - PAST NA BRATRY RAJNOCHOVY	62
8.4 "REALIZACE" V HRADČANECH.....	68
9. POSLEDNÍ ROK ČINNOSTI.....	74
9.1 ÚTĚK ZA HRANICE	74
9.2 ŘÁD SKUPINY HORY HOSTÝNSKÉ	78
9.3 AKCE POD TESAČEM	84
10. LIKVIDACE SKUPINY.....	90
10.1 ZATČENÍ MILOSLAVA POSPÍŠILA A ZBYLÝCH ČLENŮ	90
10.3 POSLEDNÍ Z HOR HOSTÝNSKÝCH – FRANTIŠEK MOTALA	93
11. KRAJSKÉ VELITELSTVÍ STB GOTTWALDOV A AKCE "HORY HOSTÝNSKÉ"	96
12. ÚTĚK JANA DAVIDA Z NEMOCNICE V UHERSKÉM HRADIŠTI.....	104

13. SOUDNÍ PROCES SE SKUPINOU MILOSLAV POSPÍŠIL A SPOL.	112
13. 1 VÝKON TRESTŮ SMRTI	120
13. 2 SOUDNÍ REHABILITACE	123
14. ZÁVĚR.....	127
15. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	129
16. SEZNAM UŽITÝCH ZKRATEK	133
17. RESUMÉ.....	135
18. PŘÍLOHY	136

1. ÚVOD

„Jednou z forem boje proti našemu lidově demokratickému zřízení je tvoření ilegálních teroristických skupin, které se snaží jednak ničit a rozvracet náš znárodněný průmysl, distribuci, jednak brzditi mechanisaci a socialisaci naší vesnice vražděním a terorizováním předních budovatelů a veřejných funkcionářů, zastrasováním všeho pokojného a pracujícího lidu jak ve městech, tak i na vesnici ... K úspěšnému provádění této rozvratnické činnosti stále shromažďovali zbraně a střelivo, které pak používali proti bezpečnostním orgánům ... A tak sešli se vesničtí boháči, bohatí obchodníci, bývalí vykořisťovatelé, vyslovení třídní nepřátelé spolu s deklasovanými elementy a zrádci dělnické třídy na jedné platformě ... Šli ostře a bezohledně proti lidu, proti naší pravdě, proti našemu mírovému úsilí, proti naší výstavbě proti čemuž nemohli postaviti nic než banditismus a vraždění.“¹

Tato slova zazněla po vynesení rozsudku Státního soudu, oddělení Brno z úst předsedy soudního senátu Dr. Vladimíra Podčepického. V důsledku podobných projevů komunistické propagandy, časovému odstupu, ale také rovněž díky nedostatečnému vyrovnání se s minulostí v české společnosti, je dodnes v problematice „hostýnských partyzánů“ řada otazníků a zbývá v ní spousta bílých míst. V obecném povědomí informované veřejnosti se vyskytuje množství nepravd a polopravd, které jsou často zahaleny do hávu tajemna.

Tématem odbojové skupiny Hory Hostýnské se po listopadu 1989 jako první zabýval spisovatel a právník Jaroslav Pospíšil v knize Nesmiřitelní: Hory Hostýnské Tato monografie, jež stojí na pomezí odborné práce a literatury faktu, však svým rozsahem nemohla zdaleka obsáhnout tuto širokou problematiku.

Druhá práce mapující činnost třetího odboje v Podhostýnském mikroregionu je studie Markéty Doležalové Odbojová skupina „Hory Hostýnské“ – Pravda a lež, která si klade ambice na osvětlení některých dosud přežívajících nepravd a polopravd, jež jsou s dotčenou odbojovou skupinou spojené.

Vzhledem k tomu, že odbojová skupina Hory Hostýnské vykazovala činnost po dobu téměř tří let a na jejích aktivitách se podílelo několik desítek lidí, je zřejmé, že výše uvedené práce nemohly téma vyčerpat beze zbytku.

Cílem předkládané diplomové práce je přiblížit a detailně popsat okolnosti vzniku

¹ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 1, Rozsudek čj. 2. Ta II 31/51. Státní soud, oddělení Brno v Gottwaldově dne 26. května 1951, str. 11-12.

skupiny Hory Hostýnské, její činnost, členskou základnu, práci Státní bezpečnosti, pokusy o infiltraci, její likvidaci a následný soudní proces s jádrem skupiny, jakož i výkonem absolutních trestů u čtyř členů skupiny a následnou snahou o rehabilitaci na přelomu 60. a 70. let.

Východiskem pro jádro práce byl podrobný archivní výzkum omezený především na prameny úřední povahy. Tyto archiválie pocházející převážně z provenience Státní bezpečnosti, Státní prokuratury a Státního soudu oddělení Brno. Bylo proto zapotřebí tyto dokumenty konfrontovat a to jak mezi sebou, tak i se vzpomínkami pamětníků.

Zde jsem však narazil na zásadní problém, se kterým musí počítat každý, kdo se problematikou třetího odboje zabývá. Tím je značný časový odstup a s ním spojený počet pamětníků. Zatímco badatelé začínající se zabývat v 60. letech druhým odbojem čelili časovému odstupu dvaceti let, v případě současného studia odboje třetího je nutné překonat odstup více než šedesátiletý. A tak zatímco ještě na počátku 90. let žila ještě řada přímých účastníků a členů skupiny Hory Hostýnské², dnes již bohužel z přímých svědků událostí není nikdo naživu nebo se mi je nepodařilo vyhledat. Ze členů Hor Hostýnských a skupiny Troják jsem pátral především po mladších členech a po těch, u kterých nebylo známo úmrtí. Jednalo se především o Zdeňka Šmoru a Františka Rajnocha.³ Šetření však nemělo kladné výsledky.

K tomu je nutno dodat, že ve své práci jsem měl v plánu čerpat pouze ze vzpomínek přímých svědků událostí a vyvarovat se z důvodu objektivit vzpomínkám z doslechu. Ještě v době zadání této práce, žila poslední mně známá pamětnice Dalila Češková – Bártková. Ta však bohužel ještě před tím, než mohlo dojít ke schůzce, na podzim 2011 zemřela.

Z důvodu neexistence očitých svědků události a možnosti čerpat nových poznatků, rozhodl jsem se pro tyto účely využít záznamů z internetového portálu Paměť národa, dále z nahrávek pamětníků spravovaných Ústavem pro studium totalitních režimů, prepisů pamětí z portálu totalita.cz a v neposlední řadě vzpomínek, které zaznamenal Jaroslav Pospíšil v průběhu vzniku knihy *Nesmiřitelní: Hory Hostýnské*. Z uvedených vzpomínek, často vytržených z kontextu, jsem se následně snažil komparovat konkrétní skutečnosti zjištěné během archivního výzkumu a rovněž jimi práci doplnit.

Cílem této práce je tedy především popsat vznik odbojové skupiny Hory Hostýnské, přiblížit její členy, zmapovat činnost, jakož i pokusy Státní bezpečnosti o infiltraci skupiny. V práci bych chtěl vymezit působnost skupiny Troják a rovněž způsob získávání spolupracovníků StB. Dále se chci zaměřit na průběh samotného vyšetřování, rovněž i

² Viz POSPÍŠIL, Jaroslav. *Nesmiřitelní: Hory Hostýnské*. Vizovice, 1992. ISBN 80-901199-0-5.

³ Snaha o kontaktování proběhla prostřednictvím příslušných poboček KPV i v místě bývalých bydlíšť.

hlavním soudním líčením, následným odvoláním u Nejvyššího soudu, výkonem absolutních trestů a procesem rehabilitace.

Jsem si vědom, že přes veškeré vynaložené úsilí nemůže tato práce zmapovat problematiku Hor Hostýnských bezezbytku. Tento fakt je dán velkým množstvím souvislostí a osob, které se v průběhu bezmála tříleté existence skupiny na událostech podílely. Práce by musela několikanásobně překročit svůj rozsah, aby problematice odbojářů z Podhostýnského kraje bylo učiněno za dost a byla bezezbytku naplněna, přesto mou snahou je přispět alespoň malým dílem do tohoto širokého tématu a doplnit jej o dosud neznámé skutečnosti.

2. KRITICKÁ REFLEXE HLAVNÍCH PRAMENŮ A LITERATURY

Přestože byla k problematice odbojové skupiny Hory Hostýnské vydaná literatura v podobě prací Jaroslava Pospíšila a Markéty Doležalové, ihned po konfrontaci jejich prací s dostupnými prameny jsem zjistil především v práci prvně jmenovaného autora značné nesrovnalosti. Přestože patnácti stránková studie Markéty Doležalové přináší cenné poznatky a postřehy k tématu, je svým rozsahem nutně limitována. Pro potřebu této práce bylo proto nutné provést nový archivní výzkum a Pospíšilovu práci využít spíše jen jako pomocné vodítko, než jako relevantní zdroj informací.

1. Prameny

Největší rozsah archivních pramenů, které byly pro tuto práci využity, pochází z Archivu bezpečnostních složek. Vycházím konkrétně především ze spisů Krajské správy ministerstva vnitra v Ostravě⁴ a dokumentů z provenience Státní bezpečnosti, především pak

z příslušných vyšetřovacích spisů⁵ a k nim přiřazených operativních materiálů.⁶ Za další významný pramenný zdroj považuji fond Státní prokuratury⁷, jenž je uložen v Národním archivu. V původním úmyslu bylo rovněž čerpat v Moravském zemském archivu z archivních fondů C 145 a C 150, Státní soud Brno. Zjistil jsem však, že všechny potřebné dokumenty, které bych v práci z těchto fondů mohl využít, jsou díky praxi trojího vyhotovování dokumentů obsaženy již ve výše zmíněných fondech. Jedno provedení soudních spisů bylo

⁴Archiv bezpečnostních složek (dále jen) ABS, fond Krajská správa MV Ostrava, Akce „Hory Hostýnské“, sign. S-705/1

ABS, fond Krajská správa MV Ostrava, sign. S-705/2

ABS, fond Krajská správa MV Ostrava, sign. S-705/3

⁵ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Čuba Josef a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 1–3.

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno František Kundera a spol. „Hory Hostýnské“, sv. 1.

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Osobní vyšetřovací svazek Rudolf Sacher a spol., sv. 1–2.

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pala Ladislav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 1–2.

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 1–7.

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Skupinový vyšetřovací svazek Rudolf Sacher a spol., sv. 1–4.

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Smékal Ladislav a spol., sv. 1–2.

⁶ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 1–14.

⁷ Národní archiv (dále jen NA), fond Státní prokuratura

NA, fond Státní prokuratura Praha

NA, fond Státní prokuratura – oddělení Brno

zakládáno do vyšetřovacích spisů, druhé příslušelo Státní prokuratuře a třetí zůstávalo Státnímu soudu, oddělení Brno.

Ve Státním okresním archivu v Kroměříži jsem studoval fond Místní národní výbor Rajnochovice, který mimo jiné obsahuje kroniku obce, z let 1945 – 1957, přičemž v letech 1945 – 1949 ji spravoval Josef Čuba, ústřední postava skupiny Hory Hostýnské. Avšak kronika i celý zmiňovaný fond se ukázaly jako pro tuto práci neúčelné.

Přestože je ve vyšetřovacích protokolech Josefa Čuby několikrát zmínka o jeho zabaveném zápisníku, nepodařilo se mně tohoto ego dokumentu dohledat. Stejně tak vyšetřující spisy až na výjimky neobsahují žádné dokumenty osobní povahy.⁸ Ty v případě druhé, resp. třetí fáze činnosti skupiny nevznikaly zřejmě pro zachování konspirace pro případ zatčení, což naznačuje i Řád skupiny Hory Hostýnské.⁹ Vzhledem k absenci ego dokumentů, byla práce archivního výzkumu až na výjimky omezena na prameny úřední povahy.

Pro správné uchopení získaných informací bylo nutné porozumět době vzniku těchto pramenů. Zároveň bylo zapotřebí si uvědomit, že není možné popsání události vytrhávat z kontextu doby a především nelze hodnotit morálku a jednání zúčastněných z pohledu dnešního sociálního diskurzu. V těchto případech je vždy třeba, zachovat si kritický odstup a počítat s tím, že některé obsažené údaje nemusí být vždy záměrně vymyšlené, může se jednat i o omyl či nepochopení. Rovněž je třeba počítat i s jistým socio – intelektuálním a ideologickým omezením příslušníků Státní bezpečnosti coby původců těchto archiválií.¹⁰ Zohledněn musel být rovněž způsob práce StB, přistupující během výslechů k metodám hrubého fyzického i psychického násilí. Proto jsem si během této práce stále musel klást otázku, zda uvedené skutečnosti se zakládají na pravdě, zda byly získány pod nátlakem či vynucením nebo dokonce zcela vykonstruovány.

Ze všech těchto popsaných důvodů bylo třeba podrobit dostupné prameny nezaujaté kritice, vzájemně je komparovat a s jistým odstupem je za pomoci jiných zdrojů, pokud existují, analyzovat.

Druhým druhem pramenů užitých pro účely této práce byly vzpomínky pamětníků. Jak již bylo zmíněno, vzhledem k neexistenci relevantních pamětníků, jednalo se o zprostředkované vzpomínky, u jejichž vzniku jsem nebyl přítomen. U tohoto zdroje informací bylo zapotřebí neopomenout, že vzpomínky vycházejí z faktických prožitků daných situací,

⁸ Výjimky tvoří především zadržené dopisy.

⁹ Viz kapitola 9.2

¹⁰ TOMEK, Prokop. *Svazek StB jako historický pramen*. In: Soudobé dějiny, 2005, 1, s. 208 – 214. ISSN 1210-7050.

jsou však ovlivněny značným časovým odstupem. Podávané informace jsou značně subjektivní, může docházet k selektivnosti nepohodlných dat a k „příkrášlování“ příběhu. Pokud je však na tyto nevýhody paměti a výstupů orální historie brán zřetel, slouží pak jako neocenitelný zdroj informací, který přináší možnost komparace s písemnými prameny a také doplnění nejasných informací.¹¹

Na tomto místě bych chtěl ještě učinit poznámku o způsobu citací z dokumentů úřední povahy. Ty jsou v textu této práce přes veškeré gramatické a stylistické chyby zachovány v původní podobě, aniž bych do nich nějakým způsobem zasahoval.

2. Literatura

Jaroslav Pospíšil: *Nesmiřitelní: Hory Hostýnské*

Jaroslav Pospíšil (*1941), rodák z Jankovic u Holešova, je právník a spisovatel především na poli literatury faktu. Ve svých pracech se zabývá nacistickou a komunistickou totalitou na střední Moravě. Je rovněž trojnásobným držitelem Ceny Egona Erwina Kische.¹² Spisovatel vešel rovněž do povědomosti díky třem soudním sporům za výroky ve svých knihách *Hyeny* a *Hyeny v akci*. Od dvou těchto občansko právních sporů odešel jako poražený a musel se veřejně omluvit za překrucování faktů a poškození dobrého jména dotčených.¹³

Pospíšilova kniha, jež měla být původně pro mou práci klíčovým zdrojem informací, byla vydána v roce 1992. Vzhledem k ranému datu vydání knihy po pádu komunismu, se nabízí otázka, mohl Jaroslav Pospíšil ve své práci využít pramenů z provenience StB, jak v práci uvádí? Pokud ne, z jakých pramenů potom čerpal?

Obeznačen dostupnými materiály, jsem nastudoval Pospíšilovu knihu a zjistil, že otazníků a nejasností je v knize skryto více než dost.

Práce je uvedena rozsáhlými kapitolami o pounorových událostech na Zlínsku, Holešovsku a Bystřicku, a tak se ústřední téma poprvé objevuje až na straně 87. Hned na druhé straně stati, kde autor popisuje první schůzku skupiny, uvádí: „*Na první ilegální schůzce se čtyřka schází 27. 6. 1948 v místě zvaném „U Klausy“ ... V debatě, která se protáhla do nočních hodin, byl nastíněn program odboje a stanoven cíl přesvědčit pro svoji věc další spolehlivé občany z Rajnochovic a okolí. Závěrem schůzky navrhl Josef Čuba název odbojové skupiny, se kterým se všichni ztotožnili – první odbojová skupina ČSRK – Hory*

¹¹ VANĚK, Miroslav – MÜCKE, Pavel – PELIKÁNOVÁ, Hana. *Naslouchat hlasům paměti: teoretické a praktické aspekty orální historie*. Praha, 2007. ISBN 978-80-7285-089-1.

¹² Cena Egona Erwina Kische: Laureáti. In: *Ústav pro českou literaturu AV ČR, v.v.i.* [online]. [cit. 2013-02-23]. Dostupné z: <http://www.ucl.cas.cz/ceny/?c=21>

¹³ POSPÍŠIL, Jaroslav. Omluva. In *Zlínské noviny*, 2. 8. 1999, s. 5. ISSN 1212-1703

Hostýnské.¹⁴ Není však jasné, na základě čeho autor k těmto závěrům dospěl, neboť prakticky všechny informace z tohoto odstavce jsou přinejmenším zavádějící. Podle výpovědi zúčastněných se schůzka konala až 26. července v chaloupce v Rosošném. Během setkání čtveřice zakladatelů řešila možnost napojení na tušený odboj v horách¹⁵ a schůzka rovněž netrvala nikterak dlouho, což potvrdil Josef Čuba ve své výpovědi slovy: „... *Jelikož jsme neměli ještě žádného programu, brzy jsme se rozešli.* ...“¹⁶ Rovněž není pravda, že by byl určen název skupiny hned na této schůzce. Skupina byla pravděpodobně bezejmenná a to až do 25. května 1949, kdy Ladislav Smékal s Josefem Čubou vyrobili razítko organizace.¹⁷

Nejasností je v Pospíšilově práci ale daleko více. Při popisování akce skupiny v Loučce, v závěru uvádí: „*Na zpáteční cestě skupina odebrala ze skladu u Loučky větší množství trhavin pro účely odboje.*“¹⁸ Autor tuto skutečnost znovu nepodepřel žádným zdrojem. O tom, že by se skupina měla zmocnit u Loučky nějakých výbušnin, mlčí i archivní zdroje, přičemž se zdá krajně nepravděpodobné, že by tato skutečnost unikla pozornosti StB, která i zpětně připisovala skupině téměř každý zločin, který se na Holešovsku v době její působnosti odehrál.

Při popisu trestné výpravy ze 14. září 1948 do Rusavy vedené proti Jindřichu Grygarovi, Pospíšil zcela nekriticky líčí počín odbojářů následovně: „*Kolem půlnoci byla skupina před domkem a bušením na dveře Grygara vyzvala, aby otevřel. Ten po krátkém zaváhání odpověděl střelbou ze své služební pistole. Někteří členové skupiny odpověděli několika výstřely do vzduchu, které měly být varováním.*“¹⁹ Akce Hor Hostýnských proti komunistickému exponentovi si sice nekladla za cíl jeho ohrožení na životě, některé výstřely ale byly mířeny do okna, z něhož Grygar palbu zahájil. Důkazem toho bylo prostřelené okno, od jehož střepin byl Grygar lehce poraněn. V místnosti, odkud Grygar střílel, bylo rovněž

¹⁴ POSPÍŠIL, Jaroslav. Nesmiřitelní: Hory Hostýnské. Vizovice, 1992. ISBN 80 – 901199 -0 – 5. str. 88

¹⁵ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 4, Zápis o výpovědi podezřelého sepsaný dne 18. 10. 1949 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s Josefem Čubou, str. 3. Nebo také např.

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 4, Zápis o výpovědi s podezřelým sepsaný dne 9. 11. 1949 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s Antonínem Kohoutem, str. 2.

¹⁶ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 4, Zápis o výpovědi podezřelého sepsaný dne 18. 10. 1949 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s Josefem Čubou, str. 3.

¹⁷ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pala Ladislav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 1, Zápis o výpovědi s podezřelým sepsaný dne 12. 12. 1949 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s Ladislavem Smékalem, str. 10. A rovněž

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 4, Zápis o výpovědi podezřelého sepsaný dne 18. 10. 1949 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s Josefem Čubou, str. 17.

¹⁸ POSPÍŠIL, Jaroslav. Nesmiřitelní: Hory Hostýnské. Vizovice, 1992. ISBN 80 – 901199 -0 – 5. str. 92.

¹⁹ Tamtéž

nalezeno pár projektilů z loveckých zbraní. Alespoň takto tedy akci vylicila výsledná zpráva o vyšetřování, provedená následující den příslušníky SNB na Rusavě. Střelba do okna Grygarova domu byla následně potvrzena prakticky ve všech výpovědích všech zúčastněných.²⁰

Na téže straně se autor dopouští další nepřesnosti tvrzením, že na podzim roku 1948 a v jarních měsících 1949 skupina začala tisknout letáky Dopis Jana Masaryka a tzv. Benešovu řeč.²¹ O existenci letáků není pochyb, ale zmíněné letáky nechal tisknout a následně rozšířit Ladislav Smékal již na přelomu července a srpna 1948.²²

Značné pochybnosti vyvolává i toto tvrzení: „*Na jedné ze schůzek skupiny v jarních měsících požádal Josef Čuba o zproštění funkce velitele. Své rozhodnutí odůvodnil tím, že se cítil po téměř ročním vedení skupiny vyčerpan, a navrhl současně vytipovat vhodného muže, který by se postavil do čela odboje. Na schůzce konané 23. března 1949 v bytě A. Kohouta padla volba na 35letého nadlesního Jana Stáhalu ...*“²³ Josef Čuba však o žádné zproštění velení nežádal. Zakladatelská čtveřice se na zmiňované schůzce domluvila na reorganizaci skupiny a zavedla novou funkci vrchního velitele. Tato funkce spočívala v navazování nových kontaktů a zaopatřování skupiny po finanční i materiální stránce. Nutno podotknout, že i mezi řadovými členy organizace měla být příslušnost funkce tajná a jméno vrchního velitele měli vědět z konspirativních důvodů pouze zakladatelé skupiny. Funkce byla přidělena zmíněnému Janu Stáhalovi, Josef Čuba však přesto nadále zastával pozici výkonného velitele a to až do 1. září 1949, kdy jeho funkci převzal Vlastimil Janečka.²⁴

Vraťme se ale k textu Jaroslava Pospíšila: „*Na schůzce 9. dubna ... přítomní se změnou velitele a vypracovaným řádem vyslovili souhlas.*“²⁵ Ke zmíněnému setkání skutečně došlo, ale schůzka měla poněkud jiný program. Josef Čuba zde byl potvrzen ve funkci řádného velitele. Sám ve své výpovědi uvádí: „*Jako nejstarší jsem byl všemi znovu zvolen velitelem naší skupiny. Vzhledem však k mým nedostatkům, špatně vidím, chodím a slyším, byl*

²⁰ Např. ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Čuba Josef a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 2, Zápis o výpovědi sepsaný dne 19. 3. 1951 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s podezřelým Rajnochem Jaroslavem, str. 5

²¹ POSPÍŠIL, Jaroslav. Nesmiřitelní: Hory Hostýnské. Vizovice, 1992. ISBN 80 – 901199 – 0 – 5. str. 92.

²² ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pala Ladislav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 1, Zápis o výpovědi s podezřelým sepsaný dne 12. 12. 1949 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s Ladislavem Smékalem, str. 6.

²³ POSPÍŠIL, Jaroslav. Nesmiřitelní: Hory Hostýnské. Vizovice, 1992. ISBN 80 – 901199 – 0 – 5. str. 93 – 94.

²⁴ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 4, Zápis o výpovědi podezřelého sepsaný dne 18. 10. 1949 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s Josefem Čubou, str. 12 - 13.

²⁵ POSPÍŠIL, Jaroslav. Nesmiřitelní: Hory Hostýnské. Vizovice, 1992. ISBN 80 – 901199 – 0 – 5. str. 94.

ustanoven výkonný zástupce velitele – t.j. můj zástupce hajný Antonín Kohout.“²⁶

Další a poměrně závažnou autorovou konstrukcí je údajné sloučení skupin Troják a Hor Hostýnských. Pospíšil uvádí: „*Od počátku roku 1949 stojí Sacher u zrodu své vlastní ilegální organizace s názvem Troják. V dubnových dnech 1949 ji slučuje se skupinou Hory Hostýnské.*“²⁷ Tato Pospíšilova hypotéza, i když není podložena ani písemnými prameny ani vzpomínkami pamětníků, je dnes bohužel pokládána za holý fakt. Během práce v archivu jsem však dospěl k jinému závěru. Neboť se jedná o širokou problematiku, je jí věnován prostor v kapitole 7.

Dalším Pospíšilovým mýtem, je popis události v Kelči, během které došlo k zastřelení poštovního zřízence Jana Valíčka: „*Bylo nutno se rychle rozhodnout, jak s udavačem naložit. ... V takové chvíli mu řekli, co si o jeho jednání myslí. Překvapený Valíčka viděl, že naletěl, a svou pistolí chtěl ohrozit ... František Motal byl však rychlejší a nebezpečného udavače zneškodnil.*“²⁸ Popisovaná událost, pokud můžeme věřit ohledacímu protokolu provedeným místními lékaři MUDr. Kamilem Sklenským a MUDr. Josefem Novákem, se nutně musela odehrát poněkud jinak. Podle lékařů přítomných na místě činu, byl Jan Valíček střelen zezadu do týlu, což vylučuje domněnku o popsáném „pistolnickém souboji“.²⁹

V celém textu se vyskytuje řada dalších faktických nepřesností a pro vyjmenování a popsání všech, není v této práci prostor. Za zmínku snad ještě stojí jednoznačná chyba spojená s popisem zatčení Miloslava Pospíšila: „*Ještě téže noci putuje spoutaný Pospíšil do vězení v Uherském Hradišti.*“³⁰ Miloslav Pospíšil byl ovšem ze Vsetína převezen v noci z 3. na 4. února 1951 do Olomouce, kde byl následující den podroben výslechu na zdejším Krajském velitelství StB.³¹

Celá kniha Nesmiřitelní: Hory Hostýnské je protkána nejen nepodloženými konstrukcemi, ale obsahuje mnoho chyb ve vlastních jménech osob. Jméno kelečského varhaníka Jaroslava Očenáška je zkomoleno na Otčenášek, zabitý poštovní zřízenec Jan Valíček je jmenován jako Valíčka, jeden z velitelů Hor Hostýnských František Motala je

²⁶ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 4, Zápis o výpovědi podezřelého sepsaný dne 18. 10. 1949 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s Josefem Čubou, str. 13.

²⁷ POSPÍŠIL, Jaroslav. Nesmiřitelní: Hory Hostýnské. Vizovice, 1992. ISBN 80 – 901199 –0 – 5. str. 94.

²⁸ Tamtéž, str. 102

²⁹ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 1, str. 59 – 60, Místní ohledání a slyšení znalců na místě samém v Kelči v lese t. zv. Lišky dne 15. září 1949

³⁰ POSPÍŠIL, Jaroslav. Nesmiřitelní: Hory Hostýnské. Vizovice, 1992. ISBN 80 – 901199 –0 – 5. str. 120

³¹ ABS, fond Krajská správa MV Ostrava, sign. S-705/2, Zápis o výpovědi – Pospíšil Miloslav, v Olomouci dne 5. ledna (února) 1951. Hlavička výslechového protokolu obsahuje v kolonce datum písařskou chybu. Měsíc únor je zaměněn za leden. Důkazem toho jsou, Pospíšilovy zmínky v protokolu o událostech z ledna a počátku února 1951.

zmiňován jako Motal, často vyskytující se jméno Perútka³² je uváděno jako Perutka a cestář a podporovatel odboje František Petružela je v knize jmenován jako Petřzela. Autor si není jistý ani v případě Jana Stáhaly, jeho jméno několikrát uvádí správně, v dalších případech jej však komolí na Ztáhala. V textu se vyskytuje rovněž dvojí skloňováním jména Rudolfa Sachra (Sachra i Sachera).

Pospíšil dělá chyby i v místopisných názvech, což je v případě rodáka z nedalekých Jankovic zarážející. Lesní studánka Fons Theodori je přejmenována na „von Theodor“, jednou je zmiňována chaloupka u Klausy, podruhé špatně u Klause.

Dobové fotografie členů skupiny, které text doprovází, jsou bez jakéhokoliv vysvětlení smíchány s podobiznami členů v pokročilejším věku. Působí poněkud zvláštním dojmem, když bez jakéhokoliv vysvětlení, je ilustrován portrét v té době pětadvacetiletého Antonína Kohouta fotografií minimálně padesátiletého muže. Stejně tak době neodpovídají fotografie Jana Stáhaly, Svatoslava Krumpholce, Aloise Kováře nebo Ladislava Paly. Popiskům fotografií rovněž nebylo věnováno dosti pozornosti. U fotografií čtveřice zakladatelů se místo jména Antonín Kohout objevuje Antonín Holub.³³

Vzhledem ke všem předchozím výtkám v práci Jaroslava Pospíšila, jsem knihu Nesmiřitelní: Hory Hostýnské nemohl považovat za relevantní zdroj informací. Z textu je patrné, že autor nemohl pracovat s archiváliemi, které v seznamu zdrojů uvádí. Pokud by byl s nimi pracoval, nemohl by se v textu dopouštět tak fatálních omylů, jako je komolení vlastních jmen, chybování v datacích a nemusel by se rovněž pouštět do ukvapených závěrů a konstrukcí. V neposlední řadě by pak rovněž mohl fotogalerii své knihy doplnit o relevantní dobové fotografie, které jsou ve vyšetřovacích spisech obsaženy.

Přese všechnu kritiku přináší kniha množství vzpomínek z řad svědků a je tudíž v dnešní době neexistence pamětníků často jediným možným zdrojem informací tohoto rázu. Je jen škoda, že Jaroslav Pospíšil nevyužil paměti svědků události k rekonstrukci problematických pasáží, které kniha obsahuje.

Markéta Doležalová: Odbojová skupina „Hory Hostýnské“ – Pravda a lež.

Studie Markéty Doležalové stručně přibližuje působení skupiny a prostor ponechává i soudnímu procesu se skupinou Pospíšil a spol. Autorka ve své práci vychází především z archivních zdrojů a podle mého názoru zdařile nastiňuje působení skupiny na Holešovsku.

³² Vlastimil, Bedřich, Eduard a Ferdinand.

³³ POSPÍŠIL, Jaroslav. *Nesmiřitelní: Hory Hostýnské*. Vizovice, 1992. ISBN 80 – 901199 -0 – 5. str. 90

Markéta Doležalová ve své práci zřejmě vychází rovněž z knihy Jaroslava Pospíšila, a tak na dvou místech článku nekriticky přijímá Pospíšilovy konstrukce o názvu skupiny a také o sloučení skupiny Troják s Horami Hostýnskými. Tudíž v medailonku Rudolfa Sachra píše: „Do protikomunistického odboje se zapojil, když na počátku roku 1949 vytvořil vlastní ilegální organizaci s názvem „Troják“. Tuto sloučil v dubnu 1949 s „Horami Hostýnskými.“³⁴

Doležalová se v textu dopouští již jen menších nepřesností, když datum propuštění z vazby Miloslava Pospíšila posouvá již do května 1948.³⁵ Ladislava Palu mylně označuje jako vojenského zběha.³⁶ Nesprávné je i tvrzení, že Vlastimil Janečka vystřídal ve velení Hor Hostýnských Rudolfa Sachra.³⁷ Mylné by bylo označovat zatýkání v Hradčanech za léčku iniciátora setkání.³⁸ Lidové milice akci v Hradčanech rovněž neasistovaly³⁹ a zastřelený

³⁴ DOLEŽALOVÁ, Markéta. Odbojová skupina „Hory Hostýnské“ - pravda a lež. In BUREŠ, Jan - VEBER, Václav a kol. *Třetí odboj: Kapitoly z dějin protikomunistické rezistence v Československu v padesátých letech 20. století*. Plzeň, 2010, s. 152-166. ISBN 978-80-7380-306-3. str. 154.

³⁵ Miloslav Pospíšil by ve skutečnosti z vazby v Olomouci propuštěn až 22. června 1948.

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 3, Zápis o výpovědi sepsaný dne 8. února 1951 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s obviněným Pospíšilem Miloslavem, str. 1.

³⁶ Ladislav Pala nebyl vojenským zběhem. V průběhu trvání základní vojenské služby byl pro srdeční potíže a vysoký krevní tlak natrvalo zbaven branné povinnosti.

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pala Ladislav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 1, Zápis o výpovědi s podezřelým sepsaný dne 15. února 1950 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s Ladislavem Palou, Uh. Hradiště, dne 15. 2. 1950, str. 1.

³⁷ Rudolf Sacher ve skutečnosti nikdy velitelem skupiny Hory Hostýnské nebyl. Vlastimil Janečka ve vedení skupiny nahradil Josefa Čubu.

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 4, Zápis o výpovědi podezřelého sepsaný dne 18. 10. 1949 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s Josefem Čubou, str. 30.

³⁸ Setkání v Hradčanech inicioval zřejmě Vladimír Rajnoch, jeden z budoucích 4 popravených ze skupiny. StB přišla na stopu členů skupiny v Hradčanech v důsledku výpovědí zatčených Josefa Gregora a Ladislava Pospíšila.

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 7, Zápis o výpovědi s podezřelým sepsaný dne 9. 12. 1949 v kanceláři KV StB Uherské Hradiště s Josefem Gregorem.

³⁹ Na „realizaci“ v Hradčanech se podílelo 18 příslušníků KV StB a 25 příslušníků KV NB.

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 1, str. 8 – 12, Hory hostýnské, protistátní skupina – realizace, KV – StB k rukám velitele špkt. Hlavačky, podepsán velitel realizace Jež, Uherské Hradiště 14. Prosince 1949.

Vlastimil Janečka již v této době nebyl velitelem skupiny.⁴⁰ Poslední nepřesností textu se týká soudního zasedání, které je chybně přiřazeno Uherskému Hradišti.⁴¹

Až na zmíněné nepřesnosti, studie Markéty Doležalové dosahuje vysoké kvality. Velmi zdařile je popsána akce Státní bezpečnosti na úpatí hory Tesák a rovněž tzv. „pročišťovací akce“ z května 1950. Díky přesným citacím, jasným formulacím i výběru podstatných událostí přináší tato práce pro danou problematiku velký přínos.

⁴⁰ Vlastimil Janečka se po zastřelení poštovního zřízence Valíčka zřejmě zhroutil a již v říjnu 1949 převzal velení ve skupině František Motala.

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pala Ladislav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 1, Zápis o výpovědi s podezřelým sepsaný dne 12. 12. 1949 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s Ladislavem Smékalem, str. 18.

⁴¹ Soudní přelíčení se skupinou Pospíšil a spol. se konalo od úterý 21. května do soboty 26. května 1951 v tehdejší Gottwaldově.

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 1, Protokol o hlavním líčení konaném před státním soudem oddělení Brno ve dnech 21. – 26. Května 1951 v Gottwaldově – Trestní věc proti Miloslavu Pospíšilovi a spol. čj. 2. Ta II 31/31, str. 1.

3. NÁSTIN PROBLEMATIKY TŘETÍHO ODBOJE

KSČ se v Československu již po druhé světové válce připravovala na likvidaci všech, kteří by jí mohli stát v cestě za ziskem absolutní moci. Po uzurpaci moci v únoru 1948, komunistům již nic nebránilo před odkrytím prostředků, kterými chtěli vládnout. V samotné podstatě komunistického systému vlády byl teror přirozeným prostředkem. Komunisté se nejdříve zbavili svých politických protivníků, následovala inteligence, představitelé církve a „buržoazie“. V dalším sledu pak sedláci a živnostníci. Komunistický režim navázal na nacistický svou systematickou likvidací intelektuální elity národa.⁴²

Masovým zatýkáním, fyzickým i psychickým týráním při vyšetřování, nezákonnými vazbami, mnohaletými tresty odnětí svobody, justičními vraždami, mrtvými ve věznicích, pracovních táborech i na státních hranicích, násilným vystěhováním celých rodin, porušováním základních lidských práv a svobod, všemi těmito prostředky se nově etablovaný režim chtěl udržet u moci a zlikvidovat své domnělé i skutečné nepřátele.⁴³ Nový režim vyhlásil svým protivníkům a odpůrcům „třídní boj“ a mnozí z nich tuto výzvu přijali.

Pojem třetí odboj zahrnuje záměrnou ozbrojenou či neozbrojenou činnost, směřující ke svržení komunistického režimu v Československu a opětovnému prosazení demokratických principů. Náhled na postavení třetího odboje do dnešních dnů rozděluje českou společnost na dva nesmiřitelné tábory, přičemž největší spory jsou vedeny o jeho smyslu.

Problematika třetího odboje je často zmiňována a komparována v souvislosti s prvním protihabsburským odbojem (1914 – 1918), jehož zásluhou došlo k vytvoření samostatného státu a druhým protinacistickým odbojem (1939 – 1945), za jehož přispění sice nedošlo k úplnému návratu demokracie, ale svůj hlavní cíl, tedy pád nacismu a obnovení Československa, splnil. Určitým paradoxem je, že první a druhý odboj jsou vnímány jako na sebe navazující, zatímco pokud porovnáme jejich konkrétní projevy, mají k sobě blíže odboj druhý a třetí.⁴⁴

Podle Zory Dvořákové lze vysledovat u všech tří odbojů jasnou kontinuitu: „*Vytvořit samostatný svobodný stát, po jeho likvidaci usilovat v průběhu druhé světové války o jeho obnovení, a když ho ovládla komunistická totalita, bojovat proti ní a usilovat o obnovu jeho*

⁴² BURSÍK, Tomáš. Třetí odboj a skupina bratří Mašínů. In MAŠÍN, Ctirad – MAŠÍN Josef – PAUMER, Milan. *Cesta na severozápad*. Praha, 2010, s. 14 - 35. ISBN 978-80-200-1830-4.

⁴³ BURSÍK, Tomáš. *Osud odbojové skupiny Černý lev 777*. Praha, 2007. ISBN 978-80-254-1125. str. 9.

⁴⁴ BURSÍK, Tomáš. Třetí odboj a skupina bratří Mašínů. In MAŠÍN, Ctirad – MAŠÍN Josef – PAUMER, Milan. *Cesta na severozápad*. Praha, 2010, s. 14 - 35. ISBN 978-80-200-1830-4. str. 16

někdejšího demokratického charakteru.“⁴⁵

Podmínky aktivní protikomunistické rezistence byly samozřejmě v mnohém odlišné od předchozích. Na rozdíl od předešlých odbojů neexistovalo jednotné řídicí centrum, které by koordinovalo činnost jednotlivých skupiny či jednotlivců.⁴⁶ Třetímu odboji se nepodařilo vybudovat zahraniční vojenské jednotky a postrádal i jednotící respektovanou osobnost.⁴⁷ Na další úskalí, na které při posuzování třetího odboje narážíme, je všeobecné rozšířený názor boje proti příslušníkům vlastního národa. Tento náhled nadále přetrvává ve společnosti jako přežitek mohutné komunistické propagandy, která se již v samých počátcích odporu snažila tímto odbojáře zdiskreditovat. Pro pochopení třetího odboje je nutné jeho smysl deklarovat jako boj proti totalitnímu režimu a nikoliv proti svému národu a vlasti.

Komunistický převrat v únoru 1948 rozdělil československou společnost vedví. Tato změna postavila proti sobě členy rodiny, sousedy a situace v Československu na počátku 50. let vykazovala mnoho charakteristických znaků občanské války. Jednu stranu konfliktu představovaly popravené osobnosti zastoupené Dr. Miladou Horákovou, Heliodorem Píkou aj., existence stovek více či méně početných odbojových skupin jako Světлана, Černý Lev 777, Hory Hostýnské a další,⁴⁸ katolické kroužky mládeže, studentské a junácké ilegální skupiny.⁴⁹ Na stejnou stranu fronty se postavili zahraniční zpravodajové tzv. „agenti chodci“, ale také ostatní demokraticky smýšlející jednotlivci a zástupci zahraničního odboje.⁵⁰

Druhou stranu představovali mrtví příslušníci ozbrojených složek, komunističtí funkcionáři, ale také představitelé násilné kolektivizace zemědělství. Podle dobových statistik zahynulo ve střetech s „agenty chodci“ a v akcích souvisejících s odbojovými skupinami 32 ozbrojených příslušníků SNB. Podle zprávy ministerstva vnitra z osmdesátých let mělo v letech 1948 – 1954 zahynout při výkonu služby celkem 113 osob.⁵¹

Z řad domácích bojovníků za ideály demokracie a Masarykovy první republiky bylo v letech 1948 – 1960 popraveno z politických důvodů 244 osob.⁵² Dle odhadů prošlo

⁴⁵ DVOŘÁKOVÁ, Zora. Třetí odboj – protikomunistický. In VEBER, Václav. - CUHRA, Jaroslav. *Za svobodu a demokracii I. Odpor proti komunistické moci*. Praha, 1999. ISBN 80-7184-794-1. str. 27.

⁴⁶ Na tuto roli pouze určitou dobu aspirovala Rada svobodného Československa.

⁴⁷ PEJČOCH, Ivo. TOMEK, Prokop. *Agenti – chodci na popravišti: Kurýři západních zpravodajských služeb, popravení v letech 1949 – 1958*. Cheb, 2010. ISBN 978-80-86808-88-8. str. 15.

⁴⁸ BURSÍK, Tomáš. *Osud odbojové skupiny Černý lev 777*. Praha, 2007. ISBN 978-80-254-1125. str. 9.

⁴⁹ VEBER, Václav. Komunismus – totalitní režim 20. století. s. 11–23. In VEBER, Václav. CUHRA, Jaroslav. *Za svobodu a demokracii I. Odpor proti komunistické moci*. Praha, 1999. ISBN 80-7184-794-1. str. 18.

⁵⁰ PEJČOCH, Ivo. TOMEK, Prokop. *Agenti – chodci na popravišti: Kurýři západních zpravodajských služeb, popravení v letech 1949 – 1958*. Cheb, 2010. ISBN 978-80-86808-88-8. str. 16

⁵¹ SNÍTIL, Zdeněk a kol. *Stručný přehled dějin SNB: Správa pro politickovýchovnou, vzdělávací, kulturní a propagační činnost FMV*. Praha, 1981. Bez ISBN.

⁵² Nutno podotknout, že mezi nimi bylo také několik bývalých vysokých funkcionářů komunistické strany.

pracovními tábory při uranových dolech v letech 1949 – 1961 přibližně 70 000 vězňů a administrativním rozhodnutím bylo v letech 1948 – 1953 zařazeno 21 440 osob do táborů nucených prací. V průběhu 41 let komunistického režimu zahynulo nejméně 282 lidí na hranicích a dalších 4 200 osob nalezlo smrt ve vězeňských zařízeních. Represe proti „nepohodlným občanům“ narostla především v prvních letech komunistické vlády do obrovských rozměrů. Jenom v průběhu roku 1948 bylo vzato do vazby 3 000 lidí a 7 000 osob bylo obviněno z „protistátní činnosti“.⁵³

Do protikomunistického odboje se po únoru 1948 rovněž zapojili exulanti, kteří v zahraničí začali organizovat odboj za obnovení demokratického Československa. Do zahraničí uprchla řada demokratických politiků, kteří se snažili o vybudování jednotného politického vedení, jako tomu bylo u odboje prvního i druhého. Mezi ně patřili Petr Zenkl, Hubert Ripka, Vladimír Krajina, Jan Šrámek nebo Václav Majer a rovněž diplomaté Sergej Ingr nebo Ján Papánek. Třetí zahraniční odboj se však vytvářel za zcela jiných podmínek než za první a druhé světové války – bez vlastních finančních prostředků a roztržštěně.⁵⁴ Jako zastřešující orgán třetího zahraničního odboje sice vznikla v únoru 1949 Rada svobodného Československa, ta však byla od počátku roztržštěna a prakticky neakceschopna.⁵⁵ Z aktivit zahraničního odboje je možné vypíchnout snahu o zpravodajskou činnost a s ní spojená činnost „agentů chodců“.

Pod patronací Spojených států amerických, Velké Británie a Francie bylo plánováno vytvoření exilové zpravodajské služby pod velením gen. Sergeje Ingra, která měla podléhat americké CIC⁵⁶, francouzské SDECE⁵⁷ a britské SIS.⁵⁸ Spolupráce jednotlivých částí exilové zpravodajské služby však nefungovala, podobně jako nefunkční byla Rada svobodného Československa.

Do výše zmíněných zpravodajských služeb následně vstupovali českoslovenští občané, kteří byli následně vysíláni zpět do vlasti jako tzv. „agenti chodci“, kde měli za úkol provádět zpravodajskou činnost a budovat síť kontaktů.⁵⁹

⁵³ BURSÍK, Tomáš. Třetí odboj a skupina bratří Mašínů. In MAŠÍN, Ctirad – MAŠÍN Josef – PAUMER, Milan. *Cesta na severozápad*. Praha, 2010. s. 14 - 35. ISBN 978-80-200-1830-4. str. 19

⁵⁴ PEJČOCH, Ivo. TOMEK, Prokop. *Agenti – chodci na popravišti: Kurýři západních zpravodajských služeb, popravení v letech 1949 – 1958*. Cheb, 2010. ISBN 978-80-86808-88-8. str. 15.

⁵⁵ ČELOVSKÝ, Bořivoj. *Politici bez moci: První léta Rady svobodného Československa*. Šenov u Ostravy, 2000. ISBN 80-86101-33-9. str. 23

⁵⁶ CIC (Counter Intelligence Corps) – vojenská kontrarozvědka USA.

⁵⁷ SDECE (Service de documentation extérieure et de contre-espionnage) – francouzská zpravodajská služba.

⁵⁸ SIS (Secret Intelligence Service) – britská zpravodajská služba. V rámci SIS byl založen Československý zpravodajský úřad CIO (Czechoslovak Intelligence Office).

⁵⁹ PEJČOCH, Ivo. TOMEK, Prokop. *Agenti – chodci na popravišti: Kurýři západních zpravodajských služeb, popravení v letech 1949 – 1958*. Cheb, 2010. ISBN 978-80-86808-88-8. str. 19-26

Přese všechny snahy nedosáhl třetí zahraniční odboj rozsahem ani významem žádných srovnatelných úspěchů s odboji předchozími. Rovněž domácí odboj byl roztržštěn do aktivit množství jedinců i skupin. Přestože některé z nich se pokusily prostřednictvím náznaků zpravodajských sítí vytvořit jisté propojení, byly tyto snahy vzhledem k činnosti Státní bezpečnosti odsouzeny k neúspěchu, stejně tak jako udržitelnost celého třetího odboje.

4. POKUS MILOSLAVA POSPÍŠILA O PŘEKROČENÍ STÁTNÍCH HRANIC

Důležitá událost, která výraznou měrou ovlivnila další osud budoucího velitele odbojové skupiny Hory Hostýnské, se odehrála již na přelomu dubna a května 1948. V této době se skupina čtyř mužů pokusila o útěk za hranice Československa. Jedním ze čtveřice mužů byl Miloslav Pospíšil⁶⁰, který se nesmazatelně zapsal do dějin třetího odboje. Čtyřicet let po jeho popravě jej jeho bratr Josef⁶¹ charakterizoval následovně:

„Bratr nesouhlasil s poúnorovým nedemokratickým vývojem, a proto zvolil cestu odporu. Byl to muž, který uvažoval s rozmyslem, než se pro něco rozhodl. Když však zvolil, šel za věcí s vědomím rizika. Oplýval osobní odvahou a vydržel sledovat svůj cíl. Byl vystaven mnohým osobním zkouškám, které řešil vždy čestně, s vědomím nikomu neublížit. U všeho jsem nebyl a o celé jeho ilegální činnosti nemám přesnou představu. Ale z toho, co jsem věděl, byl připraven pro svoji věc položit i život.“⁶²

Kdo byl Miloslav Pospíšil? Co vedlo tohoto mladého muže k tomu, aby se zapojil do boje proti nově etablovanému komunistického režimu, ve kterém nakonec položil život? Na tyto otázky se pokusím odpovědět v následující kapitole.

Miloslav Pospíšil se narodil 6. srpna 1918 v Bystřici pod Hostýnem Silvestru Pospíšilovi a jeho ženě Antonii, rozené Janečkové. Silvestr Pospíšil pracoval celý život jako dělník ve Vítkovických železárnách, a když krátce před druhou světovou válkou zemřel, matka Miloslava Pospíšila se znovu provdala za Antonína Švehlu z Chvalčova. Miloslav

⁶⁰ Někdy je jeho křestní jméno ve spisech uváděno v domácí podobě - Miloš, jinde chybně Miroslav nebo Milán. Používaná je i přezdívka Olin, kterou ho oslovoval Ladislav Smékal. Sam Pospíšil vystupoval pod krycím jménem „kapitán Vlk“.

⁶¹ **Josef Pospíšil** (1. 3. 1922 – 30. října 2008) se narodil ve Slavkově pod Hostýnem. Po vychození obecné a měšťanské školy se v roce 1936 začal učit natěračem u firmy Karel Hradilík v Bystřici pod Hostýnem. Po vyučení pracoval v oboru až do svého zatčení. Za doby okupace dělal spojku partyzánské brigádě Jana Žižky. Do protikomunistických odbojových aktivit svého bratra Miloslava nebyl příliš zasvěcen a na činnosti Hor Hostýnských se prakticky nepodílel. Přesto byl 10. prosince 1949 během „realizační akce“ zatčen. Ve vyšetřovací vazbě strávil více než rok. Jeho trestní stíhání bylo definitivně zastaveno v dubnu 1952. V letech 1954 – 1960 studoval na Vysoké škole umělecko-průmyslové v Praze. Po srpnové invazi vojsk Varšavské smlouvy emigroval do Švýcarska. Zde se věnoval především malbě, kresbě, tapiserii a grafice a své práce vystavoval jako uznávaný umělec po celém světě.

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pala Ladislav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 2, Zápis o výpovědi podezřelého sepsaný dne 12. 12. 1949 ve věznicí krajského soudu v Uh. Hradišti s Josefem Pospíšilem, str. 1-2.

POSPÍŠIL, Jaroslav. *Nesmiřitelní: Hory Hostýnské*. Vizovice, 1992. ISBN 80 – 901199 -0 – 5. str. 243.

Pospíšil Josef. In: Sdružení malířů [online]. [cit. 2013-05-26]. Dostupné z: <http://www.sdruzenimaliru.cz/clenove/zesnuli/pospisil-josef>

⁶² POSPÍŠIL, Jaroslav. *Nesmiřitelní: Hory Hostýnské*. Vizovice, 1992. ISBN 80 – 901199 -0 – 5. str. 100.

Pospíšil měl dva bratry Josefa a Zdeňka.⁶³ Obecnou školu navštěvoval ve Chvalčově a posléze nastoupil v Bystřici pod Hostýnem do učení na kamenosochaře ve firmě Jaroslava Jeništy. Po vyučení byl zaměstnán v kamenosochařství Laušman v Brně, sídlící na Vídeňské ulici. V roce 1939 nastoupil prezenční vojenskou službu v Kroměříži u 3. pěšího pluku, ale již za tři týdny byl v důsledku německé okupace demobilizován.⁶⁴

V době Protektorátu se na krátký čas vrátil do firmy Jeništaa odtud byl na podzim 1939 totálně nasazen na práci do Německa, kde dělal většinou na stavebních pracích. V Německu pracoval postupně v Braunschweigu, v Berlíně a Norimberku.

Během práce v Norimberku byl zatčen pro sabotáže a vyšetřován gestapem. Po třech měsících vyšetřování byl propuštěn, ale za necelé tři týdny došlo k jeho dalšímu zatčení a kolem Vánoc 1942 byl poslán do koncentračního tábora v Dachau. V roce 1944 byl z Dachau převezen jako svědek k soudu do Norimberka. Zde využil chaosu vzniklého během spojeneckého bombardování a podařilo se mu z vězení uprchnout.

Po útěku zamířil do Přerova a odsud do Bystřice pod Hostýnem, kde se připojil k I. Československé brigádě Jana Žižky pod velením majora Murzína.⁶⁵ V roce 1945 postupoval s Rudou armádou až na Opavsko, přičemž dělal řidiče a tlumočnicka ruským důstojníkům.⁶⁶

Po osvobození mu byla přidělena národní správa na kamenosochařství po Němci Erteltovi v Odrách. V lednu 1948 pak byl vzat do vazby okresního soudu ve Vítkově pro údajné machinace s národním majetkem. Ve vyšetřovací vazbě strávil celkem 3 týdny, složil kauci ve výši 5 000 Kčs a byl propuštěn na svobodu a později se soud již touto věcí nezabýval.

Během svého tříletého pobytu v Odrách se Miloslav Pospíšil seznámil s Oldřichem

⁶³ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 3, Dodatek k zápisu o výpovědi sepsaný dne 28. února 1951 v kanceláři věznice krajského soudu v Uh. Hradišti s obviněným Pospíšilem Miloslavem, str. 2

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pala Ladislav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 2, Zápis o výpovědi podezřelého sepsaný dne 12. 12. 1949 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s Josefem Pospíšilem, str. 1

⁶⁴ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 3, Zápis o výpovědi sepsaný dne 8. února 1951 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s obviněným Pospíšilem Miloslavem, str. 2

ABS, fond Krajská správa MV Ostrava, sign. S-705/2, Protokol sepsaný dne 5. května 1948 u Oblastní úřadovny StB v Olomouci s předvedeným Miloslavem Pospíšilem, str. 1-2.

⁶⁵ **Dajan Bajanovič Murzín** (20. ledna 1921 – 10. února 2012) po potlačení Slovenského národního povstání společně s por. Jánem Ušiakem založili partyzánský oddíl (později brigádu) Jana Žižky a své spolubojovníky převedli na Moravu. Partyzánská brigáda Jana Žižky působila Moravskoslezských Beskydech, kde utrpěla v bojích těžké ztráty. Na jaře 1945 se pak přesunula do Hostýnských vrchů. Podrobně je tato problematika zpracována např. In HROŠOVÁ, Marie. Na každém kroku boj: *Historie 1. Československé partyzánské brigády Jana Žižky (srpen 1944 – květen 1945)*. Vsetín, 2012. ISBN 9788026024835.

⁶⁶ ABS, fond Krajská správa MV Ostrava, sign. S-705/2, Zápis o výpovědi – Pospíšil Miloslav, v Olomouci dne 5. ledna (února) 1951., str. 2

Grygarem⁶⁷, Františkem Šamšulou⁶⁸ a Bohumilem Honajzerem⁶⁹, se kterými se občas scházel v Honajzerově hostinci.⁷⁰

Sled událostí po únoru 1948 dostal všechny čtyři přátele do těžké životní situace. Pospíšilovi byla zrušena národní správa na kamenické živnosti, přičemž Fond národní obnovy (FNO) a Okresní národní výbor provedl likvidaci podniku a ten měl být uzavřen.⁷¹ Rovněž Bohumil Honajzer přišel s manželkou o správu hostince Na Střelnici. Miloslav Pospíšil se navíc v této době dozvěděl, že Slovenka, se kterou se seznámil během práce v Německu, s ním má dítě a udala jej u Okresního soudu ve Vítkově pro neplnění vyživovacích povinností.⁷² Soud rozhodl o zpětném vyplacení výživného ve výši 42 000 Kčs a o měsíčním plnění 500 Kčs. Jelikož Pospíšil neměl na zaplacení, soud na něj uvalil exekuci.

⁶⁷ **Oldřich Grygar** se narodil 21. prosince 1919 ve Vršovicích u Opavy. Po vychození měšťanské školy v Opavě nastoupil do obchodní a prodavačské školy. Poté byl zaměstnán jako úředník u První české vzájemné poštovně v Opavě. Zde pracoval až do obsazení pohraničních oblastí v roce 1938, kdy se přestěhoval do Olomouce. V roce 1942 byl totálně nasazen na práce do Německa, kde postupně pracoval na 15 různých místech. 29. ledna 1945 se vrátil do Opavy, kde vstoupil do tamní partyzánské jednotky, u které setrval až do konce války. Po osvobození republiky byl ONV v Opavě jmenován komisařem pro město Odry. Ve funkci byl do 1. prosince 1945. Poté převzal národní správu nad velkoobchodem s koloniálním zbožím německé firmy Hubert Mikusch v Odrách. Zde působil do 1. prosince 1947. Poté vykonal tříměsíční prezenční vojenskou službu. Na dobu vojny předal národní správu obchodu, ovšem po vykonání vojenské služby mu byla správa odebrána. Od té doby až do dubna 1948 byl zaměstnán jako předseda odhadní komise Fondu národní obnovy v Odrách. ABS, fond Krajská správa MV Ostrava, sign. S-705/2, Protokol sepsaný u Oblastní úřadovny StB v Olomouci dne 3. května 1948 s předvedeným Oldřichem Grygarem, str. 1.

⁶⁸ **František Šamšula** se narodil 14. července 1920 v Kunštátě. Po vychození obecné školy se vyučil u Jindřicha Hotárka na pekaře. Po vyučení pracoval na stavbách silnic a v kamenolomu. V roce 1940 byl totálně nasazen na práci do Německa, kde pracoval v obci Waldhausen poblíž Stuttgartu. Odsud se pokusil třikrát o útěk. Po posledním útěku, kdy jej chytili v Norimberku, pracoval pak ve zdejší továrně na chladírenské zařízení. V Norimberku se seznámil s Johanou Fichtenbergerovou, se kterou pak žil ve společné domácnosti. Z nasazení v Norimberku pak opět utekl a dostal se až do Brna. Zde byl v době Heydrichiády zatčen a dopraven zpět. Po dvou měsících práce byl pro sabotáže v podniku poslán do KT Flossenbürg. V té době zjistil, že se mu s Johanou Fichtenbergerovou narodila dcera. V KT se dočkal konce války a vrátil se zpět do vlasti. Po návratu pracoval v kamenosochařství M. Pospíšila v Odrách. Z tohoto zaměstnání narukoval a po návratu z vojny pracoval v zemědělství. Od července 1947 až do konce dubna 1948 byl zaměstnán ve firmě Optimit v Odrách. ABS, fond Krajská správa MV Ostrava, sign. S-705/2, Protokol sepsaný dne 3. května 1948 u Oblastní úřadovny StB v Olomouci s předvedeným Františkem Šamšulou, str. 1-2

⁶⁹ **Bohumil Honajzer** se narodil 17. září 1924 v Nošovicích. Po absolvování základního vzdělání se v roce 1941 vyučil u Františka Růžičky v Místku zámečnickem. Po vyučení pracoval jako zámečník ve sklárnách v Raškovících. V lednu 1945 byl totálně nasazen k lesní správě na Pražmě, odkud po prázdných dnech uprchl a skrýval se do konce války v horách. Po osvobození byl 2 měsíce zaměstnán na policejním ředitelství v Moravské Ostravě. V září 1945 se oženil s Olgou Fukalovou. Krátce po svatbě dostala Olga Honajzerová národní správu na bývalý německý hostinec Na Střelnici v Odrách. Zde pak Honajzer pracoval. 28. ledna se mu narodila dcera Marcela. Po únoru 1948 byla akčním výborem v Odrách zrušena ke dni 24. dubna národní správa jeho manželky na hostinec.

ABS, fond Krajská správa MV Ostrava, sign. S-705/2, Protokol sepsaný dne 4. května 1948 u Oblastní úřadovny StB v Olomouci s předvedeným Bohumilem Honajzerem, str. 1.

⁷⁰ ABS, fond Krajská správa MV Ostrava, sign. S-705/2, Hlášení Velitelství stanice SNB Odry adresované Oblastní úřadovně StB v Olomouci ze dne 11. 5. 1948, str. 2, fol. 233.

⁷¹ ABS, fond Krajská správa MV Ostrava, sign. S-705/2, Zápis o výpovědi – Pospíšil Miloslav, v Olomouci dne 5. ledna (února) 1951., str. 2.

⁷² Pospíšil měl mít dítě se Slovenkou Vilmou Kmentovou, se kterou se seznámil během práce v Berlíně.

ABS, fond Krajská správa MV Ostrava, sign. S-705/2, Zápis o výpovědi – Pospíšil Miloslav, v Olomouci dne 5. ledna (února) 1951., str. 2

Tento kolotoč událostí dostal Miloslava Pospíšila do bezvýchodné situace. A zřejmě proto přišel s nápadem opustit Československo. S nápadem se věřil také Grygarovi, Šamšulovi a Honajzerovi, kteří již nějaký čas měli podobný úmysl. Inspiraci měli najít v jistém mladíkovi z Oder, který měl před časem odejít z Československa a dostat se až do francouzské okupační zóny v Německu.

Každý ze čtyř přátel měl ovšem jinou představu, kam by měla jejich cesta po překročení hranic směřovat. Pospíšil k tomu později uvedl: „*Mým původním úmyslem bylo dostat se do ruské okupační zóny, kde jsem měl známého ruského majora Mětlina, o kterém vím, že má být v některé části oblastním velitelem, někde v prostoru u Drážďan.*“⁷³ Ostatní trvali na tom, že musí odjet do americké okupační zóny a hranice překročit někde v oblasti Domažlic. Šamšula s Honajzerem uvažovali o cestě do Brazílie, kde chtěli pracovat v Baťových závodech. Domnívali se, že ve Frankfurtu nad Mohanem má existovat Baťova najímací kancelář, kde jim zaplatí cestu do Brazílie, kterou si potom na místě odpracují⁷⁴. Grygar chtěl rovněž navštívit v Německu Hildu Lindnerovou, se kterou měl v té době tříletou dceru Gisellu.⁷⁵ Konečným Grygarovým cílem však byla podle něj Austrálie: „*Mým konečným cílem bylo dostat se do Austrálie, poněvadž v době okupace jsem se stýkal s australskými příslušníky, kteří byli zajištěni poblíže Oppeln. Od tří těchto Australanů měl jsem jejich adresy a kromě toho také adresu na Angličana Dona Picarda z Manchesteru, s kterým jsem byl po osvobození v písemném styku. Na toho chtěl jsem se osobně obrátit s tím, že od něj dostanu další direktivy, jak možno se dostat do Austrálie.*“⁷⁶

Konečné rozhodnutí o tom, co budou přátelé z Oder po překročení hranic dělat, zřejmě nepadlo. Všichni čtyři se shodli na tom, že rozhodnutí o tom, zda půjdou společně dále nebo se rozdělí, bude dohodnuto až po úspěšném překročení hraniční čáry.

Definitivní rozhodnutí o opuštění republiky padlo 30. dubna 1948 kolem poledne, když se na tom Miloslav Pospíšil s Oldřichem Grygarem domluvili na náměstí v Odrách. Oba následně vyrazili do Pospíšilova bytu a cestou potkali Bohumila Honajzera a společně mu sdělili úmysl odjet vlakem do příhraničí a posléze překročit hranice. Honajzer jim nabídl možnost společné cesty jeho autem, které právě opravil. V případě, opětovné poruchy jeho

⁷³ ABS, fond Krajská správa MV Ostrava, sign. S-705/2, Protokol sepsaný dne 5. května 1948 u Oblastní úřadovny StB v Olomouci s předvedeným Miloslavem Pospíšilem, str. 2.

⁷⁴ ABS, fond Krajská správa MV Ostrava, sign. S-705/2, Protokol sepsaný dne 3. května 1948 u Oblastní úřadovny StB v Olomouci s předvedeným Františkem Šamšulou, str. 3.

⁷⁵ **Hilda Lindnerová** bydlela v americké okupační zóně ve městě Ernstadt.

ABS, fond Krajská správa MV Ostrava, sign. S-705/2, Protokol sepsaný u Oblastní úřadovny StB v Olomouci dne 3. května 1948 s předvedeným Oldřichem Grygarem, str. 1.

⁷⁶ Tamtéž, str. 2-3.

vozu, měl v plánu pokračovat vlakem.^{77 78}

Všichni tři se následně domluvili, že se sejdou ve 21:00 před Honajzerovým domem a pojedou po trase Brno – Praha a potom buď do Klatov, nebo do Chebu, kde bydlel bratr Oldřicha Grygara, a u kterého hodlali před přechodem hranic přenocovat.⁷⁹

Šamšula jako jediný u této schůzky nebyl.⁸⁰ Po druhé hodině odpoledne se však zastavil v bytě Miloslava Pospíšila. Pospíšil ho informoval o plánu útěku, načež se Šamšula rozhodl, že pojedou také.⁸¹

Všichni čtyři přátelé se sešli na smluveném místě krátce po 21. hodině, naložili do auta své osobní věci, zásoby na cestu,⁸² ale také zbraně.⁸³ Kolem jedenácté hodiny večer nasedli do auta, které řídil Bohumil Honajzer.⁸⁴

Cestu již od počátku provázaly komplikace. Během cesty z Oder do Olomouce jim třikrát praskla pneumatika, naposledy těsně před Olomoucí. Při třetím defektu na kole auta došla Honajzerovi údajně trpělivost a byl rozhodnutý odstavit auto v Olomouci a vrátit se vlakem zpět domů.⁸⁵ Ostatní kamarádi ho od tohoto úmyslu zrazovali a dospěli k závěru, že stále trhající pneumatiku je třeba vyměnit. Podle Bohumila Honajzera „*kamarádi přišli na*

⁷⁷ ABS, fond Krajská správa MV Ostrava, sign. S-705/2, Protokol sepsaný dne 4. května 1948 u Oblastní úřadovny StB v Olomouci s předvedeným Bohumilem Honajzerem, str. 2.

⁷⁸ Bohumil Honajzer zřejmě nebyl o svém exulantství úplně rozhodnutý. Podle výpovědi Miloslava Pospíšila měl v plánu se cestou k hranicím nejdříve zastavit do Prahy, kde chtěl zjistit na ministerstvu obchodu, zda by mu znovu nepovolili otevřít hostinskou činnost. Pokud by uspěl, měl zřejmě v úmyslu vrátit se zpět do Oder. ABS, fond Krajská správa MV Ostrava, sign. S-705/2, Protokol sepsaný dne 5. května 1948 u Oblastní úřadovny StB v Olomouci s předvedeným Miloslavem Pospíšilem, str. 2.

⁷⁹ ABS, fond Krajská správa MV Ostrava, sign. S-705/2, Protokol sepsaný dne 4. května 1948 u Oblastní úřadovny StB v Olomouci s předvedeným Bohumilem Honajzerem, str. 2.

⁸⁰ V ten den měl vypovídat jako svědek v neznámé věci u soudu ve Vítkově. Domů se měl vrátit ve 14:00.

ABS, fond Krajská správa MV Ostrava, sign. S-705/2, Protokol sepsaný dne 3. května 1948 u Oblastní úřadovny StB v Olomouci s předvedeným Františkem Šamšulou, str. 2.

⁸¹ Šamšula měl nastoupit ve 14:30 pracovní směnu v oderském Optimitu, tam si ale vyzvedl jen čtrnáctidenní mzdu, omluvil se, že na směnu nepřejde, zabalil si potřebné věci a po 20. hodině odešel ze svého bytu k Pospíšilovi.

ABS, fond Krajská správa MV Ostrava, sign. S-705/2, Protokol sepsaný dne 3. května 1948 u Oblastní úřadovny StB v Olomouci s předvedeným Františkem Šamšulou, str. 2.

⁸² Jednalo se především o 2000 kusů cigaret, 4 litry lihovin a několik kusů salámů.

⁸³ Pospíšil vezl sebou zbraně z dob své partyzánské činnosti. Konkrétně sovětskou armádní pistoli ráže 9 mm se dvěma zásobníky a 16 náboji a vojenskou pušku ČS – Zbrojovka Brno táže 7,92 mm s 39 náboji. Oldřich Grygar měl sebou rovněž sovětskou armádní pistoli se 4 náboji a Bohumil Honajzer byl vyzbrojen belgickou pistolí značky Melior vz. 1920 s 25 náboji.

ABS, fond Krajská správa MV Ostrava, sign. S-705/2, Protokol sepsaný dne 5. května 1948 u Oblastní úřadovny StB v Olomouci s předvedeným Miloslavem Pospíšilem, str. 2.

⁸⁴ Automobil značky Aero 50 s poznávací značkou M – OA 384. Bohumil Honajzer koupil vůz koncem března 1948 od Jaroslava Orsága z Nového Hrozenkova za 70 000 Kčs.

ABS, fond Krajská správa MV Ostrava, sign. S-705/2, Honajzer Bohumil z Oder – zjištění původu auta poznávací značky M – AO 384, žádost OÚ StB v Olomouci adresovaná stanici SNB v Odrách, 4. 5. 1948, fol. 231

⁸⁵ ABS, fond Krajská správa MV Ostrava, sign. S-705/2, Protokol sepsaný dne 4. května 1948 u Oblastní úřadovny StB v Olomouci s předvedeným Bohumilem Honajzerem, str. 2

nápad, abychom během cesty někde odmontovali u nějakého auta náhradní kolo.“⁸⁶

A proto když přijeli do Práslavic, poslední vesnice před Olomoucí, a viděli podél silnice stát zaparkované auto, jenž mělo vzadu namontováno rezervní kolo, „*Honajzer, který auto řídil, zastavil a jeho společníci František Šamšula a Miloslav Pospíšil náhradní kolo ze stojícího auta odmontovali, vhodili je do vozu a odjízďeli směrem k Olomouci.*“⁸⁷

Po krátké době zjistili, že auto, kterému náhradní kolo odmontovali, je pronásleduje. Když viděli, že pronásledovateli zřejmě neuniknou, vyhodili z auta ukradené kolo ven. Okradený Oldřich Kutra Honajzerovo auto na kraji Olomouce předjel a zvedl ruku na znamení, aby řidič zastavil. Když došlo k zastavení vozidla, vystoupil Kutra ze svého auta a začal se domáhat svého kola zpět. Protože debata s Kutrou k ničemu nevedla, rozhodli se muži z Oder, že Kutrovi ujedou. Při nastalé honičce však došlo k dalšímu píchnutí pneumatiky pravého zadního kola, proto byli nuceni zastavit a Oldřich Kutra je dohonil.⁸⁸

Miloslav Pospíšil vycítil, že situace, pokud se za včasu neurovná, mohla by přerůst ve větší problém. Vystoupil proto z auta a nabídl Kutrovi 5 000 Kčs jako odškodné za ukradenou pneumatiku. Na tuto nabídku nechtěl rozhněvaný autodopravce přistoupit, a tak se Miloslav Pospíšil uvolil k tomu, že s Kutrou odjede jeho vozem, aby mu pneumatiku pomohl najít. Ostatní z Pospíšilovy party se zatím dali do lepení prasklé duše pneumatiky. Zanedlouho od odjezdu Kutrova vozu na místo dorazili dva příslušníci SNB, kteří Honajzera, Grygara a Šamšulu zatkli. Pospíšil s Kutrou bez toho aniž by pohozené kolo našli, se za krátký čas vrátili zpět na Jeremenkovu ulici, kde bylo odstaveno auto Bohumila Honajzera. Zde však na Pospíšila nečekali jeho přátelé, nýbrž příslušník SNB, který jej rovněž zadržel.⁸⁹

Pokus o útěk Miloslava Pospíšila a jeho přátel za hranice Československa skončil po necelých padesáti kilometrech. Za tuto cestu měl Bohumil Honajzer na svém autě čtyři defekty na pneumatice. Tato smůla a zřejmě „klukovina“ v podobě odcizeného kola, přivedla muže z Oder místo za státní hranice, na stanici SNB v Olomoci – Hodolanech. 4. května 1948 všichni čtyři zadržení putovali ze zajišťovací cely do Vazební věznice Krajského soudu

⁸⁶ ABS, fond Krajská správa MV Ostrava, sign. S-705/2, Protokol sepsaný dne 4. května 1948 u Oblastní úřadovny StB v Olomouci s předvedeným Bohumilem Honajzerem, str. 2.

⁸⁷ ABS, fond Krajská správa MV Ostrava, sign. S-705/2, Závěrečná zpráva, Oblastní úřadovna StB v Olomouci, 4. května 1948, fol. 37.

⁸⁸ ABS, fond Krajská správa MV Ostrava, sign. S-705/2, Protokol sepsaný dne 5. května 1948 u Oblastní úřadovny StB v Olomouci s předvedeným Miloslavem Pospíšilem, str. 3.

⁸⁹ Oldřich Kutra krádež kola nahlásil prostřednictvím svého známého Petra Kadlece ještě předtím, než se vydal pronásledovat Honajzerovo auto.

ABS, fond Krajská správa MV Ostrava, sign. S-705/2, Závěrečná zpráva, Oblastní úřadovna StB v Olomouci, 5. května 1948, fol. 29.

v Olomouci.⁹⁰ Důvodem vazby nebylo ukradené kolo z automobilu Odřicha Kutra, ale nalezené nelegálně držené zbraně a doznaný pokus o útěk za státní hranice.⁹¹

Ve vazební věznici ovšem čtveřice nepobyla dlouho. Již 19. června 1948 vyhlásil nově zvolený prezident Klement Gottwald prezidentskou amnestii, která se vztahovala rovněž i na Pospíšila a jeho kamarády. V důsledku toho byli 22. června 1948 všichni čtyři propuštěni na svobodu.⁹²

Po propuštění z vazby se osudy Bohumila Honajzera, Františka Šamšuly, Oldřicha Grygara a Miloslava Pospíšila rozešly a výrazně se lišily. Oldřichu Grygarovi se již na přelomu srpna a září 1948 podařilo napodruhé uprchnout z Československa a dle jeho dopisu, který se podařilo StB zadržet, žil spokojený život v Austrálii.⁹³

Bohumil Honajzer a František Šamšula se v následujících letech stěhovali z místa na místo po celé Moravě, přičemž pracovali v různých dělnických profesích. Oba byli minimálně další tři roky od olomouckého zadržení pod dohledem StB. Stanice SNB v místech, kde zrovna žili a pracovali, o nich zasílaly Státní bezpečnosti pravidelná měsíční hlášení.⁹⁴

Miloslav Pospíšil se po propuštění z vazby vrátil do Oder, kde pomáhal s likvidací kamenictví, ve kterém byl původně správcem a během žní pomáhal při zemědělských pracích v Klokočově. Po skončení žní byl přidělen ke kameníku Szturcovi do Vítkova a tam byl zaměstnán až do podzimu 1948. Posledním místem, kde Miloslav Pospíšil pracoval, bylo kamenosochařství v Dřevohosticích, kde působil do května 1949.⁹⁵

Mezitím se ještě stačil v dubnu 1949 oženit s Aurélií Pašovou. Klidný život v manželství však nevydržel ani měsíc. V květnu 1949 začal být Miloslav Pospíšil opětovně vyšetřován SNB kvůli výše popsanému pokusu o nelegální přechod státní hranice a rovněž kvůli dokonanému útěku Oldřicha Grygara. Národní bezpečnost začala Pospíšilův neúspěšný útěk za hranice šetřit, protože amnestie, díky které byl Pospíšil se svými druhy propuštěn

⁹⁰ Viz např. ABS, fond Krajská správa MV Ostrava, sign. S-705/2, Trestní oznámení na Oldřicha Grygara, Oblastní úřadovna StB Olomouc adresována Státnímu zastupitelství v Olomouci, 5. května 1948, fol. 39

⁹¹ Tamtéž. Zadržení byli žalováni podle prvorepublikového zákona č. 50/1923 Sb., Národního shromáždění na ochranu republiky, který ukládal za nedovolené překročení státní hranice maximální trest jednoho roku odnětí svobody.

⁹² ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 3, Zápis o výpovědi sepsaný dne 8. února 1951 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s obviněným Pospíšilem Miloslavem, str. 3.

⁹³ Oldřich Grygar popsal své tětě Marii Pavelkové svojí cestu lodí do Austrálie, která vedla z Itálie přes Suezský průplav. V Austrálii se živil jako kuchař a v místním rozhlase uváděl kabaretní pásma. Ve svém dopise neskrýval nadšení z technických vymožeností, pestrosti zboží v obchodech apod.

ABS, fond Krajská správa MV Ostrava, sign. S-705/2, Dopis Oldřicha Grygara adresovaný Marii Pavelkové zasláný 11. 8. 1949 z Newcasteru v Austrálii, fol. 74 - 75

⁹⁴ ABS, fond Krajská správa MV Ostrava, sign. S-705/2, fol. 132–137, 200–244.

⁹⁵ ABS, fond Krajská správa MV Ostrava, sign. S-705/2, Zápis o výpovědi – Pospíšil Miloslav, v Olomouci dne 5. ledna (února) 1951., str. 3.

z vazby, se na jejich případ neměla vztahovat. V kombinaci s nelegálně drženými zbraněmi, které byly při zatčení v Olomouci nalezeny, hrozilo Pospíšilovi až patnáctileté vězení.⁹⁶

Tento fakt potvrdil Miloslav Pospíšilovi také advokát, kterého navštívil ve Vítkově. Koncem května v době, kdy byl Miloslav Pospíšil u své manželky v Karviné, přišli jej do zaměstnání v Dřevohosticích zatknout příslušníci SNB a StB. Po návratu do Dřevohostic ho v zaměstnání o neúspěšném pokusu o zatčení informovali a vyřídili mu vzkaz, že se má přihlásit na stanici NB. Miloslav Pospíšil se rozhodl, že se zatknout nenechá. Tímto rozhodnutím začala v květnu 1949 jeho téměř dvouletá ilegalita.⁹⁷

⁹⁶ ABS, fond Krajská správa MV Ostrava, sign. S-705/2, Zápis o výpovědi – Pospíšil Miloslav, v Olomouci dne 5. ledna (února) 1951., str. 3.

⁹⁷ Tamtéž

5. ZALOŽENÍ SKUPINY HORY HOSTÝNSKÉ

Rajnochovice, valašská obec ležící na pomezí tří moravských mikroregionů Záhorska, Hané a Valašska, byla založena 8. května 1721. Přesné datum vychází z písemného svolení olomouckého biskupa hraběte Schrattenbacha k postavení domů a zároveň přidělení pozemků bratrům Rajnochovým, synům bači Mikuláše Rajnocha.⁹⁸ Na základě tohoto usídlení bratrů Rajnochových vznikla obec, jež nesla do roku 1730 jméno Zálhotí. Počet obyvatel obce začal postupně vzrůstat, a tak v roce 1775 měla obec již 485 obyvatel a v roce 1835 tu již žilo 960 lidí. Nejvíce obyvatel žilo v obci mezi lety 1880 - 1921, kdy se počet občanů Rajnochovic vyšplhal k číslu 1100. Od této doby však počet obyvatel v obci postupně ubýval a dnes má obec Rajnochovice 548 stálých obyvatel.⁹⁹

Významnou dominantou obce je kostel Narození panny Marie a svaté Anny. Kostel byl založený v roce 1711 poblíž dřevěného kostelíku pocházejícího z 12. století. Kostel, dostavěný v roce 1716, je skutečným skvostem baroka a pro své rozměry, je často nazýván valašskou katedrálou.¹⁰⁰

Způsob obživy v okolí Rajnochovic určuje zdejší lesnatá krajina. Proto již v 18. století zde byly zakládány pily a značná část obyvatelstva byla zaměstnána prací plynoucí z těžby a zpracování dřeva. V roce 1903 byla stará vodní arcibiskupská pila nahrazena novou parní pilou. Pro svoz dřeva z lesů byla v letech 1904 – 1906 vybudována úzkokolejná železniční lesní dráha o délce 8,3 km. Její bezproblémový provoz pak trval až do konce první světové války. Po ní se začaly projevovat důsledky špatné údržby, lokomotivy začaly vykolejovat a tak byl provoz na dráze v roce 1921 zastaven. Dráha pak byla během roku 1925 definitivně demontována.¹⁰¹

Hornatý a zalesněný ráz okolní krajiny byl využit také v době druhé světové války, kdy se okolí Rajnochovic stalo partyzánskou oblastí a sídlem partyzánské brigády Jana Žižky. Také místní obyvatelé se do protinacistického odboje aktivně zapojili. Řada mladých mužů se k partyzánům připojili, někteří fungovali jako spojky a z dalších statečných vlastenců se

⁹⁸ Mikuláš Rajnoch (1640 – 1721) sloužil na biskupském panství v Kelči. Po jeho smrti olomoucký biskup hrabě Schrattenbach zřejmě jako důkaz svého vděku za jeho věrné služby vyčlenil pozemky z biskupského panství a 8. května 1721 poslytl souhlas jeho synům k postavení domů na těchto místech.

⁹⁹ POSPÍŠIL, Jaroslav. *Nesmířitelní: Hory Hostýnské*. Vizovice, 1992. ISBN 80 – 901199 -0 – 5. str. 87.

¹⁰⁰ Tamtéž

¹⁰¹ Lesní železnice. In: *Oficiální stránky obce Rajnochovice* [online]. [cit. 2013-03-15]. Dostupné z: <http://www.rajnochovice.cz/historie/lesni-zeleznice/>

rekrutovaly řady podporovatelů a přechovatelů.¹⁰² V květnu 1945, kdy bylo nacistické Německo poraženo a Československo osvobozeno, nikdo z těchto vlastenců ještě zřejmě netušil, že jen o pár let později se řada z nich znovu bude muset mobilizovat pro boj s dalším totalitním režimem.

Je zřejmé, že vybudovaná síť uvědomělých demokraticky smýšlejících vlastenců z dob protektorátu kombinovaná s příhodnými přírodními podmínkami byly důležitým předpokladem pro vznik a fungování ilegální činnosti bojující proti nově etablovanému režimu po únoru 1948. Těchto okolností si zajisté byli vědomi i zakladatelé protikomunistické skupiny, která se zapsala do historie pod názvem Hory Hostýnské.

Vznik odbojové skupiny Hory Hostýnské vzešel především z iniciativy Josefa Čuby¹⁰³ a Ladislava Smékala¹⁰⁴. Josef Čuba se již od dob okupace často scházel s rajnochovickým krejčím Tomášem Palátem. Tomáš Palát patřil mezi mnohé občany tohoto kraje, kteří na sklonku druhé světové války ve svých domovech přechovávali partyzány. Podle Josefa Čuby byl Palát velice sečtělý, a proto spolu často vedli debaty.¹⁰⁵

Někdy na přelomu června a července 1948, se Palát Čubovi zmínil o vytváření

¹⁰² Mezi ně patřili i členové a podporovatelé budoucí odbojové skupiny Hory Hostýnské. Jmenujme např. Jaroslava Rajnocha, Bedřicha Perútka, Jana Stáhalu, Josefa Čubu, Ludmilu Střílkovou atd.

¹⁰³ **Josef Čuba** (28. října 1893 – 4. září 1951) se narodil v Rajnochovicích. Jeho otec František, původně lesní dělník získal zaměstnání na pile v Rajnochovicích. Po krátké době práce na pile utrpěl úraz, po kterém byl práce neschopen, proto nastoupil práci obecního sluhy. Matka Josefa Čuby Marie byla v domácnosti, zemřela v roce 1944. Josef Čuba po absolvování obecné školy nastoupil jako lesní dělník a později byl zaměstnán na arcibiskupské pile v Rajnochovicích, kde se později pracoval na pozici manipulanta. V červnu 1915 narukoval do rakousko-uherské armády (3. pluk v Kroměříži, později technický oddíl v Kremži) Krátký čas bojoval na ruské frontě, později na italské, odkud se v listopadu 1918 vrátil do vlasti. V roce 1919 nastoupil na cvičení československé armády, při kterém utrpěl úraz na hlavě, po kterém byl zproštěn veškeré vojenské služby. V roce 1921 si soukromě dodělal úplné základní vzdělání a v téže roce nastoupil na Odbornou pilařskou školu ve Valašském Meziříčí. Poté pracoval na rajnochovické pile až do roku 1936, kdy byl penzionován. V roce 1939 přijal funkci kronikáře a až do svého zatčení pracoval na sestavení kroniky obce Rajnochovice. Za první republiky byl Josef Čuba člen strany lidové, v roce 1946 však vstoupil do strany nár. soc., za kterou byl zvolen členem MNV v Rajnochovicích. Josef Čuba byl ženatý, s manželkou Františkou rozenou Adámkovou měl 3 syny.

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 4, Zápis o výpovědi podezřelého sepsaný dne 18. 10. 1949 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s Josefem Čubou, str. 1-2.

¹⁰⁴ **Ladislav Smékal** (16. března 1924 - 2000) se narodil v Zubří do rodiny majitele menší mlékárny. Po vyučení se na obchodního příručího pracoval v otcově firmě. V roce 1940 se pokusil o přechod hranic do Maďarska, při kterém byl zatčen, předán gestapu a šest měsíců vězněn. Po propuštění pracoval v Přerově na dráze a odtud byl totálně nasazen na práci v Německu. Po návratu na Moravu se v roce 1944 seznámil s vdanou Boženou Šlechtovou, se kterou začal žít ve společné domácnosti. Po osvobození získala Božena Šlechtová do správy rajnochovický obchod s koloniálním zbožím, ve kterém byl Ladislav Smékal zaměstnán. V roce 1945 byl přibližně měsíc členem strany nar. Soc. Díky své hře na duševně chorého během vyšetřování v Uh. Hradišti si pravděpodobně zachránil život a utekl tak trestu smrti.

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pala Ladislav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 1, Zápis o výpovědi s podezřelým sepsaný dne 12. 12. 1949 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s Ladislavem Smékalem, str. 1.

¹⁰⁵ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 4, Zápis o výpovědi podezřelého sepsaný dne 18. 10. 1949 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s Josefem Čubou, str. 2.

odbojových skupin v horách. Jedna z nich měla dokonce sídlit v lese za jeho chalupou. Mělo se jednat o členy skautu, se kterými se měl údajně ukrývat také bývalý předseda ONV v Kroměříži Vojtěch Rudolecký,¹⁰⁶ který po únorových událostech utekl před zatčením. Čuba na základě této informace projevil zájem o kontakt se skupinou, načež mu Palát odpověděl, že podobný zájem již projevil také vedoucí konzumu Ladislav Smékal. O tom, že měl mít krejčí Palát kontakt se zmíněnou protistátní skupinou, měl podle Smékala a Čuby svědčit fakt, že každou sobotu za ním dojížděla kuchařka Přikrylová z Hulína, která se u něj vždy převlékla a odcházela do lesa, kde se měla setkávat se členy skupiny. Proto se také Josef Čuba na Přikrylovou obrátil se žádostí o zprostředkování schůzky s neznámými ilegalisty. Byl však odbyt s tím, že členové skupiny si nepřejí žádné kontakty s místními. Různé zmínky o této odbojové skupině se v Rajnochovicích objevovaly do konce roku 1948, kdy upadla v zapomnění.¹⁰⁷

Co motivovalo Josefa Čubu k navázání kontaktu s „ilegální skupinou, měl později zdůvodnit následovně: „*Na tuto organizaci jsem se našel napojit proto, že jsem jako kronikář chtěl se dostat přímo k prameni odbojové činnosti. Je pravdou, že jsem ve svém smýšlení choval jakýsi odpor k dnešnímu zřízení, avšak zda bych s organizací spolupracoval, nebyl jsem ještě tehdy rozhodnut.*“¹⁰⁸

26. července 1948 vyhledal Smékal Čubu a pozval ho na schůzku, která se měla konat téhož dne ve 22 hodin v chaloupce v Rosošném, ležící mezi vrchem Tesák a Rajnochovicemi. Na tuto schůzku pozval Smékal také hajného Antonína Kohouta¹⁰⁹ a krejčího Jaroslava

¹⁰⁶ **Vojtěch Rudolecký** (1899 – 24. srpna 1952), rodák ze Znojma, byl původním povoláním lesník. Od roku 1945 působil jako ředitel arcibiskupských lesů v Kroměříži a zároveň jako předseda tamního Okresního národního výboru. Po únoru 1948 hrozilo bývalému lidovci Rudoleckému zatčení, proto se uchýlil do ilegality a ukrýval se na Ostravsku, Zlínsku, v Brně a ve Znojmě. Jeho smrt je dodnes opředená mýty. Jedna z verzí příčin smrti uvádí následky onemocnění anginou pectoris. Státní bezpečnost se snažila prosadit verzi, kdy smrt měla nastat následkem střelného zranění způsobeného během ilegálního pokusu o přechod státní hranice. Kvůli této verzi byli po smrti Vojtěcha Rudoleckého perzekuováni i další členové jeho rodiny, kteří jej měli ukrývat. TOMAN, Jan. Perzekuce církví na Znojemsku v období komunismu. [online]. s. 10 [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: http://www.znoj-tyden.cz/upload/e-knihovna/perzekuce_komplet.pdf

¹⁰⁷ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 4, Zápis o výpovědi podezřelého sepsaný dne 18. 10. 1949 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s Josefem Čubou, str. 2-3.

¹⁰⁸ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 4, Zápis o výpovědi podezřelého sepsaný dne 18. 10. 1949 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s Josefem Čubou, str. 3.

¹⁰⁹ **Antonín Kohout** se narodil 8. června 1923 v Koryčanech. Ještě před svým vyučením na lesníka nastoupil jako lesní praktikant u Arcibiskupských statků v Kroměříži. Za okupace byl totálně nasazen na práci v Německu, odkud v roce 1944 utekl. V roce 1945 nastoupil na místo hajného v Rajnochovicích. Na podzim 1945 nastoupil základní vojenskou službu v trvání 21 měsíců. Po návratu z vojny se v roce 1947 oženil. ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 4, Zápis o výpovědi s podezřelým sepsaný dne 9. 11. 1949 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s Antonínem Kohoutem, str. 1.

Rajnocha.¹¹⁰

Když se všichni pozvaní na domluveném místě sešli, Ladislav Smékal jim sdělil, že se mu podařilo navázat spojení s ilegální skupinou. Následně své rajnochovické přátele vyzval, aby se znovu sešli 28. července kolem 22. hodiny v lese pod Moriskou a pomohli mu se skupinou navázat bližší kontakt. Všichni přítomní svou účast přislíbili, a protože ještě neměli žádný jiný program, brzy se rozešli do svých domovů.¹¹¹

Za dva dny se čtveřice rajnochovických mužů setkala na smluveném místě, posedala si na zbytky základů bývalých vojenských baráků. Odtud muži pískali a vysílali signály s nadějí, že se jim muži ukrývající se v lesích ozvou. Tato snaha však byla marná, proto se rozešli a naplánovali si novou schůzku na 5. srpna 1948 v domě Josefa Čuby.

Na schůzce u Josefa Čuby mluvili především o záhadných mužích, které nemohou stále najít. V důsledku této debaty se Ladislav Smékal rozhodl, že se 15. srpna vypraví do Hulína, kde najde kuchařku Příkrylovou, která navštěvuje krejčího Paláta a má být ve styku s odbojáři. Tato cesta však byla zbytečná. Smékal vsázel na pravidelnost návštěv Příkrylové v Rajnochovicích a tak doufal, že autobusem jedoucím do Hulína pojedou společně. K tomu ale nedošlo. Smékalovi, přestože se podařilo v Hulíně najít manžela Příkrylové, žádné informace nezískal. Až po pár dnech se Ladislav Smékal dozvěděl, že ilegální skupina měla být jen zástěrkou kuchařky Příkrylové před jejím černým obchodem.¹¹²

Přese všechno se již v polovině srpna 1948 se vedla v Rajnochovicích veřejná diskuze o tom, že v okolních lesích se ukrývají nějakí muži, kteří se vzepřeli nově nastolenému pořádku. Této fámy chtěli Josef Čuba, Ladislav Smékal, Antonín Kohout a Jaroslav Rajnoch využít a dohodli se, že tuto veřejnou domněnku potvrdí. Iniciativy se chopil Ladislav Smékal,

¹¹⁰ **Jaroslav Rajnoch** se narodil 8. března 1923 v Rajnochovicích. Poté, co se vyučil krejčím, pracoval ve Zlíně. V letech 1945 – 1947 absolvoval základní vojenskou službu. Krátce před svým zatčením se v roce 1949 oženil s Eliškou Černochovou.

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Čuba Josef a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 2, Zápis o výpovědi s podezřelým sepsaný dne 22. 10. 1949 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s Jaroslavem Rajnochem, str. 1.

¹¹¹ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 4, Zápis o výpovědi podezřelého sepsaný dne 18. 10. 1949 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s Josefem Čubou, str. 3.

¹¹² ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pala Ladislav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 1, Zápis o výpovědi s podezřelým sepsaný dne 12. 12. 1949 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s Ladislavem Smékalem, str. 3.

který sehnal zřejmě prostřednictvím Vincence Ráčka¹¹³ leták „Dopis Jana Masaryka a Benešova řeč.“¹¹⁴ Tento leták nechal rozmnožit na cyklostylu Ústředí spotřebního družstva v Bystřici pod Hostýnem. Společnými silami následně rajnochovičtí roznesli 300 těchto letáků po okolí.¹¹⁵

Rozšiřování tohoto letáku tak lze označit jako první činnost dosud bezejmenné odbojové skupiny, nesoucí později název Hory Hostýnské.

5.1 NÁZEV SKUPINY

Problematika názvu skupiny je rozebírána v pracích Jaroslava Pospíšila i Markéty Doležalové. Pospíšil o názvu skupiny píše: „*Na první ilegální schůzce se čtyřka schází 27. 6. 1948 v místě zvaném „U Klausy“, v malém domečku v katastru Rajnochovice. ... Závěrem schůzky navrhl Josef Čuba název odbojové skupiny, se kterým se další ztotožnili – první odbojová skupina ČSRK – Hory Hostýnské.*“¹¹⁶ Markéta Doležalová k názvu skupiny uvádí: „*Původní název skupiny obsahoval ještě zkratku ČSRK složenou ze začátečních písmen příjmení zakladatelské čtveřice („Č“ jako Čuba, „S“ jako Smékal atd.) a doplněnou o regionální určení „Hory Hostýnské“. Na ústřední skupinku se záhy začali nabalovat další spolupracovníci, kteří se označovali pouze stručným názvem „Hory Hostýnské“.*“¹¹⁷

Bylo to však doopravdy s názvem skupiny tak, jak je podáno ve zmíněných pracích? Byl název skupiny určen hned na první schůzce zakládající čtveřice? Já se domnívám, že nikoliv. Především s výkladem Jaroslava Pospíšila se nemohu vzhledem k informacím nabytých z archivních pramenů ztotožnit.

¹¹³ **Vincenc Ráček** se narodil 1. července 1910 v Hulíně. Po absolvování měšťanské školy pracoval u Lesní správy, později na hulínském železničním nádraží. V roce 1935 se oženil s Marií Kozáčkovou a krátce nato převzal nájem místní mlékárny. Ta byla v roce 1942 německými okupačními úřady zavřena a po osvobození Ráček její činnost neobnovil. Po roce 1945 měl živnost na obchod s dřevem a mlékem. ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Čuba Josef a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 3, Zápis o výpovědi s podezřelým sepsaný dne 25. 10. 1949 ve věznici krajského soudu v Uherském Hradišti s Vincencem Ráčkem, str. 1-2.

¹¹⁴ Text letáků viz příloha č. 5

¹¹⁵ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pala Ladislav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 1, Zápis o výpovědi s podezřelým sepsaný dne 12. 12. 1949 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s Ladislavem Smékalem, str. 6.

¹¹⁶ POSPÍŠIL, Jaroslav. *Nesmiřitelní: Hory Hostýnské*. Vizovice, 1992. ISBN 80 – 901199 -0 – 5. str. 88.

¹¹⁷ DOLEŽALOVÁ, Markéta. Odbojová skupina „Hory Hostýnské“ - pravda a lež. In BUREŠ, Jan - VEBER, Václav a kol. *Třetí odboj: Kapitoly z dějin protikomunistické rezistence v Československu v padesátých letech 20. století*. Plzeň, 2010, s. 152-166. ISBN 978-80-7380-306-3. str. 153

Odbojová skupina, založená v létě 1948 v Rajnochovicích, neměla zpočátku své činnosti žádný název. Dokladem bezejmennosti organizace mohou být následující slova Josefa Čuby, která měl pronést 9. dubna 1949 na schůzce skupiny v chaloupce u Klausy: „*Po mém zvolení velitelem jsem promluvil k přítomným, že naše skupina dosud bezejmenná má již také svého vrchního velitele.*“¹¹⁸ Toto tvrzení potvrdil rovněž další člen skupiny Ladislav Smékal: „*Dále Čuba řekl členům skupiny, že naše skupina je bezejmenná, že má svého vrchního velitele ...*“¹¹⁹ Antonín Kohout se o jménu skupině ve vyšetřovacím protokolu nezmiňuje, poslední z původní čtyřky Jaroslav Rajnoch však odmítl, že by na první schůzce bylo o jménu skupiny diskutováno: „*Zda Čuba dal skupině název „odbojová skupina Host. Hory“ nevím, poněvadž o tomto se před námi nikdy nezmínil.*“¹²⁰

Vzhledem k tomu, že v počátcích činnosti nebyla skupina pod „dohledem“ StB, neexistují z této doby žádná agenturní hlášení. Z tohoto důvodu jsou výše citované poznatky z výsledkových protokolů zakladatelů skupiny jediným hmatatelným dokladem o tom, že rajnochovická odbojová skupina nebyla ve svých počátcích vůbec pojmenována.

K pojmenování skupiny došlo z největší pravděpodobnosti až 23. května 1949, kdy za Josefem Čubou přišel Antonín Kohout s nápadem, že by skupina měla sestavit razítko. Razítko mělo sloužit pro případ vystavení potvrzení podporovatelům odboje. Vznik razítka organizace popsal Josef Čuba následovně: „*Z malé tiskárničky, kterou jsem měl doma ještě po svých dětech, sestavil jsem podélné razítko tohoto znění: „1. Odbojová skupina Č.S.R.K. Hory Hostýnské.“ Název organizace Č.S.R.K. jsem tam dal proto, že někdy před tím mně Smékal vyprávěl, že když se jej jeho lidé z Kelče tázali, jaký název má naše organizace, že jim řekl právě tyto zkratky. Tyto zkratky znamenají začáteční písmena zakládající čtyřky. ...*“¹²¹ Tuto verzi vzniku názvu potvrdil následujícími slovy rovněž Ladislav Smékal: „*Dne 23. května 1949 mně sdělil Čuba, že s Kohoutem sestavili razítko naší skupiny ... Tento název Čuba sestavil proto, že jsem mu jednou vyprávěl, že když jsem byl v Kelči u Jukla, že jsem tomuto*

¹¹⁸ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 4, Zápis o výpovědi podezřelého sepsaný dne 18. 10. 1949 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s Josefem Čubou, str. 13.

¹¹⁹ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pala Ladislav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 1, Zápis o výpovědi s podezřelým sepsaný dne 12. 12. 1949 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s Ladislavem Smékalem, str. 8.

¹²⁰ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Čuba Josef a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 2, Zápis o výpovědi s podezřelým sepsaný dne 22. 10. 1949 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s Jaroslavem Rajnochem, str. 2.

¹²¹ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 4, Zápis o výpovědi podezřelého sepsaný dne 18. 10. 1949 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s Josefem Čubou, str. 17.

řikal název naší skupiny, tak jak je uvedeno.“¹²²

Razítko skupiny nakonec pravděpodobně nikdy použito nebylo, protože nikdo z podporovatelů potvrzení vystavit nechtěl. Zkratku v názvu skupiny si později vysvětlovala StB různě. Vyšetřovaným podsouvala, že nápis na razítku měl znamenat „První odbojová skupina Československé republiky katolické,“¹²³ čímž se nedá vyloučit možnost snahy StB o zatáhnutí katolické církve do případu.

Název skupiny udaný na razítku se v praxi zřejmě nikdy v celém rozsahu nepoužíval. Zkratka ČSRK byla Josefem Čubou do názvu pravděpodobně přidána pouze na základě zmínky Ladislava Smékala, který ji měl vyslovit před Josefem Juklem.¹²⁴ Vzhledem k tomu, že v prvních měsících roku 1949 byl právě Jukl zřejmě největším finančním podporovatelem skupiny, bylo patrně nutné zkratku ČSRK do razítka začlenit pro případ, že by Jukl, obeznámen s tímto názvem, vydání potvrzení vyžadoval.

Rovněž lze polemizovat nad tím, do jaké míry byl v době činnosti skupiny její název zanesen do povědomí lidí žijících v okolí. Bylo jméno skupiny známé všem jejím členům a podporovatelům? Z několika výpovědí lidí zapojených do odboje je patrné, že vlastní název skupiny Hory Hostýnské jim známý vůbec nebyl.¹²⁵ Názvu skupiny nepoužívali ve svých svědeckých výpovědích ani napadení komunističtí funkcionáři. Pokud někoho ve svých podezřelých jmenují, pak možné útočníky označují jako „skupina z Rajnochovic“, „Pospíšilova banda“, „Rajnochova banda“ apod. Pokud nahlédneme do interních spisů Státní bezpečnosti, zde je skupina označována názvem Hory Hostýnské přibližně od října 1949.

¹²² ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pala Ladislav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 1, Zápis o výpovědi s podezřelým sepsaný dne 12. 12. 1949 ve věznicí krajského soudu v Uh. Hradišti s Ladislavem Smékalem, str. 10.

¹²³ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 4, Zápis o výpovědi sepsaný u zdejšího velitelství s obviněným Josefem Čubou, Uh. Hradiště 15. března 1951, str. 10

¹²⁴ **Josef Jukl**, (narozen 19. ledna 1915) majitel obchodu se míšeným zbožím z Kelče a do svého zatčení v říjnu 1949 zřejmě největší podporovatel skupiny Hory Hostýnské.

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 4, Zápis o výpovědi s podezřelým sepsaný dne 27. 10. 1949 ve věznicí krajského soudu v Uh. Hradišti s Josefem Juklem, str. 1.

¹²⁵ Jméno Hory Hostýnské je ve vyšetřovacích spisech zmiňováno povětšinou jen členy nejužšího jádra skupiny. V případech podporovatelů, bylo vyslychanými hovořeno povětšinou o „skupině z Rajnochovic“ apod. Viz např. ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pala Ladislav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 2, Zápis o výpovědi s podezřelým Františkem Tihelkou starším v Uherském Hradišti, 17. 12. 1949, str. 3.

5.2 ROZŠÍŘENÍ SKUPINY

Mezi zakládajícími členy skupiny se začala šířit myšlenka na rozšíření aktivit a za tímto účelem bylo nutné získat do svých řad více členů. Zakladatelé proto rozhodli, že skupinu prozatím rozšíří o dalších osm důvěryhodných mužů z Rajnochovic.

Náborem nových členů byl pověřen nejstarší a nejzkušenější Josef Čuba. Ten následně obešel několik svých známých, o kterých věděl, že nejsou komunisté a o kterých předpokládal, že by byli vhodní pro ilegální činnost. Na základě tohoto výběru získal do skupiny:¹²⁶

Antonína Židka,¹²⁷

Aloise Kováře,¹²⁸ Aloise Doležala,¹²⁹ Karla Vičana¹³⁰ a Aloise Hrušku.¹³¹

¹²⁶ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 4, Zápis o výpovědi podezřelého sepsaný dne 18. 10. 1949 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s Josefem Čubou, str. 4.

¹²⁷ **Antonín Židek** se narodil 18. července 1904 v Rajnochovicích. Otec Antonína Židka František pracoval na pile v Rajnochovicích, předčasně však zemřel v roce 1912 na zápal plic. Po vychození školy se Antonín Židek vyučil kolářem a po vyučení nastoupil na rok a půl na vojnu do Olomouce. Po návratu z vojny byl zaměstnán na několika místech jako kolář, posledně v n.p. parní pila Rajnochovice. Již za první republiky byl členem strany lidové a po druhé světové válce zastával funkci místopředsedy MNV v Rajnochovicích. Po únoru 1948 byl funkce zbaven a dále se v politice neangažoval.

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Čuba Josef a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 3, Zápis o výpovědi s podezřelým Antonínem Židkem sepsaný ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti dne 23. prosince 1949, str. 1.

¹²⁸ **Alois Kovář** narozen 1. července 1903 v Rajnochovicích. Jeho otec, lesní dělník padl v první světové válce. Tři roky po otcově smrti se jeho matka znovu provdala za rolníka Jana Valčíka. Alois Kovář byl vychováván od svých osmi do patnácti let u příbuzných. Po krátkém zaučení v kovářském řemesle pracoval v zemědělství. Ve věku 21 let nastoupil na 18-ti měsíční vojenskou prezenční službu v Olomouci. Po návratu z vojny se oženil s Annou Růžičkovou a nastoupil do zaměstnání v parní pile v Rajnochovicích.

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Čuba Josef a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 3, Zápis o výpovědi s podezřelým Kovářem Aloisem sepsaný ve věznici krajského soudu Uh. Hradiště 21. 12. 1949, str. 1-2.

¹²⁹ **Alois Doležal** se narodil 21. srpna 1914 v Ludkovicích. Jeho otec Arnošt Doležal vlastnil v Ludkovicích válcový mlýn, kde při výkonu práce v roce 1920 zahynul. Matka podle Doležalových slov pak: „*mlýn prodala a veškerý majetek, který otec nahospodařil, propila. Již v mládí, když byla jednou spita mě uhodila železným hrncem po hlavě, takže se cítím od té doby duševně méněcenný a zapomětlivý.*“ Na kolik se toto tvrzení zakládalo na pravdě, popřípadě zda se jednalo jen o Doležalovu „hru“ s StB zůstane již nezodpovězeno. Alois Doležal se po vojně přiznal do Rajnochovic a zde hospodařil na půdě o výměře necelých 7 hektarů.

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Čuba Josef a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 3, Zápis o výpovědi s podezřelým Doležalem Aloisem sepsaný ve věznici krajského soudu Uh. Hradiště 20. 12. 1949, str. 1.

¹³⁰ **Karel Vičan** se narodil 11. září 1903 v Hustisku. V šesti letech mu zemřeli oba rodiče a péči o něj převzali místní sedláci, kterým vypomáhal na jejich hospodářstvích. Vojenskou službu absolvoval v Brně, Hodoníně a v Pardubicích. Po návratu z vojny v roce 1925 byl zaměstnán jako kočí v rajnochovickém polesí. Posléze se oženil s Marií Camfrlovou a nastoupil do zaměstnání na místní pile a zároveň vykonával funkci kostelníka.

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Čuba Josef a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 3, Zápis o výpovědi s podezřelým Karlem Vičanem sepsaný ve věznici Uh. Hradiště dne 30. prosince 1949, str. 1-2.

¹³¹ **Alois Hruška** se narodil 19. května 1910 v Mikulůvce okres Vsetín. Jeho otec byl pomocný lesní dělník a společně s matkou obdělávali menší polnosti. Až do roku 1932 Alois Hruška vypomáhal při polních pracích u svého bratra Štěpána a byl zaměstnán jako lesní manipulant. V roce 1937 se oženil s Annou Halvlíkovou a v roce 1945 vstoupil do sociální demokracie, jejímž členem byl až do sloučení s KSC. Poté si podal přihlášku do

Ve spolupráci s ostatními členy byli pro skupinu získáni:

František Mička,¹³² Jaromír Rajnoch¹³³ a Josef Uhlář¹³⁴.

Nikdo ze jmenovaných nebyl ihned seznámen s tím, že by měl být zapojen do odbojové skupiny, všichni byli pouze dotazováni, zda se mohou kdykoliv večer nebo v noci vzdálit ze svých domovů a byli nabádáni k tomu, aby zatím nikomu nic neřikali.

Všichni oslovení byli vyzváni, aby se dostavili 6. září 1948 v devět hodin večer na kraj lesa za rajnochovickým konzumem. Na tuto schůzku se dostavili všichni až na Josefa Uhláře, který měl být na pohřbu v Praze a Jaromíra Rajnocha, který byl v zaměstnání. Poté, co se zde muži sešli, vedl je Josef Čuba asi hodinu až hodinu a půl lesem do Holubovy chaty zvané Na Skladiskách.¹³⁵

Když došli k chatě, Čuba odemkl dveře a všichni přítomní si vevnitř za svitu petrolejové lampy posedali na dřevěné lavice. Následující program schůzky zřejmě nejdůležitěji vyličil Karel Vičan: *„Čuba se ujal slova s tím, že nám osvětlí, za jakým účelem jsme se tam všichni sešli. Svou řeč zahájil tím, že není nadále možným, aby takováto vláda a takový režim jaký u nás je nastolen, vedl národ k šťastné budoucnosti. Zdůraznil, že je jen předpoklad hospodářský úpadek, a že je krach této vlády neodvratný. Čuba dále navrhl, abychom se pevně semkli v jeden celek, a tak se ilegální cestou postavili v odboj, který bude mít konečný účel zvrátit dnešní lidově demokratické zřízení v ČSR. Pro počátek navrhoval Čuba, abychom občas přešli přes nějakou vesnici, hromadně a ozbrojeni, a tak že bychom dělali dojem mezi občanstvem, že v horách jsou partyzáni neb parašutisté, a že lidé hromadně*

KSČ, ale až do doby svého zatčení neobdržel členskou legitimaci a nwaplatil ani členské příspěvky.

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Čuba Josef a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 3, Zápis o výpovědi s podezřelým Aloisem Hruškou sepsaný ve věznici Uh. Hradiště dne 17. prosince 1949, str. 1-2.

¹³² **František Mička** se narodil 3. září 1921 v Podhradní Lhotě. Pocházel z dělnické rodiny, jeho otec pracoval celý život jako stavební tesař. František Mička po vychození obecné školy rovněž pracoval do svých 18 let v pomocných dělnických profesích. Poté byl totálně nasazen na práci do Říše, kde strávil tři roky. Po svém návratu a vykonání 5ti měsíční vojny se oženil Emilií Vrajovou. Až do svého zatčení pracoval jako lesní dělník v Rajnochovicích. ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Čuba Josef a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 3, Zápis o výpovědi s podezřelým Mičkou Františkem sepsaný ve věznici Uh. Hradiště dne 21. 12. 1949, str. 1-2

¹³³ **Jaromír Rajnoch**, narozen 20. prosince 1928 v Rajnochovicích, byl bratrancem bratrů Rajnochových. Jeho zapojení do aktivit Hor Hostýnských byla minimální. Fyzicky se zúčastnil pouze akce v Loučce. Přesto byl 14. července 1950 zatčen a v procesu Milan Mohyla a spol. konaném ve dnech 15. – 17. ledna 1952 odsouzen státním soudem na osmáct měsíců odnětí svobody. Vzhledem k tomu, že trest si odpykal pobytem ve vyšetřovací vazbě, byl po ukončení soudního jednání propuštěn na svobodu.

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Smékal Ladislav a spol., sv. 1, Protokol o hlavním líčení konaném před státním soudem, oddělení Brno dne 15. - 17. ledna 1952 proti Milanu Mohylovi a spol., str. 18-19.

¹³⁴ **Josef Uhlář** se narodil 7. února 1921 v Kozlovicích do rodiny hajného. Ihned po vychození obecné školy nastoupil práci lesního praktikanta v Rajnochovicích, později u lesní správy pracoval jako úředník. 23. března 1949 byl přeložen do polesí Loukov, kde sloužil až do svého zatčení. , fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Čuba Josef a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 3, Zápis o výpovědi s podezřelým sepsaný ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti 3. 11. 1949 s Josefem Uhlářem, str. 1.

¹³⁵ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 4, Zápis o výpovědi podezřelého sepsaný dne 18. 10. 1949 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s Josefem Čubou, str. 4.

*se budou k nám přidávat. Poté na ukončení této schůzky, která trvala asi ½ hodiny, navrhl Čuba, abychom my všichni jemu jako prozatímnímu veliteli složili přísahu věrnosti, oddanosti a poslušnosti podáním ruky. Poté Čuba šel ke každému účastníku této schůzky jednotlivě a každému podal ruku.*¹³⁶

V závěru proslovu pak měl Čuba zdůraznit, že pokud někdo s předloženým programem nesouhlasí, má možnost odejít. Nikdo však této možnosti nevyužil. Ještě předtím, než byla schůzka rozpuštěna, sdělil Čuba místo a čas další schůzky. Ta byla určena na 8. září u staré štreky¹³⁷ za konzumem, odkud měla skupina podniknout výpravu do obce Loučka. Zde měla prostřednictvím vystřelených světlic provést demonstraci existence odboje. Zároveň mělo být v Loučce „domluveno“ místnímu horlivému členu KSČ Fojtíčkovi.¹³⁸ Jako poslední věc, kterou měl Josef Čuba na setkání zmínit, byla výzva členům: „*má-li někdo v držení nějakou zbraň, aby ji vzali sebou.*“¹³⁹ Zároveň dodal, že pro ty, kdo zbraň nemají, dá k dispozici čtyři vojenské pušky, které má doma ukryty ještě z dob války.¹⁴⁰

¹³⁶ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Čuba Josef a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 3, Zápis o výpovědi s podezřelým Karlem Vičanem sepsaný ve věznici Uh. Hradiště dne 30. prosince 1949, str. 2-3.

¹³⁷ Štrekou označovali Rajnochovičtí pozůstatky kolejí po bývalé lesní železnici.

¹³⁸ Fojtíček měl být horlivý člen ONV ve Valašském Meziříčí. Blíže o této osobě není v žádném ze zkoumaných pramenů pojednáno.

¹³⁹ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 4, Zápis o výpovědi podezřelého sepsaný dne 18. 10. 1949 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s Josefem Čubou, str. 5.

¹⁴⁰ Čuba měl mít doma kromě těchto 4 vojenských pušek dále jednu pistoli Parabella r. 9 mm, jeden ruský samopal, dále pak 250 nábojů do pušky, jeden buben do samopalu a 8 ks. nábojů do pistole. Uvedené zbraně našel během ústupu wehrmachtu na konci války v okolí vrchu Tesák. Tamtéž.

6. HORY HOSTÝNSKÉ V PRVNÍ FÁZI ČINNOSTI

6.1 DEMONSTRAČNÍ AKCE V LOUČCE

Po dvou dnech po setkání v Holubově chatě se skupina sešla 8. září 1948 kolem 22. hodiny na stanoveném místě - u staré štreky za konzumem, aby uskutečnila první skutečnou demonstraci své existence. Na lesní cestu za rajnochovickým obchodem se dostavilo všech dvanáct členů skupiny, navíc se připojil Bedřich Perútka.¹⁴¹ Většina členů přišla dle předchozích instrukcí ozbrojena.¹⁴²

Když se všichni sešli, vzal si slovo Josef Čuba, který měl seznámit ostatní s plánem akce. Plán měl vypadat následovně. Členové skupiny „*obestoupí domek a několik jich půjde do domku a člena ONV, který je členem KSČ se vyláká ven.*“¹⁴³ Poté dal Čuba pokyn, aby se všichni chovali klidně a zbraní použili jen v krajním případě.

Po cestě do Loučky se začínající odbojáři domluvili, že obec obejdou lesem, aby zde nezbudili přílišnou pozornost a nedostali se tak do případného konfliktu s místními obyvateli. Na kraji Loučky se skupina rozdělila. Josef Čuba, Antonín Kohout, Ladislav Smékal a Jaroslav Rajnoch zamířili horním koncem vesnice k prvním stavením, zatímco ostatní měli čekat v záloze. Čtveřice mužů následně zaklepala na vrata prvních dvou stavení a ptala se, kde bydlí komunista Fojtíček. Poté, co se dozvěděli, že agilní funkcionář bydlí až uprostřed vsi blíže spíše k jejímu dolnímu konci, bylo rozhodnuto, že od akce upustí, neboť nechtěli procházet celou vesnicí. Následně se vrátili ke zbytku skupiny a odešli z vesnice na nedalekou paseku u lesa. Odtud měl Antonín Kohout vystřelit několik světlic. Celá skupina se vzápětí vrátila lesem k Rajnochovicím, kde ještě chvíli všichni poseděli a poté se rozešli svých domovů.¹⁴⁴

¹⁴¹ Bedřich Perútka byl na akci přizván několik dní před společnou schůzí skupiny konané 6. září 1948. Na výpravu do Loučky jej pozvali Josef Čuba s Antonínem Kohoutem během debaty v hostinci na Tesáku. ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 4, Zápis o výpovědi s podezřelým sepsaný dne 9. 11. 1949 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s Antonínem Kohoutem, str. 3.

¹⁴² Josef Čuba disponoval pistolí Parabellum a ruským samopalem s bubnovým zásobníkem, Hruška s Mičkou byli ozbrojeni vojenskou puškou, Bedřich Perútka byl vyzbrojen německým samopalem, Ladislav Smékal belgickou pistolí ráže 7.65 mm, Rajnoch nespecifikovanou pistolí, Kovář měl brokovnici, Kohout belgickou pistolí ráže 7.65 mm a raketovou pistolí. Tamtéž.

¹⁴³ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Čuba Josef a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 3, Zápis o výpovědi s podezřelým Aloisem Hruškou sepsaný ve věznici Uh. Hradiště dne 17. prosince 1949, str. 3.

¹⁴⁴ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Čuba Josef a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 3, Zápis o výpovědi s podezřelým Doležalem Aloisem sepsaný ve věznici krajského soudu Uh. Hradiště 20. 12. 1949, str. 3.

Pokud bychom měli zhodnotit význam této první společné iniciativy Hor Hostýnských, musíme dospět k závěru, že přestože potrestání komunisty Fojtíčka nedošlo, akce svůj účel alespoň částečně splnila. Fojtíček po této akci dostal zřejmě strach a podle obyvatel Loučky své dosavadní chování zmínil.¹⁴⁵ Akce v Loučce byla prvním počinem nově vzniklé protirežimní organizace, která měla splnit funkci prezentace nově vznikajícího protikomunistického odboje. Proto je tuto událost nezbytné zmínit, i když se na první pohled může zdát její význam zanedbatelný.

6.2 AKCE GRYGAR

V neděli 12. září 1948 přijel na návštěvu svých rodičů do Rajnochovic strážmistr SNB Vladimír Rajnoch.¹⁴⁶ V domě rodičů byl rovněž jeho bratr Jaroslav, člen skupiny Hory Hostýnské. Vladimír však pravděpodobně až do tohoto dne o aktivitách svého bratra nic nevěděl. Po obědě přišli k Rajnochovým na návštěvu rovněž Josef Čuba a Antonín Kohout. Bratři Rajnochové si sedli s hosty na zahradě na lavičku a Vladimíru Rajnochovi se zmínili o existenci odbojové skupiny. Vyprávěli o proběhlé akci v Loučce a o dalších plánech. Zastrahování komunistů se mu zamlouvalo, proto přišel s návrhem, zda by podobnou akci nemohla skupina zopakovat na Rusavě, kde by zastrašila místopředsedu ONV v Holešově Jindřicha Grygara.¹⁴⁷

Členové Hor Hostýnských s návrhem souhlasili, stanovili datum provedení akce na úterý 14. září 1948 a Vladimír Rajnoch přislíbil sehnat spolehlivé lidi, kteří by je k domu Grygara dovedli. Hned druhý den Vladimír Rajnoch získal pro akci v hostinci U Pánků na Rusavě slibované spojky Antonína Pavelce a Františka Ryšku, zatímco rajnochovičtí mezitím svolali skupinu.¹⁴⁸

14. září 1948 se osm členů skupiny sešlo kolem 21. hodiny u chaloupky

¹⁴⁵ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pala Ladislav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 1, Zápis o výpovědi s podezřelým sepsaný dne 12. 12. 1949 ve věznicí krajského soudu v Uh. Hradišti s Ladislavem Smékalem, str. 5.

¹⁴⁶ Podrobný životopis Vladimíra Rajnocha viz kapitola 8.3.

¹⁴⁷ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 5, Zápis o výpovědi s podezřelým Vladimírem Rajnochem, Uherské Hradiště 26. 3. 1951, str. 3.

¹⁴⁸ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 5, Zápis o výpovědi s podezřelým Vladimírem Rajnochem, Uherské Hradiště 26. 3. 1951, str. 3.

v Rosošném.¹⁴⁹ Od místa setkání se vydali přes vrch Tesák do Rusavy. Na Tesáku na ně čekaly domluvené spojky Pavelec s Ryškou a přibližně hodinu před půlnocí společně vyšli směrem k domu komunistického exponenta.

Jak ale akce probíhala dále? O tom, co se na Rusavě dělo kolem druhé hodiny v noci se výpovědi odbojářů a Jindřicha Grygara podstatně rozcházejí. Dle výpovědi přítomných členů Hor Hostýnských lze zrekonstruovat události u domu komunistického funkcionáře asi takto.

Když skupinka dorazila do Rusavy, obstoupila Grygarův dům. Čuba a Uhlář stáli na silnici před domem. Dva nebo tři muži vešli do dvora a odsud zaklepli na dveře domu.

Jindřich Grygar se zeptal, kdo je venku, načež měl Jaroslav Rajnoch odpovědět: „vojáci.“¹⁵⁰ Po několikátém zaklepaní, když Grygar stále neotvíral, začal některý z odbojářů volat: „Polez ven, vylez ven apod.“¹⁵¹

Zřejmě polekaný Grygar neotevřel, naopak začal střílet na muže stojící na dvorku ze své služební pistole. Muži na dvoře se ukryli mimo dosah střelby a posléze ji opětovali. Střelba trvala asi minutu, načež se všichni stáhli do nedalekého lesa. Do Rajnohovic přišli až nad ránem. Nikdo z Hor Hostýnských nebyl zraněn, Grygar byl poraněn na krku střepem z rozbitého okna.¹⁵²

Poněkud jinak podal událost Jindřich Grygar během své svědecké výpovědi u Státního soudu: „14. září 1948 v noci o 2.15 hod. někdo zaklepal na dveře mého domu. Já jsem se optal, kdo to je, dostal jsem odpověď, že vojáci. Bylo mně to podezřelé, tak jsem si došel pro svoji pistoli a rozsvítil jsem si světlo na dvůr a nad světlíkem nade dveřmi jsem pozoroval muže přede dveřmi ... Pozoroval jsem se a pak jsem zvolal kdo je tam, dostal jsem nyní odpověď, že posádka ... oni chtěli, abych jim otevřel dveře a lomcovali s klikou dveří, chtěl jsem zavolat četníky, věděl jsem, že se bude střílet. Odešel jsem do podkrovní světničky, odkud

¹⁴⁹ Na akci byli s určitostí přítomni Josef Čuba, Ladislav Smékal, Jaroslav Rajnoch, Antonín Kohout, Antonín Židek, Alois Kovář, Alois Doležal, Josef Uhlář. Nejasná je přítomnost Karla Vičana. Toho jako účastníka akce uvedlo několik přítomných, ale Vičan svou přítomnost u výslechu popřel a stejně vypovídal i Alois Hruška, který však na akci přítomen nebyl.

¹⁵⁰ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 4, Zápis o výpovědi podezřelého sepsaný dne 18. 10. 1949 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s Josefem Čubou, str. 7.

¹⁵¹ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 4, Zápis o výpovědi podezřelého sepsaný dne 18. 10. 1949 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s Josefem Čubou, str. 7.

¹⁵² ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pala Ladislav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 1, Zápis o výpovědi s podezřelým sepsaný dne 12. 12. 1949 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s Ladislavem Smékalem, str. 5.

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 5, Zápis o výpovědi s podezřelým Vladimírem Rajnochem, Uherské Hradiště 26. 3. 1951, str. 6.

*jsem vystřelil dvě rány na poplach, na to byla po mně hned opakována střelba a byli po mně vypáleny dvě rány, já jsem znovu vystřelil 2x, poprvé i podruhé do vzduchu. V mé pistoli mně zůstal jeden náboj, šel jsem proto do pokoje pro náboje, když jsem otevřel dvěře od pokoje, padla rána, já jsem ucítil úder do čela. V pokoji jsem se chtěl ozbrojit a zase jsem chtěl střílet po těch mužích. Vypálil jsem ještě dvě rány z brokovnice v naději, že to uslyší hlídka ve vesnici. Přestřelka trvala přes dvě hodiny. Po dlouhé době, když přišli členové SNB, muži uprchli.*¹⁵³

Výpověď Jindřicha Grygara působí rozporuplně. Z počátku tvrdí, že střílel ze své pistole vždy do vzduchu, dále uvádí, že se v pokoji ozbrojil a chtěl po útočnících znova střílet. Rovněž je krajně nepravděpodobné, že by přestřelka trvala přes dvě hodiny. Tak nadsazený časový údaj by jednoznačně musel znamenat mnohem větší poškození domu a zřejmě by i samotný Grygar nevyvázl pouze s lehkou oděrkou, pokud vezmeme v potaz palebnou sílu všech osmi až devíti zúčastněných mužů. Lehké zranění Jindřicha Grygara je také dosti problematické. Závěr šetření příslušníku SNB z Rusavy napovídá, že Grygar byl lehce poraněn buď střepem, nebo brokem na krku, ale u soudu Grygar mluví o zranění na čele. Nepamatoval si snad, kde byl osudného dne zraněn? Rozhodně nepravdivé je tvrzení, že muži Hor Hostýnských prchli s příchodem členů SNB. Pokud by tomu tak bylo, proč by událost byla na stanici hlášena až ráno a rovněž až druhý den se začalo s vyšetřováním?

Nejbližší události po trestné výpravě lze shrnout následovně. Ráno po útoku se na stanici SNB v Rusavě dostavil Alois Talaš, bývalý příslušník SNB ve výslužbě, aby nahlásil noční útok na Jindřicha Grygara. Tomuto hlášení byl na stanici přítomen i iniciátor zavražďovací akce Vladimír Rajnoch, který byl rovněž přizván k vyšetření noční události.

Rusavská stanice SNB pod velením vrchního strážmistra Domanského celou věc hlásila okresnímu velitelství SNB v Holešově. Během dvou hodin se na místo činu dostavil za doprovodu několika příslušníků i okresní velitel SNB a na místě provedl rekonstrukci přepadení.¹⁵⁴

Během šetření bylo na podlaze podkrovní místnosti Grygarova domu nalezeno následkem střelby rozbité okno a rovněž se zde našly broky, což nasvědčovalo, že útočníci použili loveckých zbraní. Je otázkou, jak se v Grygarově domě cítil Vladimír Rajnoch, který akci inicioval. Pravděpodobně si uvědomoval, že akce nevyšla zcela podle jeho představ. To

¹⁵³ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 1, Protokol o hlavním líčení konaném před státním soudem oddělení Brno ve dnech 21. – 26. května 1951 v Gottwaldově – Trestní věc proti Miloslavu Pospíšilovi a spol. čj. 2. Ta II 31/31, str. 9.

¹⁵⁴ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 5, Zápis o výpovědi s podezřelým Vladimírem Rajnochem, Uherské Hradiště 26. 3. 1951, str. 6-7.

lze vyvozovat i z jeho budoucích výčitek na adresu členů Hor Hostýnských, kteří akci provedli. Nespokojenost s provedením akce popsal Vladimír Rajnoch během výslechu: „*Asi týden po přepadu, při návštěvě svých rodičů v Rajnochovicích, jsem se svým bratrem Jaroslavem zašel k hajnému Kohoutovi, kde rovněž byl přítomen Josef Čuba a těmto jsem vytýkal, že při přepadení Jindřicha Grygara neměli používat střelných zbraní, jelikož při střelbě mohl být Grygar zastřelen, což jsem nechtěl, že jsem měl pouze zájem na tom, aby Grygar byl pouze tělesně potrestán...*“¹⁵⁵

Vyšetřování v Grygarově bylo skončeno s tím, že útok provedla neznámá skupina. Jindřich Grygar nikoho z útočníků nepoznal a během šetření nebylo nalezeno nic, co by nasměrovalo příslušníky SNB na rajnochovickou skupinu.¹⁵⁶

V důsledku rusavské akce bylo 16. září 1948 do okolních lesů rozmístěno několik rot vojáků z kroměřížské posádky. Ty měly pátrat po „tlupě páchající zlo ve zdejších kraji.“

Prvotní podezření padlo na skupinku Banderovců, která se usadila ve zdejších lesích. Místní obyvatelstvo bylo podezříváno jen z toho, že je na akce podobného typu navádí. Vojáci se v lesích zdrželi po dva dny, a když intenzivní pátrání nemělo žádného úspěchu, byli odveleni zpět do kasáren.¹⁵⁷

Za nějakou dobu po výpravě se k Josefu Čubovi doneslo, že pekař z Rusavy se dozvěděl o tom, že akci prováděli lidé z Rajnochovicka. Tento pekař pak měl v hospodě o akci vyprávět a někomu vyhrožovat. Hory Hostýnské dostaly pochopitelný strach, aby jejich činnost nebyla prozrazena, proto se rozhodly, že dokud se situace neuklidní, nebudou se nadále scházet a upustí i od dalších aktivit. Tento fakt potvrzují rovněž slova Josefa Čuby: „*Jelikož jsme měli nyní obavy, že by naše skupina a naše činnost mohla být prozrazena, přestali jsme úplně pracovat a žádnou činnost jsme nevyvíjeli, rovněž žádné schůzky od poslední naší akce jsme nesvovali a tak byl klid až do konce roku 1948.*“¹⁵⁸

Akce na Rusavě způsobila v okolí velký rozruch a to především mezi komunistickými funkcionáři Grygarova ražení. Grygarova manželka se ze způsobeného šoku údajně nervově zhroutila a i samotný místopředseda ONV v Holešově musel být minimálně zděšen. V tomto duchu vypověděl i po téměř třech letech během soudního přelíčení v Gottwaldově: „*Občané*

¹⁵⁵ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 5, Zápis o výpovědi s podezřelým Vladimírem Rajnochem, Uherské Hradiště 26. 3. 1951, str. 7.

¹⁵⁶ Tamtéž

¹⁵⁷ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 4, Zápis o výpovědi podezřelého sepsaný dne 18. 10. 1949 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s Josefem Čubou, str. 7-8.

¹⁵⁸ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 4, Zápis o výpovědi podezřelého sepsaný dne 18. 10. 1949 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s Josefem Čubou, str. 8.

na vesnici byli činem velmi zneklidněni a pozoroval jsem také na ONV ochabnutí práce funkcionářů. ^{159 160}

6.3 PRVNÍ POLOVINA ROKU 1949 A PŘÍPRAVA NA ILEGALITU

Po přepadení komunistického exponenta Jindřicha Grygara činnost skupiny ustala a ve spojení zůstávala jen čtveřice zakladatelů. V prvních dnech nového roku 1949 se vedení Hor Hostýnských shodlo na tom, že je potřeba opět utvrdit okolní obyvatelstvo o existenci odboje. Za tímto účelem se zakladatelé skupiny sešli 8. ledna 1949 a kolem osmé hodiny večer vystřelili tři barevné světlice z kopce Hrad.

První polovina roku 1949 se nesla pro Hory Hostýnské především v duchu napojování dalších členů na skupinu, v získávání finanční i materiální pomoci pro činnost, pokusu o spolupráci s dalšími odbojovými skupinami a především přípravou na eventuální přechod do života v ilegalitě.

Pokus o získání finanční podpory byl učiněn z návrhu Ladislava Smékala již koncem ledna. Z tohoto popudu se společně s Josefem Čubou pokusili získat potřebné finance prostřednictvím cestáře z Chvalčova Františka Petružely.¹⁶¹ Přestože Petružela Čubovi se Smékalem zajistil schůzku s potenciálním podporovatelem Kadlubcem z Přerova, celý plán

¹⁵⁹ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 1, Protokol o hlavním líčení konaném před státním soudem oddělení Brno ve dnech 21. – 26. Května 1951 v Gottwaldově – Trestní věc proti Miloslavu Pospíšilovi a spol. čj. 2. Ta II 31/31, str. 9.

¹⁶⁰ K setkání skupiny s Jindřichem Grygarem došlo později ještě 3. dubna 1950. Čtveřice mužů z Hor Hostýnských Miloslav Pospíšil, Vladimír Rajnoch, Metoděj Čech a Sigmund Bakala tehdy Jindřicha Grygara potkala na hranici katastru obce Chvalčov, kde Grygar dohlížel na postup při zalesňovacích pracích. Grygar na svoji přítomnost upozornil výstřelem po kachně ze své brokovnice. Ukrývající se čtveřice mužů měla zpozornět a pátrat po důvodu střelby. Vladimír Rajnoch Grygara poznal a skupina se rozhodla Grygara znovu zastrašit. Výsledkem toho bylo pár padlých výstřelů z obou stran a útěk Jindřicha Grygara. Tato událost přitížila během pozdějšího soudního jednání Sigmundu Bakalovi, který na základě této události byl kromě jiných skutečností odsouzen k trestu smrti za nedokonanou vraždu na Jindřichu Grygarovi.

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 1, Protokol o hlavním líčení konaném před státním soudem oddělení Brno ve dnech 21. – 26. Května 1951 v Gottwaldově – Trestní věc proti Miloslavu Pospíšilovi a spol. čj. 2. Ta II 31/31, str. 9.

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 3, Zápis o výpovědi sepsaný dne 8. února 1951 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s obviněným Pospíšilem Miloslavem, str. 26.

¹⁶¹ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 4, Zápis o výpovědi podezřelého sepsaný dne 18. 10. 1949 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s Josefem Čubou, str. 9.

nakonec ztroskotat a nebyl uskutečněn.¹⁶² Hory Hostýnské získali v tomto období největší finanční a materiální podporu od obchodníka z Kelče Josefa Jukla, který měl pro potřeby odboje poskytnout v posledním květnovém týdnu částku 38 000 Kčs a o měsíc později předal Smékalovi 36 masových konzerv a 2 páry holínek.¹⁶³

Kromě Josefa Jukla měla v této době skupina i řadu menších podporovatelů. Za všechny je třeba jmenovat již zmiňovaného Františka Petruželu, který obstaral potřebné zbraně a pomohl tak vybavit dosud neozbrojené členy skupiny. Koncem srpna 1949, kdy se objevila hrozba reálného zatýkání, začal Hory Hostýnské zásobovat potravinami Vincenc Ráček.¹⁶⁴

Zakladatelé skupiny Hory Hostýnské si byli vědomi, že pokud má jejich uskupení dosáhnout nějakého významu a organizovat větší akce, je zapotřebí do jejich řad získat více členů. Impulsem k rozhodnutí bylo zřejmě služební přeložení Josefa Uhláře do Loukova, který následkem toho ztratil spojení se skupinou. Josef Čuba rozhodl, že uvolněné místo doplní řezník z Podhradní Lhoty Milan Mohyla a ve stejný čas na doporučení Vladimíra Rajnocha k Horám Hostýnským připojil i příslušník SNB z Bílovic Jan Sojka. Zřejmě o nejdůležitější posílení skupiny se postaral Ladislav Smékal, který v dubnu 1949 vytvořil v obci Lipová samostatně fungující buňku skupiny, do které získal Sigmunda Bakalu,¹⁶⁵

¹⁶² Za neuskutečnění podpory prostřednictvím Petruželi měl stát Bedřich Perútka, u kterého se Kadlubec na Petruželu informoval a podporu mu nedoporučil. Prý kvůli „nevyřízeným účtům“ z doby jejich partyzánské činnosti.

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 4, Zápis o výpovědi podezřelého sepsaný dne 18. 10. 1949 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s Josefem Čubou, str. 9.

¹⁶³ Josef Jukl měl přinést na noční schůzku za obec Kelč dva pytle zásob, které od něj převzali Ladislav Smékal, Josef Čuba, Milan Mohyla a Jan Sojka. Zmiňované pytle měly obsahovat 5 párů gumových bot, 1 kus špeku, několik kusů salámu, německý samopal, tři pistole a neurčený počet nábojů.

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pala Ladislav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 1, Zápis o výpovědi s podezřelým sepsaný dne 12. 12. 1949 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s Ladislavem Smékalem, str. 13.

¹⁶⁴ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 4, Zápis o výpovědi podezřelého sepsaný dne 18. 10. 1949 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s Josefem Čubou, str. 17.

¹⁶⁵ **Sigmund Bakala** (12. června 1925 – 4. září 1951) se narodil v rolnické rodě v Lipové. Po absolvování základního vzdělání vystudoval hospodářskou školu. Koncem druhé světové války byl aktivní podporovatel partyzánské brigády Jana Žižky. Po osvobození krátký čas působil u pohraniční stráže, později jako dozorce v internačním táboře pro německé obyvatelstvo. Po absolvování pětiměsíční základní vojenské služby v roce 1947, pracoval na vlastním hospodářství o výměře dvaceti hektarů.

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 6, Zápis o výpovědi s obviněným Sigmundem Bakalou sepsaný ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti 7. března 1951., str. 1-3.

Metoděje Čecha¹⁶⁶ a Václava Kostrbela, ke kterým se v červnu toho samého roku připojil i autodopravce Josef Gregor.¹⁶⁷

Skupinu v Rajnochovicích rovněž rozšířil místní nadlesní Jan Stáhala, Rudolf Sacher a Václav Kraus. Na základě tohoto rozšíření, se sešli Čuba, J. Rajnoch a Smékal v hájovně Antonína Kohouta a domluvili se na reorganizaci ve vedení celé skupiny. Bylo rozhodnuto, že Jan Stáhala, coby bývalý vážený partyzán a uznávaná osobnost, by měl vykonávat funkci vrchního velitele, jehož úkolem bude „*starat se o členy skupiny, obstarávati potřebné prostředky tj. peníze, zbraně, potraviny apod., starati se o pozůstalé po zatčených členech, navazovati další spojení s jinými vlivnými osobami a získávati potřebné zprávy.*“¹⁶⁸ Jména vrchního velitele a rovněž i jeho zástupce, kterým byl zvolen Rudolf Sacher, měla zůstat pro ostatní členy utajena. Zakladatelé skupiny tento postup zdůvodnili zachováním bezpečí pro oba jmenované. Instrukce vrchního velení však podle dostupných všeho nikdy nebyla funkční. To bylo způsobeno pasivitou obou jmenovaných, ale rovněž neochotou zakladatelské čtveřice, která zřejmě nebyla ochotna předat své kompetence do rukou někoho jiného. Proto Josef Čuba i nadále působil jako hlava celé organizace, členy skupiny byl 9. dubna 1949 opětovně ve své funkci potvrzen a myšlenka vrchního velení tak zůstala z největší pravděpodobnosti pouze na papíře.¹⁶⁹

Hory Hostýnské ve své činnosti nechtěly zůstat izolované, jejich snaha byla napojit se i na jiné odbojové skupiny působící v regionu. Jejich prostřednictvím chtěli získávat co nejvíce informací o dění v zahraničí, navázat spolupráci a vést společné akce a v případě, že by se blížila politická změna v Československu, společně bojovat za svržení komunismu. Skupině Hory Hostýnské se však po dlouhou dobu žádný podobný kontakt navázat nedařilo. Proto, když bratr Ladislava Smékala Zdeněk oznámil, že se mu podařilo zajistit spojení s přerovskou skupinou Národní rada, v řadách členů Hor Hostýnských zavládlo nadšení. Na

¹⁶⁶ **Metoděj Čech** se narodil 7. února 1920 v Lipové. Pocházel ze zemědělské rodiny, proto i on vystudoval zemědělskou školu, aby mohl později přebrat rodinné hospodářství. Během okupace se připojil k partyzánům v horách a po osvobození absolvoval vojenskou službu. Poté pracoval na rodinných polnostech o výměře 12 hektarů.

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 7, Zápis o výpovědi sepsaný dne 22. února 1951 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s Metodějem Čechem, str. 1.

¹⁶⁷ Svůj projev nesouhlasu s novým režimem Sigmund Bakala, Metoděj Čech a Václav Kostrbel demonstrovali již v lednu 1949. Společně přerušili dráty elektrického napětí a tím zamezili pořádání plesu KSČ v Lipové.

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Smékal Ladislav a spol., sv. 2, VO StB Gottwaldov. Zápis o výpovědi s Václavem Kostrbelem, v Dřevohosticích dne 16. února 1950, str. 3.

¹⁶⁸ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pala Ladislav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 1, Zápis o výpovědi s podezřelým sepsaný dne 12. 12. 1949 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s Ladislavem Smékalem, str. 18.

¹⁶⁹ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 4, Zápis o výpovědi podezřelého sepsaný dne 18. 10. 1949 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s Josefem Čubou, str. 13.

sjednanou schůzku se zástupci přerovského odboje byl vyslán Jan Stáhala a Ladislav Smékal. K jednání mezi zástupci obou skupin skutečně došlo, ale k žádné konkrétní spolupráce navázána nebyla. Na druhý den měla být dojednána další schůzka, tentokrát u rajnochovické ozdravovny. Na setkání z Přerova ovšem nikdo nepřišel a tímto skončila veškerá spolupráce. Následně se zakladatelé Hor Hostýnských dohodli, že se skupina již dále nebude snažit o styk s jinými skupinami a nebude se již více vystavovat nebezpečí možné provokace ze strany bezpečnostních orgánů.¹⁷⁰

Jaro 1949 znamenalo pro Hory Hostýnské rovněž období, kdy se skupina začala připravovat na eventuální možnost skrývání. 11. dubna vyvolala strach mezi členy náhlá domovní prohlídka u Václava Krause. Během prohlídky Státní bezpečnost nenašla žádné kompromitující materiály, které by na skupinu upozorňovaly, ale přítomnost StB v obci rozhodně nepřidávala členů skupiny na klidu. Přibližně o měsíc později přijel z Bystřice p. Hostýnem Bedřich Perútka se zprávou, že StB chystá zatčení Antonína Kohouta. Přestože o pár dní později Perútka informaci vyvrátil, obavy z hrozby reálného zatčení byly na místě. Proto 10. května 1949 začali Josef Čuba s Antonínem Kohoutem ve smrčíně zvané Hlavná kopat bunkr, ten následně vybavili pro případ náhleho odchodu z domova zásobami potravin. Pro případ dalších domovních prohlídek, bylo rovněž nutné zbavit se všech zbraní a ukrýt je na bezpečné místo. Úkolu se chopili rovněž Čuba s Kohoutem, od všech členů skupiny vybrali zbraně a ty následně odvezli do chaloupky u Klausy, kde je v barelu schovali pod podlahu.¹⁷¹ Tímto krokem byla příprava na možnou ilegality dokončena, a tak koncem června 1949 byli členové skupiny Hory Hostýnské připraveni na možný nucený odchod ze svých domovů do připravené lesní skrýše.

Pokud se ohlédneme za prvním rokem působení odbojové skupiny Hory Hostýnské, musíme konstatovat, že její činnost spočívala především v organizačních záležitostech, které se polily s jejím samotným fungováním. Mezi tyto aktivity patřilo vytvoření fungující aktivní členské základny, shánění nutných finančních i materiálních prostředků pro případný život v ilegalitě, shromažďování zbraní a navazování kontaktů.

Vlastní „protistátní činnost“ byla reprezentována především letákovou akcí Ladislava Smékala a ne zcela podařenou akcí v Loučce. Za nejvýraznější počín skupiny lze považovat „trestnou výpravu“ proti komunistickému funkcionáři Grygarovi v noci z 13. na 14. září 1948.

¹⁷⁰ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pala Ladislav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 1, Zápis o výpovědi s podezřelým sepsaný dne 12. 12. 1949 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s Ladislavem Smékalem, str. 12.

¹⁷¹ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 4, Zápis o výpovědi podezřelého sepsaný dne 18. 10. 1949 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s Josefem Čubou, str. 12.

Obecně lze říct, že nejvýraznějšími postavami první fáze činnosti skupiny Hory Hostýnské, byli její zakládající členové Josef Čuba, Ladislav Smékal, Antonín Kohout a Jaroslav Rajnoch, kteří stáli za veškerými aktivitami organizace.

7. VYMEZENÍ ODBOJOVÉ SKUPINY TROJÁK

„Uvedení ... se spojili a utvořili protistátní ilegální organizaci – dále zvanou „Troják“ v obci Rajnohovicích ... za tím účelem, aby násilím, případně se zbraní v ruce zničili, nebo rozvrátili lidově-demokratické zřízení, společenskou a hospodářskou soustavu republiky zaručené ústavou a tím obnovili opět kapitalistický řád v republice.“¹⁷² Těmito slovy začíná trestní oznámení na skupinu Troják¹⁷³, vypracované Velitelstvím oddělu státní bezpečnosti Gottwaldov adresované Státní prokuratuře v Brně.

Rajnohovicická odbojová skupina Troják bývá často spojována se skupinou Hory Hostýnské a rovněž označována jako její větev,¹⁷⁴ která byla s vlastní skupinou sloučena v dubnu 1949. Založení Trojáku dostupná literatura datuje do prosince 1948.¹⁷⁵

Pokud nahlédneme do archivních pramenů, zjistíme, že většina aktivit Trojáku se datuje do rozmezí měsíců května až srpna 1949, kdy došlo k masovému zatýkání v řadách skupiny. Nabízí se otázka: Došlo skutečně ke splynutí obou rajnohovicích odbojových skupin? Byly nějakým způsobem skupiny propojeny?

Podle mého názoru, který vyplývá ze studia dostupných pramenů, ke sloučení skupin vůbec nedošlo. Je jisté, že mezi těmito dvěma uskupeními existovala jistá personální provázanost v osobách Rudolfa Sachra, Bedřicha Perútky a Václava Krause, kteří se více či méně zapojili do činnosti v obou skupinách. Jenže ani tato provázanost nedokazuje nic určitého. Role všech třech jmenovaných byla ve skupině Hor Hostýnských minimální.

Ačkoliv byl Rudolf Sacher v březnu 1949 zvolen zástupcem vrchního velitele skupiny, jeho činnost ustrnula na účasti na několika schůzkách a předáním pár kusů ukrytých zbraní. Sacher byl do této funkce zvolen možná právě v souvislosti se zakládáním Trojáku. Čuba Sachrovo zvolení komentoval slovy: „Dohodli jsme se, že Sachra budeme jmenovati jeho zástupcem, (zástupcem Jana Stáhaly - pozn. autora) což jsme učinili také z toho důvodu, aby

¹⁷² ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Skupinový vyšetřovací svazek Rudolf Sacher a spol., sv. 1, Trestní oznámení č. j. 331/1950-50/Fn.Vr. vypracované Velitelstvím oddělu státní bezpečnosti Gottwaldov adresované Státní prokuratuře Brno, 1. dubna 1950, str. 6.

¹⁷³ Přesněji skupinu Sacher a spol., kterou lze nepopíratelně považovat za jádro této organizace.

¹⁷⁴ POSPÍŠIL, Jaroslav. *Nesmiřitelní: Hory Hostýnské*. Vizovice, 1992. ISBN 80 – 901199 -0 – 5. str. 94.

¹⁷⁵ Viz POSPÍŠIL, Jaroslav. *Nesmiřitelní: Hory Hostýnské*. Vizovice, 1992. ISBN 80 – 901199 -0 – 5. str. 94. Doležalová uvádí leden 1949: DOLEŽALOVÁ, Markéta. *Odbojová skupina „Hory Hostýnské“ - pravda a lež*. In BUREŠ, Jan - VEBER, Václav a kol. *Třetí odboj: Kapitoly z dějin protikomunistické rezistence v Československu v padesátých letech 20. století*. Plzeň, 2010, s. 152-166. ISBN 978-80-7380-306-3. str. 154.

*se naše činnost netříštila.*¹⁷⁶ Je tedy možné, že volba Rudolfa Sachra do vedení Hor Hostýnských jej měla odradit od zakládání vlastní skupiny, neboť Čuba a spol. měli obavy z koexistence dvou skupin v jedné lokalitě. Je možné, že určitý čas tato volba svůj účel splnila, ale po neshodách na programu činnosti a častým konfliktům kvůli Sachrově údajné neopatrnosti, která by mohla vést k odhalení, Sacher přeci jen svoji vlastní skupinu založil. Během schůzek Hor Hostýnských Rudolf Sacher především kritizoval způsob zastrašování komunistických funkcionářů ve formě trestných výprav. Podle něj nemělo být zastrašování tak radikální, ale mělo se provádět ve formě výhružných dopisů a k fyzickému napadání mělo docházet jen v krajních případech. Na druhou stranu členové Hor Hostýnských často Sachrovy vyčítali již zmiňovanou neopatrnost, kterou je vystavoval možnosti odhalení.¹⁷⁷

Podle všeho začal Rudolf Sacher již v březnu 1949 přemýšlet o založení vlastní skupiny.¹⁷⁸ Skupina byla uvedena v život přibližně za měsíc. Její činnost nijak nekopírovala aktivity Hor Hostýnských, až na jediný pokus o součinnost při vystřelování světlic, který selhal na zlomeném úderníku raketové pistole. Dále již Troják pracoval samostatně, soustředil se na vlastní činnost, která spočívala především ve výrobě vysílačky, jež by byla schopna komunikace se Západem, tiskem letáků apod.

Dokladem o samostatnosti činností obou rajnochovických skupin je rovněž fakt, že při rozsáhlém „zátahu“ Státní bezpečnosti proti Trojáku, odstartovaný zatčením Ludvíka Špunara, nebyl zatčen nikdo z Hor Hostýnských, zatímco Troják byl až na výjimky zcela zlikvidován. Nutno podotknout, že i samotní vyšetřovatelé Státní bezpečnosti měli v rozlišování skupin Troják a Hor Hostýnských značný zmatek. Tento fakt dokládá hlášení KV StB Gottwaldov odboru Ba o průběhu realizace Hor Hostýnských: *„Pro informaci sdělujeme, že některé osoby pro blízký osobní a nebo služební poměr se vyskytují v obou akcích a jest nutné prováděti jejich přeřazování z akce Troják do Hor Hostýnských a naopak,*

¹⁷⁶ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 4, Zápis o výpovědi podezřelého sepsaný dne 18. 10. 1949 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s Josefem Čubou, str. 12.

¹⁷⁷ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Osobní vyšetřovací svazek Rudolf Sacher a spol., sv. 2, Zápis o výpovědi – Rudolf Sacher, Gottwaldov, dne 29. listopadu 1949, str. 11-12

¹⁷⁸ V restauraci na Tesáku měla proběhnout v průběhu března 1949 debata mezi Rudolfem Sachrem a Bedřichem Perútkou o možnosti založení vlastní odbojové skupiny.

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Osobní vyšetřovací svazek Rudolf Sacher a spol., sv. 2, Zápis o výpovědi – Rudolf Sacher, Gottwaldov, dne 29. listopadu 1949, str. 13

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Skupinový vyšetřovací svazek Rudolf Sacher a spol., sv. 3, Zápis o výpovědi s Bedřichem Perútkou, Gottwaldov, dne 18. července 1950., str. 6

ježto obě akce není možné sloučiti a trestní oznámení musí být vypracováno na každou zvlášť.^{179/180}

Zajímavá je rovněž problematika okolo samotného názvu skupiny. Skupina dostala jméno pravděpodobně podle stejnojmenného vrchu nedaleko Rajnochovic, kde se v pronajatém hostinci Otto Čaly skupina scházela. Jméno skupině však pravděpodobně bylo přiděleno až ex post Státní bezpečností. Žádný ze členů skupiny ani jejich podporovatelů ve svých výslechových protokolech se o jménu skupiny nezmínil.

Vzhledem k tomu, že osobnost Rudolfa Sachra je pro celou skupinu Troják zásadní, věnuji ji v souvislosti se skupinou Troják nejvíce prostoru.

7.1 RUDOLF SACHER

Rudolf Sacher se narodil 14. června 1911 v Poli u Blatné. Jeho otec Karel Sacher byl úředníkem v soukromých službách, matka Františka, rozená Vránová byla ženou v domácnosti. Po vychození obecné školy studoval Rudolf Sacher reálné gymnázium v Brně a poté v letech 1928 – 1932 vyšší lesnickou školu v Hranicích na Moravě. Po absolvování lesnické školy nastoupil vojenskou prezenční službu, kterou ukončil v roce 1934 vyřazením do zálohy v hodnosti četař aspirant. Po vojenské službě nastoupil do zaměstnání na velkostatku Roberta Goldschmieda v Tulešicích, kde zpočátku pracoval jako praktikant, později jako lesní adjunkt. V lednu 1936 od Goldschmieda odešel a v následujícím roce a půl pracoval na pozici lesního adjunkta na dalších dvou velkostatech. V červenci 1937 byl zaměstnán u arcibiskupské lesní správy v Čeladné nad Ostravicí, kde zastával do roku 1939 funkci lesního asistenta. Od roku 1940 byl zaměstnán jako úředník na arcibiskupském lesním úřadě v Ostravicí a od 1. července 1941 do roku 1945 u arcibiskupské lesní správy ve

¹⁷⁹ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 1, str. 26, Útvar 522 A. dne 3. ledna 1950 Útvaru 701 A. Věc: akce „Hory Hostýnské“ – průběh realizace – hlášení., str. 6.

¹⁸⁰ Jediná zmínka o skutečnosti, že by skupina Troják měla být jakousi organizační jednotkou Hor Hostýnských, se objevuje v rozsudku v procesu se skupinou Rudolf Sacher a spol. Pravděpodobně právě z tohoto dokumentu převzal Jaroslav Pospíšil myšlenku o propojenosti obou skupin. Na druhou stranu je nutno podotknout, že o tři strany dále toho samého dokumentu, konkrétně v části odůvodnění rozsudku, je tato skutečnost popřena. Dané dvě skupiny jsou jím porovnávány, přičemž skupině Troják jsou připisovány na rozdíl od Hor Hostýnských polehčující okolnosti z důvodu nevykonaných vražd.

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Skupinový vyšetřovací svazek Rudolf Sacher a spol., sv. 1, Rozsudek 3 Ts II 11/1951 Státní soud, oddělení Brno dne 8. června 1951 v Uherském Hradišti, str. 2-5.

Chvalčově.¹⁸¹ Následně byl několikrát služebně přeložen a od roku 1947 až do svého zatčení v srpnu 1949 zastával funkci vedoucího polesí Kotáry. V důsledku zestátnění arcibiskupských lesů se od 1. března 1948 stal státním zaměstnancem.

V době okupace podporoval partyzánské hnutí, za což byl suspendován ze zaměstnání a totálně nasazen jako nosič pražců v Impregně v Bystřici pod Hostýnem.¹⁸² Následně se aktivně přidal k partyzánské brigádě Jana Žižky a za zásluhy v akcích proti německým okupantům a za účast na bojích v průběhu osvobození republiky obdržel Československý válečný kříž a další vojenská vyznamenání.¹⁸³ Po osvobození mu byla rovněž vystavena partyzánská legitimace.

Rudolf Sacher, který se aktivně zapojil do odboje a bojoval za osvobození republiky a návrat demokracie v duchu první republiky, zřejmě jen těžce nesl poválečný vývoj ve vlasti. Jeho zklamání z nenaplněných představ o směřování osvobozené republiky jej přinutila po třech letech se postavit další diktatuře. Rudolf Sacher patří mezi ty účastníky třetího odboje, u kterých je zřejmá motivace a důvod k zapojení se. Tyto důvody a motivace výstižně shrnul ve svém prvním výslechovém protokolu ze dne 29. listopadu 1949.

„Po únorových událostech v roce 1948, dále v důsledku odstoupení bývalého prezidenta republiky dr. Edvarda Beneše a bývalého ministra zahraničí Jana Masaryka, kteréžto osoby jsem považoval jako vzor demokracie a svobody, dospěl jsem do takového duševního rozpoložení, dospěl jsem k tomu rozhodnutí, že v republice se t.č. děje něco nesprávného. Dále na mě též hodně zapůsobilo odstoupení bývalé Podkarpatské Rusi – SSSR, ježto toto území jsem považoval vždy za nedílnou část republiky a domníval jsem se, že v roce 1945 bude republika obnovena ve svých původních předmnichovských hranicích tak, jak o tom psal ve svých pamětech bývalý prezident dr. Edvard Beneš.

V poslední době na mě též hodně zapůsobila otázka církve a státu a když jsem o věci přemýšlel, dospěl jsem k názoru a rozhodnutí, že církev nemá tu svobodu, jakou by měla mít v demokratické republice a domníval jsem se, že ze strany státu se na církvi děje křivda.

Tyto stěžejní body, jež jsem již v tomto zápise o své výpovědi uvedl, dále zprávy

¹⁸¹ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Osobní vyšetřovací svazek Rudolf Sacher a spol., sv. 2, Zápis o výpovědi – Rudolf Sacher, Gottwaldov, dne 29. listopadu 1949, str. 1.

¹⁸² ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Osobní vyšetřovací svazek Rudolf Sacher a spol., sv. 2, Zápis o výpovědi – Rudolf Sacher, Gottwaldov, dne 29. listopadu 1949, str. 2.

¹⁸³ DOLEŽALOVÁ, Markéta. Odbojová skupina „Hory Hostýnské“ - pravda a lež. In BUREŠ, Jan - VEBER, Václav a kol. *Třetí odboj: Kapitoly z dějin protikomunistické rezistence v Československu v padesátých letech 20. století*. Plzeň, 2010, s. 152-166. ISBN 978-80-7380-306-3. str. 154.

*zahraničního rozhlasu o poměrech v ČSR a o poměrech církve a státu, dále nepříznivá kritika zdejšího obyvatelstva, ve mně vzbudila domněnku, že v ČSR se odehrává něco, co se neshoduje s pravou demokracií a svobodou.*¹⁸⁴ A zřejmě právě proto se Rudolf Sacher již na přelomu roku 1948 a 1949 rozhodl, že nebude jen nečinně přihlížet a aktivně se zapojí do odporu proti nově etablovanému režimu.

Proto již krátce po únorových událostech začal pátrat, zda v okolí Rajnochovic neexistuje skupinka podobně smýšlejících lidí. Když mu pak v prosinci 1948 Jan Stáhala řekl o existenci Hor Hostýnských, neváhal a začal se angažovat. Přestože byl v březnu 1949 zvolen zástupcem velitele skupiny, jeho vlastní aktivita skončila po účasti na pár schůzkách a předáním několika zbraní z vlastních zásob.

V dubnu 1949 se zaměřil na vytvoření vlastní skupiny Troják. Skupina pracovala do poloviny srpna 1949, kdy se jí stal osudný pokus útěk do zahraničí Ludvíka Špunara a Kamila Špačka, který zorganizovala. Po následném výsledku zadrženého Špunara byl 19. srpna 1949 Rudolf Sacher zatčen. Zatýkání provedlo KV StB Olomouc a převezlo jej do věznice krajského soudu v Olomouci. Odsud byl 7. září 1949 převezen do věznice v Uherském Hradišti a jeho vyšetřování bylo svěřeno VO StB Gottwaldov. V době zatčení měl dvou a půl letou dceru a jeho žena Alžběta, rozená Rajnochová byla v jiném stavu.¹⁸⁵

V Uherském Hradišti byl Rudolf Sacher podroben ze strany vyšetřujících krutému mučení, což dokládají vzpomínky pamětníků. Na Sachrovy útrapy ve vyšetřovací vazbě vzpomínal jeho spoluvězeň kněz P. Vašíček: *„V Uherském hradišti jsem takřka rok strávil na cele se statečným Rudolfem Sachrem, který za války vykonal mnoho pro partyzánský odboj a byl několikrát vyznamenán našimi i zahraničními řády. Na tomto muži se estébáci ve Zlíně i v Uherském Hradišti vždy krutě vyřádili, po výsledku jsem mnohdy nevěděl, zdali je Sacher šílený nebo normální.*¹⁸⁶ Podobné svědectví podal i Svatoslav Krumpholc, Sachrův společník z Trojáku: *„Měl jsem možnost při vyšetřování vidět na smrt zbitého Rudolfa Sachra a desítky dalších utrpení, která se nedají vylicít.*¹⁸⁷

Nad tím, zda byl Sacher vyšetřován již StB v Olomouci, se dnes můžeme jen

¹⁸⁴ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Osobní vyšetřovací svazek Rudolf Sacher a spol., sv. 2, Zápis o výpovědi – Rudolf Sacher, Gottwaldov, dne 29. listopadu 1949, str. 2-3.

¹⁸⁵ O narození druhého Sachrova dítěte je možné se dozvědět z výsledkového protokolu Josefa Gregora, který Alžbětu Sachrovou odvázel svým taxikem z gottwaldovské porodnice.

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 7, Zápis o výpovědi s podezřelým sepsaný dne 9. 12. 1949 v kanceláři KV StB Uherské Hradiště s Josefem Gregorem, str. 2.

¹⁸⁶ JILÍK, Tomáš. Výpověď vězněného: Důstojný pán P. Vašíček.. In: Totalita.cz [online]. [cit. 2013-04-6]. Dostupné z: http://www.totalita.cz/vez/vez_vez_uhh_vzp_pv.php

¹⁸⁷ POSPÍŠIL, Jaroslav. *Nesmiřitelní: Hory Hostýnské*. Vizovice, 1992. ISBN 80 – 901199 -0 – 5. str. 130.

dohadovat, neboť výslechový protokol z Olomouce ve spisu Rudolfa Sachra chybí. Poprvé v souvislosti se skupinou Hory Hostýnské tak pravděpodobně promluvil poprvé až během výslechu konaném 29. listopadu 1949 v Gottwaldově. V té době již více než měsíc StB o skupině věděla z výslechu Zdeňka Šmory¹⁸⁸ a v této souvislosti bylo z Hor Hostýnských zatčeno již 14 osob.¹⁸⁹

Po skončeném vyšetřování byl v procese konaném od 5. od 8. června před Státním soudem, oddělení Brno v Uherském Hradišti odsouzen za velezradu podle § 1, odst. 2, odst. 1, lit. c, zákona 231/1948 k doživotnímu trestu odnětí svobody, k peněžitému trestu 20 000 Kčs, k propadnutí veškerého jmění a byl navždy zbaven čestných práv občanských.

Výkon trestu nastoupil ve věznici v Leopoldově, kde byl 8. ledna 1953 umučen. O smrti Rudolfa Sachra se ve své knize zmínil bývalý politický vězeň Milo Komínek: „*V Leopoldově v budově Nové samovazby byli umučeni moji staří přátelé ... generál František Pešek, podplukovník západní zahraniční armády tankista Adam a další spoluvězni. Byl zde také umučen nadlesní Rudolf Sacher, ... s jehož švagrem Frantíkem Rajnochem z Bystřice p. Hostýnem jsem byl ... na cele na Mírově. Ti všichni museli zemřít na vyšší příkaz, který dobrovolně plnili bachaři a vězni – chodbaři Hepnárek a Erik Hedl ... Bachař nebo chodbař přistoupil ke dveřím cely a dal příkaz dřepovat. Postižený dřepoval nepřetržitě padesát, sto, dvě stě, tři sta dřepů a to se opakovalo denodenně, do úplného vysílení, až přišla smrt.*“¹⁹⁰

K soudní rehabilitaci Rudolfa Sachra došlo až po pádu komunismu na základě zákona 119/1990 Sb. o soudní rehabilitaci.¹⁹¹

¹⁸⁸ Zdeněk Šmora byl zatčen již 15. října 1949. Na základě jeho výpovědi rozjela uherskohradišťá StB rozsáhlé zatýkání ve skupině Hory Hostýnské.

¹⁸⁹ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 1, str. 13-18, Útvar 522 A. dne 14. prosince 1948 Útvaru 701 A. Věc: akce „Hory Hostýnské“ – průběh realizace – hlášení, str. 1-6.

¹⁹⁰ KOMÍNEK, Milo. *I pod oblohou je peklo*. Toronto, 1991. ISBN 9780921863144. str. 112.

¹⁹¹ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Usnesení, fol. 20 – 25.

8. HORY HOSTÝNSKÉ VE SVÉ DRUHÉ FÁZI

Druhou fází činnosti odbojové skupiny Hory Hostýnské charakterizuje postupný přechod jejích členů do hor a počátek skrývání. Impulzem pro tuto změnu byl reálný strach ze zatčení, vyvolaný po zátahu Státní bezpečnosti na Sachrovu skupinu Troják v polovině srpna 1949. Skupina pod velením Josefa Čuby se začala připravovat na eventualitu možného trvalého odchodu ze svých domovů a útěku do lesů a hor.

Pro přelom léta a podzimu 1949 je pro Hory Hostýnské příznačný nebývalý růst členské základny. 24. srpna došlo prostřednictvím Jana Šindelky a Josefa Uhláře k napojení Vlastimila Janečky¹⁹² a o tři dny ke skupině přistoupil i Miloslav Pospíšil¹⁹³ s Ladislavem Palou a také František Motala.¹⁹⁴ Během následujícího měsíce získaly Hory Hostýnské do svých řad i další muže. Byli jimi již zmiňovaný Jan Šindelek a Zdeněk Šmora.

1. září ve 14:00 se sešlo jádro skupiny u myslivny v místě zvaném Rovné a dohodlo se na volbě nového velení. Velitelem skupiny byl zvolen Vlastimil Janečka, jeho zástupcem byl jmenován Miloslav Pospíšil a za politického a osvětového člena byl dosazen Josef Čuba. Skupina zde měla složit slib věrnosti do rukou nově zvoleného velitele Janečky a měl být projednáván způsob zásobování těch členů, kteří se již urývali v lesích.¹⁹⁵ Za zásobitele a spojky skupiny byli jmenováni Antonín Kohout, Jan Šindelka a Josef Uhlář. Podle Josefa Čuby k tomuto ustanovení došlo proto, aby „*skupina nemusela potraviny a jiné potřeby*

¹⁹² **Vlastimil Janečka**, (1924 – 10. 12. 1949) rotný vojenské rozvědky kroměřížské posádky. Pro znechucení s poměry panující po únoru 1948 v armádě zběhl od svého vojenského útvaru a připojil se ke skupině Hory Hostýnské.

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 1, str. 18, Útvar 522 A. dne 14. prosince 1948 Útvaru 701 A. Věc: akce „Hory Hostýnské“ – průběh realizace – hlášení, str. 6.

¹⁹³ Miloslav Pospíšil se po vém odchodu do ilegality skrýval u svého bratra Josefa ve Chvalčově. Po krátkém pobytu u bratra odešel do okolních lesů společně se svým známým Ladislavem Palou, který se ukrýval před nástupem do TNP.

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 3, Zápis o výpovědi sepsaný dne 8. 2. 1951 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s obviněným Pospíšilem Miloslavem, str. 4-5.

¹⁹⁴ **František Motala**, původně železničář ze Suchdola nad Odrou. Kvůli neshodám s nadřízenými, kteří mu vyčítali malou politickou uvědomělost, se rozhodl opustit Československo. Na cestu za hranice si vzal z pokladny suchdolské kanceláře státní dráhy pravděpodobně 71 000 Kčs. Přechod hranice chtěl uskutečnit na Šumavě u Borové Lady a zde měl při pokusu přebrodit Vltavu ztratit tašku s penězi. Na hranicích byl zadržen a poslán do věznice v Ostravě. Osud „utopených“ peněz se nepodařilo zjistit. Motala byl odsouzen za pokus o nedovolené překročení hranice a odcizení peněz státních drah, ale po několika měsících se mu podařilo z vězení uprchnout. Vrátil se do rodného kraje a připojil se ke skupině Hory Hostýnské.

DOLEŽALOVÁ, Markéta. Josef Čuba (1893 - 1951). In: *Ústav pro studium totalitních režimů* [online]. [cit. 2013-06-26]. Dostupné z: <http://www.ustrcr.cz/cs/josef-cuba>

¹⁹⁵ Jednalo se o Vlastimila Janečku, Františka Motalu, Miloslava Pospíšila a Ladislava Palu.

krást.“¹⁹⁶ Nutno dodat, že dlouhodobé ukrývání v lese bylo pro skupinu něco nového a tudíž si zřejmě nestihla vybudovat dostatečný způsob zásobování. Tento systém samozásobování, který byl na schůzce navržen, nemohl fungovat déle než měsíc a půl. K jeho zhroucení došlo v následku zatýkání, které skupinu v půlce října postihlo. Skupina poté musela nutně hledat nový způsob, jakým by si potřebné věci zajistila. Východiskem byla značná podpora ze strany místního obyvatelstva, ale později rovněž případy státem spravovaných obchodů. Právě tato skutečnost se stala záminkou pro komunistickou propagandu, která označovala odbojovou skupinu za „*tlupu lupičů a zlodějů.*“¹⁹⁷ Cílem skupiny však nebylo krádeží soukromého majetku, nýbrž způsobení škody novému režimu. To dokládá i svědecká výpověď prodavače Josefa Kováře, přepadeného 18. října 1949 v prodejně TEP NP v Hošťálkové. Miloslav Pospíšil mu během přepadení měl sdělit že „*mu bere zboží proto, že není jeho majitelem, v opačném případě by mu zboží nechal.*“¹⁹⁸ K tomu je nutno podotknout, že během žádného podobného „přepadení“ nebylo ze strany skupiny nikomu ublíženo, a aby přepadeným prodavačům nebyly způsobovány problémy při následném vyšetřování, členové skupiny jim vystavovali podrobné potvrzení o převzatém zboží.

Vraťme se ale ke skupině samotné. Nově zvolený velitel Janečka byl pro skupinu velkým příslibem. Bývalý člen vojenské rozvědky měl všechny předpoklady pro vedení odbojové skupiny a udržení konspirace. Právě díky jeho znalostem a praxi se během celého jeho čtyřměsíčního působení nepodařilo Státní bezpečnosti přes několik pokusů proniknout do centra skupiny. Tento fakt dokládá hlášení KV StB, ve kterém přiznává vlastní neschopnost a naopak vyzdvihlo Janečkovy kvality: „*K agenturnímu proniknutí do ilegální skupiny byly učiněny pokusy z mnoha stran. Jelikož vedoucí skupiny Janečka, který se vydával za kapitána, ač byl pouze rotným ČSA, byl až do sběhnutí a ustavení teroristické skupiny zpravodajským orgánem vojenským a to jedním z nejlepších. Znal metody práce vojenské i naší zpravodajské služby a proto se nepodařilo proniknouti do samého středu skupiny ... Agent vyslaný do skupiny KV StB Olomouc, se nevrátil. Rovněž o našem agentu, který byl vyslán do skupiny /Alois Hochvald/, není zpráv.*“¹⁹⁹

Přese všechny zmiňované kvality měl Vlastimil Janečka i běžné lidské slabosti a

¹⁹⁶ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 4, Zápis o výpovědi podezřelého sepsaný dne 18. 10. 1949 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s Josefem Čubou, str. 30.

¹⁹⁷ Spravedlivý trest záškodnické bandě. In *Rudé právo*. 27. 5.1951, s. 7.

¹⁹⁸ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 2, Zápis o výpovědi svědka – poškozeného – Josef Kovář, v Hošťálkové dne 19. 10. 1949., str. 2

¹⁹⁹ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 1, str. 18, Útvar 522 A. dne 14. prosince 1948 Útvaru 701 A. Věc: akce „Hory Hostýnské“ – průběh realizace – hlášení, str. 6.

rovněž jako velitel nedokázal skupinu Hory Hostýnské udržet pohromadě. Dle výpovědi měl často skupinu opouštět a chodit do Podhradní Lhoty a zde navštěvovat své děvče Silvii Šimkovou. Janečka se do Podhradní Lhoty vydal rovněž 7. září 1949 a během jeho nepřítomnosti mělo dojít ve skupině k rozkolu.²⁰⁰ František Motala měl Josefu Čubovi vytýkat dosavadní neschopnost jeho původní skupiny provést nějakou větší akci. Přítomným pravděpodobně došla z neustálých rozepří trpělivost, proto se Miloslav Pospíšil rozhodl, že společně s Ladislavem Palou od skupiny odejdou a budou se skrývat samostatně²⁰¹, Josef Čuba se odhodlal k návratu domů do Rajnochovic.

Tato hádka měla za následek rozdělení organizace Hory Hostýnské na dvě ukrývající se skupinky. Miloslav Pospíšil se již kvůli hádkám nehodlal do společného tábora vrátit, a tak se až do konce roku 1949 skupinky pouze nepravidelně scházely za účelem vzájemného předávání informací a zásob.

Ke druhé dvojici „ilegalistů“ Janečkovi s Motalou se den po inkriminované hádce napojil prostřednictvím rolníka Františka Macka a Antonína Kohouta Zdeněk Šmora.²⁰²

A právě tato skupinka zůstala nadále v pravidelném spojení s původními členy, proto ji lze v tomto období označit za hlavní větev organizace.

²⁰⁰ V táboře ležícím na Kelčském Javorníku zůstali po Janečkově odchodu Josef Čuba, Miloslav Pospíšil, Ladislav Pala a František Motala. Ostatní členové organizace se zatím neukrývali a nadále pobývali ve svých domovech - Jan Šindelek, Jan Sojka, Milan Mohyla, Antonín Kohout, Jaroslav Rajnoch, Ladislav Smékal, Vladimír Rajnoch, Josef Uhlář a další již zmiňovaní, jejichž činnost v toto době nebyla pravděpodobně nijak výrazná a do dění skupiny se víceméně nezapojovali.

²⁰¹ O Pospíšilově odchodu z tábora z důvodu znechucení hovoří shodně výpovědi jak Josefa Čuby, tak i samotného Miloslava Pospíšila. Jiný důvod však uvedl Ladislav Pala. Miloslav Pospíšil měl po dlouhých hádkách ve skupině odejít proto, neboť mu členové skupiny nedokázali poskytnout slibované peníze na pohřeb jeho dítěte, které chtěl poslat manželce. Toto Palovo tvrzení je těžké potvrdit, ale rovněž i vyvrátit. Ze všech dostupných materiálů je nanejvýš obtížné určit, zda a kolik měl Miloslav Pospíšil dětí. Osobní údaje s Pospíšilem sepsaných protokolech se liší. Jediná zmínka o Pospíšilově dítěti je uvedena v zápise o výpovědi z května 1948, tedy z Pospíšilova prvního zadržení. Zde uvedl, že má dítě se Slovenkou Vilmou Kmetovou, která se s ním soudila o výživné. V dalších protokolech následujících po Pospíšilově zatčení v únoru 1951 je kolonka o počtu dětí proškrtuta. Oproti tomu v osobním posudku Miloslava Pospíšila je uvedeno: „*Udržoval intimní styk s několika ženami, asi se dvěma měl děti a jednu z nich si vzal za manželku.*“ Co se v tomto tvrzení zakládá na pravdě, je složité určit, neboť vypracované osobní posudky jsou povětšinou uměle vykonstruované životní příběhy vytvořené za účelem vrhnout co největší stín na odpůrce režimu.

Z těchto důvodů je velmi těžké soudit, zda skutečně mělo dojít k úmrtí Pospíšilova dítěte. Sám Miloslav Pospíšil se o tom v textech svých výpovědí nikde nezminil.

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 3, str. 464, Charakteristika Miloše Pospíšila, Uh. Hradiště, dne 28. 3. 1951.

²⁰² **Zdeněk Šmora** se narodil 28. února 1932 v Milešovicích. Neměl zcela šťastné dětství. Jeho otec matku vyhnal z domu a sám se o něj nestaral, proto výchovu převzala jeho babička. Po smrti babičky se vrátil k otci, který se mezitím znovu oženil. V té době začal Zdeněk Šmora pracovat u rolníka Klímeše v Německých Prusích. Protože mu Klímeš za práci neplatil, odcizil mu 2 000 korun, za což byl odsouzen na dva měsíce vězení. Po odpykání trestu byl dán do Výchovny mládeže v Novém Jičíně, kde měl být až do svých 21 let. V srpnu 1949 již poněkoliště z Výchovny utekl a připojil se ke skupině Hory Hostýnské. Svým nerozvážným útekem od skupiny v říjnu téhož roku zavinil první vlnu zatýkání, které Hory Hostýnské postihlo.

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Čuba Josef a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 2, Zápis o výpovědi s podezřelým sepsaný dne 17. 10. 1949 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti se Šmorou Zdenkem, str. 9.

8.1 KELČ

Několik dní po odchodu Miloslava Pospíšila s Ladislavem Palou ze společného tábora, se Janečkova skupina dozvěděla o zatčení faráře z Kelče Františka Mikulky²⁰³ Státní bezpečností.²⁰⁴ Oblíbený farář zatčený 6. září 1949, byl již delší dobu v hledáčku Státní bezpečnosti kvůli předčítání Oběžníku katolickému duchovenstvu a věřícímu lidu²⁰⁵ a opakovanému projevu nesouhlasu s tzv. „Katolickou akcí“. Vsetínské VO StB nasadilo na Františka Mikulku informátory, kteří o něm podávali hlášení. V jednom z těchto oznámení stojí: „*Faráře Františka Mikulku navštívil v ranních hodinách s. Dr. Karel Augusta. Mikulka prohlásil, že pro něj jest samozřejmé, že pastýřský list čísti bude, i kdyby to pro něj mělo důsledky. List byl také v Kelči dvakrát čten. Farář Mikulka jest vyloženě reakční a jest také znám jako politický exponent lidové strany. Dříve měl význačnou funkci v Kroměříži, kde byl rovněž silně politicky exponován. V Kelči si udržuje stále mezi bývalými lidovci silný politický vliv a maří dohodu v Národní Frontě.*“²⁰⁶

Ve skupině Hory Hostýnské mělo být dohodnuto, že její členové věc prošetří a případně potrestají viníka – udavače. Tím byl označen kelečský komunista Jaroslav Očenášek.²⁰⁷ Hory Hostýnské se rovněž měly dozvědět, že Očenášekovi lidé mají informace, které by mohly vést k odhalení skupiny. Na základě rozhodnutí štábu skupiny vypůjčil 13. září 1949 Ladislav Smékal auto od rajnochovického pekaře Krauta, na cestě mezi

²⁰³ **P. František Mikulka** sloužil v letech 1918 – 1941 jako kaplan farnosti Panny Marie v Kroměříži, od roku 1941 pak jako farář farnosti v Kelči. Na svátek Božího těla (19. června 1949) přečetl dvakrát během bohoslužeb Pastýřský list – Oběžník katolickému duchovenstvu a věřícímu lidu, který reagoval na tzv. Katolickou akci a měl věřící i duchovní pravdivě informovat o realitě ve vztahu státu a církve. Na základě přečtení tohoto listu byl František Mikulka udán pravděpodobně varhaníkem Jaroslavem Očenáškem a zpěvačkou kostelního sboru Vlastou Libosvárovou. 6. září 1949 byl František Mikulka zatčen během cesty do Olomouce v Kroměříži. Byl vyšetřován v Uherském Hradišti a následně odsouzen Státním soudem na sedm a půl roku vězení. Více o kelečském faráři In MIKULKA, Jiří – MIKULKA, MIKULKA, Radek. *Případ kelečského faráře*. Vyškov, 2013. ISBN 978-80-905171-0-3. a POSPÍŠIL, Jaroslav. *Nesmiřitelní: Hory Hostýnské*. Vizovice, 1992. ISBN 80 – 901199 -0 – 5. str. 102.

²⁰⁴ Informaci získal zřejmě Ladislav Smékal od kelečského občana Josefa Jukla.

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 4, Zápis o výpovědi podezřelého sepsaný dne 18. 10. 1949 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s Josefem Čubou, str. 34.

²⁰⁵ Text oběžníku viz příloha č. 6.

²⁰⁶ POSPÍŠIL, Jaroslav. *Hyeny v akci*. Vizovice, 2003. ISBN 8086093689. str. 240.

²⁰⁷ **Jaroslav Očenášek**, (10. února 1901 – 19. července 1968) hudební skladatel, varhaník, archeolog, ale také aktivní komunista a zakladatel místní organizace KSČ v Kelči. Sám Očenášek měl svými udáními podíl na zatčení faráře Mikulky a dalších obyvatel Kelče. Jen náhodou či pro svoji prozřetelnost se nezúčastnil schůzky s Janečkou a Motalou, na kterou dorazil jen Jan Valíček a je možné, že si tím zachránil život. Krátce po smrti Jana Valíčka se Jaroslav Očenášek odstěhoval do tehdejšího Gottwaldova, kde také v roce 1968 zemřel. MIKULKA, Jiří – MIKULKA, MIKULKA, Radek. *Případ kelečského faráře*. Vyškov, 2013. ISBN 978-80-905171-0-3. a POSPÍŠIL, Jaroslav. *Nesmiřitelní: Hory Hostýnské*. Vizovice, 1992. ISBN 80 – 901199 -0 – 5. str. 102.

Rajnochovicemi a Podhradní Lhotou přibral k sobě Františka Motalu, Vlastimila Janečku a Zdeňka Šmoru a jeli společně do Kelče.^{208 209}

Protože nevěděli, kde Očenášek bydlí, vyhledali v Kelči Josefa Jukla. Podle výpovědi Smékala „*však tento nebyl doma, a proto jsme čekali před jeho domem. Za chvíli Jukl od někudy přijel a Motal se ho ptal, kde bydlí nějaký Očenášek, kterému prý chtějí dát nějaké politické školení.*“²¹⁰ Josef Jukl potom navedl čtveřici mužů ke kostelu, kde Jaroslav Očenášek bydlel. Vlastmil Janečka s Františkem Motalou u kostela vystoupili, Smékal se Šmorou odjeli čekat s autem za Kelč.

Průběh návštěvy u Očenáška je dnes možné zrekonstruovat pouze na základě hlášení VO StB ve Vsetíně datované 16. září 1949, sepsané na základě výpovědi Jaroslava Očenáška. Z toho hlášení můžeme vyčíst následující: „*Dne 13. září 1949 o 20:30 dostavili se do bytu varhaníka Jaroslava Očenáška ... 2 neznámí muži, z nichž jeden byl oblečen ve vojenskou uniformu barvy khaki v hodnosti praporčíka ... Druhý muž byl asi 45 – 50 r. starý ... a na klopě kabátu měl odznak KSČ. Při vstupu do bytu Očenáška pozdravili „Čest práci“ ... oba neznámí muži mu řekli, že by se chtěli u něho o nějaké důvěrné věci informovat, a že tak činí v zájmu strany KSČ. Očenášek je vybídl, aby si oba sedli. Když tak učinili, sdělili mu, že byli o něm informováni, že byl zakladatelem KSČ a že byli na něho odkázáni jako na dobrého pracovníka KSČ majorem Navrátilem z Nového Jičína a kapitánem Langen z Valašského Meziříčí. Pak přešli na to, že v Kelči nebo okolí jest černá vysílačka a že ji chtějí zlikvidovat ... Dále mu vyprávěli o zatčení faráře Mikulky z Kelče ... Dále mu vyprávěli, že se zde zdrží v okolí tak dlouho, až černou vysílačku zneškodní a že by k tomu mohl přizvat ještě jednoho soudruha z řad příslušníků SNB ... Očenášek pak poslal pro Jana Valíčka, poštovního*

²⁰⁸ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pala Ladislav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 1, Zápis o výpovědi s podezřelým sepsaný dne 12. 12. 1949 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s Ladislavem Smékalem, str. 16.

²⁰⁹ Výpovědi zúčastněných se v tomto bodu rozcházejí. Není zcela jisté, kdo dal podnět Ladislavu Smékalovi k obstarání auta. Sám Smékal vypověděl, že dostal příkaz od Josefa Čuby k obstarání auta aniž by věděl, k jakému účelu ho má shánět. O cestě do Kelče se měl dozvědět až poté, co vyzvednul trojici mužů před Podhradní Lhotou. Na druhou stranu Josef Čuba vypověděl, že se o cestě do Kelče dozvěděl právě od Smékala a není si jistý, zda informaci získal před nebo až po akci. Srov.

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 4, Zápis o výpovědi podezřelého sepsaný dne 18. 10. 1949 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s Josefem Čubou, str. 34.

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pala Ladislav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 1, Zápis o výpovědi s podezřelým sepsaný dne 12. 12. 1949 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s Ladislavem Smékalem, str. 16.

²¹⁰ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pala Ladislav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 1, Zápis o výpovědi s podezřelým sepsaný dne 12. 12. 1949 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s Ladislavem Smékalem, str. 16.

*zřízence v Kelči, který byl rovněž organizován v KSČ*²¹¹ Dle výpovědi Josefa Čuby „*nyní prý nastala debata o činnosti a akcích protistátní organizace, která se zdržuje v horách, přičemž Janečkovi a Motalovi vyprávěl Očenášek, že jest jim všechno o této organizaci známo, že vědí jména a osoby, které v této organizaci pracují a že tito budou již brzy zatčeni.*“²¹² Poté, co se Janečka s Motalou dozvěděli tyto závažné informace, „*umluvili se na tom, že dne 14. září 1949 o 15 hod. se sejdou všichni tři Očenášek, Valíček a příslušník SNB s oběma neznámými muži u lesa zvaného Lišky ... Kolem 22 hod. odešli oba neznámí muži z bytu Očenáška společně s Valíčkem.*“²¹³ Druhý den ráno v 9 hodin měl Jan Valíček přijít znovu do bytu Jaroslava Očenáška a vyprávět mu o průběhu zbytku včerejšího večera: „*že cestou se zastavili v hostinci a pak, že šli do jeho – Valíčková – bytu, kde se zdrželi asi do 23 hod. a pak oba nezn. muži odešli s tím, že se dne 14. 9. 1949 o 15. hod. sejdou, jak si ujednali.*“²¹⁴

Vlastimil Janečka s Františkem Motalou po opuštění Valíčkovy bytu odešli za Kelč, kde nasedli do auta, kde na ně čekali Zdeněk Šmora a Ladislav Smékal. Smékal pak trojici mužů dovezl zpět k Podhradní Lhotě a sám pak odevzdal vypůjčené auto pekaři Krautovi.

Na druhý den bylo třeba pro Motalu s Janečkou zajistit znovu odvoz do Kelče. Iniciativy se chopil Antonín Kohout, ale domluvený odvoz nepřijel. Proto Kohout požádal Smékala, zda by dopravu znovu nezařídil. Ladislav Smékal popsal zajištění následovně: „*Náhodně přijel ke mně sodovkář svým autem, kterého jsem požádal, zda by svezl dva lidi ke Kelči. Tento mně to slíbil ... Sodovkáře jsem zdržel a pak jsem ho zavedl ke Kohoutovému, kde do auta nasedli Janečka a Motal, kteří byli vyzbrojeni pistolemi. Já jsem vyskočil u svého obchodu, takže oni jeli do Kelče sami.*“²¹⁵

Mezitím pozval Jaroslav Očenášek do svého bytu vrch. strážm. Rudolfa Čecha ze stanice NB v Kelči, kterého měl zběžně informovat o schůzce z předchozího dne a následně jej měl poslat na smlouvanou schůzku.²¹⁶ Okolo půl třetí odpoledne se měl v Očenáškově domě zastavit rovněž Jan Valíček a Jaroslav Očenáška informovat, že jede na kole na smlouvanou schůzku. Proč se na setkání nevypravil rovněž Očenášek, není jisté. Prohledl snad možnost

²¹¹ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 10, str. 1394, VO StB ve Vsetíně. Věc: Valíček Jan z Kelče – zavražděn. Krajskému velitelství StB, Vsetín 16. září 1949, str. 1

²¹² ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 4, Zápis o výpovědi podezřelého sepsaný dne 18. 10. 1949 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s Josefem Čubou, str. 35.

²¹³ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 10, str. 1394, VO StB ve Vsetíně. Věc: Valíček Jan z Kelče – zavražděn. Krajskému velitelství StB, Vsetín 16. září 1949, str. 1

²¹⁴ tamtéž

²¹⁵ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pala Ladislav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 1, Zápis o výpovědi s podezřelým sepsaný dne 12. 12. 1949 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s Ladislavem Smékalem, str. 16.

²¹⁶ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 3, str. 334-335, KV NB odděl. IV Gottwaldov. Zápis o výpovědi svědka Rudolfa Čecha, v Kelči 18. 9. 1949, str. 1-2.

chystané léčky a dostal strach? Kdyby tomu tak bylo, proč bez jakéhokoliv náznaku obav vyslal Očenáška s Čechem na smluvené setkání s Janečkou a Motalou? Podle závěru vyšetřování se schůzky nezúčastnil, protože očekával důležitý telefon.²¹⁷

Na schůzce nakonec nebyl přítomen ani vrch. strážm. Čech. Ve své výpovědi uvedl, že na smluvené místo přijel v 15:15,²¹⁸ na místě posečkal do 16:00, a když nikdo nepřišel, vrátil se do Kelče, aniž by někomu něco řekl. Jeho zpoždění pravděpodobně způsobilo, že trojice mužů se z místa schůzky vzdálila. To pravděpodobně proto, že nechtěla být rušena hajným Josefem Kajnarem, který je pozoroval. Kajnar se tak zřejmě stal jediným svědkem uskutečněné schůzky.²¹⁹

S Vlastimilem Janečkou a Františkem Motalou se nakonec z trojice kelčských mužů sešel pouze Jan Valíček. To, jak schůzka probíhala, se můžeme jen dohadovat. Poštovní zřízenec Jan Valíček měl podle všeho mužům z Hor Hostýnských předložit jasné důkazy o účasti na zatčení faráře Mikulky, připomenout svůj podíl na zatčení několika „protistátních živlů“ a informovat o tom, že společně s Očenáškem přišli na stopu několika kelečských občanů napojených na odbojovou skupinu z Rajnochovic.²²⁰

Debata měla trvat přibližně hodinu, a „*když se pak rozcházel, pozdravili se pozdravem „Práci čest“, a když se přítomný pošťák otočil k odchodu, střelil jej František Motala z pistole z bezprostřední blízkosti do týlu.*“²²¹ Tuto Čubovu verzi sledu událostí potvrzuje rovněž ohledací protokol z místa činu.²²² ²²³ Příčina smrti je v něm popsána následovně: „*Pitvou zjištěno, že smrt nastala zastřelením, přičemž střela vnikla do hlavy v záhlaví na straně levé a z dutiny lebeční vyšla v horní partii části čela. Na základě pitevního protokolu jsou poranění takového rázu, že smrt nastala okamžitě a nemohlo jí býti zabráněno*

²¹⁷ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 10, str. 1394, VO StB ve Vsetíně. Věc: Valíček Jan z Kelče – zavražděn. Krajskému velitelství StB, Vsetín 16. září 1949, str. 2.

²¹⁸ Tedy patnáct minut po domluveném čase.

²¹⁹ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 10, str. 1394, VO StB ve Vsetíně. Věc: Valíček Jan z Kelče – zavražděn. Krajskému velitelství StB, Vsetín 16. září 1949, str. 1.

²²⁰ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 4, Zápis o výpovědi podezřelého sepsaný dne 18. 10. 1949 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s Josefem Čubou, str. 35.

²²¹ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 4, Zápis o výpovědi podezřelého sepsaný dne 18. 10. 1949 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s Josefem Čubou, str. 35.

²²² ABS, fond vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 1, str. 59 – 60, Místní ohledání a slyšení znalců na místě samém v Kelči v lese t. zv. Lišky dne 15. září 1949.

²²³ Mrtvola Jana Valíčka byla nalezena až o den později. Když se Valíček ze schůzky nevrátil, oznámil 15. září 1949 vrch. strážm. Čech jeho zmizení svému nadřízenému, veliteli stanice SNB v Kelči vrch. strážm. Krylovi. Ten měl v 9:15 telefonicky informovat VO StB ve Vsetíně o zmizení muže za podezřelých okolností a žádal o vyslání příslušníků StB do Kelče. Po příjezdu StB do Kelče začalo prohledávání okolí místa schůzky a zde bylo rovněž tělo mrtvého pošťáka nalezeno.

ani včasným zákrokem lékaře.“²²⁴

Střelbu zřejmě vykonal z dvojice odbojářů František Motala. O této skutečnosti svědčí, pokud mu můžeme věřit, výsledek expertízy jeho zbraně. Rovněž ze znaleckého posudku z ohledání těla lze vyvodit, že pokud ten, kdo Jana Valíčka zastřelil, střílel ve stoje, musel být podle dráhy kulky menší postavy než zastřelený, což rovněž nasvědčuje na Motalu.²²⁵

O tom, za jakým účelem si Janečka s Motalou dojednali 14. září 1949 schůzku s trojicí kelečských komunistů, lze jen polemizovat. Mělo během setkání dojít k exekuci nepohodlných udavačů nebo jen odbojáři chtěli zjistit, co doopravdy všechno Očenášek s Valíčkem vědí? Plánovali skutečně Janečka s Motalou vraždu komunistů v Kelči nebo je chtěli pouze nátlakem odradit od jejich zvrácených aktivit? Dle mého názoru, z největší pravděpodobnosti oba odbojáři dne 13. září 1949 vraždit neplánovali. K nešťastné střelbě došlo pravděpodobně v afektu způsobeným vlivem tíživé situace, a tudíž ke střelbě došlo bez předchozí rozvahy.²²⁶

Po události v Kelči se měl Vlastimil Janečka psychicky zhroutit a vedení skupiny převzít František Motala. Skupina z důvodu možného prozrazení chtěla změnit místo táboření, měla obavy z toho, že jejich tábor je příliš blízko hlavní silnice, a proto se chtěla přesunout hlouběji do lesa.²²⁷ Proto v té době začala na Humenci kopat nový bunkr, kam se také později přesunula. 23. září 1949 se konala schůzka skupiny, které se rovněž zúčastnili Miloslav Pospíšil s Ladislavem Palou. Mělo se zde jednat o opětovném spojení dvou ukrývajících se skupinek, k dohodě však nakonec nedošlo.²²⁸ O den později se Jaroslav Rajnoch oženil a odstěhoval se do tehdejšího Gottwaldova, čímž jeho činnost v Horách Hostýnských pravděpodobně skončila.

Počátkem října 1949 se skupina rozhodla k další své aktivitě, tentokrát ve formě tisknutí a roznášení protikomunistických letáků. 1. října 1949 byl sestaven první leták

²²⁴ ABS, fond vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 1, str. 59 – 60, Místní ohledání a slyšení znalců na místě samém v Kelči v lese t. zv. Lišky dne 15. září 1949.

²²⁵ Jan Valíček měřil 175 cm, zatímco František Motala 165 cm.

²²⁶ Epizoda zastřelení poštovního zřízence Jana Valíčka se objevila, i když poněkud v pozměněných souvislostech na filmovém plátně v trezorovém snímku kelečského rodáka Vojtěcha Jasného – *Všichni dobří rodáci*. Postavu Jaroslava Očenáška (ve filmu *Otčenáš*) stvárnil Vlastimil Brodský a Jana Valíčka (Bertin) Pavel Pavlovský.

Všichni dobří rodáci [film]. Režie Vojtěch JASNÝ. Československo, 1968.

²²⁷ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pala Ladislav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 1, Zápis o výpovědi s podezřelým sepsaný dne 15. února 1950 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s Ladislavem Palou, Uh. Hradiště, dne 15. 2. 1950, str. 14.

²²⁸ Tamtéž

s názvem „Občané“²²⁹ Autorem textu měl být Josef Čuba, další leták s nadpisem „Občané katolíci“²³⁰ sestavili společnými silami Janečka, Motala a Šmora 8. října.²³¹ Oba letáky měly být rozmnožovány na cyklostylu získaným Ladislavem Smékalem.²³² Tisk prvního letáku měl probíhat v hájovně Antonína Kohouta, posléze byl cyklostyl přesunut přímo do bunkru, kde vznikly kopie druhého letáku. Celkový náklad obou letáků byl přibližně tisíc kusů.²³³ O distribuci tiskovin se posléze starala celá skupina, včetně Pospíšila s Palou a všech těch, kteří se doposud neukrývali.

Osudový den pro Hory Hostýnské nastal v neděli 9. října 1949. Z bunkru v lese, kde se tou dobou skrývali Vlastimil Janečka, František Motala a Zdeněk Šmora, první dva jmenovaní odešli na obchůzku a nechali Zdeňka Šmora hlídat společný úkryt. Tehdy se ale Šmora rozhodl, že skupinu opustí. Ve své pozdější výpovědi udal, že jeho plánem byl útek do zahraničí.²³⁴ Co jej však vedlo tak k unáhlenému kroku zůstává nevysvětleno. Zda šlo o náhlé rozhodnutí či jeho dlouhodobý plán, neuvedl.²³⁵

Před odchodem z ležení se Šmora vybavil ze společných zásob, vzal sebou mimo jiné rovněž samopal Vlastimila Janečky, 1 pistoli, 2 granáty a Janečkovy mapy. Na své cestě, zřejmě k rakouským hranicím, mu poskytl nocleh v obci Salaš (okres Uherské Hradiště – pozn. autora) neznámý rolník. Ten pravděpodobně svého nocležníka nahlásil. Brzy ráno 15. října 1949 byl Zdeněk Šmora zatčen, když scházel po schodech z půdy, kde spal. Následně byl předán k vyšetřování KV StB v Uherském Hradišti. Zde pravděpodobně podroben

²²⁹ Viz příloha č. 5

²³⁰ Tamtéž

²³¹ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 4, Zápis o výpovědi podezřelého sepsaný dne 18. 10. 1949 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s Josefem Čubou, str. 41.

²³² Cyklostil měl Smékal získat od Josefa Jukla z Kelče.

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pala Ladislav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 1, Zápis o výpovědi s podezřelým sepsaný dne 12. 12. 1949 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s Ladislavem Smékalem, str. 17.

²³³ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 4, Zápis o výpovědi podezřelého sepsaný dne 18. 10. 1949 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s Josefem Čubou, str. 41.

²³⁴ Při druhém výslechu 17. října 1949 uvedl Šmora jiný důvod odchodu od skupiny. Před svým odchodem prý zanechal v bunkru Františku Motalovi vzkaz tohoto znění: „*Milý Fanouši, nezlob se, že jsem sebral určité věci a odcházím kvůli Vlastíkovi Janečkovi. Z přísahy mne nepropouštějte, jdu na vizovicko, tam všechno vypovím, jak se věci mají.*“ Tímto vzkazem měl prý dát Motalovi najevo, že se chce připojit ke skupině kpt. Bartoše, která se měla na Vizovicku skrývat. Tuto informaci se měl dozvědět Šmora právě od Motaly. Spojka Bartošovy skupiny Aleš Novotný se měla prý často s Motalou scházet. Věta o nepropouštění z přísahy měla podle Zdeňka Šmory znamenat to, že se chce po čase znovu k Horám Hostýnským připojit.

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Čuba Josef a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 2, Zápis o výpovědi s podezřelým sepsaný dne 17. 10. 1949 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti se Šmorou Zdeňkem, str. 9.

²³⁵ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Čuba Josef a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 2, Zápis o výpovědi s podezřelým sepsaný dne 15. 10. 1949 se Šmorou Zdeňkem.

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Čuba Josef a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 2, Zápis o výpovědi s podezřelým sepsaný dne 17. 10. 1949 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti se Šmorou Zdeňkem.

nechvalně známým výslechovým metodám Aloise Grebeníčka²³⁶ vyzradil vše, co o činnosti Hor Hostýnských věděl. Zatčení Zdeňka Šmory znamenalo akutní ohrožení všech, kdo měli se skupinou co dočinění. Státní bezpečnost nelenila a v následujících dnech rozjela velkou sérii zatýkání v řadách členů, ale i podporovatelů skupiny. První kroky Státní bezpečnosti vedly do nově vybudovaného bunkru na Humenci, odkud Zdeněk Šmora před šesti dny odešel a kde se měla skrývat Janečkova skupina.

8.2 ZATČENÍ JOSEFA ČUBY A ANTONÍNA KOHOUTA

Asi dva dny po Šmorově náhlém útěku od skupiny vycítil Ladislav Smékal hrozbu zatčení, proto odešel z domova a začal se ukrývat společně s Janečkovou skupinou v lesním bunkru na Humenci. Ukrývající se skupinu měl v té době zásobovat především Vincenc Ráček, který měl skupině rovněž poskytnout text druhého létáku – „Občané republiky Československé.“²³⁷ Poslední společná schůzka, na kterou se kromě ukrývajících přišli i Josef Čuba a Antonín Kohout proběhla 12. října 1949.

O dva dny později přišel Antonín Kohout za Josefem Čubou a požádal ho, zda by s ním nešel přespat do bunkru, neboť začíná mít strach ze zatčení. Čuba souhlasil a tak se kolem deváté hodiny večer vyšli společně k bunkru. Cestu k bunkru popsal Josef Čuba následovně: „*Cestou jsem se zastavil ve smrči, kde jsem měl uschovanou jednu vojenskou pušku a koženou brašnu s různými potřebami. Mimo jiné jsem měl v brašně jed na krysy. Tento jed jsem měl připravený k tomu účelu, že kdyby mně hrozilo zatčení a já neměl naději na útěk, že bych tohoto jedu použil a tak se otrávil.*“²³⁸ Když došli na místo, zjistili, že dveře od bunkru jsou zavřené a maskované hlínou, z toho Čuba s Kohoutem usoudili, že v bunkru

²³⁶ Právě Alois Grebeníček je podepsán na většině výslechových protokolů Zdeňka Šmory. Výjimku tvoří první předběžný protokol, který byl pravděpodobně sepsán bezprostředně po zatčení. Je datovaný dnem zatčení, ale v kolonce vyšetřovatele chybí podpis. Je možné, že na prvotním výslechu Šmory se podílel Antonín Višenka, který je podepsán pod seznamem zabavených věcí při zatčení.

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Čuba Josef a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 2, Zápis o výpovědi s podezřelým sepsaný dne 17. 10. 1949 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti se Šmorou Zdeňkem.

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Čuba Josef a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 2, str. 236, Seznam zabavených věcí u Zdeňka Šmory dne 15. 10. 1949.

²³⁷ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pala Ladislav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 1, Zápis o výpovědi s podezřelým sepsaný dne 12. 12. 1949 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s Ladislavem Smékalem, str. 18.

²³⁸ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 4, Zápis o výpovědi podezřelého sepsaný dne 18. 10. 1949 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s Josefem Čubou, str. 42.

nikdo není. A proto „*Kohout při tom řekl, že při otevírání dveří musí postupovat opatrně, neboť z vyprávění Motala a Janečky ví, že dveře vedoucí do bunkru jsou zajištěny granátem...Z vyprávění Kohouta vím, že bunkr měl být granátem zajištěn tak, že kdyby nepovolaná osoba dveře trhnutím otevřela, že by došlo k výbuchu.*“²³⁹ Poté si dvojice mužů v bunkru zatopila, uvařila kávu a ještě chvíli čekala, zda se jejich společníci do bunkru nevrátí. Když se tak nestalo, šli spát. Ráno napsal Kohout skupině vzkaz, že zde přespali a společně s Čubou bunkr znovu zajistili a pravděpodobně ještě před odchodem zpět domů se chtěli ještě porozhlédnout po okolí, zda nenajdou své kamarády. Na další události později vzpomínal Antonín Kohout: „*Brzy ráno jsme s Čubou chtěli prozkoumat terén. Cestou na Tesák v části zvané Červená hlína nás obklíčili příslušníci SNB a StB, které k bunkru vedl „zpracovaný“ Šmora. Na útěk nebyl čas, všechno šlo ráz na ráz, spoutali nás a odvedli na silnici vedoucí na Tesák. Jožku Čubu naložili do auta a mne vedli k bunkru.*“²⁴⁰

Dva zakladatelé skupiny Josef Čuba a Antonín Kohout se tímto stali po Zdeňku Šmorovi prvními zatčenými z celé skupiny Hory Hostýnské. Čuba s Kohoutem Janečkovu skupinu v bunkru nenarazili proto, neboť ta danou noc přečkala v domě Jana Šindelky v Komárně. Od něj vyšli 15. října ve čtyři hodiny ráno do Rajnochovic, odkud se teprve chtěli vrátit do bunkru. Od jistého zatčení tehdy Janečku, Motala a Smékala zachránila náhoda. Cestou do bunkru potkali Miloslava Pospíšila s Ladislavem Palou, kteří je upozornili na to, že se v lese něco děje.²⁴¹ Pospíšil Janečkově skupině sdělil, že byli na návštěvě Kohouta. Ten prý nebyl doma a jeho žena jim sdělila, že šel spát do bunkru. Vrátili se proto do Rajnochovic, aby zjistili od Jaroslava Rajnocha, zda se něco neděje. Když přicházeli k Rajnochově domu, uviděli, že před ním stojí auto a u něho jstojí tři neznámí muži, kteří se baví s otcem bratrů Rajnochových. Skupina nabyla přesvědčení, že se jedná o příslušníky StB, a proto z místa rychle odešla. Ladislav Smékal popsals další konání skupiny takto: „*Asi k 16. hodině jsme šli všichni do bunkru a zjistili jsme, že je tento vybrán. V tomto ještě zbyly nějaké potraviny, najedli jsme se a pak jsme se stáhli ...*“²⁴²

²³⁹ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 4, Zápis o výpovědi podezřelého sepsaný dne 18. 10. 1949 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s Josefem Čubou, str. 42.

²⁴⁰ POSPÍŠIL, Jaroslav. Nesmiřitelní: Hory Hostýnské. Vizovice, 1992. ISBN 80 – 901199 -0 – 5. str. 105.

²⁴¹ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pala Ladislav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 1, Zápis o výpovědi s podezřelým sepsaný dne 12. 12. 1949 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s Ladislavem Smékalem, str. 18.

²⁴² ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pala Ladislav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 1, Zápis o výpovědi s podezřelým sepsaný dne 12. 12. 1949 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s Ladislavem Smékalem, str. 18.

Členové Hor Hostýnských se ve svém odhadu u domu Jaroslava Rajnocha skutečně nemýlili. Státní bezpečnost přijela 15. října 1949 zatknout domů rovněž Jaroslava Rajnocha. Ten sice do Rajnohovic většinou stále po svatbě na víkend dojížděl za svým otcem, ale toho dne v Rajnohovicích nebyl. Tou dobou byl na cestě do nemocnice v Gottwaldově navštívit svou nemocnou matkou. Jeho otec Ferdinand Rajnoch byl z největší pravděpodobnosti donucen příslušníkům StB říct, kde se jeho syn tou dobou nachází. Proto StB jela do gottwaldovské nemocnice již najisto. Jaroslav Rajnoch ovšem do nemocnice nešel sám, kromě mladšího bratra Františka a jeho sestry Marie jej doprovázel také bratr Vladimír.²⁴³

8.3 STB V GOTTWALDOVSKÉ NEMOCNICI – PAST NA BRATRY RAJNOCHOVY

Vladimír Rajnoch se narodil 8. března 1925 v Rajnohovicích rolníku Ferdinandu Rajnochovi a jeho ženě Marii, rozené Vinklárkové. Po absolvování čtyř tříd obecné školy pomáhal svému otci při obhospodařování 4 hektarů orné půdy. Dle svých slov měl prožít klidné mládí a v hospodářství pracoval, přestože věděl, že statek jednou převezme starší bratr Josef. Po skončení druhé světové války nastoupil 15. října 1945 k SNB a byl přidělen na stanici v Moravské Nové Vsi. Vzápětí byl poslán do šesti měsíční školy pro příslušníky SNB a po jejím absolvování byl přidělen do Velkých Bílovic. Zřejmě právě tato doba byla pro Vladimíra Rajnocha určující pro jeho budoucí počínání a rozhodnutí zapojit se do odboje. Tuto motivaci lze ilustrovat těmito jeho slovy: „Po nastoupení k SNB jsem sloužil se starými příslušníky četnictva ... *„Z názory těchto příslušníků jsem se úplně sžil ... Ovlivně těmito starými četníky jsem vstoupil do školy SNB, avšak názorově jsem se nezměnil ... V únoru 1948, kdy došlo k rozhodnému kroku i v SNB a to tím, že bylo přikročeno k vyloučení starých příslušníků ze Sboru, sám vychován těmito starými příslušníky, nemohl jsem souhlasit s vylučováním a pojal jsem zášť proti celé politice, která byla v tehdejší době uplatňována. Zanevřel jsem na lid. dem. zřízení, protože jsem odsuzoval nemorální jednání, které spočívalo v tom, že lidi, kteří celý svůj život platili na pensi, jako příslušníci četnictva, byli vylučováni a dávání do pense bez pense.“*²⁴⁴ Rajnochovo znechucení s čistkami ve Sboru národní

²⁴³ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 5, Zápis o výpovědi s podezřelým Vladimírem Rajnochem, Uherské Hradiště 26. 3. 1951, str. 20.

²⁴⁴ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 5, Zápis o výpovědi s podezřelým Vladimírem Rajnochem, Uherské Hradiště 26. 3. 1951, str. 2.

bezpečnosti pak zřejmě utvrdilo donucení ke vstupu do KSČ: „Po únoru 1948 byla mi dána přihláška do KSČ, kterou jsem po delším rozhodování a na nátlak jak zástupce okresního velitele SNB tak i funkcionáře ONV Grygara tuto přihlášku podepsal.“²⁴⁵ Je možné, že právě Grygarův nátlak jej později vedl k iniciaci trestné výpravy popsané v kapitole 6.2. Členství v KSČ nemělo v případě Rajnocha dlouhého trvání: „Legitimaci strany jsem neměl, byl jsem pouze v lednu 1949 prověřován a při této prověrce jsem byl vyloučen, jednak proto, že jsem nebyl politicky uvědomělý a jednak proto, že jsem neplatil stranické příspěvky.“²⁴⁶

V inkriminované době únorových dní již Vladimír Rajnoch sloužil přibližně rok a půl na stanici SNB v Rusavě. Během tohoto působení se seznámil s Dalilou Češkovou, se kterou se po krátké známosti zasnoubil.²⁴⁷

V únoru 1949 začal být Rajnoch vyšetřován za zprostředkování černého obchodu. V důsledku toho byl 2. února 1949 přeložen na stanici SNB Praha XVI – Radlice. Rajnoch byl obviněn z toho, že zprostředkoval zemědělcům Rozkošnému z Bílavska výměnu palivového dřeva za krmné obilí s rolnicí Pavelcovou z Rusavy. Výsledkem trestního řízení byl Rajnochovi zaražen postup a zvýšení platu.²⁴⁸ V Praze Vladimír Rajnoch sloužil až do 15. října 1949, kdy se jej v nemocnici v Gottwaldově pokusila společně s jeho bratry Františkem a Jaroslavem zatknout Státní bezpečnost.

Zapojení bratrů Rajnochových do činnosti Hor Hostýnských bylo v průběhu října roku 1949 zřejmě pouze sporadické. Jaroslav Rajnoch se měl zúčastnit poslední schůzky skupiny 23. září 1949. O den později se oženil s Eliškou Černochovou a koncem září nebo počátkem října se odstěhoval do Gottwaldova, kde získal práci krejčího.²⁴⁹ Nejmladší z bratrů Rajnochových, tehdy sedmnáctiletý František, se do činnosti skupiny nezapojil zřejmě vůbec a je jen otázkou, jaké a zda vůbec měl nějaké povědomí o odbojové činnosti svých bratrů. Vladimír Rajnoch v průběhu října zřejmě ztratil kontakt s Horami Hostýnskými úplně. Po svatbě bratra Jaroslava odjel do Prahy, kde se podrobil operaci a týden pobyl v nemocnici.²⁵⁰

²⁴⁵ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 5, Zápis o výpovědi s podezřelým Vladimírem Rajnochem, Uherské Hradiště 26. 3. 1951, str. 2.

²⁴⁶ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 5, Zápis o výpovědi s podezřelým Vladimírem Rajnochem, Uherské Hradiště 26. 3. 1951, str. 2.

²⁴⁷ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 5, Zápis o výpovědi s podezřelým Vladimírem Rajnochem, Uherské Hradiště 26. 3. 1951, str. 10.

²⁴⁸ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 5, Zápis o výpovědi s podezřelým Vladimírem Rajnochem, Uherské Hradiště 26. 3. 1951, str. 10.

²⁴⁹ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Čuba Josef a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 2, Zápis o výpovědi sepsaný dne 19. 3. 1951 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s podezřelým Rajnochem Jaroslavem, str. 10.

²⁵⁰ Jednalo se o vyoperování krčních a nosních mandlí. Operace byla provedena 26. září. 1949 v pražském sanatoriu Sanpopz. 1. října byl Vladimír Rajnoch z nemocnice byl Vladimír propuštěn do domácího ošetřování.

Po propuštění do domácího ošetřování se odebral znovu na Rusavu k Dalile Češkové. V důsledku odstěhování Jaroslava do Gottwaldova měl být „*zcela od další činnosti skupiny v Rajnochovicích izolován.*“²⁵¹

Začátkem října onemocněla matka bratrů Rajnochových Marie a byla převezna do nemocnice v Gottwaldově. V sobotu 15. října 1949 se Vladimír Rajnoch odjel z Rusavy na návštěvu matky do nemocnice a cestou se zastavil v bytě svého dalšího bratra Antonína. V bratrově bytě se sešel se sestrou Marií, provdanou Capilovou a rovněž s bratry Jaroslavem a Františkem. Společně se potom vydali za matkou do nemocnice. Antonín Rajnoch na návštěvu do nemocnice nešel, protože musel pracovat ve svém holičství.

V té době již byla o hospitalizaci paní Rajnochové obeznámena i Státní bezpečnost, která této situace využila a do nemocnice vyslala své dva příslušníky. Události na chodbě gottwaldovské nemocnice popsal u svého výslechu Vladimír Rajnoch následovně: „*Během této návštěvy v nemocnici jsem stál na chodbě nemocnici se se svým bratrem Jaroslavem a Františkem, když k nám přišli nějací dva muži, kteří se ptali bratra Jaroslava a Františka, jak se jmenují, tito řekli, že jsou Rajnochovi z Rajnochovic, nacož byli vyzváni, aby s těmito muži odešli ... Já jsem odešel k matce, kde jsem si oblékl plášť a sestře jsem řekl, že musím odejít a když jsem otevřel dveře od nemocničního pokoje, zpozoroval jsem, že moji bratři odchází s neznámými muži pryč, napadlo mi, že se jedná o bezpečnostní orgány, kteří moje oba bratry zatkli.*“²⁵² Otázkou zůstává, proč příslušníci StB nechali Vladimíra bezeslova odejít a zatkli pouze Jaroslava s Františkem? Jediné možné vysvětlení, které se nabízí, je fakt, že příslušníci Státní bezpečnosti dostali instrukce zatknout dva bratry Rajnochovy a když se jim na chodbě nemocnice bratři takto představili, zadrželi je, a František byl tak zatčen nedopatřením. Zatčením dvou bratrů považovali úkol za splněný a Vladimír mohl uprchnout.

Z nemocnice zamířil Vladimír Rajnoch zpět k bratru Antonínovi, kterého spravil o zatčení Františka s Jaroslavem, vypůjčil si od něj motocykl a odjel k Češkům na Rusavu. Po příjezdu na místo se měl rozhodnout o odchodu do ilegality a napojení se na Janečku a Motala. Mezitím zřejmě Státní bezpečnost v Uherském Hradišti zjistila, že zatčení v nemocnici neproběhlo dle jejích představ. Proto byl v 18:00 zaslán fonogram na stanici

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 5, str. 789, Obvodní velitelství NB 16-II odděl. v Praze 16. Trestní oznámení na Rajnocha Vladimíra adresované Okresní prokuratuře v Praze, 21. prosince 1950.

²⁵¹ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 5, Zápis o výpovědi s podezřelým Vladimírem Rajnochem, Uherské Hradiště 26. 3. 1951, str. 20.

²⁵² ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 5, Zápis o výpovědi s podezřelým Vladimírem Rajnochem, Uherské Hradiště 26. 3. 1951, str. 20.

SNB v Podhradní Lhotě s rozkazem zatknout Vladimíra Rajnocha. V době přijetí fonogramu byl na služební objížďce okresní velitel OV NB v Holešově kpt. Václav Kučera, který se iniciativně ujal velení na zatýkací akci.

Zatýkání bylo směřováno nejdříve do domu Rajnochových rodičů, po neúspěchu se příslušníci SNB zastavili na stanici v Rusavě, kde k pátrání přibrali strážm. Ladislava Párala, Rajnochova kamaráda z dob jeho zdejší služby a odjeli do Rusavy, hledat Vladimíra u Češků. Další průběh zatýkání Vladimíra Rajnocha popisuje svědecká výpověď kapitána Kučery: „*Osvětový důstojník strážm. Valenta, předseda ONV Mates a bezpečnostní referent Laub zůstali před okny uvedeného domu, já a strážm. Páral odešli jsme k hlavnímu vchodu. Před vstupem do místnosti upozornil jsem strážm. Párala, aby si připravil ostře nabitou pistoli a drženu v ruce, aby ji vsunul do kapsy a vešel napřed do osvětlené místnosti ... Páral vešel do místnosti, aby tak přilákal strážm. Rajnocha, který by nic netušil, jelikož jse sním strážm. Páral znal. Když jsem viděl z vedlejší neosvětlené místnosti kde jsem čekal, že strážm. Páral promlouvá se strážm. Rajnochem vstoupil jsem do osvětlené místnosti, přistoupil k strážm. Rajnochovi a vyslovil formuly „Jménem zákona Vás zatýkám“ ... přičemž jsem přistoupil k osobní prohlídce. V okamžiku, kdy jsem vyjmul strážm. Rajnochovi z levé kapsy jeho civilního kabátu, ve kterém jmenovaný byl oblečen, zásobník do služební pistole naplněný ostrými náboji, udeřil mne tento pravou rukou pod bradu, přičemž jsem učinil úkrok zpět. Tohoto okamžiku využil strážm. Rajnoch, otočil se a vyběhl dvéřmi do dvora.*“²⁵³

Podobně průběh nezdařeného zatýkání později popsal i Vladimír Rajnoch a Dalila Češková. Během následného šetření kpt. Kučera dával za vinu strážm. Ladislavu Páralovi, že nepoužil své služební zbraně, přestože měl rozkaz ji mít ke střelbě připravenou a ve své svědecké výpovědi se nad tím podívoval: „*Proč nepoužil zbraně strážm. Páral, kterou měl předtím připravenou nemohu udati, jelikož jsem sledoval zatýkaného a nemohl jsem věnovati pozornost strážm. Páralovi.*“²⁵⁴ Načež Ladislav Páral nepoužití zbraně během vyšetřování poměrně věrohodně vysvětlil: „*Stál jsem po pravé straně kpt. Kučery a jakmile jsem viděl, že strážm. Rajnoch kpt. Kučeru odstrčil rukou a skočil do pootevřených dvěří, okamžitě jsem vytáhl pistoli, avšak ještě dříve než jsem ji mohl proti strážm. Rajnochovi použít, zabouchl za sebou dveře a zmizel. Do uzavřených dvěří jsem již nestřelil jednak proto, že jsem před sebou neměl žádný cíl a jednak jsem se obával, že bych mohl zasáhnoutiněkterého příslušníka SNB nebo ONV, kteří s námi šli až k domu Štěpána Češka a o nichž jsem se domníval, že stráží*

²⁵³ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 11, str. 1574, KV NB v Gottwaldově. Protokol sepsaný s kpt. Václavem Kučerou, nedatováno.

²⁵⁴ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 11, str. 1574, KV NB v Gottwaldově. Protokol sepsaný s kpt. Václavem Kučerou, nedatováno.

dvěře z venku. ²⁵⁵

Celé Rajnochovo zatýkání zřejmě kpt. Kučera podcenil, když nenechal zajistit možné cesty útěku z domu, přestože byl na tuto skutečnost upozorňován. Stejnou domněnku naznačil rovněž strážm. Páral: „*Když jsem se dozvěděl, že jde o zatčení strážm. Rajnocha, upozornil jsem kpt. Kučera, že dům rolníka Češka (býv. mlýn.) má několik východů, které by bylo třeba střežit. Nato mi kpt. Kučera odpověděl: „Jdeme, jdeme.*“ ²⁵⁶

Vladimír Rajnoch po útěku z domu Češkových zamířil k Antonínu Krutilovi ²⁵⁷ do Bílavská. Druhý den odsud odeslal na svou služebnu SNB do Prahy dopis obsahující lékařskou zprávu potvrzující prodloužení doby léčení. ²⁵⁸ Protože lékařská zpráva neobsahovala dobu trvání pracovní neschopnosti, poslal 24. října velitel SNB Praha – Radlice por. Otakar Ptáček dopis na stanici SNB v Podhradní Lhotě se žádostí následujícího znění: „*Žádám o sdělení, kde se t. č. nachází strážm. SNB Rajnoch Vladimír ... v případě dostižení vyzvěte strážm. Rajnocha, aby se ihned hlásil u svého kmenového tělesa.*“ ²⁵⁹ Velitel stanice v Podhradní Lhotě vrch. strážm. Musil na výzvu odpověděl následovně: „*Sděluji, že ve spise jmenovaný strážm. Vladimír Rajnoch byl dne 15. 10. 1949 v bytě své milenky Dalily Češkové v obci Rusavě bezpečnostními orgány od OV NB Holešov zatýkán pro podezření z protistátní činnosti, přičemž se mu podařilo uprchnouti a dosud nebyl dopaden.*“ ²⁶⁰ Fakt, že se stanice SNB v Praze – Radlicích, kde Vladimír Rajnoch sloužil, dozvěděla o provedeném zatýkání s téměř dvoutýdenním zpožděním a to jen na základě vlastního dotázání, svědčí jen o špatné komunikaci mezi útvary Národní bezpečnosti.

²⁵⁵ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 5, str. 792, KV NB v Gottwaldově. Zápis o výpovědi svědka – poškozeného Ladislava Párala, v Rusavě 7. listopadu 1949, str. 2.

²⁵⁶ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 5, str. 792, KV NB v Gottwaldově. Zápis o výpovědi svědka – poškozeného Ladislava Párala, v Rusavě 7. listopadu 1949, str. 1.

²⁵⁷ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 5, str. 792, KV NB v Gottwaldově. Zápis o výpovědi svědka – poškozeného Ladislava Párala, v Rusavě 7. listopadu 1949, str. 1.

²⁵⁸ Lékařskou zprávu vyhotovil dne 13. října 1949 MUDr. Vytrhlík z Bystřice pod Hostýnem. ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 5, str. 789, Obvodní velitelství NB 16 Praha 16. Trestní oznámení na Rajnocha Vladimíra adresované KV NB v Praze, 4. listopadu 1950.

²⁵⁹ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 11, Obvodní velitelství NB 16 adresované Velitelství stanice NB Podhradní Lhota. Věc: stážm. Vladimír Rajnoch, pátrání po pobytu, Praha 24. října.

²⁶⁰ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 11, SNB Velitelství stanice Podhradní Lhota adresované Velitelství pobočné stanice NB 16. Sdělení, v Podhradní Lhotě dne 27. 10. 1949.

Na závěr této kapitoly je třeba se zmínit o osudu zatčených bratrů Františka a Jaroslava. Jaroslav Rajnoch byl pro své zapojení do odbojové skupiny vyslýchán orgány KV StB v Uherském Hradišti. Později byl zařazen do procesu s Miloslavem Pospíšilem a spol. a 26. června byl odsouzen za velezradu na 18 let odnětí svobody.

Podstatně jiný osud sdílel jeho bratr František. Ten byl 18. října 1949 vyslechnut, a protože u něj nebyl shledán další důvod vazby, byl o čtyři dny z vazby KV StB propuštěn. Byl však donucen se zavázat se ke spolupráci se Státní bezpečností na dopadení bratra Vladimíra. Po propuštění byl 29. listopadu vyzván úřadovnou VO StB ve Vsetíně, aby podal hlášení o svém postupu. Zde ovšem neudal žádné informace, které by přivedly StB na stopu. Proto měl velitel VO StB ve Vsetíně předložit Františkovi následující návrh: „... *jakmile přistoupí jeho bratr na naše podmínky a bude s námi spolupracovat, že bude beztrestný a že se může navrátit znovu ku své službě ke SNB.*“²⁶¹

StB si vkládala do role Františka Rajnocha zřejmě velké na děje, proto ve čtvrtek 1. prosince pro něj vymohla ve Zbrojovce Vsetín, kde byl zaměstnán, mimořádnou dovolenou, aby se do pátrání mohl naplno zapojit a měl na něj více času.²⁶² Následující pondělí měl Rajnoch na VO StB hlásit poznatky z hledání. Když se 6. prosince 1949 František Rajnoch dostavil na vsetínské Velitelství oddílu StB, žádné nové poznatky nepřinesl. StB docházela trpělivost, dala mu ultimátum, že velkorysá nabídka pro jeho bratra vyprší za tři dny.²⁶³ František Rajnoch zřejmě prohlédl lest a StB žádnou stopu neposkytl, přestože lze s určitostí tvrdit, že byl s bratrem Vladimírem minimálně o měsíc později několikrát ve styku.²⁶⁴ Vsetínská StB na něj v průběhu roku 1950 stále vyvíjela nátlak. V prosinci 1950 byl František Rajnoch znovu zatčen, propuštěn byl 21. února 1951 – den po Vladimírově dopadení.²⁶⁵

²⁶¹ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 11, str. 1581 Úřední záznam č. 33/49. Útvar 55/2-A. Věc: Akce „Hory Hostýnské“, dne 1. prosince 1949.

²⁶² ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 11, str. 1581 Úřední záznam č. 33/49. Útvar 55/2-A. Věc: Akce „Hory Hostýnské“, dne 1. prosince 1949.

²⁶³ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 11, str. 1563 Úřední záznam č. 38/49. Útvar 55/2-A. Věc: Akce „Hory Hostýnské“, dne 7. prosince 1949.

²⁶⁴ Vladimír Rajnoch byl v Rajnochovicích za Františkovi přítomnosti v domě jejich rodičů pár dní před smrtí jejich matky a později se měl se zemřelou matkou rozloučit v jejím domě.

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 5, Zápis o výpovědi s podezřelým Vladimírem Rajnochem, Uherské Hradiště 26. 3. 1951, str. 29.

²⁶⁵ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 2, KV StB Gottwaldov t.č. Uh. Hradiště adresováno Velitelství oddílu SVS. Věc: Propuštění vězňů z vazby atátního soudu odd. Brno a z naší vazby, Uh. Hradiště dne 21. února 1951.

8.4 „REALIZACE“ V HRADČANECH

V souvislosti se zatčením Zdeňka Šmory bylo ve dnech 15. – 16. října 1949 zatčeno 13²⁶⁶ osob z řad členů a podporovatelů Hor Hostýnských. Zatčen byl rovněž Zdeněk Pánek ze skupiny Troják, o kterém dosud StB nevěděla.²⁶⁷

Vlivem tohoto mohutného zatýkání byli zbylí členové skupiny nuceni znovu vybudovat síť podporovatelů a zajistit si rovněž úkryt na blížící se zimu a spolehnout se tak na jejich dobrosrdečnost a pohostinnost. Tuto podporu našli především v osobách Františka Kundery z Hlinska, Aloise Sedlaříka z Bystřice p. Hostýnem a Karla Sedlaříka z Hlinska, členů skupiny Metoděje Čecha, Sigmunda Bakaly a Josefa Gregora z Lipové a především přátel z Hradčan Aloise Matějčíka, Vincence Šebesty a Františka Tihelky.²⁶⁸

Nutno dodat, že skupina po říjnovém zatýkání nepůsobila společně. Obecně lze říct, že většinu času bylo jádro Hor Hostýnských rozděleno do dvou skupin. První tvořili Vlastimil Janečka, František Motala a Ladislav Smékal, druhou pak Miloslav Pospíšil, Ladislav Pala a Vladimír Rajnoch, který se po svém útěku od Čechů v Rusavě ke skupině připojil. Vlastní činnost skupiny byla omezena na minimum. Hlavním cílem skupiny bylo v této fázi zajistit si vhodné ubytování na zimu, kterou nešlo přečkat v horách. Od listopadu 1949 si Hory Hostýnské vytyčily nový cíl – společný útěk z Československa. Návrh, který zřejmě vyšel od Vladimíra Rajnocha, měl být všemi ukrývajícími se členy skupiny projednán na společné schůzce v pátek 9. prosince, kdy se Hory Hostýnské měly sejít mezi 21 – 22 hodinou u cesty mezi Hlinskem a Prusinovicemi. V případě nepřízně počasí byl domluven náhradní termín na druhý den v domě Aloise Matějčíka. V Matějčíkově domě se již přibližně od počátku prosince 1949 ukrýval nemocný Janečka²⁶⁹, Ladislav Smékal a Miloslav Pospíšil. Skupinu tří mužů, od

²⁶⁶ Kromě zmíněných zatčení Josefa Čuby, Antonína Kohouta, Jaroslava a Františka Rajnochových, byli zatčeni: Josef Jukl, Josef Macek, Josef Uhlář, Jan Šindelek, Vincenc Ráček, Vojtěch Heis, Jan Škarpich a František Petružela.

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 1, str. 13-18, Útvar 522 A. dne 14. prosince 1948 Útvaru 701 A. Věc: akce „Hory Hostýnské“ – průběh realizace – hlášení, str. 1-6.

²⁶⁷ Zdeněk Pánek byl Zdeňkem Šmorou udán za to, že během Šmorova útěku od skupiny jej podpořil částkou 1 000 Kčs. To, že byl Pánek členem skupiny Troják, bylo zjištěno až z následného šetření.

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Čuba Josef a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 2, Zápis o výpovědi s podezřelým sepsaný dne 15. 10. 1949 se Šmorou Zdeňkem.

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 1, str. 13-18, Útvar 522 A. dne 14. prosince 1948 Útvaru 701 A. Věc: akce „Hory Hostýnské“ – průběh realizace – hlášení, str. 1-6.

²⁶⁸ Z dalších podporovatelů a přechovávatelů skupiny v tomto období je možné jmenovat Aloise Nováka ze Všehovic, Josefa Kocveldu z Rusavy, Karla Krutíla z Hlinska, Václava Kostrbelu z Lipové a manželky Pospíšilovy z Bystřice p. Hostýnem

²⁶⁹ Z materiálů není možné určit druh nemoci, zřejmě šlo o chřipku nebo angínu.

kteří po dalších neshodách odešel František Motala, doplnila 8. prosince Anežka Pospíšilová²⁷⁰ a o den později měl přijet i bratr Miloslava Pospíšila Josef. Ladislav Pala s Vladimírem Rajnochem měli přijít až na večerní setkání. Na okolnosti příjezdu do Hradčan vzpomínala po více než čtyřiceti letech Anežka Pospíšilová následovně: „Přijela jsem do Hradčan o den dříve a chtěla jsem se přidat k těm, kteří hodlali emigrovat. ... S mým rozhodnutím manžel souhlasil a hodlal mne v příhodný čas následovat. Oběma nám bylo jasné, že jsme sledováni od chvíle, kdy po jedné z jízd, kdy vezl Miloslava Pospíšila na výzvu Bezpečnosti nezastavil. Nemuselo zůstat bez povšimnutí také to, že se u nás od léta do podzimních dnů ukrývali Janečka, Pala, Smékal a jiní. Vzala jsem si s sebou na cestu nejnnutnější věci a odcestovala jsem z Bystřice pod Hostýnem do Přerova vlakem a pak autobusem do Hradčan. Nic pozoruhodného se přes den u Matějčků nestalo. Ve večerních hodinách postupně přicházeli Janečka, Smékal, Miloslav Pospíšil, očekával se příchod Vladimíra Rajnocha s Dalilou Češkovou, Ladislava Paly a Josefa Pospíšila, který měl přítomně seznámit s plánem útěku. Večer probíhal v přípravách na přesun. Kolem 20. hodiny jsem odešla čekat k soše sv. Šebestiána na autobus, kterým měl přijet bratr Miloslava Pospíšila – Josef. Vše vyšlo podle předpokladu.“²⁷¹

V Hradčanech však tou dobu netušili, že toho dne došlo k zatčení manžela Anežky Pospíšilové Ladislava a rovněž Josefa Gregora. Právě tyto dva autodopracovníci se největší měrou podíleli na přesunech členů skupiny. Výslechy s oběma muži byly provedeny ještě toho dne a při nich Ladislav Pospíšil navedl StB na stopu, když uvedl: „Připouštím, že je možné, že se zdržují v Hradčanech na konci vesnice k obci Šišmy. Toto usuzuji z toho, že když jsem tam s Pospíšilem a Palou byl, Pospíšil nejvíce v tomto místě skupinu hledal.“²⁷² Ladislav Pospíšil sice prozradil, že se skupina pravděpodobně může ukrývat v Hradčanech, o tom, že se skrývají u Aloise Matějčeka, však neřekl. „V kterém domě však se skupina může ukrývat, mně není známo.“²⁷³ Protokol o výpovědi Josefa Gregora o tom, že by měl prozradit místo úkrytu skupiny mlčí. Usvědčuje jej však následně sepsané hlášení z „realizace“, kde je uvedeno: „Realizační skupina odejela ... do obce Hradčan, kde zatčený Gregor, který byl vzat s sebou,

²⁷⁰ **Anežka Pospíšilová**, (narozena 4. prosince 1923) manželka Ladislava Pospíšila, se seznámila s Miloslavem Pospíšilem v srpnu 1949. Její manželství prý nebylo šťastné a zřejmě proto se krátce po jejich setkání stala jeho milenkou a rovněž i společně se svým manželem podporovatelkou skupiny Hory Hostýnské. ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Smékal Ladislav a spol., sv. 2, Zápis výpovědi sepsaný ve věznicí krajského soudu v Uh. Hradišti dne 14. 12. 1949 s předvedenou Pospíšilovou Anežkou., str. 2.

²⁷¹ POSPÍŠIL, Jaroslav. Nesmiřitelní: Hory Hostýnské. Vizovice, 1992. ISBN 80 – 901199 -0 – 5. str. 108.

²⁷² ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 7, Zápis o výpovědi s podezřelým sepsaný dne 9. 12. 1949 v kanceláři KV-StB Uh. Hradiště s Ladislavem Pospíšilem, str. 4.

²⁷³ Tamtéž

*měl ukázati skupinu domů, do kterých Janečka a spol. odešli.*²⁷⁴

Pokud vzala sebou StB Gregora na místo zatýkání, pak jistě musel během výslechu udat, že má tušení o skupině domů v Hradčanech, kde se skupina skrývá. Na obhajobu Gregora lze uvést fakt, že neprozradil nic o svých spolupracovnících z Lipové, Sigmundu Bakalovi a Metoději Čechovi.²⁷⁵

Výpovědi obou autodopravců stačily k okamžité reakci KV StB. V důsledku těchto zjištění dal krajský velitel StB špkt. Hlavačka rozkaz vedoucímu realizačního oddělení vrch. strážm. Ježovi, aby zorganizoval zatýkání v Hradčanech. „Realizační skupina“ čítající 18 příslušníků StB odjela z Uherského Hradiště ve 21:30 a cestou do Hradčan se zastavila v Gottwaldově pro dalších 25 příslušníků zdejší NB včetně krajského velitele mjr. Chytrého. Když dojeli do Hradčan, všichni přítomní se rozdělili na 6 skupin a začali provádět domovní prohlídky v určených dvaceti domech. Dům Aloise Matějčka měl přijít na řadu jako devátý a měl být prohledán skupinou vedenou št. strážm. Aloisem Grebeníčkem.

To, co se dělo v tu dobu v Matějčkově domě popsal Ladislav Smékal: „*Dne 9. 12. 1949 jsme se bavili u Matějčků ve světnici všichni dohromady asi do 23. Hodiny. Na to jsme šli všichni spát. Já jsem spal na zemi s bratrem Pospíšila, Miloš spal na otomaně s pí. Pospíšilovou a Janečka spal v kuchyni ...*“²⁷⁶ O událostech, když se k domu, kde spalo jádro Hor Hostýnských, přiblížila Grebeníčková skupina zatýkajících, Miloslav Pospíšil udal následující: „*... slyšel jsem kolem domu, kde jsme spali kroky, což mi bylo dost podezřelé, a proto jsem vyhlédl z okna ven. Viděl jsem několik postav v uniformách SNB, věděl jsem, že jsme obklíčení. V tom mně toto hlásil z chodby Matějček s Janečkou, kteří byli již také vzhůru ... Rozdělili jsme si úkoly tak, že Janečka se pokusí se všemi dostat zadem ven a probít se třeba i střelbou a já jsem se rozhodl, že jim budu krýti záda a že půjdu až poslední ... Nato jsme byli vyzváni, abychom se vzdali a otevřeli, že jsme obklíčení.*“²⁷⁷ O svých následných úkolech podal v 90. letech Ladislav Smékal: „*Začli mlátit na dveře ... a v posledním*

²⁷⁴ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 1, str. 9, Hory hostýnské, protistátní skupina – realizace, KV – StB k rukám velitele špkt. Hlavačky, podepsán velitel realizace Jež, Uherské Hradiště 14. prosince 1949, str. 1.

²⁷⁵ Tyto informace pravděpodobně nestihly být do protokolu zapsány, neboť vyšetřovatel získané skutečnosti ihned hlásil svému nadřízenému, který okamžitě zahájil zatýkací akci. To lze vyvozovat z toho, že výslech 9. prosince nebyl dokončen a protokol byl přerušen prakticky v půlce zapsané věty.

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 7, Zápis o výpovědi s podezřelým sepsaný dne 9. 12. 1949 v kanceláři KV StB Uherské Hradiště s Josefem Gregorem.

²⁷⁶ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pala Ladislav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 1, Zápis o výpovědi s podezřelým sepsaný dne 12. 12. 1949 ve věznicí krajského soudu v Uh. Hradišti s Ladislavem Smékalem, str. 26.

²⁷⁷ ABS, fond Krajská správa MV Ostrava, sign. S-705/2, Zápis o výpovědi – Pospíšil Miloslav, v Olomouci dne 5. ledna (února) 1951, str. 15-16.

momentě, když už byla střelba přes dveře na nás, tak jsme se domluvili. Já jsem měl za úkol se dostat do sklepa a kryt předek domu. A kluci rozsvítili špatný vypínač, rozsvítili mi do sklepa, takže StB okamžitě okýnkama sklepníma mě vidělo a spustilo po mně palbu. Byly rozstřílené dveře a StB vtrhlo dovnitř.“²⁷⁸ Inkriminované okamžiky jsou dále popsány Miloslavem Pospíšilem takto: „Nato vyrazili Janečka ... s Matějčkem a mým bratrem zadem ven ... uslyšel jsem, že někdo z příslušníků SNB říká, aby tam byla vhozena nějaká bombička, z obav, aby po nás nezačali házet granáty, volal jsem, že jsou v domě děti.“²⁷⁹ Tu jsem zaslechl na dvoře, kam vyběhl Janečka s ostatními střelbu a ta se vzdalovala směrem na zahradu.“ Miloslav Pospíšil zřejmě usoudil, že zasahující příslušníci SNB a StB se vydali utíkající pronásledovat a dům již není tolik strážěn. Této situace chtěl využít, a proto v tu chvíli vyrazil rovněž na dvůr. Podařilo se mu podlézt drátěný plot a dostal se do dvora v sousedství. Následně přešel ještě několik dalších plotů, až se dostal na kraj vesnice a přes pole utíkal do blízkého lesa.²⁸⁰ Z Matějčkova téměř neprodyšně obklíčeného domu se mu podařilo utéct jedinému.

Když Matějček s Janečkou a Josefem Pospíšilem vyběhli z vikýře pudy, byla zahájena palba. Již po pár krocích klesl k zemi Alois Matějček, zasažen do kyčle. O kus dál byl zadržen i Josef Pospíšil. Nejdále, až na kraj zahrady se podařilo dostat Vlastimilu Janečkovi. Toho od domu pronásledovali vrch. strážm. Vincenc Šimčák, strážm. František Ondra a ještě jeden příslušník SNB. Podle hlášení StB vypadaly poslední okamžiky života Vlastimila Janečky takto: „Janečka se mýnil bránit střelbou do posledního okamžiku, což jest prokázáno tím, že když některý z příslušníků SNB zavolal „Nestřílejte, on už nemá náboje,“ odpověděl“ „Já mám nábojů dost a střílet budu“, načež skutečně dále střílel.“²⁸¹ Vlastimil Janečka se zřejmě skutečně mýnil statečně bránit proti přesile do posledního dechu. Během útěku byl kromě smrtelné rány střelen ještě dvakrát. Poprvé prý do levého lýtka, na což neměl dbát a pokračovat dále v útěku. Když byl postřelen podruhé do kyčle, nebyl již schopen stát, proto se měl otočit a střílet proti pronásledovatelům střídavě v kleče a sedě. Třetí zásah kulkou do hlavy však byl již pro Janečku smrtelný. Střílet měl pravděpodobně Vincenc

²⁷⁸ Česká televize, Centrum publicistiky, dokumentaristiky a vzdělávání. K. Vlachová: *Kauza Uherské Hradiště*. 2007, celková stopáž 57:16, sekvence (5:41 – 6:23).

²⁷⁹ V domě skutečně tou dobou byly dvě děti Aloise Matějčka a jeho ženy.

²⁸⁰ ABS, fond Krajská správa MV Ostrava, sign. S-705/2, Zápis o výpovědi – Pospíšil Miloslav, v Olomouci dne 5. ledna (února) 1951, str. 16.

²⁸¹ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 1, str. 9, Hory hostýnské, protistátní skupina – realizace, KV – StB k rukám velitele špkt. Hlavačky, podepsán velitel realizace Jež, Uherské Hradiště 14. prosince 1949.

Šimčák.²⁸²

To, do jaké míry lze popsanému nahánění Janečky věřit, je otázkou. Jisté je, že závěr o provedeném ohledání Janečkova těla tří zásahy kulkou potvrdil. Vzhledem k tomu, že již dnes možné tento popsaný průběh s ničím konfrontovat, nezbyvá, než mu věřit, i když je nutné ho brát s jistou rezervou.

V hlášení velitele „realizace“ Ježe krajskému veliteli StB Hlavačkovi je možné vystopovat důvody, proč nebylo zatýkání provedeno beze zbytku. K zatčení Pospíšila nemohlo dojít, protože celá akce „*byla velmi stížena panující hustou tmou, deštěm, neznalostí terénu... a ...nebylo po ruce potřebných reflektorů k osvětlení zadní části budovy a terénu.*“

283

Výsledkem přímé akce StB v Hradčanech bylo zatčení zraněného přechovatele Aloise Matějčíka, Josefa Pospíšila, Anežky Pospíšilové a Ladislava Smékala. Na straně „*orgánů zdejšího velitelství, jakož i z příslušníků SNB, nepřišel nikdo k úrazu.*“²⁸⁴ Zatýkání prozatím unikli Vladimír Rajnoch a Ladislav Pala, kteří se na domluvenou schůzku nedostavili jednak pro Palovu nemoc a především pro nepříznivé počasí. Ten den mělo celý den hustě pršet, proto se dvojice odbojářů společně se snoubenkou Vladimíra Rajnocha Dalilou Češkovou do Hradčan nevydala. Paní Dalila Češková-Bártková na okolnosti toho dne později uvedla: „*Pár dní před přestřelkou v Hradčanech jsem byla na Rusavě navštívena panem Kunderou z Hlinska pod Hostýnem, o kterém jsem věděla, že odboji nemálo pomáhá. Můj snoubenec Vladimír Rajnoch se spolu s ostatními u něho po mnoho dní ukrývali. Obdržela jsem od něj dopis, ve kterém byla naznačena příprava k emigraci. Před tím jsem se měla dostavit k Sedlaříkům v Hlinsku pod Hostýnem. Ve večerních hodinách 9. prosince před železničním přechodem u nádraží na mne čekal mladý muž Karel Sedlařík, který mě doprovodil do domku svých rodičů, kde jsem se setkala s Vladimírem. Nepřízeň počasí té noci nám zabránila odejít*

²⁸² ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 1, str. 9, Hory hostýnské, protistátní skupina – realizace, KV – StB k rukám velitele špkt. Hlavačky, podepsán velitel realizace Jež, Uherské Hradiště 14. Prosince 1949.

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 2, str. 233, Zápis sepsaný okresním soudem v Přerově dne 10. prosince 1949 soudní komisí v obci Hračany.

²⁸³ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 1, str. 9, Hory hostýnské, protistátní skupina – realizace, KV – StB k rukám velitele špkt. Hlavačky, podepsán velitel realizace Jež, Uherské Hradiště 14. Prosince 1949.

²⁸⁴ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 1, str. 9, Hory hostýnské, protistátní skupina – realizace, KV – StB k rukám velitele špkt. Hlavačky, podepsán velitel realizace Jež, Uherské Hradiště 14. Prosince 1949.

do Hradčan.“²⁸⁵ Přestože zmíněná trojice zatčení shodou okolností ušla, v následujících několika málo dnech StB pozatýkala dalších 31 členů a podporovatelů Hor Hostýnských.²⁸⁶

²⁸⁵ POSPÍŠIL, Jaroslav. Nesmiřitelní: Hory Hostýnské. Vizovice, 1992. ISBN 80 – 901199 -0 – 5. str. 111.

²⁸⁶ Kromě výše jmenovaných provedlo KV StB ve dnech 10. – 12. prosince 1949 zatčení těchto osob spojených s činností skupiny Hory Hostýnské: Miroslav Bílek, Alois Doležal, František Ermis, František Hradil, Alois Hruška, Alois Kovář, Václav Kraus, Alfréd Lešinský, František Mička, Milan Mohyla, Jan Nedbal, Oldřich Pajdl, Vladimír Pírek, František Plachý, Zdeněk Smékal, Jan Sojka, Otakar Stejskal, František Šindler, Sylvie Šimková, Alois Švehla, Jaroslav Trněčák, Hermína Velikovská, Karel Vičan, Alois Vykopal, Antonín Židek, Vincenc Šebesta, František Tihelka, František Tihelka ml., Václav Zapletal, Vladimír Tihelka a Eduard Perútka. ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 1 – 14, str. 15-18, Útvar 522-A. dne 14. prosince 1949 adresované Útvaru 701-A. Věc: Akce „Hory Hostýnské“ – průběh realizace – hlášení, str. 3- 6.

9. POSLEDNÍ ROK ČINNOSTI

Na svém útěku z Hradčan šel bosý²⁸⁷ Miloslav Pospíšil do Lipové, kde měl následně přespat ve stodole Václava Kostrbela. Přes Kostrbela došlo napojení Pospíšila na Sigmunda Bakalu a Metoděje Čecha, o nichž již Pospíšil věděl od Ladislava Smékala, že s rajnochovickou skupinou spolupracují. V Lipové se následně Miloslav Pospíšil střídavě ukrýval u Bakaly, Čecha a Kostrbela až do Nového roku 1950.

Na přelomu roku 1949/1950 se Miloslav Pospíšilovi podařilo prostřednictvím spojky Karla Krutíla opět navázat spojení s Vladimírem Rajnochem a Ladislavem Palou, kteří se stále skrývali v Hlinsku pod Hostýnem u Karla Sedlaříka. K Sedlaříkovi se v prvních lednových dnech přesunul rovněž Miloslav Pospíšil. Společně se pak ukrývali střídavě u Karla Sedlaříka a jeho souseda Františka Kundery. Zde se na začátku února 1950 zbylí tři členové původní skupiny rozhodli, že se pokusí realizovat plánovaný útek do zahraničí, ke kterému vlivem zatýkání v Hradčanech nedošlo.²⁸⁸

9.1 ÚTĚK ZA HRANICE

Po zatýkání v Hradčanech přišla skupina Hory Hostýnské po krátké době nejen o vlastní aktivní členy, ale rovněž ztratila i nově vybudovanou síť podporovatelů, tedy těch, kteří byli ochotni poskytnout pro odbojáře z vlastních zdrojů finanční prostředky, zásoby potravy, ale i svůj vlastní domov pro účely poskytnutí noclehu. Na všechny tyto odvážné lidi z Podhostýnského kraje později vzpomínal Ladislav Pala: *„Vážili jsme si odvážných lidí a nebylo jich málo, kteří se nebáli ve svých domácnostech nám poskytnout úkryt přes to, že toho*

²⁸⁷ Své boty nechal Pospíšil na dvoře v Matějčkově sousedství, kde zamýšlel, že by mohl po půdách vedle stojících domů přejít až na kraj vesnice. Od plánu upustil, ale boty zde ve spěchu nechal. ABS, fond Krajská správa MV Ostrava, sign. S-705/2, Zápis o výpovědi – Pospíšil Miloslav, v Olomouci dne 5. ledna (února) 1951, str. 16.

²⁸⁸ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pala Ladislav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 1, Zápis o výpovědi s podezřelým sepsaný dne 15. února 1950 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s Ladislavem Palou, Uh. Hradiště, dne 15. 2. 1950, str. 35-36.

na živobytí mnoho neměli.²⁸⁹ Přestože do zimy 1950 proběhly v řadách těchto lidí dvě vlny zatýkání, našli se stále lidé, kteří byli ochotni odboji nadále pomáhat. Vladimír Rajnoch, Ladislav Pala i Miloslav Pospíšil si jistě moc dobře uvědomovali, že ukrývat se nedá věčně. Proto se rozhodli realizovat plánovaný útěk do Německa. Pohnutky a plány na jejich útěk popsal Vladimír Rajnoch během svého výslechu v březnu 1951: „... *Rozhodli jsme se, že odejdeme do zahraničí, jelikož jsme si byli plně vědomí, že bezpečnostní orgány vyvinou veškeré úsilí, aby nás dopadli, proto jsme se dohodli na tom, že bude nejlépe, když před bezpečností odejdeme za hranice, zde jsme chtěli vyčkati změny státního zřízení, abyhocm se mohli vrátit zpět. Počali jsme uvažovat o tom, jakým prostředkem bychom se dostali ku státním hranicím v okolí Šumavy. Měli jsme v úmyslu odejít do té části Německa, která je spravována americkými okupačními úřady.*“²⁹⁰

Pro vykonání přechodu Česko – Německých hranic na Šumavě si museli zajistit muži z Hor Hostýnských dopravní prostředek. Pravděpodobně Vladimír Rajnoch dal skupině doporučení na obstarání auta u řezníka z Bílavska Josefa Růdla,²⁹¹ který jim večer 7. února 1950 v jejich požadavku vyhověl. Na přípravu a následnou cestu vzpomínal po letech Ladislav Pala: „*Domluvili jsme se v únoru s řezníkem Josefem Rudlem na zapůjčení staršího vozu ... a krátce nato jsme v staříčkém dodávkovém automobilu uháněli únorovou nocí po trase Přerov – Jihlava – České Budějovice vstříc dalšímu pokusu o překročení hraniční čáry. Projeli jsme Českým Krumlovem a stoupali jsme pomalu do šumavských strání. Za husté chumelenice nám kolem 18. hodiny večer vypovědělo auto službu. Bylo nutné provést opravu.*“²⁹²

Na cestu k hranicím se měla trojice mužů vypravit zapůjčenou dodávkou 7. února 1950 ve 22:00.²⁹³ Benzín na cestu jim měl zajistit Karel Sedlařík.²⁹⁴ Z Bílavska vyjeli po trase Přerov – Olomouc – Jihlava – Jindřichův Hradec, kde došlo na voze k poruše. Po její opravě pokračovali přes České Budějovice do Horní Plané. V Horní Plané měli podle všeho auto zanechat, napsat dopis Josefu Růdlovi, kde si má vůz vyzvednout a k hranicím pokračovat již

²⁸⁹ POSPÍŠIL, Jaroslav. Nesmiřitelní: Hory Hostýnské. Vizovice, 1992. ISBN 80 – 901199 -0 – 5. str. 112.

²⁹⁰ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 5, Zápis o výpovědi s podezřelým Vladimírem Rajnochem, Uherské Hradiště 26. 3. 1951, str. 29.

²⁹¹ Josef Růdel den po předání vozu nahlásil z důvodu svého krytí jeho odcizení neznámými muži. Přesto byl o deset dní později zatčen za podporování ilegální činnosti. StB se nepodařilo prokázat, že by své auto poskytl dobrovolně, proto byl z vazby 23. března 1949 propuštěn.

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 3, KV StB Uh. Hradiště dne 18. 2. 1950. Zápis o zatčení Josefa Růdela.

²⁹² POSPÍŠIL, Jaroslav. Nesmiřitelní: Hory Hostýnské. Vizovice, 1992. ISBN 80 – 901199 -0 – 5. str. 112.

²⁹³ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 1, str. 104-106, Útvar 604-A. adresované Útvaru 522-A., Věc: Rajnoch, Pospíšil Pala – pátrání, 9. 2. 1950, str. 3.

²⁹⁴ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 5, Zápis o výpovědi s podezřelým Vladimírem Rajnochem, Uherské Hradiště 26. 3. 1951, str. 29.

pěšky.²⁹⁵ Do Horní Plané však odbojáři nedojeli. Pár kilometrů od cíle, u osady Karlovy Dvory²⁹⁶, se jim auto znovu porouchalo. Kolem 19. hodiny projížděl okolo řezník Jan Štindl, který si všiml odstavené dodávky. Dal se s odbojáři do hovoru, a když od něj nechtěli pomoc, pokračoval ve své cestě. Aktivnímu Štindlovi se zdáli Pospíšil, Rajnoch a Pala podezřelí, proto jel věc o odstavené dodávce nahlásit na oddělení PS NB do Horní Plané.²⁹⁷

Mezitím jel kolem porouchané dodávky s traktorem Jan Jindra, který se nabídl, že vezme auto do vleku a odtáhne jej do Horní Plané. U odbočky na obec Jenišov byl traktor zastaven protijedoucí hlídkou SNB. Jako první zareagoval Miloslav Pospíšil, který jako první vyskočil ještě za jízdy z dodávky a dal se na útěk do polí. Po neuposlechnuté výzvě k zastavení, zahájili příslušníci SNB na Pospíšila palbu. Podle zprávy o vyšetření případu měli po Pospíšilovi vystřelit celkem 22 krát, Pospíšil střelbu rovněž opětoval.²⁹⁸

Nastalého zmatku vyvolaného Pospíšilovým úprkem využil Vladimír Rajnoch, který se vydal na útěk opačným směrem. Poslední z trojice odbojářů Ladislav Pala, zůstal nehybně sedět v autě a byl zatčen.²⁹⁹

Pospíšilovi s Rajnochem se podařilo svým pronásledovatelům utéct, ale svůj pokus o překročení státní hranice nedokončili. Pospíšil později ve své druhé výpovědi udal, že se rozhodl vrátit, protože věděl, že v nastalé situaci má jen velmi malou šanci přes hranice přejít, neboť byly jistě „*řádně obsazené*“.³⁰⁰

Rovněž bylo nezbytné vrátit se do Hostýnských hor a varovat své předchozí přechovatele a spolupracovníky - Sigmunda Bakalu, Metoděje Čecha, Václava Kostrbela a Karla Sedlaříka, nad kterými po Palově zadržení visela hrozba zatčení. Jediný, kdo Pospíšila poslechl a vydal se s ním ihned do lesního úkrytu, byl Sigmund Bakala. Václav Kostrbel, který Pospíšilovy výzvy nedbal, byl 16. února 1950 zatčen. Ten samý den byl zatýkán rovněž Metoděj Čech.

²⁹⁵ Podle Miloslava Pospíšila bylo místo přechodu hranic zvoleno kvůli jeho znalosti okolí z doby jeho útěku z Norimberka během 2. světové války.

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 3, Zápis o výpovědi sepsaný dne 20. 3. 1951 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s obviněným Pospíšilem Miloslavem, str. 28

²⁹⁶ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 8, str. 1140, KV NB odd. IV. České Budějovice. Zpráva o vyšetření, České Budějovice, dne 15. 2. 1950.

²⁹⁷ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 8, str. 1140, KV NB odd. IV. České Budějovice. Zpráva o vyšetření, České Budějovice, dne 15. 2. 1950.

²⁹⁸ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 8, str. 1142, KV NB odd. IV. České Budějovice. Zpráva o vyšetření, České Budějovice, dne 15. 2. 1950, str. 3

²⁹⁹ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 1, str. 104-106, Útvar 604-A. adresované Útvaru 522-A., Věc: Rajnoch, Pospíšil Pala – pátrání, 9. 2. 1950, str. 3.

³⁰⁰ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 3, Zápis o výpovědi sepsaný dne 8. 2. 1951 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s obviněným Pospíšilem Miloslavem, str. 25.

Tomu se během zatýkání povedlo vykonávajícímu příslušníku SNB utéct³⁰¹ a následně se připojil k Pospíšilovi s Bakalou.

Koncem března se prostřednictvím Karla Sedlaříka na skupinu Pospíšil, Bakala, Čech znovu napojil Vladimír Rajnoch, o kterém neměl Miloslav Pospíšil od jejich rozdělení v Horní Plané, žádné zprávy. Po tomto setkání se všichni čtyři jmenovaní členové skupiny Hory Hostýnské domluvili na společném ukrývání v lese. Skupina vydržela pohromadě zřejmě pouze několik dní. Vladimír Rajnoch se údajně stále nemohl smířit s nepodařeným útekem za hranice. Miloslav Pospíšilovi dával za vinu, že po poruše vozu u Horní Plané měli pokračovat k hranicím pěšky a nevystavovat se zbytečně nebezpečí prozrazení na silnici. Následkem těchto neustálých dohadů, které jsou naznačeny v pozdějších výpovědích obou zúčastněných, Miloslav Pospíšil od skupiny odešel a až na výjimky se do konce července 1950 skrýval o samotě v nově vybudovaném bunkru nedaleko vrchu Tesák.³⁰²

27. května utekl před plánovaným zatčením Karel Sedlařík a přidal se ke skupině Rajnoch, Bakala, Čech. Členové skupiny Hory Hostýnské se v červnu 1950 rozhodli, že je na čase přejít znovu z pasivního schovávání se opět k nějakým aktivitám. Ta měla spočívat v „domlouvání“ nejagilnějším komunistickým funkcionářům v okolí. Metoděj Čech se Sigmundem Bakalou 12. července zastrašili před další činností předsedu JZD v Šišmě Šípka, přesně o týden akci zopakovali v Paršovicích, kde „domluvili“ místnímu funkcionáři komunistické strany Karlu Krutilovi.³⁰³

Nezávisle na hlavní skupině vykonal v červnu 1950 Miloslav Pospíšil podobnou výpravu proti předsedovi místní organizace KSČ a funkcionáři JZD v Rusavě Pavlu Jantulovi.³⁰⁴

³⁰¹ Došlo k tomu zřejmě nedbalostí zatýkajícího příslušníka SNB. Již zadržený Metoděj Čech požádal ještě u svého domu, zda se může vrátit pro peníze. Policista mu vyhověl a do domu ho nechal jít samotného. Čech této situace využil, vyskočil z domu oknem a příslušníku SNB utekl.

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 7, Krajské velitelstvo ŠtB Nitra. Zápis o výpovědi – Metoděj Čech, 22. 1. 1952., str. 1-2.

³⁰² ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 3, Zápis o výpovědi sepsaný dne 8. 2. 1951 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s obviněným Pospíšilem Miloslavem, str. 26-8.

³⁰³ Obě akce měly podobný průběh. Oběma komunistickým funkcionářům, na které si odbojáři počkali před jejich domy, mělo být „domluveno“ a nakonec jim byl pro zesměšnění vystříhán pruh vlasů uprostřed hlavy, aby byli nuceni se ostříhat dohola.

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 7, Zápis o výpovědi sepsaný dne 23. března v krajské soudní věznici v Uh. Hradišti s Čechem Metodějem, str. 2.

³⁰⁴ Miloslav Pospíšil si na Jantulu počíhal v lese, když zde funkcionář nakládal dříví. Zde mu měl „domluvit“, aby nebyl do své funkce tak zapálený.

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 3, Zápis o výpovědi sepsaný dne 20. 3. 1951 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s obviněným Pospíšilem Miloslavem, str. 34.

9.2 ŘÁD SKUPINY HORY HOSTÝNSKÉ

Na konci července 1950 došlo k dohodě všech skrývajících se členů, že budou společně pobývat v bunkru vybudovaném v lese pod Tesákem.³⁰⁵ Všichni tehdejší členové skupiny Hory Hostýnské tj. Vladimír Rajnoch, Sigmund Bakala, Metoděj Čech a Karel Sedlařík měli tehdy složit nový slib do rukou velitele Miloslava Pospíšila. Jeho zástupcem byl zvolen Vladimír Rajnoch. Text přísahy lze podle výpovědi Pospíšila zrekonstruovat následovně: „*Přísahám, že budu poslouchat svého velitele, nikoho nezradím a budu neohroženě bojovat proti komunistickému teroru.*“³⁰⁶

Po složení přísahy se 10. srpna 1950 měli všichni přítomní shodnout na programu činnosti a odsouhlasit i táborový řád. Jeho text bylo možné zrekonstruovat na základě výpovědí všech zúčastněných. Text jakéhosi zákoníku v rámci odbojové skupiny je velmi důležitý pro osvětlení jednotlivých akcí, popřípadě chování jednotlivých členů. Přestože byl text sestaven až ke konci společného působení, je zřejmé, že vyrostl na základech podobných pravidel a zásad již z doby Janečkova velitelství.³⁰⁷ Proto lze předpokládat, že dle podobných pravidel se skupina držela minimálně již od léta 1949, i když tato pravidla byla nepsaná. Následující rekonstrukce programového řádu skupiny je vzácný doklad o tom, že skupina založila své základy na principech demokracie, vzepřela se totalitnímu režimu a nebyla jen „loupeživou bandou“, jak ji později označovala komunistická justice.

³⁰⁵ . ABS, fond Krajská správa MV Ostrava, sign. S-705/2, Zápis o výpovědi – Pospíšil Miloslav, v Olomouci dne 5. ledna (února) 1951, str. 18.

³⁰⁶ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 3, Zápis o výpovědi sepsaný dne 20. 3. 1951 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s obviněným Pospíšilem Miloslavem, str. 32.

³⁰⁷ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 3, Zápis o výpovědi sepsaný dne 20. 3. 1951 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s obviněným Pospíšilem Miloslavem, str. 32.

Návrh činnosti obnovené odbojové ilegální organizace Hory Hostýnské³⁰⁸

1) Skupina se schází a obnovuje za účelem aktivního odboje všemi prostředky proti diktátorské a teroristické vládě komunistů v ideách lidskosti, Masaryka a Beneše, za obnovení svobody a demokracie v našem státě.

2) Členové skupiny jako političtí uprchlíci vstupují do skupiny dobrovolně a z vlastního přesvědčení a podrobí se všem ustanovením a zákonům skupiny a rozkazům velitele.

3) Základním kamenem jsou tyto zásady:

a) Naprostá kázeň a poslušnost – poslušnost rozkazů velitele a nesobecké a ukázněné chování mezi sebou.

b) Poctivost- poctivě vykonávat všechny uložené úkoly, poctivost jednání mezi mužstvem, mužstva k veliteli a velitele k mužstvu. Pracovat vždy nezištně.

c) Věrnost – věrnost republice Československé, ideám lidskosti a odkazu Masaryka a Beneše, věrnost druh k druhu v každé době, ať v práci či boji.

d) Kamarádství – být jeden druhému vždy bratrem, dle toho pracovat, nenadávat si, nepomlouvat se navzájem, mít k sobě navzájem i k veliteli vždy úctu.

e) Mlčenlivost (zachování tajemství) – zachovat se vždy a za všech okolností tajemství o akcích a pohybu skupiny, zachovat tajemství o rozkazech, úkolech, ubytování, pohybu, zbraních, počtu členů a síle skupiny, její vybavení a o lidech, kteří skupinu zásobují a informují.

4) Vedení skupiny:

Za činnost a skutky skupiny je odpovědný velitel, který vypracovává plán činnosti spolu se zástupcem velitele a ideovým (politickým) vedoucím a po schválení všech. Vedení skupiny se musí dít na zásadách svobody a demokracie. Velitel musí být bratrem všech a

³⁰⁸ Zrekonstruováno na základě

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 5, Zápis o výpovědi s podezřelým Vladimírem Rajnochem, Uherské Hradiště 26. 3. 1951, str. 48.

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 5, Zápis o výpovědi sepsaný v Krajské soudní věznici v Uh. Hradišti dne 9. února 1951 s vyšetřovancem Karlem Sedlaříkem, str. 45-51.

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 3, Zápis o výpovědi sepsaný dne 20. 3. 1951 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s obviněným Pospíšilem Miloslavem, str. 36.

nesmí žádnému členovi nadřizovat.

Velitel a jeho zástupce a osvětový (politický) tvoří dohromady poradní sbor (štáb) skupiny. Velitel je povinen starat se o skupinu po stránce technické a to o vyzbrojení, zásoby a ubytování. Dále dává rozkazy a práci a vede skupinu do bojových akcí, kde rozhoduje dle situace a podle svého nejlepšího svědomí. Mužstvo je též veliteli odpovědno za své činy. Velitel je odpovědný spolu se štábem za činy, akce a o bytí skupiny a to Československému státu a nadřízeným ilegálním organizacím.

Zástupce velitele by se měl starat o zásobování skupiny a to o šatstvo a stravu. O zásobách a jeho pohybu vést záznam a potřebné věci obstarat po dohodě se štábem. V případě nepřítomnosti velitele přebírá velení a odpovědnost za skupinu.

Osvětový (politický) vedoucí musí usměrňovat činnost, starat se a dbát na politické, mravní a národní uvědomění členů skupiny, obstarávat literaturu pro členy skupiny, dávat náměty k diskuzím a vést písemnosti skupiny.

5) Majetek skupiny:

Veškeré věci (majetek) jednotlivců skupiny kromě šatů, obuvi a osobních potřeb přechází do vlastnictví skupiny. Bude majetkem všech. Právo disponovat s tímto majetkem bude mít velitel skupiny a to dle jednotlivých úkolů, které vypracuje štáb.

Majetkem skupiny budou:

- a) zbraně, náboje, dalekohledy, mapy, buzoly
- b) veškeré ubikační zařízení
- c) potřeby k vaření

Veškerý majetek musí být sepsán a přesně zaznamenán jeho pohyb.

6) Finanční hospodářství:

Finanční základ bude tvořit peněžní hotovost členů skupiny. Veškeré peněžní zdroje pak budou plynout do společné pokladny. Peněžní hotovosti bude použito k nákupu věcí potřebných pro skupinu. Vedením finanční stránky bude pověřen jeden člen skupiny nebo štábu, který povede přesný záznam o pohybu peněz. Každý člen skupiny má právo do finančního hospodářství nahlédnout a zkontrolovat ho. V případě dostatku financí je skupina povinna podporovat rodiny sociálně slabé, které mají zavřené nebo uprchlé živitele. Řádné vedení finanční stránky je nutné pro pozdější vykazání činnosti.

7) Společné úkoly poradního sboru:

- a) vypracování úkolů činnosti skupiny
- b) vedení záznamů
- c) přijímání členů

Štáb je povinen vést přesné záznamy o činnosti skupiny a to ve všech odvětvích dle pravdy a skutečnosti. Tyto záznamy musí být vždy kvůli bezpečnosti dobře uschovány mimo okruh pobytu. Jednotlivým členům se zapovídá mít nebo nosit u sebe jakékoliv listinný materiál skupiny. Dále se zakazuje psaní vlastních deníčků, nošení psaných adres, telefonních čísel, osobních dokladů, fotografií a různého listinného materiálu.

8) Přijímání nových členů se musí řídit těmito pravidly:

- a) prozkoumání důvodu upřechnutí
- b) osobní charakter (povaha)
- c) zaručení se jednoho člena skupiny
- d) přijetí musí schválit štáb (případně kolektiv)
- e) určitý čas na zkoušku (ovšem cesta zpět už není)

9) Úkoly skupiny:

Skupina musí udržovat spojení s lidmi v co největším měřítku (ale ne často kvůli bezpečnosti). Rozlišovat styk zásobovací a informační. Všechna jména a osoby označit čísly, písmeny nebo krycími jmény a toho používat i při normální mluvě, rozkazech a zápisech. Od lidí vyžadovat informace: pohyb SNB, StB, závodní milice, vojska, udání (kdo koho a proč zatčení), křivdy páchané režimem, útisk jednotlivců, seznam korporací, činnost skupin KSČ, JZD a zaznamenat aktivní lidi pomáhající režimu, obsazené úseky, pole, hlídaná pásma, náladu obyvatelstva.

Skupina nesmí zklamat důvěru lidu. Při styku členů skupiny a lidem vždy jednat mírně, laskavě a spravedlivě. Nelhat – zásada při jednání. Můžu-li, řeknu pravdu, pokud ne, raději mlčím.

Skupina musí vést propagační boj proti režimu a ukázat cestu lidu jak se má bránit, podporovat postižené režimem a sociálně slabé a to finančně i morálně. Lidu ukazovat, jaká ve skutečnosti je světová situace. Ukazovat podvody a sprostotu režimu.

10) Činnost skupiny:

- činnost: a) sebeuchránění vlastní skupiny
 b) lid – získání důvěry, podpora a uvědomování lidu
 c) trestné akce za hrubé přečiny režimu proti lidským právům
- později: d) organizování uprchlíků
 e) příprava k převzetí moci – udržení pořádku a veřejné správy

11) Taktika činnosti:

Dosud špionáže režimu neví o skupině a její síle, účelu a hlavním místě pobytu, proto vyvstává otázka, zda pracovat tajně nebo veřejně.

a) tajně – pod tímto pojmem se rozumí být všude a nikde, nedat o sobě znát veřejnosti a lidu, že skupina existuje. Propagandu za svobodu provádět tajně a bez souvislosti se skupinou, trestné akce taktéž, aby žádný nevěděl, kdo je provádí; zásobování tajné od lidí

b) veřejně – pod tímto pojmem se rozumí, že budeme pracovat tak, aby se lid dozvěděl, že je tu někde skupina, která bojuje za lidská práva – letácích atd. Trestné akce provádět, aby lid poznal, že skupina aktivně bojuje proti zrádcům a tyranům. Zásobování by mělo probíhat veřejně – konfiskace státního majetku.

Úkoly:

- a) Pořízení potřeb pro propagaci (psací a rozmnožovací stroj, radio a rozhlasový vysílač)
- b) Materiál pro propagaci, vedení záznamů křivd páchaných KSČ, odhalování jejich lidí za pomoci spojek, vybudovat informační síť.
- c) Pro trestné činy sehnat věrohodné a pravdivé důkazy.
- d) Rozšiřovat skupinu.
- e) Technická výzbroj pro trestné akce a pro pozdější případnou partyzánskou skupinu.
- f) Ubytování letní (změny míst) a případně i zimní (zásobovací místa)
- g) Uskladnění zásob a materiálu.
- h) Obeznamení se s horským terénem, znalost všech horských pásem, kopců, dolin, cest, chodníčků a potoků.

Při propagaci i trestných akcích postupovat napřed tajně a potom se pomalu zveřejňovat. Při tajné práci, propaganda režimu bude zveřejňovat, že jsme teroristi, zloději. Někdo, že dělá propagandu a jiný trestné akce. Naproti tomu při veřejné činnosti skupina dělá propagandu proti režimu, trestné akce a veřejně se zásobuje.

12) Táborový řád:

- a) Přicházet po určených chodíčkách, které je nutné vždy přirozeně zamaskovat.
- b) Na příchodových chodíčkách nekopat do hřibů, nelámat rostliny a větve, využívat pevných míst a kamenů, aby zůstalo co nejméně stop.
- c) V táboře se vyvarovat jakéhokoliv hluku, bouchání, pískání a hlasitého mluvení.
- d) V táboře musí být ve dne v noci alespoň jeden člen.
- e) Hlídka pouze přes den.
- f) V táboře dodržovat hygienické předpisy, za účelem potřeby chodit na určené místo a to vždy kvůli mouchám a zápachu zasypat.
- g) Vodou zbytečně neplýtvat, v kuchyni musí být vždy zásoba vody.
- h) Bude určena služba na vaření, pořádek v táboře a v okolí.
- ch) Veškeré odpadky, papíry a plechovky musí být dávány do odpadové jámy.
- i) Každý odchod a příchod do tábora je nutný hlásit veliteli, stejně tak jako poznatky z pozorování a změn v okolí.

Každý člen má mít u sebe:

Jídelní šálek, lžíci, osobní potřeby a deku. Každý si musí po sobě uklízet. Je povinností každého člena udržovat své šaty, postel a osobní věci v pořádku. Veškeré odpadky ihned házet do odpadové jámy.

Hlídky:

Hlídat v okolí tábora a to pouze ze spodní strany a místech v blízkosti cest. Je nutné se vyvarovat hluku. Hlídka musí mít přehled a přitom musí být vždy maskována. V případě, že se někdo přiblíží, pozorovat kam jde. Pokud bude mířit přímo do místa ležení, zastavit ho a přivolat znamením posilu z tábora. Při spatření členů SNB, milice a vojska na větší vzdálenost – hlásit okamžitě do tábora. Jsou-li v těsné blízkosti, zastavit je střelbou. Každé pozorování, změnu a pohyb je nutné neprodleně hlásit veliteli nebo jeho zástupci.

9.3 AKCE POD TESÁKEM

Zatímco se skupina v první polovině roku 1950 ukryvala v lesích, snahy KV StB Uherské Hradiště o její dopadení neuvadaly. 4. května 1950 zorganizovala tzv. „pročišťovací akci“, která si kladla za cíl nejen dopadení skrývajících se mužů Hor Hostýnských, ale i zastrášení místních obyvatel poskytujících odbojářům svoji podporu. „*Akce byla započata v prostoru hor Hostýnských od Ratiboře okr. Vsetín, po Fryšták, okr. Gottwaldov, směrem severozápadním v prostoru po železniční trať od Loučky, okr. Valašské Meziříčí, po okraj Holešova. Přesně ve 3.30 hod. vyrazily vojenské oddíly pod velením velitele divize generála Kukly z Kroměříže. Každý oddíl byl doprovázen orgány KV StB v Uherském Hradišti. Tito akci řídili po stránce státněbezpečnostní, rozhodovali o případném zadržení podezřelých osob zastavených vojenskými oddíly. Dále byly oddíly doprovázeny po třech příslušnících LM, znalých krajiny, aby byl dodržován plánovaný směr jednotlivým skupinám. Hodinu po zahájení akce vojenskými oddíly následovalo tímže postupem v témže prostoru pět skupiny orgánů StB, SNB a LM pod velením StB. Těchto pět skupin mělo za úkol zajišťovat tyl vojenských oddílů pro případ úniku členů teroristické skupiny vojenským oddílům, opačným směrem jejich postupu. Anebo pro případ, že by některá vojenská skupina dostala se do přímého boje s teroristy, měly zajišťovací skupiny za úkol přispěchat na pomoc a vzít tak teroristy do křížového ohně.*“³⁰⁹ Vlivem vytrvalého deště oddíly v horách nikoho nenašly. Jednotlivé oddíly v průběhu neměly radiové spojení a jeden vojenský oddíl se v lesích dokonce „*pozbyl dotyk*“³¹⁰ a nebyl k nalezení po dobu delší než pěti hodin. Podle hlášení velitelů jednotlivých skupin druhého sledu, měla akce i jiné značné trhliny. Karel Hovězák měl k vedení akce následující připomínky: „*Při hodnocení provedení úkolu naší skupiny bych chtěl říci, že se projeví při této akci určité závady a sice:*

- 1. Měli jsme býti vyzbrojeni alespoň jednou mapou speciální a buzolou.*
- 2. Příslušníci LM byly dosti nedostatečně oblečeni, jenom v modráčích a tímto se stalo, že byli skrz na skrz promoklí.*
- 3. Bylo mnoho tak zvaných hluchých prostorů, kde neprošla žádná jednotka / mohlo se případně použítí více členů LM/*

³⁰⁹ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 1, str. 114-115, Útvar 522-A. adresováno Útvaru 701-A. Věc: Pročišťovací akce v Horách Hostýnských, 5. 5. 1950, str. 1.

³¹⁰ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 1, str. 114-115, Útvar 522-A. adresováno Útvaru 701-A. Věc: Pročišťovací akce v Horách Hostýnských, 5. 5. 1950, str. 2.

4. Naše jednotka měla mít také spojení se štábem /mohlo se použití vojenské vysílačky/ neboť byl by nastal nějaký boj naší skupiny s teroristy, tak druhé operující jednotky o tom nevěděly.“³¹¹

Stejně kriticky se k akci vyjádřil rovněž i František Martínek z Oddílu státní bezpečnosti Valašské Klobouky: „Celkem se mínění hlídky shodovalo v tom, že průzkum je beznadějný, jelikož mezi hlídkami zůstávaly velké mezery. Dále voj. jednotky postupovaly velmi hlučně, čímž na sebe předem upozornily. Připomínal jsem stále hlídce, jak je důležité v lesi postupovati tiše. Prakticky se přesvědčili, když ua nimi postupovaly voj. jednotky, které bloudily a pískáním a voláním se dorozumívaly. Toto celá hlídka odsuzovala a zvláště, když nám řekli vojáci, že ztratili svého velitele. Z vystupování vojáků bylo viděti, že o akci nemají většinou zájem a že v jednotce panuje určitá nekázeň. Jako veliteli hlídky byl mně ztížen postup tím, že jsem neměl mapu ani busolu a že jsem terén dobře neznal. Bylo mně předem řečeno, že přísl. LM znají tamní terén, což se však nezakládalo na pravdě.“³¹²

Přese všechny nedostatky akce, přes její amatérské provedení i prakticky žádný výsledek, dokázal autor hlášení nadřízenému útvaru 701 – A v duchu dobové propagandy výsledek akce naprosto otočit: „Provedení akce bylo úspěšné hlavně v předpokládaném směru. Pozvedla se důvěra lidu v lidově – demokratický řád a hlavně jistota v bezpečnost svých životů pod ochranou Sboru národní bezpečnosti, Státní bezpečnosti, lidových milic a armády. Spolupráce těchto složek při pročišťování hor Hostýnských neobyčejně silně zapůsobila na tamní obyvatelstvo. U lokálních občanů bylo poznati radost a vítěztví, sebevědomí a jistotu, u reakce strach, který byl až panický.“³¹³

Protože všechny pokusy o zatčení Miloslava Pospíšila dosud selhaly, rozhodla se státní bezpečnost vypracovat nový plán. 7. srpna 1950 napojil vrchr. strážm. SNB Robert Olšanský z Bystřice pod Hostýnem bývalého partyzána Antonína Bardinu na uherskohradišťskou StB, konkrétně na št. strážm. Antonína Višenku s tím, že Bardina je ochoten pomoci se zadržením Miloslava Pospíšila. Motivace pro Bardinův čin je poněkud nejasná. Podle Markéty Doležalové Bardinovi StB namluvila, že Miloslav Pospíšil měl jistý

³¹¹ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 1, str. 116-117, Oddíl StB Valašské Klobouky adresováno KV StB Gottwaldov. Věc: akce Hostýnské hory – zpráva, podepsán Karel Hověžák, 8. 5. 1950, str. 2

³¹² ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 1, str. 118, Oddíl StB Val. Klobouky adresováno KV StB Gottwaldov t. č. Uhe. Hradiště. Věc: Matinek František – zpráva velitele hlídky v akci Hostýnské hory, 8. 5. 1950.

³¹³ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 1, str. 114-115, Útvar 522-A. adresováno Útvaru 701-A. Věc: Pročišťovací akce v Horách Hostýnských, 5. 5. 1950, str. 1.

podíl na smrti jeho dcery Olgy.^{314 315} Plán léčky na Miloslava Pospíšila lze zjednodušeně popsat takto: Bardina měl domluvit prostřednictvím Ludmily Střílkové schůzku s Miloslavem Pospíšilem pod záminkou napojení dvou ukrývajících se na jeho skupinu. Místo domluvené schůzky obklíčí příslušníci StB a když Pospíšil dorazí na místo, zatknou ho.

Schůzka byla skutečně napodruhé přes Střílkovou naplánována. Pospíšil s Bardinou se měl sejít 19. srpna 1950 v 16:00 u pomníčku Bardinovy dcery na úpatí vrchu Tesák. Odbojáři zřejmě vytušili možnost chystané léčky, proto se rozhodli, že Miloslava Pospíšila na schůzku doprovodí. Na tyto pochybnosti a rovněž na chystanou schůzku později vzpomínal Karel Sedlařík: *„,Radili jsme se ve skupině o Pospíšilově záměru setkat se s Bardinem dlouho ... Veliteli jsem připomněl událost, která nemohla zůstat bez povšimnutí, a mnohé napovídalo, proč byla Střílková tak brzy propuštěna z vyšetřovací vazby v Uherském Hradišti ... Mnohé napovídalo, že měla sloužit jako návnada ... Dokumentuje to i událost, která se stala několik dní před setkáním. Jednou navečer jsme byli vysláni Metodějem Čechem ze základny nad Holým vrchem ke Střílkové pro potraviny. Během našeho přesunu jsme překročili silnici Tesák – Troják a ocitli se na lesní cestě vedoucí na Vičanov ... Zahlédli jsme po zuby ozbrojené uniformované příslušníky, kteří vyskákali z automobilu a vydali se po cestě našeho původního záměru. Vrátili jsme se zpět na základnu a informovali jsme velitele o naší příhodě. Možná právě ona mohla převážít v jeho úvahách, zda na setkání reagovat nebo ne. Společně jsme nakonec usoudili, že na setkání se dostaví Miloslav Pospíšil v zajištěném doprovodu. V den schůzky Bakala s Rajnochem střežili prostor ze strany od Tesáku, lesní úkryt hlídal Metoděj Čech. Já jsem doprovázel velitele při naší cestě na místo střetu.“³¹⁶*

Celý plán StB na zadržení Pospíšila se však začal hroutit již od samého začátku akce: *„V 15.45 hod. přijel Bardina na smluvené místo k pomníku Bardinové na motocyklu tak, že asive vzdálenosti 150 m před pomníkem ... motor zastavil ... a dále motocykl k pomníku dotlačil ... Tím se stalo, že soudruzi neměli vědomí o jeho přítomnosti. ... Během této cesty zpozoroval ze vzdálenosti asi 90 kroků Pospíšila, který přicházel ze hrubého /mýtného/ smrkového lesa, ze směru severního k jižnímu, k pomníku, kde po úzkém chodníku sešel směrem jižním asi 30 kroků, kde se ukryl za stromem. Pospíšil jevil známky nedůvěry. Jest*

³¹⁴ DOLEŽALOVÁ, Markéta. Odbojová skupina „Hory Hostýnské“ - pravda a lež. In BUREŠ, Jan - VEBER, Václav a kol. *Třetí odboj: Kapitoly z dějin protikomunistické rezistence v Československu v padesátých letech 20. století*. Plzeň, 2010, s. 152-166. ISBN 978-80-7380-306-3. str. 160.

³¹⁵ Olga Bardinová byla v době okupace partyzánskou spojku, zemřela na sklonku války za nevyjasněných okolností.

DOLEŽALOVÁ, Markéta. Odbojová skupina „Hory Hostýnské“ - pravda a lež. In BUREŠ, Jan - VEBER, Václav a kol. *Třetí odboj: Kapitoly z dějin protikomunistické rezistence v Československu v padesátých letech 20. století*. Plzeň, 2010, s. 152-166. ISBN 978-80-7380-306-3. str. 160.

³¹⁶ POSPÍŠIL, Jaroslav. Nesmířitelní: Hory Hostýnské. Vizovice, 1992. ISBN 80 – 901199 -0 – 5. str. 116.

nutno podotknouti, že Pospíšil dostal se na místo schůzky, aniž by byl některým se soudruhů, kteří tvořili větší okruh, a soudruhy, kteří zajišťovali bezprostřední místo, pozorován. Ani později při jednání Bardina s Pospíšilem nebyl Pospíšil nikým viděn. O 16:15 hod. slyšel Bardina z nevelké vzdálenosti směrem jihozápadním troje hvízdnutí, na které Pospíšil rovněž třikrát zapískal. Po zapískání Pospíšila řekl muž, který stál za stromem: „Ten hříbař mi byl podezřelý“³¹⁷

Pospíšil po sjednaném signálu od Karla Sedlaříka poslal Bardinu blíže k pomníku, a vyzval jej, aby tam počkal, že se vrátí za dvacet minut a budou v rozhovoru pokračovat. „Realizaci“ v této části pokazili netrpělivý příslušníci StB Ladislav Zajiček a Vladimír Klech, kteří se poblíž pomníku pohybovali pravděpodobně tak nápadně, že je Pospíšil se Sedlaříkem nemohli považovat za houbaře. Po následném rozpoutání střelby již nemohli odbojáři pochybovat o tom, že padli do léčky Státní bezpečnosti. Pospíšil, zřejmě vědomý si svého vlastního obklíčení, se snažil co nejrychleji utéct skrz husté křoví v postranní rokli. Jedním z Pospíšilových pronásledovatelů byl rovněž vrch. strážm. Vincenc Šimčák,³¹⁸ který během pronásledování chtěl použít svůj samopal, ale marně. Rána nevyšla a než stačil vytáhnout pistoli, padl k zemi následkem smrtelného zranění.

Dobová propaganda měla o vrahovi „statečného“ příslušníka Šimčáka jasno. Šimčák měl být zabit Miloslavem Pospíšilem, který se během svého útěku měl na bezbranného příslušníka StB počkat a zákeřně zastřelit z úkrytu. Bylo tomu však skutečně tak? Závěry z následného šetření smrti Vincence Šimčáka napovídají, že se vše mohlo a zřejmě taky odehrálo zcela úplně jinak.

To, proč Šimčákův samopal nestřílel, osvětlil ve své výpovědi Alois Grebeníček: *„Vzal jsem si samopal soudruha Šimčáka, který jsem si vyskoušel zda není nabytý a při potáhnutí uzávěru vypadl náboj, který byl proklepnutý, avšak nevystřelil.“³¹⁹* Selhání samopalu došlo díky Šimčákově chybě, kdy nedotáhl hlaveň samopalu o čtvrt závitu, přestože byl na tuto skutečnost předem upozorňován. *„Je třeba znovu připomenout, že s. Šimčák měl se svým samopalem zkušenost, že je-li hlaveň nedotažena, že samopal špatně střílí. Byl na to*

³¹⁷ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 2, str. 151-159, Útvar 522-A adresováno Útvaru 701-A. Věc: Akce „Hory Hostýnské“ – vražda s. Šimčáka, dne 11. září 1950, str. 4.

³¹⁸ **Vincenc Šimčák** (3. února 1910 – srpna 1950) se narodil ve Vlkoši na Přerovsku. Vychodil pět tříd obecné a čtyři třídy měšťanské školy. Původním povoláním byl obchodní příručí. V roce 1936 začal pracoval na četnické stanici v Kroměříži, kde od roku 1945 zastával funkci velitele. Od 1. března 1948 byl přeložen k tehdejší Oblasní úřadovně StB v Uherském Hradišti.

ABS, fond Personální spisy, a. č. 1464, návrh na jmenování na vrch. strážmistra ze dne 22. března 1948 (nepředložen), s. 3.

³¹⁹ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 2, str. 193, Krajské velitelství StB Uh. Hradiště. Záznam. Podepsán vrch strážm. Alois Grabeníček, 19. 8. 1950.

upozorněn zbrojířem při ostré školní střelbě na střelnici v Bzenci.“³²⁰

Otázkou zůstává, zda měla nefunkčnost automatické zbraně skutečně vliv na smrti příslušníka StB. Smrt Vincence Šimčáka totiž pravděpodobně zavinil někdo z řad jeho kolegů. Ti podle výpovědi zúčastněných během Pospíšilova útěku vyběhli v domnění, že pronásledují prchajícího „teroristu“ a zahájili chaotickou nesoustředěnou palbu do míst, kde bylo později nalezeno Šimčákovo již bezvládné tělo. Jeden ze Šimčákových kolegů, František Michelfeit později okamžiky před Šimčákovou smrtí popsal následovně: *„Slyšeli jsme volání z více míst směrem od severu „Sem!“ a proto jsme se domnívali, že tam došlo k nějaké panice ... V době plížení volal jsem na s. Špačka „Co vidíš“? nebo „Koho vidíš?“ , avšak tento mně neodpověděl a střílel dále. Sám jsem ten okamžik naprosto nikoho neviděl. Podotýkám, že v houštině jsem nikoho neviděl ... kde jak jsem později zjistil byl zastřelen s. Šimčák.*“³²¹ Ve shodě s Michelfeitem vypověděl rovněž další příslušník Jaroslav Rozsypálek: *„Žádného jsem neviděl, po kom se střílelo nebo kdo střílel a ani žádnou osobu jsem tím směrem prchat neviděl.*“³²²

Příslušníci StB tak během Pospíšilova pronásledování bezhlavě stříleli ze svých služebních zbraní, aniž by v nepřehledném terénu viděli nějaký cíl a právě při této zběsilé a neuvážené střelbě jedna kulka smrtelně zasáhla jejich kolegu Šimčáka. Fakt, že smrt Vincence Šimčáka zavinil některý člen uherskohradištské Státní bezpečnosti, naznačila i následná expertiza nalezených střel. Vyjmutá kulka z Šimčákova těla byla podle ní vystřelena z jiné zbraně, než v případě první Pospíšilovy střelby po Ladislavu Zajíčkoví. Přesto žádná z uvedených skutečností o devět měsíců později nezazněla během zasedání Státního soudu a Miloslav Pospíšil jím byl odsouzen mimo jiné i za vraždu spáchanou na vrch. stražm. Vincenci Šimčákoví.

V souvislosti se Šimčákovou smrtí a následným pohřbem, konaným 23. srpna 1950 v Kroměříži, vyšetřovala Státní bezpečnost zhanobení jeho úmrtního oznámení, které bylo vyvěřeno na úřední desce ONV v Kroměříži. Neznámý pachatel na „parte“ tužkou přikreslil u Šimčákova jména otazník a na horní okraj hákový kříž,³²³ čímž chtěl zřejmě připomenout

³²⁰ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 2, str. 160-162, Útvar 522-A adresováno Útvaru 701-A. Věc: Akce „Hory Hostýnské“ – vražda s. Šimčáka, dne 16. září 1950, str. 1.

³²¹ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 2, str.211-212, KV – StB Uh. Hradiště – 5. Oddělení. Zápis o výpovědi sepsaný se št. strážm. Františkem Michelfeitem, 8. září 1950., str. 1-2.

³²² ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 2, str.205-206, KV – StB Uh. Hradiště – 5. Oddělení. Zápis o výpovědi sepsaný se strážm. Jaroslavem Rozsypálem, 8. září 1950., str. 1-2.

³²³ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 8., str. 1170, Smuteční oznámení vrch. stražm. Vincence Šimčáka, nedatováno.

jeho minulost protektorátního četníka. Hlavním podezřelým byl pro StB hospodářský referent ONV Dr. Vlastimil Pátek. Jeho vina však nebyla přes důkladné prošetření dokázána.³²⁴

Touto další nezdařilou zatýkácí akcí promarnila Státní bezpečnost další možnost k zatčení „nepolapitelného“ Miloslava Pospíšila. On ani nikdo jiný ze skupiny Hory Hostýnské nebyl během akce pod Tesákem zatčen. Z místa schůzky následně Pospíšil utíkal ve společnosti Karla Sedlaříka do jejich lesního úkrytu, odkud se na schůzku u pomníku partyzány Bardinové vypravili. Útěk z pod Tesáku a následné události popsal v 90. letech Karel Sedlařík: *„Značně vyčerpaní jsme doběhli do míst naší základny, tu však během střelby naši kamarádi vyklidili a hledali záchranu základnu v jiných koutech Hostýnských hor. Naše kroky vedly přes Holý vrch do údolí zvané Kopřivné, odtud jsme se dostavili na Lysin u a po krátkém oddechu sestoupili do Hrabiny, kde jsme setrvali po celý den 20. srpna. Dalekohledem jsme pozorovali pohyb na silnici vedoucí z Holešova do Bystřice pod Hostýnem, rušný na přesuny uniformovaných složek. Ve večerních hodinách jsme se přesunuli na kopec Pernou a odtud po dlouhých úvahách k panu Stanislavu Vajdovi do Hlinska pod Hostýnem. Ve stodole v zahradě jsme se vyspali, v ranních hodinách byl pan Vajda informován o naší přítomnosti ... Zvažovali jsme, jak dál, z 20. – 21. srpna jsme opustili stavení a humny sešli do údolí k říčce Kozrál. Po krátké debatě jsem se s Pospíšilem rozloučil. Já jsem zvolil úkryt u rodiny a známých v okolí, Pospíšil zamířil do nedalekého Bílovska k panu Vašinovi. Kolem Prusinovic do Bořenic vedly mé kroky ke strýci Františku Sedlaříkovi, u kterého jsem našel na několik dnů úkryt. Odtud jsem se přemístil k Juríkům do Tučap, pak jsem delší dobu strávil u hodných lidí rodiny Stanislava a Anny Masných z Hlinska pod Hostýnem ... U paní Křepelkové v Tučapech, která za války nemálo pomáhala partyzánům a strádajícím lidem, jsem byl nakonec zatčen v únoru 1951.“³²⁵*

³²⁴ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 8, str. 1168- 1169, KV-StB Uh. Hradiště. Záznam. Věc: Neznámý pachatel – zhanobení úmrtního oznámení s. Šimčáka na ONV v Kroměříži, 24. 8. 1950, str. 1-3.

³²⁵ POSPÍŠIL, Jaroslav. Nesmiřitelní: Hory Hostýnské. Vizovice, 1992. ISBN 80 – 901199 -0 – 5. str. 117 – 118.

10. LIKVIDACE SKUPINY

10.1 ZATČENÍ MILOSLAVA POSPÍŠILA A ZBYLÝCH ČLENŮ HOR HOSTÝNSKÝCH

Po nepovedené zatýkací akci na úpatí vrchu Tesák došlo prakticky k definitivnímu rozdělení skupiny Hor Hostýnských. Bezprostředně po útěku se od skupiny nadobro oddělil Karel Sedlařík. Miloslav Pospíšil se povětšinu času až do svého zatčení rovněž pohyboval až na výjimky sám. Pospolu zůstala po delší čas jen trojice Rajnoch, Bakala a Čech, avšak i tato trojice se stáhla k pasivnímu ukrývání a žádnou významnou akci již do svého zatčení nepodnikla.

Proto poslední akcí, kterou lze přičíst odbojové skupině Hory Hostýnské, bylo přepadení kampeličky v Blazicích, které provedl Miloslav Pospíšil 16. prosince 1950. Tuto akci je třeba vztáhnout do souvislostí. Na konci roku 1950 již značně prořídly řady těch, kteří byli dosud ochotni podporovat protikomunistický odboj. Řada rodin se ocitla na dlouhou dobu bez svých živitelů, proto si lze lehce představit, že mnoho z nich a se dostávalo do existenčních problémů. K tomu lze přičíst fakt, že ukrývajícím mužům v odboji rovněž docházely prostředky nutné k přežití v ilegalitě. Z těchto okolností 16. prosince provedl Miloslav Pospíšil asistence pokladního Mrázka přepadení kampeličky v Blazicích.³²⁶ Mrázkova účast na vyloupení záložny je poněkud nejasná. Vzhledem k Pospíšilově používanému postupu při obdobných případech, kdy „přepadený“ i když loupež fingoval, ji vždy nahlásil na nejbližší služebnu SNB.³²⁷ Proto ani u něj není jistá určitá míra spoluúčasti, zvláště, když jej následně Pospíšil „odměnil“ tisíci korunami.³²⁸ Miloslav Pospíšil na místě zanechal rovněž své obvyklé potvrzení o „převzetí“ hotovosti. Znění stvrzenky bylo tohoto znění: „16. XII. 1950 Potvzuji příjem Kčs 137. 500 -, slovy stotřicetsedmtisícpěťset Kčs, odebral VLK – Pospíšil pro ilegální odbojovou skup. Host. Hory“³²⁹

Pokud můžeme věřit výsledkům pozdějšího šetření, zjistíme, že drtivou většinu získaných peněz (114 000 Kčs) Pospíšil rozdál rodinám, jejichž otcové byli věznění pro podporu či přechovávání členů Hor Hostýnských. Tento fakt proto posouvá „prosté loupežné

³²⁶ ABS, fond Krajská správa MV Ostrava, sign. S-705/2, Zápis o výpovědi – Pospíšil Miloslav, v Olomouci dne 5. ledna (února) 1951, str. 22.

³²⁷ Např. rovněž „přepadení“ obchodů Ladislava Smékala a Václava Krause v Rajnochovicích dne 27. července 1949, kde po předání potravin a potravinových lístků, postupovali dotyční podle výše popsaného scénáře.

³²⁸ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 3, str. 333-334, Pospíšil Miloš - krádež peněz v záložně v Blazicích, nedatováno, str. 1-2.

³²⁹ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 3., str. 332, Stvrzenka vystavená 16. 12. 1950 Miloslavem Pospíšilem.

přepadení“ do poněkud jiné roviny. Pospíšil činem jasně demonstroval svou odhodlanost naplnovat šestý bod již zmíněného Řádu činnosti skupiny Hory Hostýnské: „*V případě dostatku financí je skupina povinna podporovat rodiny sociálně slabé, které mají zavřené nebo uprchlé živitele.*“³³⁰

Reakce Státní bezpečnosti na sebe nedala dlouho čekat, a tak na přelomu roku 1950 a 1951 přišla další zatýkácí vlna v řadách podporovatelů Hor Hostýnských.³³¹ Řada lidí z Hostýnska ochotných poskytnout pomoc odboji znovu vydatně prořídla, Miloslav Pospíšil navíc neměl „*více odvahy a svědomí přivádět další lidi do neštěstí.*“³³² Proto se rozhodl, že se z Holešovska přesune na Slovensko do okolí Žiliny, kde se pokusí dohledat některou z odbojových skupin, ukrývající se v horách. Pospíšil měl jet na Slovensko naslepo poté, co se o existenci podobných skupinek odbojářů dozvěděl ze zahraničního rozhlasu.³³³

Pospíšil se měl na cestu vydat 3. února 1951. Ve 21 hodin nasedl v Osíčku na vlak jedoucí do Valašského Meziříčí. Ve Valašském Meziříčí předsedl na osobní vlak jedoucí do Púchova. Krátce po nasednutí do vlaku však došlo podle Pospíšila ke komplikacím: „*Když jsme vyjeli z Val. Meziříčí, přišli ke mně dva bezpečnostní org., kteří žádali osobní průkazy. Tento jsem však já neměl, proto řekli, že na Vsetíně si zjistí mou totožnost.*“³³⁴ Pospíšil se ještě ve vlaku představil jako Jiří Studený ze Všechovic, pracující v n. p. Thonet. Důvod své cesty zdůvodnil návštěvou kamaráda ve Vsetíně a absencí osobních dokladů tím, že v jeho obci nebyly ještě všechny vydané.³³⁵

Je zřejmé, že příslušníci StB Pospíšilově historce neuvěřili, přestože v něm žádnou hledanou osobu nepoznali. Když přijel vlak do Vsetína, předali příslušníci StB Miloslava

³³⁰ Viz kapitola 9.2

³³¹ „*Zatčení uvedených osob bylo provedeno z toho důvodu, aby byla zamezena činnost Miloslava Pospíšila a spol....*“: František Symerský, Františka Měsícová, Stanislav Rokos, Anežka Rokosová, Ludvík Rokos, Josef Symerský, Antonie Švehlová, Ludvík Janováč, Zdeněk Janováč, Julie Šindelková, Marta Šindelková a Zdeněk Pospíšil. ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 8, str. 244-245, 336/621659c/250-49 adresováno Ministerstvu národní bezpečnosti – Velitelství státní bezpečnosti – sektor II. Věc akce „Hory Hostýnské“ – zatčení, 6. ledna 1951, str. 1-2.

³³² ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 3, Zápis o výpovědi sepsaný dne 8. 2. 1951 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s obviněným Pospíšilem Miloslavem, str. 38.

³³³ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 3, Zápis o výpovědi sepsaný dne 20. 3. 1951 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s obviněným Pospíšilem Miloslavem, str. 45.

³³⁴ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 3, Zápis o výpovědi sepsaný dne 8. 2. 1951 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s obviněným Pospíšilem Miloslavem, str. 38-39.

³³⁵ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 3, Zápis o výpovědi sepsaný dne 8. 2. 1951 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s obviněným Pospíšilem Miloslavem, str. 39.

Pospíšila svým jiným dvěma kolegům,³³⁶ aby jej odvedli na stanici SNB, kde měla být jeho totožnost ověřena.

O příchodu Pospíšila na stanici hlásil následující den velitel stanice š. strážm. Miloslav Maule: „... Kolem 22.15 hod. přivedli dva příslušníci StB ze Vsetína jednoho neznámého muže, o kterém řekli, že byl zadržen při vlakové kontrole ve vlaku Val. Metiříčci – Vsetín a že nemůže nikterak prokázat svoji totožnost...“³³⁷ Na stanici SNB se znovu pokusili o zjištění Pospíšilovy totožnosti a měla u něj být provedena osobní prohlídka, během které byly v kapse jeho kabátu nalezeny náboje do pistole. „V tomto okamžiku neznámý muž (myšleno Pospíšil – pozn. autora) vytrhl rychle z levé náprsní kapsy kabátu pistoli.“³³⁸ Podle výpovědi Miloslava Pospíšila chtěl v tuto chvíli spáchat sebevraždu. Do poslední chvíle prý doufal, že SNB neodhalí jeho skutečnou totožnost, bude propuštěn a bude moci dále pokračovat ve své cestě na Slovensko. Nalezení nábojů v jeho kabátě však tyto plány zmařilo.

Poté, co Pospíšil vytáhl svou pistoli, „oba příslušníci StB uskočili otevřenými dveřmi do vedlejší místnosti.“³³⁹ Poté, co strážmistři StB vyklidili pozice, vrhl se proti Pospíšilovi vrch. strážm. Jindřich Bařina a povalil jej na postel stojící v rohu místnosti. Na pomoc přispěchali rovněž přítomní št. strážm. Miloslav Maule a ml. strážm. Alois Přikryl a všichni tři příslušníci SNB se snažili Pospíšilovi pistoli odebrat. Pospíšil se přesto pokusil o dokonání sebevraždy střelou do spánku. Následná střela minula cíl a došlo k průstřelu pravé ruky nejdále stojícího Aloise Přikryla.

Přemožený Pospíšil byl následně odveden navrátilivšími příslušníky StB a odvezen na první výslech do Olomouce. Nejpozději 7. února byl eskortován do věznice v Uherském Hradišti.

Pokus o sebevraždu Miloslava Pospíšila byl rovněž předmětem vyšetřování. Pospíšil byl obviňován, že chtěl „vyvraždit celou stanici SNB.“³⁴⁰ Což však Pospíšil kategoricky odmítal: „Rozhodně není pravdou, že bych chtěl provést na stanici SNB povraždění

³³⁶ Miloslava Pospíšila převzali na vsetínském nádraží ml. strážm. Josef Martínek a š. strážm. Josef Gotzman. ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 2, str. 227, SNB Velitelství stanice Vsetín. Zápis o výpovědi svědka – Miloslav Maule, 4. února 1951.

³³⁷ Miloslava Pospíšila převzali na vsetínském nádraží ml. strážm. Josef Martínek a š. strážm. Josef Gotzman. ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 2, str. 227, SNB Velitelství stanice Vsetín. Zápis o výpovědi svědka – Miloslav Maule, 4. února 1951.

³³⁸ Miloslava Pospíšila převzali na vsetínském nádraží ml. strážm. Josef Martínek a š. strážm. Josef Gotzman. ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 2, str. 227, SNB Velitelství stanice Vsetín. Zápis o výpovědi svědka – Miloslav Maule, 4. února 1951.

³³⁹ Miloslava Pospíšila převzali na vsetínském nádraží ml. strážm. Josef Martínek a š. strážm. Josef Gotzman. ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 2, str. 227, SNB Velitelství stanice Vsetín. Zápis o výpovědi svědka – Miloslav Maule, 4. února 1951.

³⁴⁰ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 3, Zápis o výpovědi sepsaný dne 20. 3. 1951 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s obviněným Pospíšilem Miloslavem, str. 46.

*příslušníků SNB, což bylo úplně nemožným, poněvadž na stanici jich bylo v té době asi 10. Podotýkám, že kdybych chtěl vraždit, měl jsem možnost zastřelit neb omráčit orgána jak ve vlaku, tak i doprovázejícího mne z nádraží na stanici SNB ve Vsetíně, když jsme byli sami a tento šel místama i předemnou.*³⁴¹

K obvinění z pokusu o vraždu příslušníků SNB ve Vsetíně nakonec nedošlo, StB se „spokojila“ s těžkým ublížením na těle ml. strážm. Aloise Přikryla.³⁴²

Zatčení velitele Hor Hostýnských Miloslava Pospíšila, jakoby předznamenalo zánik celé skupiny. Již 6. února 1951 byl v ranních hodinách v Tučapech u Holešova Karel Sedlařík.³⁴³ Vladimír Rajnoch, Sigmund Bakala a Metoděj Čech padli do rukou StB v noci na 20. února 1951 v Kladnících³⁴⁴ na základě hlášení kamnáře Eduarda Špičky.³⁴⁵ Tímto dnem dochází prakticky k definitivnímu konci činnosti odbojové skupiny Hory Hostýnské. Poslední ze skupiny, kterému se stále na konci února 1951 dařilo ukrývat, byl František Motala.

9.5 POSLEDNÍ Z HOR HOSTÝNSKÝCH – FRANTIŠEK MOTALA

Zmapovat výskyt nebo dokonce činnost Františka Motaly po jeho opuštění skupiny na přelomu listopadu a prosince 1949, je prakticky nemožné. O Motalově pohybu neměla Státní bezpečnost důvěryhodné informace prakticky celý rok 1950, přestože její snaha o jeho dopadení byla evidentní.

Pravděpodobně první snahu o dopadení Františka Motaly, který se vyhnul zatýkání v Hradčanech, projevilo KV StB Uherské Hradiště hned 5. ledna 1950. Tehdy se podařilo vyšetřovateli Miloši Holubovi během „důvěrné rozmluvy“ s Aloisem Matějčkem zjistit, že na sklonku roku se František Motala nejvíce pohyboval v okolí Dřevoshostic. Matějček během hovoru nezapomněl udat i několik jmen lidí, kteří měli Motalovi nejvíce pomáhat. Z následného Holubova hlášení o rozhovoru s Matějčkem vyplývá, že Alois Matějček, coby

³⁴¹ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 3, Zápis o výpovědi sepsaný dne 8. 2. 1951 ve věznici krajského soudu v Uh. Hradišti s obviněným Pospíšilem Miloslavem, str. 39.

³⁴² Žaloba pospíšil

³⁴³ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 5, str. 825, Zápis o zatčení Karla Sedlaříka, 8. února 1951.

³⁴⁴ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 5, str. 696, Zápis o zatčení Vladimíra Rajnocha, 20. února 1951.

³⁴⁵ POSPÍŠIL, Jaroslav. Nesmířitelní: Hory Hostýnské. Vizovice, 1992. ISBN 80 – 901199 -0 – 5. str. 120

prechovávateľ skupiny se chtěl „*Motalovi a jeho společníkům pomstít.*“³⁴⁶ Motivace Aloise Matějčíka ke spolupráci s StB je Holubem vysvětlována Matějčíkovou rozrušeností a zlostí na členy skupiny Hory Hostýnské, které obviňoval, že jej dostali do vyšetřovací vazby. Podle jiného hlášení Miloše Holuba byl na tom Alois Matějčík zřejmě velmi špatně psychicky, neboť se na cele pokusil oběsit na obvazu.³⁴⁷

Jestli se Holubovo hlášení zakládalo na skutečnosti nebo byl Matějčík psychicky zlomen následkem „pověstných“ uherskohradištských výslechů, se již nedozvíme. Je však jisté, že osoba Aloise Matějčíka sehrála v dopadení Františka Motaly podstatnou roli, i když informace vedoucí k jeho dopadení neposkytl přímo on.

František Motala se již tou dobou po okolí Dřevohostic nepohyboval, pravděpodobně se tou dobou přesunul na Severní Moravu a lze předpokládat, že se ukrýval někde v okolí Suchdolu nad Odrou. Agenturním hlášením byl StB zaznamenán Motalův výskyt po dobu pěti dnů i v Trutnově.³⁴⁸ Více však zřejmě, alespoň podle dochovaných materiálů, Státní bezpečnost o výskytu Františka Motaly neměla.

Zlom ve vyšetřování nastal v březnu 1951, tedy až po dopadení Miloslava Pospíšila a ostatních členů skupiny Hory Hostýnské. Tehdy se do pátrání po Motalovy aktivně zapojila důvěrnice StB Božena Šlechtová³⁴⁹ společně se svým snoubencem Ing. Patceltem. Ke Šlechtové je nutno dodat, že do října 1949 žila ve společné domácnosti s Ladislavem Smékalem a společně provozovali v Rajnochovicích obchod se smíšeným zbožím. Po Smékalově zatčení zřejmě dlouho netruchlila a již po krátké době se zasnoubila právě s Patceltem. Šlechtová se ke spolupráci s StB nezavázala kvůli možné pomoci Smékalovi, nýbrž chtěla pomoci na svobodu svému švagrovi, již zmiňovanému Aloisi Matějčíkovi. A to se jí nakonec povedlo.

Po několika schůzkách s Holubem došlo mezi nimi k dohodě, že v případě poskytnutí informací vedoucích k zatčení Motaly, bude Alois Matějčík z vazby propuštěn a rovněž bude ustoupeno i od jeho dalšího trestního stíhání. Šlechtová pro své účely využila svého starého

³⁴⁶ ABS, fond Krajská správa MV Ostrava, sign. S-705/3, List A č. 3. Útvar 9.600. Řídící orgán: Holub, 5. ledna 1950, str. 1, fol. 10.

³⁴⁷ „*Zprávu hodnotím jako pravdivou, jelikož Matějčík toto řekl v rozrušenosti, že jej Motal a spol. do této věci zatáhku a chtěl se pověsit na mříže za obvaz.*“

ABS, fond Krajská správa MV Ostrava, sign. S-705/3, List A č. 3. Útvar 9.600. Řídící orgán: Holub, 5. ledna 1950, str. 2, fol. 11.

³⁴⁸ ABS, fond Krajská správa MV Ostrava, sign. S-705/3, Dálnopis. KV StB Uh. Hradiště adresované KV StB Hradec Králové. Věc: Akce „Hory Hostýnské“, 10. 3. 1951, fol. 5.

³⁴⁹ ABS, fond Krajská správa MV Ostrava, sign. S-705/3, Úřední záznam č. 3. Útvar KV StB. Řídící orgán: Holub. Důvěrník: Šlechtová, 20. března 1951, str. 1-2, fol. 6-7.

kamarádství s Motalovou druhou ženou Zdenkou,³⁵⁰ která ji zřejmě v slepé důvěře dlouhotrvacího přátelství sdělila, že její manžel k ní chodí na pravidelné návštěvy. Tuto informaci následně potvrdil i další důvěrník Josef Bláha.³⁵¹

Přesný text udání Šlechtové, pokud vůbec vznikl v písemné podobě, se nedochoval. K udání Motalova přesného výskutu však z největší pravděpodobnosti skutečně došlo, neboť po dopadení Motala bylo skutečně trestní stíhání Aloise Matějčka zastaveno.³⁵² Následkem této agenturní práce a výměny udání za beztrestnost pro jiného vyšetřovance, byla provedena u Zdenky Motalové domovní prohlídka, během které pravděpodobně František Motala spáchal sebevraždu: *„Dne 27. května 1951 byla v časných ranních hodinách konána orgány zdejšího velitelství domovní prohlídka v bytě Zdenky Motalové v Suchdolu n. Odr. ... za účelem dopadení jejího manžela Františka Motala, nar. 12. 7. 1903, uprchlého trestance a člena teroristické skupiny „HORY HOSTÝNSKÉ“ a vraha pošt. Zřízence Valíčka z Kelče. Při objevení jeho úkrytu v pohovce, kde se právě ukryval, vyšla z pohovky rána, po které byla ze strany bezpečnostních orgánů zahájena střelba. Motal byl zasažen po celém těle mnoha ranami, z nichž většina byla smrtelná. Úředním ohledáním mrtvoly bylo zjištěno, že první rána, kterou Motal zpod pohovky vystřelil, neplatila bezpečnostním orgánům, nýbrž že spáchal sebevraždu střelením se do hlavy.“*³⁵³

³⁵⁰ **Zdenka Motalová**, roz. Šubrtová se narodila v Rajnochovicích. Do své svatby s Motalou bydlela v domě svých rodičů, který byl v přímém sousedství s domem Josefa Čuby.

³⁵¹ ABS, fond Krajská správa MV Ostrava, sign. S-705/3, Úřední záznam č. 3. Útvar KV StB. Řídící orgán: Holub. Důvěrník: Blaha Josef, 16. května 1951, str. 1-2, fol. 28-29.

³⁵² ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pala Ladislav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 2, str. 187, Státní prokuratura, odd. v Brně. Usnesení – zastavení trestního stíhání a zajištění majetku Aloise Matějčka, 2. října 1952.

³⁵³ ABS, fond Krajská správa MV Ostrava, sign. S-705/3, A-2246/20213-51 adresováno Okresní prokuratuře Nový Jičín. Motal František – zpráva, 28. května 1951, fol. 27.

11. KRAJSKÉ VELITELSTVÍ StB GOTTWALDOV A AKCE „HORY HOSTÝNSKÉ“

V souvislosti s vydáním zákona č. 286/1948 Sb., který rušil dosavadní zemské správní zřízení a nahradil je kraji, došlo rovněž k reorganizaci struktur Státní i Národní bezpečnosti. Přestože výše uvedený zákon měl vejít v platnost až od 1. ledna 1950, ve strukturách bezpečnostních složek se změny začaly projevovat již o rok dříve. Výnos Ministerstva vnitra č. 22 dův./48-BS/6 z 20. prosince stanovil mimo jiné působnost Krajských velitelství Státní bezpečnosti, které se staly jedním z hlavních nástrojů komunistické strany pro ovládnutí společnosti v Československu.³⁵⁴

Vyšetřování odbojové skupiny Hory Hostýnské spadalo do kompetence Krajského velitelství StB Gottwaldov,³⁵⁵ (dále užíváno Uherské Hradiště), které kvůli nedostatku vhodných prostor sídlilo od 1. ledna 1949 do dubna 1952 v Uherském Hradišti. Krajskému velitelství byly na území Gottwaldovského kraje podřízeny Velitelství oddílů StB (VO StB) v Gottwaldově, ve Vsetíně a Valašských Kloboukách a oddíly StB (O StB) v Holešově, Kroměříži, Uherském Brodě.^{356 357}

V letech 1948 – 1951, tedy období působení skupiny Hory Horstýnské se na pozici krajských velitelů KV StB Uherské Hradiště³⁵⁸ vystřídali Ludvík Hlavačka³⁵⁹ a Antonín Prokeš. V době Hlavačkovy rekonvalescence zde v roli zastupujícího velitele působil Milan

³⁵⁴ FROLÍK, Jan. *Ještě k nástinu organizačního vývoje státobezpečnostních složek sboru Národní bezpečnosti v letech 1948 – 1989*. In *Sborník archivních prací 2*. Ročník II. Praha, 2002. str. 444

³⁵⁵ Oficiální název - Krajské velitelství Státní bezpečnosti Gottwaldov t. č. Uherské Hradiště

³⁵⁶ Od 1. září 1951 navíc oddíl StB ve Valašském Meziříčí. Ke stejnému datu došlo rovněž ke změně velitelství oddílů StB ve Vsetíně na oddíl StB. V dubnu 1952 v souvislosti s přestěhováním KV StB, bylo v Gottwaldově zrušeno velitelství oddílů StB, které bylo naopak založeno v Uherském Hradišti, kde bylo rovněž ponecháno vyšetřovací oddělení krajského velitelství.

³⁵⁷ FROLÍK, Jan. *Ještě k nástinu organizačního vývoje státobezpečnostních složek sboru Národní bezpečnosti v letech 1948 – 1989*. In *Sborník archivních prací 2*. Ročník II. Praha, 2002. str. 444.

³⁵⁸ V roce 1948 Oblastní úřadovna StB v Uherském Hradišti

³⁵⁹ **Ludvík Hlavačka** (16. srpna 1911 – 2005), vstoupil do KSČ k 1. lednu 1930 a ihned se stal aktivním členem místní organizace ve Starém Městě. V roce březnu 1944 byl pro svou ilegální činnost zatčen gestapem a následně na různých místech vězněn. V Lipsku se dočkal osvobození americkou armádou a v červnu 1945 se stal členem vyšetřovací komise ONV u Mimořádného lidového soudu v Uh. Hradišti. V listopadu 1945 vstoupil do služeb ministerstva vnitra. Již v roce 1947 byl povýšen na kapitána, o dva roky později na št. kapitána a od roku 1950 působil v hodnosti plukovníka. Od 22. března 1948 byl jmenován velitelem Oblastní úřadovny StB v Uherském Hradišti a o rok později i velitelem zdejšího KV StB. V roce 1950 Hlavačka z Hradiště odchází, aby se stal velitelem pohraniční stráže a v lednu 1953 náčelníkem hlavní správy pohraniční a vnitřní stráže. V tom samém roce byl povýšen do hodnosti generálmajora, od roku 1955 působil jako náměstek ministra vnitra. V roce 1968 odešel ze služeb ministerstva do penze. Přestože byla v 90. letech snaha Hlavačku soudně postihnout, nepodařilo se vinou průtahů a zhoršení zdravotního stavu k závěru. Trestní stíhání bylo proto již v roce 1998 přerušeno a již se nikdy nerozběhlo.

ABS, fond Personální spisy, a. č. 3741/11 Ludvík Hlavačka, str. 3-18.

BÁRTA, Milan a kol. *Biografický slovník představitelů ministerstva vnitra v letech 1948-1989: ministři a jejich náměstci*. Praha, 2009. 978-80-87211-25-0.

Moučka. KV StB Uherské Hradiště, jež přímo navázalo na do té doby fungující oblastní úřadovnu StB, se organizačně členilo na správní a operativní oddělení.

Správní oddělení:

1. velitelství
2. politické oddělení
3. kádrové oddělení
4. hospodářské oddělení
5. evidenční oddělení

Operativní oddělení:

1. oddělení (kontrarozvědné),
2. oddělení (politického zpravodajství),
3. oddělení (hospodářského zpravodajství),
4. oddělení (výkonné/operativní),
5. oddělení („realizace“)
6. oddělení (vyšetřování)³⁶⁰

Povinností prvních tří potažmo čtyř operativních oddělení bylo získávání spolupracovníků a státněbezpečnostních informací, pronikání do politických stran, organizací, zájmových sdružení, popřípadě do „protistátních“ skupin. Získaní spolupracovníci tvořící tzv. kontrolní síť měli za úkol tyto skupiny monitorovat, podávat o nich hlášení, popřípadě je infiltrovat. Státní bezpečnost za pomoci kontrolních sítí tyto skupiny skutečného či jen domnělého odporu sledovala a posléze v jejich řadách prováděla zatýkání.

V prosinci 1948 byla pro účely agenturní práce vydána „pomůcka administrativně operační“, která stanovila typologii tajných spolupracovníků, systém přidělování krycích jmen a způsob značení spolupracovníků i jejich „řídících orgánů“. Pomůcka rozdělila spolupracovníky na čtyři základní typy. Agent, informátor, rezident a důvěrný pramen³⁶¹. První dva typy spolupracovníků byly navíc rozděleny podle spolehlivosti a dle pohnutek ke spolupráci.

³⁶⁰ FROLÍK, Jan. Ještě k nástinu organizačního vývoje státobezpečnostních složek sboru Národní bezpečnosti v letech 1948 – 1989. In *Sborník archivních prací* 2. Ročník II. Praha, 2002. str. 437.

³⁶¹ Kategorie důvěrný pramen bývala někdy označována i jako poradce.

Agent - formálně zavázaný, stálý a vědomý spolupracovník, který působí v nepřátelském prostředí a požívá důvěry nepřítele.

Agent (A) – plně osvědčený a spolehlivý agent, který jedná z vlastního přesvědčení

Agent P (AP) – agent jednající z jiných pohnutek.

Agent kandidát (AK) – čerstvě vázaný agent, který se dostatečně neosvědčil.

Agent P kandidát (AKP) – agent, jednající z jiného důvodu, než je vlastní přesvědčení a není dosud dostatečně odzkoušen.

Informátor - formálně zavázaný, stálý a vědomý spolupracovník bez důvěry nepřítele

- **Stálý informátor (SI)** – informátor jednající z vlastního přesvědčení

- **(SIP)** – informátor pracující z jiného důvodu, než je vlastní přesvědčení

Rezident – spolupracovník, který se zavázal obsluhou několika informátorů a předávání jejich zpráv

Důvěrný pramen (poradce) – formálně nevázaný spolupracovník, který rád z vlastních pohnutek

poskytuje informace, je-li k tomu vyzván³⁶²

V průběhu sledovaného období došlo v roce 1950 k zániku Agenturní centrály a s tím souvisely rovněž změny v agenturně-operativní práci a rovněž došlo ke změně v označování tajných spolupracovníků. Rozdělení agent – informátor zůstalo zachováno. Zmizela však kategorie rezident a spolupracovník označovaný dříve jako důvěrný pramen, byl ponovu označován jako **důvěrník (D)**. Podstatnou změnou bylo rozlišování mezi jednotlivými skupinami agentů a informátorů. Ti byli rozdělováni podle toho, zda pracují uvnitř nebo vně tzv. „státně – důležitých objektů.“ Těmi byly míněny skupiny osob, ale i důležitých budov apod., jejichž seznam mělo KV StB k dispozici. Pokud agent nebo informátor pracoval uvnitř těchto „objektů“, nesl označení **Ao**, resp. **Io** (operativní), pokud pracoval vně, pak **Av**, resp. **Iv** (všeobecný).³⁶³

Zmíněné označení tajných spolupracovníků jsou v operativních materiálech KV StB v souvislosti s odbojovou skupinou Hory Hostýnské dodržovány velmi ledabyle. „Nadřizený

³⁶² ABS, fond A 31 Statisticko-evidenční odbor, inv. j. 2, Pomůcka administrativně – operační pro krajská velitelství státní bezpečnosti, vložka číslo III/2-A. Srov.

DVOŘÁKOVÁ, Jiřina. *Státní bezpečnost v letech 1945 – 1953: Organizační vývoj zpravodajských a státně bezpečnostních složek*. Praha, 2007. ISBN 978-80-86621-27-2. str. 123.

³⁶³ ABS, fond. 310 Velitelství Státní bezpečnosti, inv. j. 310-2-10, část 1.

orgán“ místo výše zmíněných zkratk nezřídka dotyčného přímo jmenoval, popřípadě v záhlaví uvedl správně značku s krycím jménem, ale poněkud nepochopitelně uvedl jeho celé jméno např. v závěru hlášení.³⁶⁴

Nicméně lze říct, že agenturní práce v akci „Hory Hostýnské“ měla až do začátku roku 1951 jen velmi malý význam a StB se na stopu členů dostávala ve většině případů následkem vynucených přiznání zatčených členů.

Lze předpokládat, že informátoři se rekrutovali z řad horlivých komunistů, jako tomu bylo např. v případě bezpečnostního referenta z Bystřice p. Hostýnem Jiřího Ježka. Ti sice podali od podzimu 1949 do jara 1951 desítky hlášení, nicméně informace v nich obsažené byly jen malého významu. Státní bezpečnosti se rovněž za celou dobu existence nepodařilo Hory Hostýnské infiltrovat, přestože byly zaznamenány minimálně čtyři pokusy.³⁶⁵ Pokusy StB o podmíněčné propouštění vyšetřovanců skupiny a jejich následné agenturní obsazení, vyšly rovněž naprázdno. Jedním z nich byl například Alois Kovář, který tento postup potvrdil ve svých vzpomínkách: „Zatkli mne příslušníci StB 10. 12. 1949. Ve vyšetřovací vazbě jsem byl 14 měsíců, pak nás StB na nějaký čas propustila spolu s dalšími vězni, měli jsme asi sloužit jako volavky. Po nějakém čase následovalo další zatčení - znovu vazba.“³⁶⁶

Jsou zaznamenány pouze dva případy, kde existence tajných spolupracovníků s KV StB zaznamenala úspěch a to u zatčení trojice V. Rajnoch, S. Bakala a M. Čech, jejichž úkryt v domě rodiny Machačových v Kladnících prozradil agent Eduard Špička. Druhý zaznamenaný případ je zaznamenan v souvislosti s dopadení Františka Motaly, kde svůj podíl měli důvěrníci StB Božena Šlechtová, Ing. Patcelt a Josef Bláha.³⁶⁷

V rámci organizační struktury Státní bezpečnosti fungovala mezi KV StB Uherské Hradiště, stejně jako i u jiných krajských velitelství, přímá podřízenost tzv. odboru BA³⁶⁸ Ten vznikl základě výnosu Ministerstva vnitra č.j. 30 600/taj./48 ze dne 30. listopadu 1948, který

³⁶⁴ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 11, List A Útvar 9.600. Řídící orgán: Holub, 5. února 1950, str. 1-2, fol. 1568-1569.

³⁶⁵ Mezi tyto pokusy patří snaha o získání na svou stranu Vladimíra Rajnocha prostřednictvím jeho bratra Františka, pokus o zapojení podporovatelky skupiny Ludmily Střílkové, ale i napojení dvou vlastních spolupracovníků Aloise Hochvalda a neznámého agenta vylsaného KV StB Olomouc. Viz kapitola 8.3 a

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 1, str. 18, Útvar 522 A. dne 14. prosince 1948 Útvaru 701 A. Věc: akce „Hory Hostýnské“ – průběh realizace – hlášení, str. 6.

³⁶⁶ JILÍK, Tomáš. Výpověď vězněného: Alois Kovář. In: *Totalita.cz* [online]. [cit. 2013-04-6]. Dostupné z: http://www.totalita.cz/vez/vez_vez_uhh_vzp_alk.php

³⁶⁷ ABS, fond Krajská správa MV Ostrava, sign. S-705/3, Úřední záznam č. 3. Útvar KV StB. Řídící orgán: Holub. Důvěrník: Šlechtová, 20. března 1951, str. 1-2, fol. 6-7.

ABS, fond Krajská správa MV Ostrava, sign. S-705/3, Úřední záznam č. 3. Útvar KV StB. Řídící orgán: Holub. Důvěrník: Blaha Josef, 16. května 1951, str. 1-2, fol. 28-29.

³⁶⁸ Od 21. října 1950 viz Velitelství Státní Bezpečnosti – VStB.

Seznam útvarů SNB složky Státní bezpečnosti a jejich organizační řády. In: *Ústav pro studium totalitních režimů* [online]. [cit. 2013-05-23]. Dostupné z: <http://www.abscr.cz/cs/seznam-utvaru-snb>

inicioval vznik Skupiny I – Bezpečnost. Součástí Skupiny I - Bezpečnost byl právě zmiňovaný odbor BA, který se dále členil:

skupina BAa – (vnitřní státní bezpečnost)

oddělení BAaS – (sekretariát, jehož součástí byla i agenturní
centrála)

sektor BAb – (zahraniční zpravodajství)

sektor Bac – (tzv. malá státní bezpečnost)

sektor BAd – (administrativní)

sektor BAo – (ochrana ústavních činitelů)

sektor BA_p – (pasy víza, cizinci)

sektor BA_t – (operativní technika)³⁶⁹

Odbor BA vedený pod značkou **701-A** dostával z KV StB Uherské Hradiště pravidelná hlášení o stavu vyšetřování, průbězích „realizací“ a plánech dalšího postupu a rovněž schvaloval přípravy provádění větších akcí a stejně tak schvaloval plánovaná zatčení. V praxi ale k zatčením docházelo i bez předchozího souhlasu a o povolení bylo žádáno až zpětně.³⁷⁰

Zatčení, dobovou terminologií „realizace“, zajišťovali převážně příslušníci 5. oddělení KV StB. Je známo, že na větších zatýkáních spolupracovali rovněž také příslušníci jiných oddělení. Na zatýkací akci v Hradčanech 10. prosince 1949 asistoval dokonce i pracovník podatelny Bohumil Juračka nebo tělovýchovný referent stražm. Oldřich Filipický. Kapacity StB v podobných případech doplňovali rovněž příslušníci KV NB Gottwaldov a na tzv. „pročišťovací akci v květnu 1950, byly nasazeny i Lidové milice.³⁷¹

V případě Hor Hostýnských, byl zadržený převezen do věznice krajského soudu v Uherském Hradišti, kde nad většinou vězňů konali dozor příslušníci SVS.

Tzv. „nejtěžší případy“ jako Miloslav Pospíšil, Ladislav Smékal apod., byli umístěni do samovazeb ve druhém patře věznice, kde měla StB přibližně od roku 1950 pod svou správou křídlo cel. O patro výš mělo KV StB Uherské Hradiště vyhrazené prostory vyšetřoven.³⁷² Na

³⁶⁹ V čele odboru BA stanul Jindřich Veselý, jeho prvním zástupcem byl Osvald Závodský, dalšími Bedřich Pokorný a Dr. Karel Černý.

DVOŘÁKOVÁ, Jiřina. *Státní bezpečnost v letech 1945 – 1953: Organizační vývoj zpravodajských a státně bezpečnostních složek*. Praha, 2007. ISBN 978-80-86621-27-2. str. 114

³⁷⁰ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 1, str. 13-18, Útvar 522 A. dne 14. prosince 1948 Útvaru 701 A. Věc: akce „Hory Hostýnské“ – průběh realizace – hlášení, str. 6.

³⁷¹ Viz kapitola 9.3

³⁷² Ty zde byly vyšetřovny zřízeny někdy v průběhu podzimu 1949. Předtím měla StB vyšetřovny mimo budovu věznice v budově umělecké školy na Kunovské ulici.

stejném patře jako vyšetřovny existovaly „korekce“, kam vyšetřovatelé umisťovali „nejtvrdší“ vězně. Vyšetřovaný byl v malé místnosti potmě, o hladu a zakován do řetězů. To potvrzuje i výpověď Jaroslava Rajnocha: „*Mne krátce po zatčení zakovali do želez. Na nohy mi dali železné manžety a stáhli nýty. Manžety propojili řetězem a za sebou jsem táhl velkou kouli. Takto jsem chodil k výslechu a spával jsem navíc spoutaný.*“³⁷³

Všichni zadržení byli předáni na starost vyšetřovacího oddělení KV StB Uherské Hradiště, které mělo prostřednictvím všeobecně známých prostředků docílit přiznání vyšetřovaného, ale následně také vypracovat trestní oznámení adresované Státní prokuratuře.³⁷⁴

Velitelem vyšetřovacího oddělení byl po většinu sledovaného období František Jež.³⁷⁵ V roce 1951 ho na jeho místě vysřídil Leopold Lovecký.³⁷⁶

Až na Leopolda Loveckého se velitelé oddělení na výsleších vyšetřovaných ze skupiny Hory Hostýnské pravděpodobně přímo nepodíleli. Alespoň tedy nejsou podepsáni na výslechových protokolech. Vyšetřováním byli pověřeni jejich podřízení. Nejčastější udávaná jména podepsaných vyšetřovatelů jsou Alois Grebeníček³⁷⁷, Miloš Holub, Antonín Višenka a Alois Holas.

O průbezech výslechů u KV StB Uherské Hradiště byla podána již četná svědectví a cílem této práce není se jimi znovu zabývat. Dle vzpomínek pamětníků, se však v ničem nelišily od již popsaného a používání fyzického i psychického násilí bylo takřka na denním pořádku.³⁷⁸ Z rozboru výslechových protokolů je zřejmé, že většina výslechů probíhala přes

³⁷³ JILÍK, Tomáš. Výpověď vězněného: Jaroslav Rajnoch. In: *Totalita.cz* [online]. [cit. 2013-04-5]. Dostupné z: http://www.totalita.cz/vez/vez_vez_uhh_vzp_jr.php

³⁷⁴ Procesy s jednotlivci nebo menší případy probíhaly u Krajského soudu v Uherském Hradišti. Ten rovněž projednával případy po roce 1952, kdy byl Státní soud zrušen.

³⁷⁵ **František Jež**, ročník 1905, sloužil již od roku 1927 u četnictva. Během druhé světové války pracoval jako výpomocná síla u lesní správy. K bezpečnostním složkám se vrátil v listopadu 1945. 8. října 1949, tedy pár dní před první vlnou zatýkání v řadách Hor Hostýnských, byl jmenován velitelem vyšetřování. V březnu 1951 byl z této pozice odvolán a propuštěn.

ABS, fond Personální spisy, výpis z osobní evidenční karty příslušníka MV Františka Ježe (Personální spis Františka Ježe, stejně jako všech příslušníků narozených před rokem 1910, byly dle tehdejších regulí skartovány.)

³⁷⁶ **Leopold Lovecký** se narodil 25. září 1913 ve Veselí nad Moravou. Pocházel z chudé rodiny, ve které vyrůstalo 8 dětí. Po vyučení elektrikářem, vstoupil v roce 1931 do KSČ. V době okupace se ukrýval pro spolupráci s odbojovou skupinou Moravská rovnost, pro kterou mu hrozilo v roce 1942 zatčení. V listopadu 1945 vstoupil do SNB a krátce po únoru 1948 byl přidělen na vyšetřovací oddělení Státní bezpečnosti v Uherském Hradišti. Zde od začátku roku 1951 do 30. června 1952 působil jako velitel oddělení a posléze až do roku 1956 jako náčelník odboru vyšetřování. V bezpečnostních složkách pracoval až do roku 1968, kdy odešel do invalidního důchodu.

ABS, fond Personální spisy, a.č. 2258 Leopold Lovecký, str. 3-14.

³⁷⁷ JILÍK, Tomáš. Výpověď vězněného: Josef Jukl. In: *Totalita.cz* [online]. [cit. 2013-04-5]. Dostupné z: http://www.totalita.cz/vez/vez_vez_uhh_vzp_jj.php

³⁷⁸ Více o fyzickém a psychickém násilí na příslušnících skupiny Hory Hostýnské viz POSPÍŠIL, Jaroslav. *Nesmiřitelní: Hory Hostýnské*. Vizovice, 1992. ISBN 80 – 901199 -0 – 5.

noc a výjimkou nejsou ani výsledky trvající 15 – 20 hodin i déle. Pokud vyšetřovatelům přesto informace z jednotlivých výsledků nesouhlasily, docházelo ke konfrontacím, kdy jeden předem „zpracovaný“ vyšetřovaný obviňoval druhého ze spáchání různých dalších trestních činů. Průběh jedné takové konfrontace popsal Josef Jukl: „... *Dále si vzpomínám na konfrontaci se Šmorou, který byl dotázán, zda jsem věděl o událostech v Kelči. Šmora odpověděl: „To nemohu vědět.“ Když mi byl dán protokol k podpisu, četl jsem, že tam bylo uvedeno: „to musel vědět“. Jelikož jsem toto odmítl podepsat, byl Šmora znovu předveden, při čtení si „nevšiml“ záměny slov, dostal od „hodných“ estébáků cigaretu a odešel. A já raději po zkušenostech podepsal.*“³⁷⁹

Další využívanou praktikou vyšetřujících bylo nasazení agenta na celu vyšetřovaného. Znáám je případ, kdy se vyšetřovateli Miloši Holubovi podařilo zavázat člena skupiny Karla Vičana, který posléze „donášel“ na spoluvězně z Hor Hostýnských.³⁸⁰

Vyšetřovatelé KV StB využívali především u hlavních obviněných i tzv. otázkové protokoly, které byly do vyšetřovatelské praxe StB zavedeny dle doporučení sovětských poradců. Tyto protokoly se následně obvinění krátce před soudem učili nazpaměť. Smysl otázkových protokolů spočíval v tom, že vyšetřovatel měl předem připravený seznam otázek, ale i jejich odpovědí. Úkolem vyšetřovatele bylo přimět vyšetřovaného k odsouhlasení obsahu těchto protokolů. Pro otázkové protokoly je typické opakování podobných ideologických frází, užívání nepravděpodobných slovních obrátů, vlastní sebeosobování apod. Rovněž je možné u všech protokolů tohoto typu vysledovat jistou šablonovitost.³⁸¹

Po skončeném šetření bylo úkolem vyšetřovacího oddělení sepsat trestní oznámení a podat jej prokuratuře. S rozrůstajícím se počtem zadržených vznikaly skupinové vyšetřovací svazky vedené na jméno plánovaného hlavního žalovaného. Postupem času tak vznikly skupinové vyšetřovací spisy vedené na skupiny vyšetřovaných Josef Čuba a spol., Ladislav

³⁷⁹ **Alois Grebeníček** (5. ledna 1922 – 27. července 2003), dnes zřejmě nejznámější vyšetřovatel StB v Uherském Hradišti, se vyučil řezníkem a toto povolání vykonával až do roku 1942. Tehdy byl pro ilegální činnost zatčen gestapem a až do konce války strávil v koncentračních táborech Osvětim a Buchenwald. Po osvobození nastoupil v Uherském Hradišti jako dozorce v místní věznici, ale již 1. září 1945 byl převeden k SNB. Po absolvování odborného výcviku v Brně, byl v červenci 1949 přiřazen ke KV StB v Uherském Hradišti. Zde proslul pro své obávané výsledky, ale rovněž pro spory se svými nadřízenými Hlavačkou a Loveckým. K 1. lednu 1952 byl Alois Grebeníček na vlastní žádost od StB propuštěn. Když v červnu téhož roku žádal o znovupřijetí, nebyl vyslyšen. Grebeníček poté působil ve funkci přednosta zemědělského referátu při ONV v Uh. Hradišti. Za své nelidské chování a zneužití pravomocí byl po roce 1989 postaven před soud. Díky neshopnosti Okresního soudu v Uherském Hradišti a nekonečným soudním průtahům, nebyl nikdy potrestán. Zemřel, aniž by se za 6 let dostavil k soudu.

ABS, fond Personální spisy, a.č. 2019 Alois Grebeníček, str. 38-50.

Česká televize, Centrum publicistiky, dokumentaristiky a vzdělávání. *K. Vlachová: Kauza Uherské Hradiště*. 2007, celková stopáž 57:16.

³⁸⁰ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 11, List A Útvar 9.600. Řídící orgán: Holub, 5. února 1950, str. 1-2, fol. 1568-1569.

³⁸¹ KAPLAN, Karel. *StB o sobě: Výpověď vyšetřovatele Bohumila Doubka*. Praha, 2002. ISBN 80-902885-8-8.

Pala a spol. a František Kundera a spol., dále Ladislav Smékal a spol. a Miloslav Pospíšil a spol.. Přestože u prvních tří vyšetřovaných skupin podala Státní prokuratura v rozmezí listopadu až prosince 1950 žalobu ke Státnímu soudu, odd. Brno, byly tyto žaloby v důsledku dalších zatýkání na návrh StB staženy. Alois Grebeníček a František Ondra svůj návrh na přepracování žalob zdůvodnili ideologicky: „V prvních počátcích, kdy bylo překročeno k realizování protistátní skupiny Hory Hostýnské, nebylo přihlíženo k třídnosti a původu osob, tak že se stalo, že bylo oznámeno mnoho osob, které pochází z dělnické třídy a tyto byly do protistátní činnosti svedeny. Chceme-li aby proces se skupinou Hory Hostýnské měl na veřejnosti, obzvláště v okolí Bystřice p./Host. Ohlas, musíme bezpodmínečně sestavit nové trestní oznámení. Do tohoto trestního oznámení pojmem organizátory a lidi s buržoazních kruhů, kteří skupinu podporovali jak hmotně, tak i morálně. Budeme se snažit, aby v trestním oznámení byly uvedeny osoby také s třídním původem, aby soud mohl skutečně třídně soudit a vynést třídní rozsudky. Do druhé dílčí zprávy trestního oznámení dáme jen takové osoby, které je nutno potrestat, ale s výjimkou, že obdrží nižší tresty.“³⁸²

Dle Grebeníčkovy a Ondrovy návrhu skutečně došlo k přepracování trestních oznámení a byly sestaveny prozatím dvě skupiny, na které bylo podáno trestní oznámení. Hlavní skupina, která měla být trestána třídně a měla být potrestána vysokými tresty, nesla jméno Miloslav Pospíšil a spol..³⁸³ KV StB Uherské Hradiště na ni podalo 2. dubna 1951 trestní oznámení a žaloba, která byla státní prokuraturou také ještě jednou změněna, byla Státnímu soudu podána 15. května 1951.

Druhá skupina, na kterou bylo trestní oznámení podáno, nesla jméno Milan Mohyla a spol..³⁸⁴ Ostatní zatčení z akce „Hory Hostýnské“ nadále zůstávali v uherskohradištském vězení a žaloby na ně byly podávány ještě po následující tři roky.

³⁸² ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 2, str. 264-265, Krajské velitelství státní bezpečnosti Gottwaldov t.č. Uh. Hradiště k rukám krajského velitele. Věc: Návrh na přepracování pořadí osob v trest. ozn. Skupiny Hory Hostýnské, podepsání Grebeníček a Ondra, 21. února 1951., str. 1-2.

³⁸³ Pospíšil 1 - ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 1, Státní prokuratura oddělení Brno. 4 SPT II 66/51. Žaloba, v Brně 15. května 1951.

³⁸⁴ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Smékal Ladislav a spol., sv. 1, Státní prokuratura oddělení Brno. 1-Ts II 88/51. Žaloba, v Brně 14. prosince 1951.

12. ÚTĚK JANA DAVIDA Z NEMOCNICE V UHERSKÉM HRADIŠTI

Jedním z podporovatelů a přechovatelů skupiny Hory Hostýnské byl holešovský drogist Jan David. Jan David se narodil 23. března 1913 v Moravské Nové Vsi do rodiny vrchního poštmistra Jindřicha Davida a jeho ženy Anděly rozené Skřivánkové. Po absolvování obecné školy v Moravské Nové Vsi vystudoval reálné gymnázium v Holešově. Po složení maturitní zkoušky absolvoval ještě dvouletou drogistickou školu v Olomouci. Po absolvování tříleté praxe v jedné z holešovských drogerií, založil si svou vlastní. V roce 1938 se oženil s Vlastou Wiedermanovou, se kterou měl dvě děti. V prvních poválečných letech se kromě provozování drogerie živil opravou starých vraků aut, vlastnil cihelnu a menší továrnu na zpracování ovoce. Po únorovém převratu byl rozhodnutý odejít z vlasti do Spojených států amerických, ale na ONV v Holešově mu bylo odmítlo vydání pasu. Proto se v červenci 1948 pokusil o útěk do zahraničí. Tento pokus však skončil v Karlových Varech, kde byl společně s celou rodinou zadržen. Od trestního stíhání však bylo upuštěno, ale živnostník a poměrně movitý David se se „škraloupem“ nedokonaného pokusu útěku za státní hranice dostal do kontrolní sítě StB a nasazení informátoři o něm podávali pravidelná hlášení. David byl StB sledován nejen z výše popsaných důvodů, ale rovněž díky své švagrové, nejstarší sestře své ženy, Barboře Wrbnové.³⁸⁵ Wrbnová coby bývalá hraběnka a majitelka zámku v Holešově stačila ještě před znárodněním svého sídla nechat odvést cenné obrazy a jiné rodové klenoty a část z nich uschovala u Jana Davida. Tuto věc se rozhodla prošetřit holešovská SNB a v průběhu dubna 1949 provedli její příslušníci prohlídku Davidova domu i cihelny. Prohlídka měla být vykonána třemi příslušníky, mezi nimiž byl rovněž informátor StB Mrlík. Ten si při svém hlášení svému „řídícímu orgánu“ stěžoval na to, že prohlídka jeho

³⁸⁵ **Barbora Wrbnová** (11. dubna 1892 – 13. února 1962) se narodila ve Strakonících jako nejstarší z devíti dětí. Její otec byl hudebník, matka zemřela krátce po porodu nejmladší sestry Vlasty. Ve dvaceti letech odjela do Vídně, kde absolvovala kurz zdravotní sestry. Poté pracovala jako dětská zdravotní sestra a během první světové války ve vojenském lazaretu ve Vídni. Zde poznala svého budoucího manžela, holešovského hraběte Rudolfa Ludvíka Ferdinanda Wrbnu. Ke sňatku mohlo dojít až po smrti Rudolfova otce Rudolfa Kristiana v roce 1930, neboť ten nesouhlasil se synovým sňatkem s neurozenou Barborou. Po svatbě se Barbora Wrbnová přestěhovala na holešovský zámek, kam sebou vzala bydlet i svou nejmladší sestru Vlastu, která se po osmi letech provdala za Jana Davida. Manželství Wrbnových zůstalo bezdětné a skončilo po šesti letech trvání, když Rudolf Wrba zemřel po pádu z koně. Barbora Wrbnová zdědila po svém muži zadlužený zámek. Kvůli nedostatku financí musela propustit téměř všechno služebnictvo. Zámek se jí však podařilo udržet. Během druhé světové války byl zámek uvalen do nucené správy. Po osvobození byla Barbora Wrbnová pronajmout první patro zámku pro kulturní účely a sama bydlela v malém bytě ve druhém patře zámku. Po únoru 1948 byl zámek znárodněn, přesto v něm mohla prozatím hraběnka Wrbnová bydlet. V roce 1957 byla obviněna z protistátní činnosti a v Uherkém Hradišti odsouzena ke třem letům vězení, které strávila ve věznici v Ilavě. Po návratu z vězení bydlela v domě své sestry Vlasty, kde po necelých dvou letech zemřela na selhání ledvin. Více o Barboře Wrbnové in ROHÁL, Robert. Vzlety a pády holešovské hraběnky Barbory Wrbnové. Holešov, 2008. Bez ISBN.

kolegy byla vykonávána jen povrchně a „příslušníci SNB nejevily o celou věc, jako bezpečnostní orgánové žádný zájem“³⁸⁶ a společně s dalším informátorem Žáčkem dodává: „už kolikrát se různé podané zprávy na tyto protistátní živly nedostaly dál, jak na velitelství SNB v Holešově.“ A proto navrhuji, aby: „se udělala řádná prověrka všech příslušníků SNB v Holešově.“³⁸⁷

Z daného hlášení je naopak možné udělat si obrázek o intelektu a schopnostech agenturního pracovníka skrývajícího se pod značkou 56. Ten neměl ponětí o tom, že hrabě Vrbna³⁸⁸ byl v té době již třináct let po smrti a kvalita jeho vyjadřovacích schopností a písemného projevu je doslova tragická. Důkazem toho je těchto pár vět z protokolu. „David a Vrbna jsou švagři, jelikož mají sestry, tedy David byl asi pověřen Vrbnou, aby tyto obrazy vzal a uschoval. Tyto obrazy jelikož majetek Vrbny, byl zabaven jsou majetkem státním, zatím jsou, ale tyto obrazy pro stát nezvěsté. ... Vrbna bývalí hrabě na zámku v Holešově, kde je v dnešní době není mě z známo, ale nechci jsem to zjistit, soudruh Mrlíkem.“³⁸⁹

StB pravděpodobně uvěřila svým informátorů Mrlíkovi se Žáčkem ve věci nedbalé domovní prohlídky, a proto byl Jan David nadále sledován, o čemž svědčí pravidelná hlášení donašečů.

Ti zaznamenali i první Davidovi kroky v pomoci skupině Hory Hostýnské. Jestliže se Jan David měl do činnosti zapojit první listopadovou nedělí 1949, již o deset dní je krajská agenturní centrála spravena o tom, že: „Jan David, drogist z Holešova, jezdí každý den večer kolem 8. hod. do okolních vesnic Hostýnských hor a z těchto podezřelých nočních výletů se vrací až v 11 a 12 hod. v noci. Domů se vrací často zablácený a zašpiněný ...“³⁹⁰

Informátoři StB již v počátcích zachytili činnost Jana Davida, která spočívala především v materiální a finanční pomoci Františku Motalovi, kterého na Davida napojil František Šindler. Jan David krom toho poskytoval Motalovi své auto a nápomocen mu byl rovněž v době jeho nemoci, kdy jej u sebe doma ukryl. I tato skutečnost neunikla pozornosti Státní bezpečnosti. Tuto informaci vyzvěděl agent ve věznici Antonín Busek na Vincenci Šebestovi. Šebesta svému spoluvězni vyrazil mnohem více, než co udal při vlastním

³⁸⁶ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 3, str. 367-368, Úřední záznam č. 24, 14. února 1950. str. 1.

³⁸⁷ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 3, str. 367-368, Úřední záznam č. 24, 14. února 1950. str. 1.

³⁸⁸ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 3, str. 367-368, Úřední záznam č. 24, 14. února 1950. str. 1.

³⁸⁹ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 3, str. 367-368, Úřední záznam č. 24, 14. února 1950. str. 2.

³⁹⁰ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 3, str. 379, Úřední záznam č. 12/49. Útvar 522A. Věc: Jan David z Holešova – podezřelá činnost.

výslechu. V agenturním hlášení strážmistra Holuba stojí: „Agent ve věznici zjistil od vyšetřovance Šebesty z Hradčan, že když se u něj ukryval vrah Motal, že jej k němu dost často vozil drogist z Holešova David svým osobním autem“³⁹¹ Dále potom: „Motal, ... když vycházel v nočních hodinách silně pršelo, tak že si vypůjčil od Šebesty deštník. Jelikož deštník Motal Šebestovi nevracel, navštívil Šebesta Motala v bytě drogisty Davida, kde zastihl Motala v lůžku, a tento si ztěžoval, že je nemocen, a že má anginu.“³⁹²

Přestože měla StB již dostatek důkazů z hlášení svých agentů a informátorů o činnosti Jana Davida, nadále existovalo reálné podezření z pronevěry zestátněného majetku v podobě ztracených obrazů z holešovského zámku, se zatčením drogisty KV StB Uherské Hradiště stále vyčkávalo. Důvodem k vyčkávání byla pravděpodobná možnost toho, že by je Jan David mohl dovést na bližší stopu Františka Motaly nebo někoho jiného ze skupiny Hor Hostýnských. K zatčení Jana Davida došlo až v důsledku hlášení o možnosti jeho útěku za hranice: „Bylo zjištěno, že jmenovaný dne 8. února 1950 odejel údajně na Slovensko pro zboží do drogerie, již je majitelem. Dne 9. února 1950 dostala stanice SNB v Holešově zprávu, že jmenovaný nechal svůj vlastní kufr u známého, pro který si nepřišel a je podezření, že prchá za hranice ČSR. Dne 14. února 1950 dostala stanice SNB fonogram, tentokrát z Pardubic, že zadrželi Jana Davida a posílají ho eskortou do Holešova.“³⁹³

Jan David se rozhodl opustit republiku poté, co se dozvěděl, že stanice SNB v Holešově na něj podala návrh na vzetí do tábora nucených prací za údajně „velmi špatný poměr k práci.“³⁹⁴ Po vyhlášeném pátrání byl drogist David zadržen příslušníky SNB ze stanice Vysoké Mýto a jimi předán do věznice okresního soudu v Pardubicích. 14. února 1950 byl z Pardubic eskortován do Holešova, kde mu místní ONV vyměřil trest odnětí svobody na 5 dní a pokutu 20 000 Kč za přestupek proti zbrojnímu patentu.³⁹⁵ Pětidenní trest si měl odpykat v holešovské věznici. Po třech dnech strávených ve vězení si jej však převzala StB, která jej začala vyšetřovat „ve věci Františka Motaly“³⁹⁶ a poté jej předala do věznice krajského soudu v Uherském Hradišti.

³⁹¹ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 3, str. 371, List A č. Útvar 9.600. Řídící orgán: Holub, 27. ledna 1950.

³⁹² ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 3, str. 371, List A č. Útvar 9.600. Řídící orgán: Holub, 27. ledna 1950.

³⁹³ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 3, str. 372, Úřední záznam č. 128, 14. února 1950.

³⁹⁴ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 3, str. 372, Úřední záznam č. 128, 14. února 1950.

³⁹⁵ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pala Ladislav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 2, SNB Velitství stanice Otrokovice. Zápis o výpovědi podezřelého Jana Davida, 21. 3. 1950.

³⁹⁶ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pala Ladislav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 2, SNB Velitství stanice Otrokovice. Zápis o výpovědi podezřelého Jana Davida, 21. 3. 1950, str. 1.

Již od zadržení se u Jana Davida začaly projevovat akutní zažívací potíže způsobené pravděpodobně žaludečními vředy a zánětem žlučníku. Jeho spoluvězni označení ve spise zkratkami G. a C. hlásili: „že David se snaží simulovat, chce aby se dostal do nemocnice.“³⁹⁷ Zdravotní potíže Jana Davida byly zřejmě skutečně závažné, proto byl na návrh vězeňského lékaře a se souhlasem krajského velitele StB Hlavačky, převezen 14. března 1950 do Státní oblastní nemocnice v Uherském Hradišti.³⁹⁸ Tyto okolnosti později popsal i Jan David: „Do nemocnice jsem byl předán z toho důvodu, že jsem měl silné žaludeční vředy a veškerou stravu, kterou jsem od 9. 2. 1950 pojedl, jsem zvrátil.“³⁹⁹

Jan David byl v nemocnici přijat na chirurgické oddělení. V nemocničním pokoji byl společně s dalšími dvěma vyšetřovanci Vítězslavem Kleinem a Františkem Čechem.⁴⁰⁰ Ostrahu nad pacienty konal vždy jeden příslušník Sboru vězeňské stráže, který během své 24 hodinové služby seděl na lavičce umístěné na chodbě před dveřmi pokoje vyšetřovaných.⁴⁰¹ Péči nad Janem Davidem převzal 15. března odborný internista MUDr. Nevyjel, který provedl nutná vyšetření a o den později byl vyšetřen za pomoci rentgenu, které potvrdilo onemocnění žlučníku a podezření na žaludeční vředy. Na základě těchto vyšetření bylo rozhodnuto o provedení operace, která se měla uskutečnit v pondělí 20. března.⁴⁰²

V pátek 17. března nastoupil v 8 hodin ráno do služby příslušník SVS na zkoušku Demetr Pukman, který měl na starosti v následujících 24 hodinách střežit nemocniční pokoj s vyšetřovanci. Právě v tento den se Jan David nejspíše dozvěděl o plánované operaci, ze které měl strach. O této skutečnosti svědčí i výpověď jeho spolupacienta Vítězslava Kleina.: „Jan David po celý den si držel břicho a stále nařikal, že má jít na operaci, jestli to vydrží, co bude se ženou, co s dětmi atd.“⁴⁰³ Zároveň a možná právě proto začal plánovat svůj útěk z nemocnice. O tom, co skutečně stálo za plánováním jeho útěku, se můžeme dnes jenom dohadovat. Důvodem mohl být strach z operace, starost o svou rodinu, ale je možné, že přes

³⁹⁷ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 3, str. 373, List A č. 35. Útvar 9.600. Značka agenta 30.002. Řídící orgán Holub, 6. března 1950.

³⁹⁸ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 3, str. 375-376, Velitelství oddílu SVS v Uh. Hradišti adresováno Ministerstvu spravedlnosti velitelství SVS v Praze. Věc: Útěk vyšetřovance Jana Davida, 20. března 1950.

³⁹⁹ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pala Ladislav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 2, SNB Velitelství stanice Otrokovice. Zápis o výpovědi podezřelého Jana Davida, 21. 3. 1950, str. 1.

⁴⁰⁰ Vítězslav Klein byl v nemocnici se zlomeninou pravé stehenní kosti a obrně ve stejné končetině, František Čech se zde léčil s bércovými vředy a mokvavým ekzémem.

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 3, str. 377, Protokol sepsaný dne 18. března 1950 u velitelství oddílu SVS v Uh. Hradišti s Demetrem Pukmanem.

⁴⁰¹ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 3, str. 377, Protokol sepsaný dne 18. března 1950 u velitelství oddílu SVS v Uh. Hradišti s Demetrem Pukmanem.

⁴⁰² ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 3, str. 381, Protokol sepsaný dne 18. března 1950 u velitelství oddílu SVS v Uh. Hradišti s Kleinem Vítězslavem.

⁴⁰³ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 3, str. 381, Protokol sepsaný dne 18. března 1950 u velitelství oddílu SVS v Uh. Hradišti s Kleinem Vítězslavem.

svůj vážný zdravotní stav, využil možnosti útěku z méně střežené nemocnice, protože chtěl jednoduše utéct z koloběhu nekonečných výsledků a života ve vyšetřovací vazbě. Jan David o motivacích tohoto útěku později řekl: „Z nemocnice jsem utekl jen z toho důvodu, poněvadž jsem přesvědčen, že moje zdraví je velmi vážné a měl jsem strach z nastávající operace. Chtěl jsem se podívat domů na své děti a ženu, poněvadž jsem měl strach, že operaci nevydržím a zemřu. Chtěl jsem raději zamřít doma.“⁴⁰⁴ O tom, zda David ve své výpovědi uvedl celý důvod svého úprku, lze vést dnes již jen diskuze.

Ať již Davidovy motivace byly jakékoliv, 17. března 1950 kolem 20. hodiny dospěl vyšetřovanec státního soudu Jan David tomu, že z nemocnice uprchne. „Asi kolem 20.00 hod. vyšel jsem na chodbu, kde na posteli ležel dozorce, který mě hlídal a tohoto jsem se tázal, zda-li mohu odejít sám na záchod. Dozorce mně na to odpověděl, že když je na chodbě ano a příště budu-li chtít jít na záchod, nemusím se ho tázat. Když jsem se vrátil ze záchodu, lehl jsem si na postel, ale mezitím, jak jsem byl na záchodě, všimnul jsem si, že tento záchod jest v přízemí a kde jest okno asi 120 x 50 cm. Když jsem ležel na posteli, uvažoval jsem o tom, že tímto oknem na záchodě by se dalo dobře z nemocnice uprchnouti. Při tomto rozhodování o mém útěku, došel jsem k tomu závěru, že ještě té noci budu doma v Holešově.“⁴⁰⁵ Jan David plánoval jít celou cestu pěšky podél železnice, aby ve městě nebudil tolik pozornosti. Vzhledem k jeho neutěšenému zdravotnímu stavu byla však představa o přežití čtyřiceti kilometrové trasy za jedinou noc poněkud naivní. V rozmezí čtyř hodin odešel ještě třikrát na záchod, aby si znovu a znovu mohl ohlédnout možnou únikovou cestu. Během večera několikrát pobízel své spolupacienty, aby zhasnuli světlo a spali, aby se mohl nerušeně na útěk připravit. To ve svých výpovědích posléze vypověděli rovněž František Čech i Vítězslav Klein.: „Večer vícekrát nás upozorňoval, abychom shasli a spali. Asi v půl jedenácté jsme shasli světlo a chystali se ku spánku.“⁴⁰⁶ V té době dozorce Demetr Pukman zavřel dveře nemocničního pokoje, Jan David se oblékl do nemocničního prádla, oblékl si župan, do kapsy si na cestu vzal dva rohlíky. Potom otevřel, hájíc se vězeňskými předpisy, dveře pokoje a šel si lehnout do postele. Otevřené dveře chtěl mít proto, aby měl přehled o tom, zda dozorce usne, čehož chtěl při vlastním útěku využít. Následný sled událostí popsal Jan David následovně: „... asi kolem 0.30 hod. jsem uslyšel přes dveře, že dozorce, který mě hlídá spí – chrápe - , odešel jsem opatrně na onen záchod, tam jsem si stoupl na mísu, otevřel okno a

⁴⁰⁴ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pala Ladislav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 2, SNB Velitství stanice Otrokovice. Zápis o výpovědi podezřelého Jana Davida, 21. 3. 1950, str. 2.

⁴⁰⁵ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pala Ladislav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 2, KV StB Gottwaldov t.č. Uh. Hradiště. Protokol sepsaný s uprchlým Janem Davidem, 21. 3. 1950, str. 1.

⁴⁰⁶ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 3, str. 380, Protokol sepsaný dne 18. března 1950 u velitelství oddílu SVS v Uh. Hradišti s Františkem Čechem.

tímto jsem prolezl a dostal se tak z budovy ven, ... přešel jsem drátěný asi 1.50 vysoký plot ... a když jsem se dostal z ohrazeného obvodu nemocnice ven, odebral jsem se k břehu řeky Moravy.“⁴⁰⁷ David tak při útěku využil nepozornosti dozorce Pukmana, který se při vyšetřování hájil poněkud odlišným sledem událostí: „*V noci asi v 1,50 hod. přivolal mne vyšetřovanec Jan David, aby mohl jít na záchod, na velkou stranu ... Šel jsem s Davidem až ke vchodu do záchodu a počkal jsem u dveří, abych jej mohl odvést zpět na světnici. Na záchodě jsou dvoje dveře. Vnější dveře – z chodby – jsem nechal otevřené a vnitřní dveře David za sebou zavřel. Vzápětí nato vešla so záchodu ošetřovatelka a začala nadávat, kdo nechal otevřené okno, ze záchodu. Ihned jsem vběhl do záchodu a vyšetřovance jsem neviděl.*“ Pukmanova verze obsahuje mnoho nejasností. Nejenže se neshoduje udaný čas útěku s Davidovou verzí o 80 minut, zarážející je i fakt, že pokud by Pukman u dveří záchodu stál, neslyšel by, jak David otevírá okno a rovněž je zvláštní, že průvanu z otevřeného okna si jako první všimla přicházející ošetřovatelka. Ta při výslechu uvedla, že při noční obchůzce oddělení cítila chlad a průvan, a proto pátrala po otevřeném okně, ze kterého táhne. „*Šla jsem taky okolo příslušníka SVS Demetra Pukmana, který tou dobou seděl na lavici přede dveřmi světnice vyšetřovanců a kouřil. Vešla jsem na záchod a viděla jsem, že okno záchodu vedoucí na prostranství před budovu je otevřeno. Samozřejmě jsem se hlasitě hněvala, kdo proč okno otevřel ... V tom hned ale přiběhl na záchod příslušník SVS Demetr Pukman a povídal: „Já tady mám na záchodě Davida“ a já jsem řekla: No, kde je, tady nikdo není.*“⁴⁰⁸

To, zda Pukman skutečně ve službě usnul nebo jen pustil Davida na záchod, zatímco kouřil na svém stanovišti, jak uvedla řádová sestra Tarcisie Pařilová, se zřejmě již nedozvíme. Výpovědi Pukmana a Pařilové se však shodují v následním postupu při snaze o Davidovo dopadení. Pukman měl ihned zalarmovat službu konající lékaře a další dvě ošetřovatelky, se kterými pak společně procházeli za svitu baterek dvůr nemocnice a posléze i nemocniční okolí. Po tomto neúspěšném pátrání ohlásil telefonicky útěk uherskohradištským velitelům SVS, StB a SNB. Po tomto hlášení se do nemocnice dostavil velitel oddílu SVS Horák, zatímco místní stanice SNB zahájila pátrání a rovněž zajistila sledování místa bydlíště zmizelého. Během vyšetřování případu se Demetr Pukman hájil slovy: „*David působil na mne dojmem velice nemocného už tím, že po více dnů vůbec nic nejedl a jen zvracel kvrév, sotva se s postele zvedal a jen s námahou se pohyboval, nebral jsem strážení tohoto*

⁴⁰⁷ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pala Ladislav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 2, SNB Velitelsví stanice Otrokovice. Zápis o výpovědi podezřelého Jana Davida, 21. 3. 1950, str. 2.

⁴⁰⁸ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 3, str. 379, Protokol sepsaný dne 18. března 1950 u velitelství oddílu SVS v Uh. Hradišti s Tarsicí Pařilovou.

vyšetřovancetak vážně, jak bylo třeba.“⁴⁰⁹

Podporučík Horák, velitel oddílu SVS pak v 8 hodin ráno hlásil o útěku Jana Davida ministerstvu spravedlnosti a velitelství SVS v Praze. Při té příležitosti žádal o pokyny, jak má naložit s Demetrem Pukmanem. Pokyn z ministerstva spravedlnosti nařizoval ponechat Pukmana ve službě a kázeňsky jej netrestat.⁴¹⁰

Jan David mezitím utíkal podél řeky Moravy směrem k železničnímu mostu vedoucí přes trať Uherské Hradiště – Staré Město – Velehrad. Dále pokračoval podél trati k nádraží ve Starém Městě, za kterým se na pokraji vyčerpání schoval v malém lesíku, kde zůstal necelé dva dny. Večer 19. března se podél trati vydal podél železniční trati dále. Nad ránem přespal u trati k Otrokovicím ve stohu slámy. Poté se vydal přes les do Tlumačova, kde zjistil, že les je plný lesních dělníků. Lze předpokládat, že nemocný David byl rovněž na pokraji sil. Proto se rozhodl, že dál již utíkat nebude a nechá se zatknout. S vypětím všech sil, došel ještě k lesní boudě, kde usnul. Ráno jej našel dělník, kterému David vysvětlil svou situaci a za doprovodu místního hajného byl odveden na stanici SNB v Otrokovicích.⁴¹¹

Ještě ten den putoval Jan David do věznice v Uherském Hradišti, kde absolvoval výslech. Další osudy Jana Davida jsou z dostupných a dohádatelných materiálů těžko rekonstruovatelné. S určitostí lze tvrdit, že v uherskohradištské věznici strávil minimálně další rok. Jeho jméno se objevuje v trestním oznámení vztahující se k procesu Pospíšil a spol. ze dne 2. dubna 1951, 15. května 1951 se jeho jméno zahrnuje rovněž v žalobě státní prokuratury, ale z neznámých důvodů již nebyl účasten soudnímu přelíčení a v zápisech o jednání toto není nikterak zdůvodněno. Další zmínka o Janu Davidovi je potom až roku 1960, kdy je známo, že po návratu z vězení bydlel v Holešově v domě č.p. 56.⁴¹²

Podobný pokus o útěk tentokrát přímo z uherskohradištské věznice, byl u zatčených členů Hor Hostýnských zaznamenán již v únoru 1950. Tehdy uprchnutí ze žaláře zabránilo včasné hlášení nasazeného agenta v cele. Tím byl Karel Vičan, jeden z prvních členů Hor Hostýnských. Vičan 3. února 1950 nahlásil svému „řídícímu orgánu“ Miloši Holubovi, že jeho spoluvězni Alois Šimara, Josef Pospíšil a Jaroslav Rajnoch „*připravovali společně útěk z věznice tím způsobem, že by se probourali zdí, železem od postele, a k tomu účelu již železo*

⁴⁰⁹ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 3, str. 377, Protokol sepsaný dne 18. března 1950 u velitelství oddílu SVS v Uh. Hradišti s Demetrem Pukmanem.

⁴¹⁰ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 3, str. 375-376, Velitelství oddílu SVS v Uh. Hradišti adresováno Ministerstvu spravedlnosti velitelství SVS v Praze. Věc: Útěk vyšetřovance Jana Davida, 20. března 1950, str. 2.

⁴¹¹ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pala Ladislav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 2, KV StB Gottwaldov t.č. Uh. Hradiště. Protokol sepsaný s uprchlým Janem Davidem, 21. 3. 1950, str. 3.

⁴¹² ROHÁL, Robert. Vzlety a pády holešovské hraběnky Barbory Wrbové. Holešov, 2008. Bez ISBN.

měli z postele ulomené a namočenou zeď, aby jim šlo snadněji odloupat omítku na cele, a aby toto bylo činěno bez hluku.“⁴¹³ Vyšetřovanci měli mít i druhou variantu útěku a v případě, že by jim zeď nešla probourat *„chtěli přepadnout i v cele službu konajícího strážmistra Čajku, tohoto odzbrojiti, /věděli, že nosí v levé kapse v kalhotách pistoli/ a tohoto pak po svázání zamknout do cely a po zmocnění se všech klíčů násilím proniknouti z věznice na svobodu.*“⁴¹⁴ Po odhalení plánovaného útěku byli jeho účastníci předvedeni před velitele věznice Horáka a byli *„potrestáni těžkými tresty.*“⁴¹⁵

Karel Vičan byl získán Státní bezpečností do role agenta až po svém zatčení v prosinci 1949. Ke své úloze přistupoval však velmi „svědomitě“. Za necelé dva měsíce strávené za mřížemi podal podobných hlášení 27! Samozřejmě nevíme, za jakých okolností Karel Vičan roli agenta přijal a je těžké ho proto soudit, nicméně množství podaných oznámení je v tomto případě závažné. Pokud si uvědomíme, že drtivá většina oznámení byla podána na jeho bývalé známé a kamarády, pak Vičanovo hodnocení ze strany Miloše Holuba: *„Tento je dobrého charakteru*“⁴¹⁶, působí poněkud ironicky.

⁴¹³ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 11, List A Útvar 9.600. Řídící orgán: Holub, 5. února 1950, str. 1-2, fol. 1568-1569.

⁴¹⁴ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 11, List A Útvar 9.600. Řídící orgán: Holub, 5. února 1950, str. 1-2, fol. 1568-1569.

⁴¹⁵ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 11, List A Útvar 9.600. Řídící orgán: Holub, 5. února 1950, str. 1-2, fol. 1568-1569.

⁴¹⁶ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 11, List A Útvar 9.600. Řídící orgán: Holub, 8. února 1950, str. 1, fol. 1570-1571.

13. SOUDNÍ PROCES SE SKUPINOU MILOSLAV POSPÍŠIL A SPOL.

Proces s „jádre“ odbojové skupiny Hory Hostýnské, se konal ve Velkém kině v Gottwaldově a jako veřejné soudní přelíčení probíhal od úterý 21. května do soboty 26. května 1951. Tento proces byl podle jména hlavního obžalovaného veden Státním soudem oddělení Brno pod názvem Miloslav Pospíšil a spol. Do této skupiny Státní bezpečnost pečlivě vybrala 23⁴¹⁷ osob, které měly stát za vznikem a fungování skupiny a rovněž i největší její podporovatele.

Státní soud, oddělení Brno zasedal v tomto procesu v tomto složení:

Předseda senátu: Dr. Vladimír Podčepický

Soudci: Dr. Vojtěch Rudý,⁴¹⁸ štkpt. Dr. Alois Pytlíček

Soudci z lidu: npor. Jaroslav Dočekal, Norbert Švagr

a **Státní prokuraturu zastupovali** Emil Eichler a Dr. Josef Handl.

Soudní líčení bylo vrcholem přibližně měsíčních příprav, kdy celý průběh byl secvičen v duchu divadelního představení.⁴¹⁹ Dokladem toho jsou vzpomínky zúčastněných Josefa Jukla a Antotnína Kohouta. Josef Jukl s odstupem času vzpomínal na přípravy na soud následovně: „*Asi měsíc před soudem StB nic neponechala náhodě. Vyšetřovatelé nás shromáždili v jedné místnosti v prostoru věznice a oznámili nám, že budeme souzeni ve Velkém kině v Gottwaldově před veřejností, a proto je nutné s každým několikrát projít vyšetřovací protokol. Mnohokrát jsme opakovali vyšetřovatelům to, co slyšeli minimálně stokrát, než bylo „ucho“ Státní bezpečnosti spokojené.*“⁴²⁰ Podobnou zkušenost doložil i Antonín Kohout: „*Vyšetřovatelé si protokoly upravili podle svého. To jsme poznali při*

⁴¹⁷ Souzena byla skupina 23 osob, přestože žaloba Státní prokuratury počítala se 24 obžalovanými. Důvod toho, proč byl na poslední chvíli ze skupiny Miloslav Pospíšil a spol. vyřazen Jan David, není známý.

⁴¹⁸ **Dr. Vojtěch Rudý** (1910 – květen 1984), vlastním jménem Benjamin Roth se narodil na Slovensku, ale od roku 1936 působil jako advokát v Chustu na Podkarpatské Rusi. V roce 1939 utekl před maďarskou okupací do Rumunska, ale zakrátko se na příkaz komunistické strany vrátil a byl zatčen a byl odvečen pro svůj židovský původ do Osvětimi. Zde se dočkal konce války, ale jeho žena a dítě takové štěstí neměli. Po válce se usadil v Podbořanech, kde působil jako okresní soudce, znovu se oženil a změnil si jméno. Po vzniku Státního soudu se na vlastní žádost stal jeho soudcem. Zde se nejvíce „proslavil“ v procesu v kauze Babice. NAVARA, Luděk – KASÁČEK, Miroslav. Mlynáři od Babic: *Nová fakta o osudovém dramatu padesátých let*. Brno, 2008. ISBN 978-80-7294-281-7.

⁴¹⁹ Průběh soudu se skupinou Hory Hostýnské se nesl v podobném duchu jako jiné tzv. monstrprocesy, které se v Československu konaly počátkem padesátých let. Viz např.: FORMÁNKOVÁ, Pavlína – KOURA, Petr. *Žádáme trest smrti! Propagandistická kampaň provázající proces s Miladou Horákovou a spol.* Praha, 2008. ISBN 978-80-87211-03-8.

VOREL, Jan – ŠIMÁNKOVÁ, Alena – BABKA, Lukáš (edd.). *Československá justice v letech 1948 – 1953 v dokumentech*. Díl III. Praha, 2004. ISBN 80-86621-06-5.

⁴²⁰ POSPÍŠIL, Jaroslav. *Nesmiřitelní: Hory Hostýnské*. Vizovice, 1992. ISBN 80 – 901199 -0 – 5. str. 145

„zkoušení“ protokolů ve věznici v Uherském Hradišti několik dnů před soudem. Biflování bylo vlastně přípravou na velké divadlo.“⁴²¹

Toto divadlo nutně ke svému účelu potřebovalo diváky přímo v sále, ale nutné bylo o procesu se „záškodnickou bandou“ informovat širokou veřejnost především prostřednictvím regionálního tisku a rovněž hlášením rozhlasu v obcích, ze kterých souzení pocházeli. Na všechny dny zasedání soudu byly distribuovány vstupenky, které byly rozdávány vybrané „uvědomělé“ veřejnosti, ale v menší míře i rodinným příslušníkům souzených. Podle Jaroslava Pospíšila proces obsahoval rovněž i další prvek typický pro procesy podobného typu. Před pódiem v sále měla být v den zahájení procesu instalována výstavka zbraní, které byly skupině zabaveny.⁴²² Všichni souzení byli před soudem formálně hájeni obhájci ex offo, jejichž úloha u Státního soudu byla pouze symbolická. Na svou zkušenost se svým obhájcem JUDr. Ferdinandem Papouškem⁴²³ vzpomínal s odstupem 40 let Josef Jukl: „Odříkal jsem mu před zahájením soudu „naučený“ protokol a on konstatoval: „Dobře jste se to naučil.“ Při závěrečném slově dr. Papoušek řekl, že má trestná činnost je tak velká, že trest smrti je pro mne malým trestem.“⁴²⁴

Soudní proces se skupinou Miloslav Pospíšil a spol. začal 22. května 1951 v 15 hodin a podle protokolu o hlavním líčení měl první den soudu na programu pouze procedurální záležitosti s následným přednesením obžaloby prokurátorem Emilem Eichlerem. Po řečtení obžaloby již nemohl mít nikdo z přítomných pochyb o tom, že celý soud bude založen na principu „třídního soudnictví“. Tento fakt ilustruje následující úryvek z úvodu přednesené obžaloby.: „*Kořeny této reakce tkví zde hluboko v dobách první republiky, kdy celý kraj byl ovládnán Baťou vykořisťovatelem nejhrubšího zrna ... Vše podřídil svým chamtivým zájmům a zničil každého, kdo stál v cestě jeho vykořisťovatelským cílům. To co neovládl Baťa, ovládl další vykořisťovatel zdejšího kraje, vysoká církevní hierarchie. ... V době, kdy celý náš národ dává dohromady síly k vybudování nového spravedlivého společenského řádu, kdy vysoko plníme budovatelské plány ... zorganizoval Josef Čuba, Miloslav Pospíšil a jejich ostatní společníci ... protistátní teroristickou skupinu nazvanou Hory Hostýnské. ... Venkovští boháči*

⁴²¹ POSPÍŠIL, Jaroslav. *Nesmiřitelní: Hory Hostýnské*. Vizovice, 1992. ISBN 80 – 901199 -0 – 5. str. 145

⁴²² Pospíšil rovněž dodává, že podle slov tehdá souzených, tyto zbraně nikdo nikdy neviděl.

POSPÍŠIL, Jaroslav. *Nesmiřitelní: Hory Hostýnské*. Vizovice, 1992. ISBN 80 – 901199 -0 – 5. str. 146

⁴²³ Přestože role obhájce ex offo byla obecně u jednání Státního soudu minimální, JUDr. Ferdinand Papoušek mezi ostatními vynikal svými závěrečnými řečmi, ve kterých pro své „klienty“ žádal nejpřísnější potrestání. Jenom v roce 1950 vedl u Státního soudu obhajobu tří na smrt odsouzených. Svě zkušenosti s JUDr. Papouškem detailně popsal Petr Roman ve své knize *Vlečen pod šibenici*.

ROMAN, Petr. *Vlečen pod šibenici*. Zlín, 1996. ISBN 9788085948080.

⁴²⁴ POSPÍŠIL, Jaroslav. *Nesmiřitelní: Hory Hostýnské*. Vizovice, 1992. ISBN 80 – 901199 -0 – 5. str. 149

jako K. Sedlařík, Sigmund Bakala, Antonín⁴²⁵ Čech spojují se tu s bohatými měšťáky Josefem Juklem, Vincencem Ráčkem, Aloisem Sedlaříkem, Josefem Krejčím, Janem Davidem s darmošlapy a zločinci typu Miloslava Pospíšila, Františka Motala, Vlastimila Janečky a Karla Starého s bývalými přísluhovači vrchnostenských vykořisťovatelů Antonínem Kohoutem, Janem Stáhalou a Františkem Šindlerem s cílem bojovat proti stávajícímu politickému a hospodářskému systému a obnoviti kapitalistický řád. /.../ Vraždami pokojných občanů, loupežemi, teroristickými útoky proti osobám pracujícím oddaně na výstavbě socialismu záškodnickými činy proti národnímu majetku snažili se obvinění tohoto cíle dosáhnout. K témuž cíli shromáždili celý arsenál zbraní ... a stěmito zbraněmi byli odhodláni útočit jako pátá kolona proti vlastnímu národu a státu.“⁴²⁶

Přednesená obžaloba Státní prokuratury musela jistě na přítomné udělat dojem, přestože nevyhovující třídní původ souzených byl pouze umělým produktem lživé propagandy. Označování venkovští boháči byli ve skutečnosti drobní až střední zemědělci, bohatí měšťáci živnostníci žijící ve městě a přísluhovači vrchnostenských vykořisťovatelů jenom bývalí řadoví zaměstnanci Arcibiskupské lesní správy, kteří již od března 1948 byli státními zaměstnanci. Obžaloba dokázala rovněž mistrně označit činy odbojářů jako akty vedené nikoliv proti komunistické zlovůli, ale proti celému vlastnímu národu. Je proto smutné a zarážející, že závěry tohoto a podobných vykonstruovaných textů přežívají v myslích a názorech u značné části společnosti až do dnešních dní. Po přečtení obžaloby bylo zasedání soudu v 16:50 přerušeno a pokračovat mělo druhý den od 8:00.⁴²⁷

V následujících třech dnech byli postupně k výpovědím před soudem vyzváni všichni obžalovaní a ke svým svědeckým výpovědím byli přizváni napadení komunističtí funkcionáři v čele s prvním místopředsedou ONV v Holešově Jindřichem Grygarem. Z protokolu o průběhu líčení je možné vysledovat a odhadnout, který z obžalovaných se striktně držel secvičených výpovědí a který nikoliv. Pravděpodobně nejvíc se připraveného scénáře držel Antonín Kohout. Při čtení jeho výroků není možné věřit, že by byly z jeho vlastní hlavy: „*Na svoji osobu a na svoje obvinění říkám, je mně to těžké, jaký jsem spáchal čin, jsem vinen. Zapomněl jsem, že jsem vyšel z dělnické třídy, jsme hnisavý vřed, tento vřed vyřízněte.*“⁴²⁸

⁴²⁵ Správně Metoděj Čech.

⁴²⁶ Pospíšil 1 - ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 1, Státní prokuratura oddělení Brno. 4 SPt II 66/51. Žaloba, v Brně 15. května 1951, str. 3-4.

⁴²⁷ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 1, Protokol o hlavním líčení konaném před státním soudem oddělení Brno ve dnech 21. – 26. Května 1951 v Gottwaldově – Trestní věc proti Miloslavu Pospíšilovi a spol. čj. 2. Ta II 31/31, str. 3.

⁴²⁸ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 1, Protokol o hlavním líčení konaném před státním soudem oddělení Brno ve dnech 21. – 26. Května 1951 v Gottwaldově – Trestní věc proti Miloslavu Pospíšilovi a spol. čj. 2. Ta II 31/31, str. 17.

Stejně nepravděpodobná byla i výpověď Karla Sedlaříka: „*Během ukryvání jsem studoval různou literaturu ... když jsem poznal, že u nás má každý právo na práci došel jsem k názoru, že jsem nesouhlasil s návratem kapitalismu.*“⁴²⁹ Podobně se před soudem vyjádřil i Josef Krejčí „*Za hranice jsem neuprchl proto, poněvadž jsem věděl, že mě tam nečeká nic dobrého a že je tam nezaměstnanost a že je tam bída ... Nepamatuji si na to, že bych řekl, že za hranice už nepojedu, proto, poněvadž se to tady brzy posere.*“⁴³⁰

Většina obžalovaných však vypovídala v duchu svých předešlých výslechů a do jejich řečí nebyli přidány prvky propagandy, jak tomu bylo ve výše zmíněných případech.

Naopak ne všichni ze souzených se drželi připravených textů. Metoděj Čech se nebál u soudu otevřeně mluvit o své motivaci vstupu do odboje a opřel se přitom především do nekompetentnosti představitelů JZD: „*Viděl jsem nepořádky na obci, což se mně nelíbili, a proto jsem se zapojil do ilegální činnosti ... neuvažoval jsem o vstupu do JZD. Nesouhlasil jsem s tím, že na určitá vedoucí místa se dostali lidé, kteří tomu nerozuměli.*“⁴³¹

Nejvíce zřejmě vykolejily slova Miloslava Pospíšila, který zřejmě s vědomím, že namá již co ztratit, se rozhodl u soudu hájit dle vlastního uvážení. Na otázku prokurátora jakou chtěl v Československu vybudovat demokracii odpověděl: „*At' odpovím jakkoliv a jak chci, tak to nebude pro soud správné.*“⁴³² Při projednávání přepadení komunistického funkcionáře Jantuly popřel vyšetřovanou verzi a zároveň naznačil způsob práce Státní bezpečnosti: „*Popírám, že bych ho surově zbil, kopal a poranil na kořenu nosu a žebrech. Toto je sice uvedeno v administrativním protokole, ale já nevím, jak se to tam dostalo.*“⁴³³ Prakticky ke každé podané svědecké výpovědi měl Miloslav Pospíšil připomínky a opravoval je. Vrcholem Pospíšilovy obhajoby byla slovní přestřelka během konfrontace s příslušníkem StB Zajíčkem ohledně prvních výstřelů během akce pod Tesákem.⁴³⁴ Zajíčkovu výpověď

⁴²⁹ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 1, Protokol o hlavním líčení konaném před státním soudem oddělení Brno ve dnech 21. – 26. Května 1951 v Gottwaldově – Trestní věc proti Miloslavu Pospíšilovi a spol. čj. 2. Ta II 31/31, str. 28.

⁴³⁰ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 1, Protokol o hlavním líčení konaném před státním soudem oddělení Brno ve dnech 21. – 26. Května 1951 v Gottwaldově – Trestní věc proti Miloslavu Pospíšilovi a spol. čj. 2. Ta II 31/31, str. 31

⁴³¹ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 1, Protokol o hlavním líčení konaném před státním soudem oddělení Brno ve dnech 21. – 26. Května 1951 v Gottwaldově – Trestní věc proti Miloslavu Pospíšilovi a spol. čj. 2. Ta II 31/31, str. 32

⁴³² ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 1, Protokol o hlavním líčení konaném před státním soudem oddělení Brno ve dnech 21. – 26. Května 1951 v Gottwaldově – Trestní věc proti Miloslavu Pospíšilovi a spol. čj. 2. Ta II 31/31, str. 9.

⁴³³ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 1, Protokol o hlavním líčení konaném před státním soudem oddělení Brno ve dnech 21. – 26. Května 1951 v Gottwaldově – Trestní věc proti Miloslavu Pospíšilovi a spol. čj. 2. Ta II 31/31, str. 7.

⁴³⁴ Předmětem zájmu byla rekonstrukce situace ze dne 19. srpna 1950, kdy během provedení léčky StB na Miloslava Pospíšila byl zastřelen vrch. strážm. Vincenc Šimčák. Zajíček byl prvním příslušníkem StB, který během akce přišel s Pospíšilem do styku poté, co nezvládl svou roli houbaře a byl Pospíšilem odhalen. Po

Pospíšil shodil slovy: „*Výpověď svědka je správná, až na to, že svědek Zajíček zaujal první palebné postavení.*“⁴³⁵ Poté, co svědek Zajíček soudu sdělil, že po Pospíšilově zahájené palbě byl terčem tří dávek ze samopalu, přičemž kulky dopadly jen 10 cm od jeho hlavy, Miloslav Pospíšil uvedl: „*Tvrdím, že já jsem první nestřílel. Kdybych byl střílel celou dávku (Ježek dříve uvedl, že Pospíšil vystřelil tři dávky a zasáhl strom jen 10 cm od jeho hlavy) byl bych jej určitě zasáhl, poněvadž jsem dobrým střelcem.*“⁴³⁶ To zřejmě Zajíčka již nadobro vykolejilo z naučených frází, a když si již poněkolkáté spletl jména dalších zúčastněných, neměl na něj zřejmě „pro jistotu“ nikdo ze soudců ani z prokurátorů další otázky.

Tento vrchol Pospíšilovy obhajoby, který se odehrál na konci druhého jednacího dne, byl zároveň jeho posledním. Do dalších dní byl Miloslav Pospíšil zřejmě „náležitě poučen“ o svém chování u soudu anebo došlo z jeho strany k úplné rezignaci. Poslední den jednání zbyl z předchozího Pospíšilova odhodlaného vystupování již jen stín. Nikomu již nic nevyvracel a dokonce se přiznal i k vykonání vraždy vrch. strážm. Vincence Šimčáka.

26. května 1951 se Státní soud naposledy sešel během projednání procesu s Miloslavem Pospíšilem a spol., aby vynesl rozsudek. Všichni obžalovaní byli souzeni podle zákona 231/1948 sb. o ochraně lidově demokratického zřízení, u některých souzených bylo přistoupeno k souzení i podle dalších zákonů z oblasti trestního práva. Miloslav Pospíšil, jako hlavní obžalovaný, společně s Josefem Čubou, Vladimírem Rajnochem a Sigmundem Bakalou byli odsouzeni k trestu smrti. Seznam odsouzených, výčet trestných činnů a uložené tresty jsou znázorněny v následující tabulce:

Zajíčkově zahájené střelbě ze samopalu utekl Miloslav Pospíšil do hustého lesa, kde byl později nalezen mrtvý vrch. strážm. Vincenc Šimčák. Viz kapitola 9.3

⁴³⁵ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 1, Protokol o hlavním líčení konaném před státním soudem oddělení Brno ve dnech 21. – 26. Května 1951 v Gottwaldově – Trestní věc proti Miloslavu Pospíšilovi a spol. čj. 2. Ta II 31/31, str. 12.

⁴³⁶ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 1, Protokol o hlavním líčení konaném před státním soudem oddělení Brno ve dnech 21. – 26. Května 1951 v Gottwaldově – Trestní věc proti Miloslavu Pospíšilovi a spol. čj. 2. Ta II 31/31, str. 12.

Tabulka č. 1:**Seznam odsouzených a uložených trestů v procesu s Miloslavem Pospíšilem a spol.⁴³⁷**

Jméno:	Odsouzen za trestné činy:	Trest:
Miloslav Pospíšil	velezrada, vražda, nedokonaná vražda, loupež, omezování osobní svobody, vydírání, těžké poškození na těle	Trest smrti, konfiskace celého jmění, navždy ztráta čestných práv občanských
Josef Čuba	Velezrada	Trest smrti, konfiskace celého jmění, navždy ztráta čestných práv občanských
Antonín Kohout	Velezrada	20 let odnětí svobody, peněžitý trest 10 000 Kčs, konfiskace celého jmění, ztráta čestných práv občanských po dobu 10 let
Josef Jukl	Velezrada	25 let odnětí svobody, peněžitý trest 50 000 Kčs, konfiskace celého jmění, ztráta čestných práv občanských po dobu 10 let
Vladimír Rajnoch	Velezrada, veřejné násilí	Trest smrti, konfiskace celého jmění, navždy ztráta čestných práv občanských
Vincenc Ráček	Velezrada	12 let odnětí svobody, peněžitý trest 20 000 Kčs, konfiskace celého jmění, ztráta čestných práv občanských po dobu 10 let
Karel Sedlařík	Velezrada	15 let odnětí svobody, peněžitý trest 10 000 Kčs, konfiskace celého jmění, ztráta čestných práv občanských po dobu 10 let
Alois Sedlařík	Velezrada	25 let odnětí svobody, peněžitý trest 50 000 Kčs, konfiskace celého jmění, ztráta čestných práv občanských po dobu 10 let
Josef Krejčí	Velezrada	24 let odnětí svobody, peněžitý trest 50 000 Kčs, konfiskace celého jmění, ztráta čestných práv občanských po dobu 10 let
Sigmund Bakala	velezrada, nedokonaná vražda, loupež, omezování osobní svobody, vydírání, těžké poškození na těle	Trest smrti, konfiskace celého jmění, navždy ztráta čestných práv občanských
Metoděj Čech	velezrada, loupež, omezování osobní svobody, vydírání, těžké poškození na těle	Doživotní trest odnětí svobody, peněžitý trest 10 000 Kčs, konfiskace celého jmění, navždy ztráta čestných práv občanských
Ladislav Pala	Velezrada, loupež	Doživotní trest odnětí svobody, peněžitý trest 10 000 Kčs, konfiskace celého jmění, navždy ztráta čestných práv občanských
Jan Stáhala	Velezrada	24 let odnětí svobody, peněžitý trest 20 000 Kčs, konfiskace celého jmění, ztráta čestných práv občanských po dobu 10 let
František Šindler	Velezrada	18 let odnětí svobody, peněžitý trest 20 000 Kčs, konfiskace celého jmění, ztráta čestných práv občanských po dobu 10 let
Vladimír Kohout	Velezrada	4 roky odnětí svobody, konfiskace celého jmění, ztráta čestných práv občanských po dobu 5 let

⁴³⁷ Pořadí jmen v tabulce je zachováno dle pořadníku stanovené žalobou Státní prokuratury. Sestaveno dle ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 1, Protokol o hlavním líčení konaném před státním soudem oddělení Brno ve dnech 21. – 26. Května 1951 v Gottwaldově – Trestní věc proti Miloslavu Pospíšilovi a spol. čj. 2. Ta II 31/51 - Rozsudek, str. 7-8

Jaroslav Rajnoch	Velezrada, loupež	18 let odnětí svobody, peněžitý trest 10 000 Kčs, konfiskace celého jmění, ztráta čestných práv občanských po dobu 10 let
Ladislav Pospíšil	Velezrada, pomoc na loupeži	14 let odnětí svobody, peněžitý trest 10 000 Kčs, konfiskace celého jmění, ztráta čestných práv občanských po dobu 10 let
Josef Gregor	Velezrada	12 let odnětí svobody, peněžitý trest 10 000 Kčs, konfiskace celého jmění, ztráta čestných práv občanských po dobu 10 let
Vladimír Pírek	Velezrada, nedovolené ozbrojování	13 let odnětí svobody, peněžitý trest 10 000 Kčs, konfiskace celého jmění, ztráta čestných práv občanských po dobu 10 let
Vojtěch Heiz	Sabotáž	8 let odnětí svobody, peněžitý trest 10 000 Kč, konfiskace celého jmění, ztráta čestných práv občanských po dobu 10 let
Jan Šindelek	Velezrada	6 let odnětí svobody, peněžitý trest 10 000 Kč, konfiskace celého jmění, ztráta čestných práv občanských po dobu 10 let
Zdeněk Šmora	Velezrada	8 let odnětí svobody, peněžitý trest 10 000 Kč, konfiskace celého jmění
Josef Uhlář	Velezrada	15 let odnětí svobody, peněžitý trest 10 000 Kč, konfiskace celého jmění, ztráta čestných práv občanských po dobu 10 let

Vynesení rozsudku nad skupinou Miloslava Pospíšila neuniklo pozornosti celostátního tisku. V nedělním vydání Rudého Práva 27. května 1951, si tak lidé mohli v celé republice dočíst o spravedlivém potrestání loupeživé bandy, která nešťítla zabíjet pokojné občany: *„Tato zločinecká banda páchala v uplynulých letech v Gottwaldovském kraji nebezpečnou teroristickou činnost, již chtěla zastrašit pracující a odvrátit je tak od plnění jejich budovatelské práce. Vraždami pokojných občanů, loupežemi, teroristickými útoky proti veřejným funkcionářům a záškodnickými činy na národním majetku se obvinění snažili rozvracet lidově demokratické zřízení a posléze i umožnit obnovení kapitalistického režimu v naší vlasti /.../ vražda člena SNB Šimčáka, pokusy vražd na jiných příslušnících SNB a na občanech, kteří oddaně dávali své síly pro budování lepšího života pro náš lid – to byla další odporná činnost této teroristické bandy a jejich zločinných pomahačů. Gottwaldovští pracující, kteří s rozhořčením i velikou pozorností sledovali průběh procesu, viděli tak před sebou na lavici obžalovaných sprostou, úkladnou tlupu vrahů, lupičů a zlodějů. Viděli před sebou lidi, kteří nikdy poctivě nepracovali a pracovat nechtěli a kteří proto raději volili pro své nízké prospěchářské zájmy zločineckou cestu z nenávisti k lidově demokratické republice a jejímu lidu. Tato protistátní skupina poskytovala typický a přesvědčivý obraz reakčních živlů, odporných, bezohledných a sobeckých, nešťítících se v zrádném úsilí o znovunastolení*

vykořisťovatelského kapitalistického řádu ani vražd a surových přepadů svých spoluobčanů.“⁴³⁸

9. června 1951 se konalo zasedání Státního soudu, odd. Brno, na kterém byl hodnocen průběh procesu „se skupinou „Hory Hostýnské, který probíhal v Gottwaldově ve dne 21 – 26 května.“⁴³⁹ Předseda senátu Státního soudu JUDr. Podčepický zde měl Státní bezpečnost vyzvihnout za „vzorné a dobře vypracované trestní oznámení,“⁴⁴⁰ které bylo StB vypracováno během jediného měsíce, přestože byla dána dvouměsíční lhůta. Soudce vytkl StB pouze jednu věc a to: „že se zdejší velitelství nepostaralo o doprovod a strážení senátu ... poněvadž v Gottwaldově byli jednotliví členové obtěžováni civilními osoby, které je taky vyhledávali.“⁴⁴¹ Škoda jen, že JUDr. Podčepický toto více nerozvedl, bylo by zajímavé, zda byli členové soudního senátu „obtěžováni“ ze strany horlivých komunistů, kteří žádali co nejpřísnější tresty nebo ze strany příbuzných a známých souzených.

Státní bezpečnost na zasedání zastupoval š. stražm. František Ondra, který proces zhodnotil jako „jeden z nejlepších procesů, hlavně, že si senát udržel svou autoritu, /.../bylo postupováno třídně a přihlíželo se k politické situaci v našem kraji.“ V závěru zasedání Ondra dodal, že „Bude-li napříště státní soud tak tvrdě soudit, ale přitom správně a třídně soudit, získá si spolu s bezpečnostními složkami větší oblibu a důvěru všeho pracujícího lidu.“⁴⁴²

Touto schůzkou mezi zástupci Státního soudu, Státní prokuratury a Státní bezpečnosti byla udělána tečka za hlavním procesem se skupinou Hory Hostýnské. Všichni odsouzení měli možnost využít opravného prostředku v podobě odvolání k Nejvyššímu soudu v Praze. Svého práva odvolání využilo celkem devět odsouzených gotwaldovského procesu. Mezi ně patřili všichni čtyři odsouzení na smrt, dále pak František Šindler, Vojtěch Heiz, Vincenc Ráček, Jan Stáhala a Vladimír Pírek. Odvolací líčení proti rozsudku Státního soudu oddělení Brno bylo zahájeno Nejvyšším soudem v Praze 4. července 1951 v 8 hodin.⁴⁴³ ⁴⁴⁴ Přelíčení začalo přednesením napadeního rozsudku členem soudního senátu JUDr. Görnerem, následně odvolatelé přečetli svá zdůvodněná odvolání. Na odvolání reagoval zástupce Generální

⁴³⁸ Spravedlivý trest záškodnické bandě. In *Rudé právo*. 27. 5. 1951, s. 7.

⁴³⁹ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 2, KV StB Gottwaldov, t.č. Uh. Hradiště. Zpráva. Podepsán š. stažm. Ondra, dne 11. června 1951

⁴⁴⁰ Tamtéž

⁴⁴¹ Tamtéž

⁴⁴² Tamtéž

⁴⁴³ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 2, Protokol o odvolacím líčení konaném u Nejvyššího soudu v Praze dne 4. července 1951, str. 1.

⁴⁴⁴ Nejvyšší soud zasedal ve složení: předseda senátu: JUDr. Křepela, soudci: JUDr. Görner a JUDr. Heller, vojenští soudci: plk. Metlička a pplk. Mančál, soudci z lidu: dělníci Bohumil Potůček a Antonín Pokorný. Generální prokuraturu zastupoval JUDr. Holubec. Tamtéž.

prokuratury JUDr. Holubec, po kterém byl udělen prostor pro závěrečné řeči obou stran. Poté se již senát Nejvyššího soudu odebral k závěrečné poradě a následně jeho předseda veřejně vyhlásil usnesení soudu: „*Nejvyšší soud se usnesl po odvolacím líčení, konaném dne 4. července 1951 o odvolání obviněných Miloslava Pospíšila, Josefa Čuby, Vladimíra Rajnocha, Vincence Ráčka, Sigmunda Bakaly, Jana Stáhaly, Františka Šindlera, Vladimíra Pírka a Vojtěcha Heise do rozsudku státního soudu, odděl. v Brně ze dne 26. května 1951 č.j. 2 Ts II 31/51, takto: **Odvolání se zamítají.***“⁴⁴⁵

Odvolací líčení u Nejvyššího soudu bylo skončeno v 16:30. Odsouzení na smrt měli v té době jedinou naději, a to podání žádosti o milost prezidentu Klementu Gottwaldovi. Tu shodně podali prostřednictvím svých právních zástupců.⁴⁴⁶ S žádostí o milost svých synů se obrátili rovněž Antonie Švehlová⁴⁴⁷ a Žofie Bakalová, která se obrátila rovněž na Martu Gottwaldovou s žádostí, aby se přimluvila u svého muže.⁴⁴⁸

Soudní procesy se členy a podporovateli odbojové skupiny Hory Hostýnské probíhaly až do roku 1954, kdy byl jako jeden z posledních odsouzen Krajským soudem v Uherském Hradišti jeden ze zakladatelů skupiny Ladislav Smékal k trestu odnětí svobody na doživotí. V průběhu let 1951 – 1953 proběhly tři další velké procesy s Karolínou Křepelkovou a spol., Milanem Mohylou a spol. a Aloisem Doležalem a spol.⁴⁴⁹ Mnoho dalších obžalovaných podporovatelů skupiny bylo souzeno v oddělených soudních přelíčeních.

13.1 VÝKON TRESTŮ SMRTI

Na smrt odsouzení muži z Hor Hostýnských byli dopraveni na přelomu srpna a září 1951 do Ústavu nápravné péče v Praze - Pankráci, kde měli čekat v „celách smrti“ na vykonání rozsudku.

Státní soud vydal usnesení, ve kterém stanovil následující pořadí poprav: Josef Čuba, Sigmund Bakala, Vladimír Rajnoch, Miloslav Pospíšil. Stanovil rovněž, že: „*S výkonem*

⁴⁴⁵ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 2, Protokol o odvolacím líčení konaném u Nejvyššího soudu v Praze dne 4. července 1951, str. 4.

⁴⁴⁶ JUDr. Josef Luka za Miloslava Pospíšila, JUDr. František Hejný za Vladimíra Rajnocha, JUDr. Trpík za Josefa Čubu a JUDr. Jaroslav Daněk za Sigmunda Bakalu.

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 2, Protokol o odvolacím líčení konaném u Nejvyššího soudu v Praze dne 4. července 1951, str. 3.

⁴⁴⁷ Matka Miloslava Pospíšila.

⁴⁴⁸ NA, fond Státní prokuratura (neinventarizováno), dopis Žofie Bakalové adresovaný Martě Gottwaldové ve věci prezidentské milosti pro svého syna, 23. 7. 1951.

⁴⁴⁹ Více viz příloha č. 14

trestu bude započato dne 4. 9. 1951 o 4.30 hod. ráno.“ 3. září od 13:00 do 13:30 byli všichni 4 odsouzení seznámeni, že podle „výnosu ministerstva spravedlnosti v Praze ze dne 28. 8. 1951, ... nebyla udělena milost.“⁴⁵⁰

Jedny z posledních okamžiků života Miloslava Pospíšila popsal ve svých vzpomínkách Jan Janků, který s ním na Pankráci sdílel celu. „*Já jsem hrál šachy*⁴⁵¹ *s Milošem Pospíšilovým a byli jsme tak schovaní za tím kukrem, aby na nás neviděli. Bylo půl osmé večer a najednou se otevřela cela a tam vletěl jak rychlík takovej neforemnej člověk, ksicht takhle, myší obličej, vlasy jaksi záhadně učesaný, a ted' chodil. Vysoký boty, malej pagát, on měřil, jestli měřil sto padesát, tak to bylo všecko, ale bič měl. Tak on tak pořád těma botama, a tak se na nás kochal. My jsme se dívali jeden na druhého: Kdo z nás půjde? Kdo z nás půjde? A najednou vyslovil: „Pospíšil, jdeme, jdeme, jdeme, jdeme!“ My jsme nedohráli tu partii. Ani rozloučit jsme se nemohli. No ale takovou moc zas nemají, abysme tu partii nedohráli. Tam už oni nás soudit nemůžou. Tam už nás bude soudit někdo jiný. Možná, že ju dohrajeme, možná, že si jenom podáme ruky. To záleží už na mně.*“⁴⁵²

Miloslav Pospíšil a zřejmě i ostatní tři k smrti odsouzení muži byli večer 3. září 1951 odvedeni na samovazební oddělení ve třetím patře věznice a zde čekali na blížící se popravu.⁴⁵³

Obvykle půl hodiny před výkonem poprav byl odsouzený odveden odsouzeného do suterénu pod vězeňskou nemocnicí. Tady měl odsouzený čekat až do té doby, kdy byl odveden na nádvoří věznice, kde mělo dojít k výkonu absolutního trestu. Krátce před exekucí se na nádvoří dostavila komise složená ze zástupce generálního prokurátora, předsedy senátu a prokurátora, kteří případ projednávali, zapisovatele, náčelníka Ústavu nápravných zařízení a dále z lékaře ministerstva vnitra a duchovního, pokud si ho odsouzený vyžádal. Odsouzenému byl znovu přečten rozsudek. Následně byla na pokyn prokurátora vykonána poprava popravčím. Poté vykonal popravčí hlášení o provedené popravě. Přítomný lékař po patnácti

⁴⁵⁰ NA, fond Státní prokuratura – oddělení Brno (neinventarizováno), Č.j. 2 Te II, 31/51. Protokol sepsaný dne 3. září 1951 v 13:00. Předmětem jednání jest oznámení odsouzenému Josefu Čubovi.

NA, fond Státní prokuratura – oddělení Brno (neinventarizováno), Č.j. 2 Te II, 31/51. Protokol sepsaný dne 3. září 1951 v 13:10. Předmětem jednání jest oznámení odsouzenému Sigmundu Bakalovi.

NA, fond Státní prokuratura – oddělení Brno (neinventarizováno), Č.j. 2 Te II, 31/51. Protokol sepsaný dne 3. září 1951 v 13:20. Předmětem jednání jest oznámení odsouzenému Vladimíru Rajnochovi.

NA, fond Státní prokuratura – oddělení Brno (neinventarizováno), Č.j. 2 Te II, 31/51. Protokol sepsaný dne 3. září 1951 v 13:30. Předmětem jednání jest oznámení odsouzenému Miloslavu Pospíšilovi.

⁴⁵¹ Šachové figurky byly podle pana Jana Janků udělané z papíru.

⁴⁵² JELÍNKOVÁ, Andrea. Jan Janků (1921) – Audio/video galerie: Šachy na cele smrti. In: Paměť národa [online]. [cit. 2013-05-17]. Dostupné z: <http://www.pametnaroda.cz/witness/clip/id/1451/clip/4845>

⁴⁵³ Tak je alespoň popsán obvyklý postup před popravou počátkem padesátých let In: HEJL, Vilém. *Zpráva o organizovaném násilí*. Praha, 1990. ISBN 80-85207-01-X.

minutách ohledal mrtvé tělo a před prokurátorem prohlásil odsouzeného za mrtvého.⁴⁵⁴

Trest smrti oběšením byl vykonán v předepsaném pořadí, kdy jako první byl 4. září 1951 ve 4:32 předveden Josef Čuba.⁴⁵⁵ Ostatní tři muži jej následovali dle výše zmíněného pořadníku.

Poprava se v počátku 50. let vykonávala oběšením na oprátce, která byla pověšena na kladce připevněné na postaveném prkně. Odsouzenému k smrti se při provedení nezlomil vaz, ale působením smyčky se začal dusit.⁴⁵⁶ Toto tvrzení dokládají i ohledací listy, ze kterých je zřejmé, že všichni čtyři popravení z Hor Hostýnských zemřeli na následky udušení.⁴⁵⁷

Ostatky popravených byly následně převezeny do Ústavu soudního lékařství. Přednosta Ústavu prof. MUDr. František Hájek⁴⁵⁸ oznámil Státní prokuratuře dne 11. září 1951 následující: „*Oznamujeme, že dnešního dne byl vyvezen do společného hrobu v Ďáblicích popravený Josef Čuba,*⁴⁵⁹ č. rakve 34, *poněvadž se nikdo z příbuzných nepřihlásil, aby mu byl vypraven pohřeb.*“⁴⁶⁰ Dá se však předpokládat, že vydání těl popravených bylo nežádoucí, stejně tak jako v jiných podobných případech. Totalitní režim měl strach z možných nepokojů během posledního rozloučení „reakčních osob“, proto ostatky zemřelých nebyly povětšinou vydávány. Komunistický režim proto v případě popravených v Praze využíval většinou hromadného hrobu hřbitova v Ďáblicích⁴⁶¹, stejně tak jako Gestapo, které zde pohřbívalo účastníky druhého odboje.

Vzhledem velkému množství odsouzených v procesech proti skupině Hory Hostýnské, není možné v rámci této práce zrekonstruovat osudy všech odsouzených.⁴⁶² Obecně lze další odsouzené rozdělit do základních 4 skupin. Nejmenší skupinu tvořili odsouzení, kteří si

⁴⁵⁴ LIŠKA, Otakar a kol. *Vykonané tresty smrti: Československo 1918-1989*. Praha, 2000. Bez ISBN. str. 19.

⁴⁵⁵ NA, fond Státní prokuratura – oddělení Brno (neinventarizováno), č. j. 2 Tr II 31/51. Zápis o výkonu trestu smrti na odsouzeném Josefu Čubovi, 4. září 1951.

⁴⁵⁶ LIŠKA, Otakar a kol. *Vykonané tresty smrti: Československo 1918-1989*. Praha, 2000. Bez ISBN. str. 19.

⁴⁵⁷ Viz např. NA, fond Státní prokuratura – oddělení Brno (neinventarizováno), Léčebný a ohledací list. Josef Čuba, 4. září 1951.

⁴⁵⁸ **Prof. MUDr. František Hájek** (30. listopadu 1886 – 15. března 1962) zakladatel a průkopník klasického soudního lékařství v Československu. Krátce po druhé světové válce byl profesor Hájek zatčen a vyšetřován pro podezření z kolaborace. Hlavním důvodem byla jeho účast v mezinárodní komisi pod patronací nacistického Německa, která vyšetřovala události masakru polských důstojníků v Katyni. V letech 1937-1957 působil jako přednosta Ústavu pro soudní lékařství Lékařské fakulty UK v Praze.

STEHLÍK, Michal. Katyň 1943. In: *Soudobé dějiny*, 2010, 4, s. 5 – 21. ISSN 1210-7050.

⁴⁵⁹ Citovaný dokument týkající Josefa Čuby je totožný s dokumenty ostatních tří popravených. Ty se liší pouze ve jménu a označení čísla rakve (35 – 37).

⁴⁶⁰ NA, fond Státní prokuratura v Praze (neinventarizováno) Ústav pro soudní lékařství UK v Praze adresováno Státní prokuratuře v Praze. Oznámení č. j. 1289/51, 11. září 1951.

⁴⁶¹ V některých případech však byly tělesné ostatky popravených utajeně zpopelněny a zlikvidovány. LIŠKA, Otakar a kol. *Vykonané tresty smrti: Československo 1918-1989*. Praha, 2000. Bez ISBN. str. 19.

⁴⁶² Tento fakt umocňuje nedostatek materiálu z příslušných archivních fondů. Např. fond Správa nápravně výchovných zařízení není zcela zpracován.

vyměřený trest odpykali již pobyt ve vyšetřovací vazbě a po vynesení rozsudku byli propuštěni.⁴⁶³ Druhou skupinu tvořili odsouzení do délky trestu 5 let. Ti si trest většinou „odseděli“ celý.⁴⁶⁴ Do třetí skupiny odsouzených lze pojmut všechny odsouzené, kteří byli podmíněčně propuštěni v polovině trestu v letech 1957 – 1959.⁴⁶⁵ Většina odsouzených ze skupiny Hostýnských byla propuštěna na základě prezidentské amnestie vyhlášené 9. května 1960. Odsouzení, na něž se amnestie nevztahovala,⁴⁶⁶ byli postupně propouštěni až do roku 1968.⁴⁶⁷

13.2 SOUDNÍ REHABILITACE

Schválením Národního shromážděním Československé socialistické republiky a podpisem prezidenta Ludvíka Svobody, nabyt k 1. srpnu 1968 účinnost zákon č. 82/1968 Sb. o soudní rehabilitaci. Ještě předtím však bylo nutné vydání tohoto zákona politicky zdůvodnit. Proto 30. dubna 1968 pověřilo předsednictvo ÚV KSČ Josefa Smrkovského a Oldřicha Černíka, aby vypracovali politické stanovisko v problematice rehabilitace. Smrkovský a Černík ve svém návrhu projeví názor, že nezákonosti v počátcích vlády komunistické strany v Československu nemohla strana jako taková, nýbrž jednotlivci, kteří byli vykonavateli „aktů zvůle.“ Politické stanovisko k rehabilitacím sepsané výše jmenovanými členy ÚV KSČ uvádělo, že *„tyto protizákonné činy, i když byly prováděny ve jménu strany, nebyly záležitostí strany jako celku, ale záležitostí úzké skupiny lidí spolu s nemnohými inscenátory i vědomými vykonavateli těchto aktů zvůle. Zdrucující většina komunistů i občanů se o podrobnostech v celé té neblahé šíři dozvěděla teprve v poslední době. Je povinností ústředního výboru Komunistické strany Československa distancovat se nekompromisně od metod i jejich nositelů*

⁴⁶³ Mezi tyto patřili např. Milan Drbušek nebo Arnošt Masný.

⁴⁶⁴ Např. Vladimír Kohout nebo Dalila Češková.

NA, fond Správa nápravně-výchovných zařízení, vězeňský spis Vladimír Kohout, nar. 1922.

NA, fond Správa nápravně-výchovných zařízení, vězeňský spis Dalila Češková, nar. 1928.

⁴⁶⁵ Příkladem může být hostinský na Tesáku Vladimír Pírek.

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 7, Hlášení změn ÚEV – I. Pírek Vladimír. Propuštění podmíněčně, 30. 4. 1957, str. 1274.

⁴⁶⁶ Například František Dubják a Metoděj Čech

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 3, str. 442, Útvar nápravných zařízení NV. Hlášení změn. Dubják František - podmíněčně propuštěn usnes. Okres. Soudu Příbram, 26. 11. 1964.

NA, fond Správa nápravně-výchovných zařízení, vězeňský spis Metoděj Čech, nar. 1920.

⁴⁶⁷ POSPÍŠIL, Jaroslav. *Nesmiřitelní: Hory Hostýnské*. Vizovice, 1992. ISBN 80 – 901199 -0 – 5. str. 187.

*a oddělit to vše od naší strany jako celku. Ty pak, kteří porušovali platné zákony a směrnice a vědomě se dopouštěli aktů zvláště i klamání orgánů strany nepravdivými informacemi a padělanými dokumenty, násilí a deptání lidské důstojnosti občanů, ať již ve vyšetřovací vazbě nebo ve vězení, nutno spravedlivě potrestat při respektování všech platných principů trestního zákonodárství, případně čestným stranickým soudem. Je to požadavek komunistů i ostatních občanů tohoto státu a žádá to i socialistická spravedlnost.*⁴⁶⁸

Přestože předsednictvo ÚV KSČ odmítlo toto stanovisko zveřejnit,⁴⁶⁹ lze na něm ilustrovat dobovou politickou situaci a pravděpodobně rovněž i náladu ve společnosti.

Zákon o soudní rehabilitaci ve své preambuli hlásal, že „*odčinění křivd, k nimž došlo v období deformací na úseku trestního soudnictví, je základním předpokladem pro obnovení obecné a plné důvěry v socialistickou zákonnost a spravedlnost.*“⁴⁷⁰ Zároveň je však třeba, aby „*se urychleně dostalo plné rehabilitace občanům, kteří byli v onom období odsouzeni a potrestáni jako škůdci socialismu, ač se na zájmech socialistické společnosti trestnou činností neprovinili.*“⁴⁷¹ Zákon stanovil, že soudy mohou na návrh odsouzeného přezkoumat nebo pozměnit především u těch rozhodnutí, kde bylo doznání vynuceno násilím nebo kde byla činnost vyprovokována či řízena bezpečnostními orgány. Dále pokud byl skutek kvalifikován přísněji, než vyplývalo ze zákona nebo pokud bylo postupováno na základě nesprávných zjištění, zvláště pokud se jednalo o vykonstruovaná obvinění.⁴⁷²

Text zákona vzbudil v řadách politických vězňů naději, přestože text zákona rovněž sděloval, že „*rehabilitace nemůže se týkat nepřátel socialistické výstavby, kteří trestným činy proti republice nebo jinou trestnou činností porušili platné zákony a byli podle nich právem potrestáni.*“⁴⁷³

Přesto se mnozí z politických vězňů nehodlali s křivdami na nich páchaných smířit, a proto prostřednictvím tohoto zákona začali usilovat o svou plnou rehabilitaci. Během dvou let rozhodly zvláštní senáty krajských soudů o návrzích 2989 lidí. Z nichž bylo 1950 žadatelů zcela zproštěno viny. U 247 osob bylo zastaveno stíhání a na základě překvalifikování původního trestního činu, bylo znovu odsouzeno 157 žadatelů. Soud přikročil k zamítnutí návrhu na rehabilitaci u 635 osob, 455 žádostí vzali navrhovatelé zpět a 721 návrhů bylo

⁴⁶⁸ NA, fond KSČ-ÚV-O 1945-1989, sv. 71, Návrh politického stanoviska k problémům rehabilitace z 24. 5. 1968.

⁴⁶⁹ NA, fond KSČ-ÚV-O 1945-1989, sv. 71, Usnesení 74. schůze předsednictva ÚV KSČ z 27. 5. 1968.

⁴⁷⁰ Zákon č. 82/1968 Sb.

⁴⁷¹ Tamtéž

⁴⁷² Tamtéž § 15

⁴⁷³ Zákon č. 82/1968 Sb.

podstoupeno jiným krajským soudům. Dohromady bylo v Československu vyřízeno 4165 návrhů z 17 731 podaných žádostí.⁴⁷⁴

Dne 17. července 1970 nabyl účinnosti zákon č. 70/1970 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 82/1968 o soudní rehabilitaci. Přijetím této novely zákona se naděje na spravedlivou soudní rehabilitaci snížila na minimum. Novela rovněž umožňovala do půl roku od nabytí platnosti zákona podání stížnosti generálního prokurátora pro porušení zákona a tím tak možnost zvrátit pravomocné rozhodnutí. Tato možnost byla ve velké míře využívána. Generální prokurátor podal stížnost v 816 případech, které se týkaly 1860 osob. S přijetím novely zákona o rehabilitaci se dosud nevyřízené případy neprojednávaly před zvláštními senáty, rozhodovaly o nich prosté soudy a na rozdíl od předchozí praxe byla do vyšetřování zapojena NB. Do konce roku 1971 se zabývaly soudy žádostmi 6830 osob, z nichž 3178 návrhů bylo zamítnuto, pouze 715 žadatelů bylo soudně rehabilitováno. 2365 osob, které nevěřily ve spravedlivý rozsudek ve změněné politické situaci, vzalo svůj návrh zpět.⁴⁷⁵

Rovněž odsouzení ve spojitosti s činností a podporou odbojové skupiny Hory Hostýnské, podávali žádosti návrhů o přezkoumání svých rozsudků se žádostí o soudní rehabilitaci. Přestože své návrhy podávali v drtivé většině již na konci července 1968, žádný z případů nebyl vyřešen před Krajským soudem v Brně podle původního znění zákona o rehabilitaci z roku 1968. V souvislosti s Horami Hostýnskými, se podařilo dohledat 33 žádostí o soudní rehabilitaci.⁴⁷⁶ Během pěti let od podání, u žádné z nich nedošlo k řádnému projednání před příslušným soudem. Během této doby zemřeli dva žadatelé – Václav Kraus a Ladislav Pospíšil.⁴⁷⁷ Jelikož se po téměř pěti letech žádný ze žadatelů nedočkal soudního přelíčení ve věci jeho návrhu, všech 33 doložených navrhovatelů vzalo své žádosti na soudní

⁴⁷⁴ KAPLAN, Karel. *Druhý proces: Milada Horáková a spol. – rehabilitační řízení 1968-1990*. Praha, 2008. ISBN 978-80-246-1431-1. str. 164 –165.

⁴⁷⁵ KAPLAN, Karel. *Druhý proces: Milada Horáková a spol. – rehabilitační řízení 1968-1990*. Praha, 2008. ISBN 978-80-246-1431-1. str. 165-166

⁴⁷⁶ Návrh na provedení přezkumného řízení rozsudku podali: Žofie Bakalová za popraveného syna Sigmunda Bakalu, Marie Capilová, Metoděj Čech, Františka Čubová za popraveného manžela Josefa Čubu, Rudolf Gába, Růžena Gregorová za již zemřelého Josefa Gregora, Vojtěch Heiz, Josef Hruška, Josef Jukl, Antonín Kohout, Václav Kraus, Josef Krejčí, Ladislav Pala, Bedřich Perútka, Vladimír Pírek, Ladislav Pospíšil, Anežka Pospíšilová, provd. Šimoníková, Antonín Rajnoch, František Rajnoch, Jaroslav Rajnoch za svoji osobu, Jaroslav Rajnoch za popraveného bratra Vladimíra Rajnocha, Josef Rajnoch, Vincenc Ráček, Vlasta Románková, Aleš Sedlařík a Marie Vítková za již zemřelého otce Aloise Sedlaříka, Jan Stáhala, Jan Šindelek, Ilona Štěpánová, roz. Románková, František Tihelka ml., Oldřich Tihelka za již zemřelého otce Františka Tihelku st., Vladimír Tihelka a Josef Uhlář.

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Usnesení

⁴⁷⁷ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 7, 3 Tr 29/68. Usnesení Krajského soudu v Brně o zpětvzetí návrhu Ladislava Pospíšila, který dne 20. ledna 1973 zemřel, 25. dubna 1973.

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Skupinový vyšetřovací svazek Perútka a spol., sv. 3, 5 Tr 58/68. Usnesení Krajského soudu v Brně o zpětvzetí návrhu Václava Krause v.z. dr. Křepelky., 29. září 1973

rehabilitaci zpět. Zřejmě již nevěřili v to, že by se mohli dočkat spravedlnosti. Druhým možným důvodem bylo možné placení soudních výloh v případě zamítnutí žádosti. Všichni až na jednu výjimku byli po zpětvzetí svých návrhů osvobozeni o poplatku spojeným se soudním řízením. Jediný, kdo správní poplatek ve výši 600 Kč musel zaplatit, byl Josef Jukl.⁴⁷⁸

Z výše uvedených údajů je zřejmé, že všichni členové a podporovatelé odbojové skupiny Hory Hostýnské si museli počkat na soudní rehabilitaci až do doby pádu komunistického režimu v Československu. Všichni výše zmínění byli rehabilitováni na základě zákona č. 119/1990 Sb. o soudní rehabilitaci, který rušil stejnojmennou zákonnou normy komunistické legislativy, především novelu zákona o rehabilitaci z roku 1970.⁴⁷⁹ Mnoho z nespravedlivě stíhaných se však očištění svého jména nedočkalo.

⁴⁷⁸ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 7, 3 Tr 29/68 Usnesení Krajského soudu v Brně o zpětvzetí návrhu Josefa Jukla, 23. dubna 1973.

⁴⁷⁹ Zákon č. 119/1990 Sb.

14. ZÁVĚR

Odbojová Skupina Hory Hostýnské působila od července 1948 především v bývalých okresech Holešov, Bystřice pod Hostýnem a Přerov až do února 1951, kdy došlo k zatčení posledních členů tehdejšího jádra skupiny – Miloslava Pospíšila, Sigmunda Bakaly, Metoděje Čecha, Vladimíra Rajnocha a Karla Sedlaříka. V průběhu téměř tříletého trvání organizace dosáhla členská základna značných změn v důsledku zatýkání Státní bezpečností.

Činnost skupiny lze především spatřit v podobě letákových akcí, vytváření zásob zbraní pro případ náhlé politické změny, trestné výpravy proti agilním komunistům apod.

Přestože činnost skupiny byla poměrně široká a skupina uskutečnila řadu akcí, z největší pravděpodobností nebyla napojena na zahraniční odboj. Teorie, že by skupina byla na podzim 1949 ve spojení se skupinou kpt. Bartoše, o které se zmínil během výslechu Zdeněk Šmora, se nepodařila prokázat. Skupina Hory Hostýnské rovněž neprováděla zpravodajskou činnost a za dobu její existence nenavázala fungující spolupráci s jinou skupinou a nutno dodat, že po prvním neúspěšném pokusu i od podobných aktivit z důvodu konspirace upustila.

Záměrem předkládané práce bylo podrobně popsat okolnosti vzniku skupiny. Na základě poznatků nabytých především prostřednictvím archivního výzkumu, jsem došel k závěru, že původní rajnochovická skupina Hor Hostýnských vznikla spontánně a nebyla na rozdíl od jiných případů třetího odboje vyprovokována Státní bezpečností. V počátcích existence se organizace opírala především o přirozenou autoritu Josefa Čuby a rovněž ani ostatní tři zakládající členové nezůstávali nijak pozadu. Obecně lze říct, že v prvním roce se zakladatelská čtveřice podílela na veškeré činnosti, ve které setrvala až do zatčení.

Za klíčová poznání považuji rozuzlení problematiky názvu skupiny, vymezení skupiny Troják, ale rovněž také nové dosud nepublikované poznatky z existence skupiny. Mezi ně řadím okolnosti a provedení především první zatýkací vlny, jež byla dosud badatelsky téměř nedotčena. Za další dílčí úspěch považuji přiblížení životního osudu podporovatele skupiny Jana Davida s provázáním jeho osoby na holešovskou hraběnkou Barboru Wrbnovou.

Práce si rovněž kladla za úkol proniknout do práce Státní bezpečnosti v tzv. akci „Hory Hostýnské“, která probíhala od října 1949 do února 1951. V této problematice se mi v práci podařilo zachytit pokusy StB o infiltraci skupiny, zachytit plány „realizačních“ akcí, podhalit agenty, které se podařilo ze skupiny získat.

Jednu ze stěžejních myšlenek, které práce nabízí je vyčlenění skupiny Troják z působnosti Hor Hostýnských. V průběhu práce, jsem dospěl k závěru, že i přes částečné personální vazby se jednalo o dvě samostatné skupiny, které dokonce během své koexistence spolu nevykonaly jedinou úspěšnou akci. Podle dosavadních poznatků měla být skupina Troják spojena s Horami Hostýnskými v dubnu 1949, ale podle dostupných informací, je možné právě duben 1949 považovat za vznik skupiny a nikoliv její zánik, jak dosud bylo popisováno.

Zajímavé zjištění přineslo bádání v okolnostech vzniku názvu organizace, na základě kterého jsem se v práci pokusil přesvědčit o faktu, že skupina Hory Hostýnské byla po prvních deset měsíců své činnosti bezejmenná a její pojmenování vzniklo v podstatě náhodně.

Jsem si vědom, že mé závěry z této práce mohou být hypotetické a zároveň tak mohou být dalším střípkem do mozaiky v bádání tématu Podhostýnských odbojářů. Zároveň připouštím, že předkládaná práce není schopna pojmut veškeré události a souvislosti z téměř tříleté existence skupiny a právě proto bych se tímto tématem rád rád zabýval nadále a dále jej rozpracoval.

15. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

PRAMENY NEVYDANÉ

Archiv Bezpečnostních složek

fond A 31 Statisticko-evidenční odbor
fond 310 Velitelství Státní bezpečnosti
fond Krajská správa MV Ostrava, Akce „Hory Hostýnské“, sign. S-705/1
fond Krajská správa MV Ostrava, sign. S-705/2
fond Krajská správa MV Ostrava, sign. S-705/3
fond Personální spisy
fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Agenturně pátrací svazek Dalila Češková.
fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Čuba Josef a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 1-3.
fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno František Kundera a spol. „Hory Hostýnské“, sv. 1.
fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Karolína Křepelková a spol.
fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Osobní vyšetřovací svazek Rudolf Sacher a spol., sv. 1–2.
fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pala Ladislav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 1 - 2
fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 1 - 7
fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Skupinový vyšetřovací svazek Rudolf Sacher a spol., sv. 1 – 4
fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Smékal Ladislav a spol., sv. 1 – 2
fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 1 - 14

Národní archiv

fond KSČ–ÚV-O 1945-1989
fond Správa nápravně-výchovných zařízení
fond Státní prokuratura
fond Státní prokuratura Praha
fond Státní prokuratura – oddělení Brno

PRAMENY VYDANÉ

POSPÍŠIL, Jaroslav. Omluva. In *Zlínské noviny*, 2. 8. 1999, s. 5. ISSN 1212-1703

Spravedlivý trest záškodnické bandě. In *Rudé právo*. 27. 5. 1951, s. 7.

Zpráva o činnosti Národního archivu za rok 2012. Praha: Národní archiv, 2013.

MONOGRAFIE

BÁRTA, Milan a kol. *Biografický slovník představitelů ministerstva vnitra v letech 1948-1989: ministři a jejich náměstci*. Praha, 2009. 978-80-87211-25-0

BURSÍK, Tomáš. *Osud odbojové skupiny Černý lev 777*. Praha, 2007. ISBN 978-80-254-1125. str. 9

ČELOVSKÝ, Bořivoj. *Politici bez moci: První léta Rady svobodného Československa*. Šenov u Ostravy, 2000. ISBN 80-86101-33-9. str. 23

DVOŘÁKOVÁ, Jiřina. *Státní bezpečnost v letech 1945 – 1953: Organizační vývoj*

- zpravodajských a státně bezpečnostních složek*. Praha, 2007. ISBN 978-80-86621-27-2.
- FORMÁNKOVÁ, Pavlína – KOURA, Petr. *Žádáme trest smrti! Propagandistická kampaň provázející proces s Miladou Horákovou a spol.* Praha, 2008. ISBN 978-80-87211-03-8.
- HEJL, Vilém. *Zpráva o organizovaném násilí*. Praha, 1990. ISBN 80-85207-01-X.
- HROŠOVÁ, Marie. *Na každém kroku boj: Historie 1. Československé partyzánské brigády Jana Žižky (srpen 1944 – květen 1945)*. Vsetín, 2012. ISBN 9788026024835.
- KAPLAN, Karel. *Druhý proces: Milada Horáková a spol. – rehabilitační řízení 1968-1990*. Praha, 2008. ISBN 978-80-246-1431-1.
- KAPLAN, Karel. *StB o sobě: Výpověď vyšetřovatele Bohumila Doubka*. Praha, 2002. ISBN 80-902885-8-8.
- KOMÍNEK, Milo. *I pod oblohou je peklo*. Toronto, 1991. ISBN 9780921863144
- LIŠKA, Otakar a kol. *Vykonané tresty smrti: Československo 1918-1989*. Praha, 2000. Bez ISBN.
- MIKULKA, Jiří – MIKULKA, MIKULKA, Radek. *Případ kelečského faráře*. Vyškov, 2013. ISBN 978-80-905171-0-3
- NAVARA, Luděk – KASÁČEK, Miroslav. *Mlynáři od Babic: Nová fakta o osudovém dramatu padesátých let*. Brno, 2008. ISBN 978-80-7294-281-7.
- PEJČOCH, Ivo. TOMEK, Prokop. *Agenti – chodci na popravišti: Kurýři západních zpravodajských služeb, popravení v letech 1949 – 1958*. Cheb, 2010. ISBN 978-80-86808-88-8.
- POSPÍŠIL, Jaroslav. *Hyeny v akci*. Vizovice, 2003. ISBN 8086093689.
- POSPÍŠIL, Jaroslav. *Nesmířitelní: Hory Hostýnské*. Vizovice, 1992. ISBN 80-901199-0-5.
- ROHÁL, Robert. *Vzlety a pády holešovské hraběnky Barbory Wrbnové*. Holešov, 2008. Bez ISBN.
- ROMAN, Petr. *Vlečen pod šibenici*. Zlín, 1996. ISBN 9788085948080.
- SNÍTIL, Zdeněk a kol. *Stručný přehled dějin SNB: Správa pro politickovýchovnou, vzdělávací, kulturní a propagační činnost FMV*. Praha, 1981. Bez ISBN.
- VANĚK, Miroslav – MÜCKE, Pavel – PELIKÁNOVÁ, Hana. *Naslouchat hlasům paměti: teoretické a praktické aspekty orální historie*. Praha, 2007. ISBN 978-80-7285-089-1.

SBORNÍKY

BUREŠ, Jan - VEBER, Václav a kol. *Třetí odboj: Kapitoly z dějin protikomunistické rezistence v Československu v padesátých letech 20. století*. Plzeň, 2010, s. 152-166. ISBN 978-80-7380-306-3.

VEBER, Václav. - CUHRA, Jaroslav. *Za svobodu a demokracii I. Odpor proti komunistické moci*. Praha, 1999. ISBN 80-7184-794-1.

VOREL, Jan – ŠIMÁNKOVÁ, Alena – BABKA, Lukáš (edd.). *Československá justice v letech 1948 – 1953 v dokumentech*. Díl III. Praha, 2004. ISBN 80-86621-06-5.

STUDIE A ODBORNÉ ČLÁNKY

BURSÍK, Tomáš. Třetí odboj a skupina bratří Mašínů. In MAŠÍN, Ctirad – MAŠÍN Josef – PAUMER, Milan. *Cesta na severozápad*. Praha, 2010, s. 14 - 35. ISBN 978-80-200-1830-4

DOLEŽALOVÁ, Markéta. Odbojová skupina „Hory Hostýnské“ - pravda a lež. In BUREŠ, Jan - VEBER, Václav a kol. *Třetí odboj: Kapitoly z dějin protikomunistické rezistence v Československu v padesátých letech 20. století*. Plzeň, 2010, s. 152-166. ISBN 978-80-7380-306-3.

DVOŘÁKOVÁ, Zora. Třetí odboj – protikomunistický. In VEBER, Václav. - CUHRA, Jaroslav. *Za svobodu a demokracii I. Odpor proti komunistické moci*. Praha, 1999. ISBN 80-7184-794-1.

FROLÍK, Jan. Ještě k nástinu organizačního vývoje státobezpečnostních složek sboru Národní bezpečnosti v letech 1948 – 1989. In *Sborník archivních prací 2*. Ročník II. Praha, 2002.

STEHLÍK, Michal. Katyň 1943. In: *Soudobé dějiny*, 2010, 4, s. 5 – 21. ISSN 1210-7050.

TOMEK, Prokop. Svazek StB jako historický pramen. In: *Soudobé dějiny*, 2005, 1, s. 208 – 214. ISSN 1210- 7050.

VEBER, Václav. Komunismus – totalitní režim 20. století. s. 11–23. In VEBER, Václav. CUHRA, Jaroslav. *Za svobodu a demokracii I. Odpor proti komunistické moci*. Praha, 1999. ISBN 80-7184-794-1. str. 18.

LEGISLATIVNÍ PŘEDPISY

Zákon č. 50/1923 Sb., Národního shromáždění na ochranu republiky

Zákon č. 82/1968 Sb., o soudní rehabilitaci

Zákon č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci

FILMOVÁ A TELEVIZNÍ TVORBA

Česká televize, Centrum publicistiky, dokumentaristiky a vzdělávání. *K. Vlachová: Kauza Uherské Hradiště*. 2007, celková stopáž 57:16.

Všichni dobří rodáci [film]. Režie Vojtěch JASNÝ. Československo, 1968.

INTERNETOVÉ ZDROJE

Cena Egona Erwina Kische: Laureáti. In: *Ústav pro českou literaturu AV ČR, v.v.i.* [online]. [cit. 2013-02-23]. Dostupné z: <http://www.ucl.cas.cz/ceny/?c=21>

DOLEŽALOVÁ, Markéta. Josef Čuba (1893 - 1951). In: *Ústav pro studium totalitních režimů* [online]. [cit. 2013-06-26]. Dostupné z: <http://www.ustrcr.cz/cs/josef-cuba>

JELÍNKOVÁ, Andrea. Jan Janků (1921) – Audio/video galerie: Šachy na cele smrti. In: *Paměť národa* [online]. [cit. 2013-05-17]. Dostupné z: <http://www.pametnaroda.cz/witness/clip/id/1451/clip/4845>

JILÍK, Tomáš. Výpověď vězněného: Josef Jukl. In: *Totalita.cz* [online]. [cit. 2013-04-5]. Dostupné z: http://www.totalita.cz/vez/vez_vez_uhh_vzp_jj.php

JILÍK, Tomáš. Výpověď vězněného: Alois Kovář. In: *Totalita.cz* [online]. [cit. 2013-04-6]. Dostupné z: http://www.totalita.cz/vez/vez_vez_uhh_vzp_alk.php

JILÍK, Tomáš. Výpověď vězněného: Důstojný pán P. Vašíček. In: *Totalita.cz* [online]. [cit. 2013-04-6]. Dostupné z: http://www.totalita.cz/vez/vez_vez_uhh_vzp_pv.php

JILÍK, Tomáš. Výpověď vězněného: Jaroslav Rajnoch. In: *Totalita.cz* [online]. [cit. 2013-04-5]. Dostupné z: http://www.totalita.cz/vez/vez_vez_uhh_vzp_jr.php

Kostel sv. Anny. In: *Oficiální stránky obce Rajnochovice* [online]. [cit. 2013-03-15]. Dostupné z: <http://www.rajnochovice.cz/historie/kostel-sv-anny/>

Lesní železnice. In: *Oficiální stránky obce Rajnochovice* [online]. [cit. 2013-03-15]. Dostupné z: <http://www.rajnochovice.cz/historie/lesni-zeleznice/>

Pily a mlýny. In: *Oficiální stránky obce Rajnochovice* [online]. [cit. 2013-03-15]. Dostupné z: <http://www.rajnochovice.cz/historie/pily-a-mlyny/>

Plavení dříví. In: *Oficiální stránky obce Rajnochovice* [online]. [cit. 2013-03-15]. Dostupné z: <http://www.rajnochovice.cz/historie/plaveni-drivi/>

Pospíšil Josef. In: *Sdružení malířů* [online]. [cit. 2013-05-26]. Dostupné z: <http://www.sdruzenimaliru.cz/clenove/zesnuli/pospisl-josef>

Seznam útvarů SNB složky Státní bezpečnosti a jejich organizační řády. In: *Ústav pro studium totalitních režimů* [online]. [cit. 2013-05-23]. Dostupné z:

<http://www.abscr.cz/cs/seznam-utvaru-snb>

TOMAN, Jan. Perzekuce církví na Znojemsku v období komunismu. [online]. s. 10 [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: http://www.znoj-tyden.cz/upload/e-knihovna/perzekuce_komplet.pdf

16. SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

ABS Archiv bezpečnostních složek

CIC (Counter Intelligence Corps) - vojenská kontrarozvědka USA

CIO (Czechoslovak Intelligence Office) – Československý zpravodajský úřad

FNO Fond národní obnovy

gen. generál

JZD Jednotné zemědělské družstvo

kpt. kapitán

KSČ Komunistická strana Československa

KS StB Krajská správa Státní bezpečnosti

KV KSČ Krajský výbor Komunistické strany Československa

KV StB Krajské velitelství Státní bezpečnosti

MNB Ministerstvo národní bezpečnosti

MNV Místní národní výbor

MV Ministerstvo vnitra

NA Národní archiv

NB Národní bezpečnost

n. p. národní podnik

ONV Okresní národní výbor

OstB Oblastní úřadovna Státní bezpečnosti

OV NB Okresní velitelství Národní bezpečnosti

PostB Pobočka oblastní úřadovny Státní bezpečnosti

PS pohraniční stráž

SDECE (Service de documentation extérieure et de contre-espionnage) – francouzská zpravodajská služba.

SIS (Secret Intelligence Service) – britská zpravodajská služba.

SNB Sbor národní bezpečnosti

StB Státní bezpečnost

strážm. strážmistr

š. strážm. štábní strážmistr

t. č. toho času

TNP Tábor nucených prací

ÚNS Ústavodárné národní shromáždění

ÚV KSČ Ústřední výbor Komunistické strany Československa

VB Veřejná bezpečnos

vrch. strážm. vrchní stážmistr

VO StB – Velitelství oddílu Státní bezpečnosti t

zák. zákon

ZOB Zemský odbor bezpečnosti

ZústB Zemská úřadovna Státní bezpečnosti

17. RESUMÉ

The resistance group Hory Hostýnské emerged from the communist coup of February 1948 of former members of guerrilla Jan Žižka brigade.

The actual creation is dated 26th July 1948, the group founded by Josef Čuba, Ladislav Smékal, Antonín Kohout and Jaroslav Rajnoch. Josef Čuba was elected as commander became the oldest and most experienced member, which was seen as an ideologue of the group. Center in the village had Rajnochovice. Gradually, the group expanded to other disgruntled citizens from the area, they added, for example, Josef Uhlář, Alois Hruška, Alois Doležal, Karel Vičan etc.

In September of the same year adopted basic objectives: to train a team of dedicated men and able in due course to encourage foreign attack against the regime by creating the home front, collect weapons and ammunition, helping vulnerable arrest and their families to obtain these purposes the funds to build the system war hiding in the mountains and build new covers, highlighting the existence of anti-regime forces on their program intimidated the population oppose supporters of the regime and give them feel that their wickedness will not remain unpunished. Summer 1949, took over the leadership adept soldier Vlastimil Janečka. The group identified two informants, one was shot and the other fled. His death also led to large-scale arrest campaigns members. example, the network stuck and Josef Čuba and Antonín Kohout. Residues groups united Miloslav Pospíšil, but their persecution has been very strong. Pospíšil with several members tried to cross the border in the Bohemian Forest, but failed. Then already been persecuted for each step. perceived as a last chance to escape to Slovakia for the local resistance. Pospíšil himself, however, was arrested in February 1951 in the Vsetín station because he had no documents.

In an open trial, held at the Grand Cinema in Gottwaldov (now Zlín) from 22 - 26th May was a group of about twenty- four members of convicts for treason and subversion of Fell four death sentences. Were executed Miloslav Pospíšil, Josef Čuba, Sigmund Bakala and Vladimír Rajnoch. The execution was 4th September 1951 in Pankrác prison notwithstanding the request for a pardon. The remains were buried in a mass grave.

18. PŘÍLOHY

SEZNAM PŘÍLOH:

1) Rajnochovice

Obr. 1.1 Celkový pohled na střed obce Rajnochovice se svou dominantou kostelem sv. Anny

Zdroj: Kostel sv. Anny. In: *Oficiální stránky obce Rajnochovice* [online]. [cit. 2013-03-15]. Dostupné z: <http://www.rajnochovice.cz/historie/kostel-sv-anny/>

Obr. 1.2 Parní pila v Rajnochovicích, kde Josef Čuba zastával funkci pilařského mistra

Zdroj: Pily a mlýny. In: *Oficiální stránky obce Rajnochovice* [online]. [cit. 2013-03-15]. Dostupné z: <http://www.rajnochovice.cz/historie/pily-a-mlyny/>

Obr. 1.3 Plavení dřeva

Zdroj: Plavení dříví. In: *Oficiální stránky obce Rajnochovice* [online]. [cit. 2013-03-15]. Dostupné z: <http://www.rajnochovice.cz/historie/plaveni-drivi/>

Obr. 1.4 Rajnochovická lesní dráha

Zdroj: Lesní železnice. In: *Oficiální stránky obce Rajnochovice* [online]. [cit. 2013-03-15]. Dostupné z: <http://www.rajnochovice.cz/historie/lesni-zeleznice/>

Obr. 1.5 Rajnochovická ozdravovna, místo, kde mělo dojít ke schůzce s přerovskou odbojovou skupinou

Zdroj: Kostel sv. Anny. In: *Oficiální stránky obce Rajnochovice* [online]. [cit. 2013-03-15]. Dostupné z: <http://www.rajnochovice.cz/historie/kostel-sv-anny/>

2) Muži a ženy Hor Hostýnských

Obr. 2.1 Josef Čuba

Zdroj: ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 4.

Obr. 2.2 Jan Stáhala

Zdroj: ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Čuba Josef a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 1.

Obr. 2.3 Vlastimil Janečka

Zdroj: ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 2.

Obr. 2.4 František Motala

Zdroj: ABS, fond Krajská správa MV Ostrava, sign. S-705/3

Obr. 2.5 Miloslav Pospíšil

Zdroj: POSPÍŠIL, Jaroslav. *Nesmiřitelní: Hory Hostýnské*. Vizovice, 1992. ISBN 80-901199-0-5. str. 100.

Obr. 2.6 Antonín Kohout

Zdroj: ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 4

Obr. 2.7 Jaroslav Rajnoch

Zdroj: ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Čuba Josef a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 2

Obr. 2.8 Ladislav Smékal

Zdroj: ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pala Ladislav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 1.

Obr. 2.9 Sigmund Bakala

Zdroj: ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 6.

Obr. 2.10 Dalila Češková

Zdroj: ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Agenturně pátrací svazek Dalila Češková.

Obr. 2.11 Metoděj Čech

Zdroj: POSPÍŠIL, Jaroslav. *Nesmiřitelní: Hory Hostýnské*. Vizovice, 1992. ISBN 80-901199-0-5. str. 100.

Obr. 2.12 Jan David

Zdroj: ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pala Ladislav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 2.

Obr. 2.13 Alois Doležal

Zdroj: ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Čuba Josef a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 3.

Obr. 2.14 Josef Gregor

Zdroj: ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 7

Obr. 2.15 Alois Hruška

Zdroj: ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Čuba Josef a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 3.

Obr. 2.16 Josef Jukl

Zdroj: ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 4.

Obr. 2.17 Alois Kovář

Zdroj: ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Čuba Josef a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 3

Obr. 2.18 Alois Matějčík

Zdroj: ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pala Ladislav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 2.

Obr. 2.19 František Mička

Zdroj: ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Čuba Josef a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 3

Obr. 2.20 Milan Mohyla

Zdroj: ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Smékal Ladislav a spol., sv. 1.

Obr. 2.21 Ladislav Pala

Zdroj: ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pala Ladislav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 1.

Obr. 2.22 Josef Pospíšil

Zdroj: ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pala Ladislav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 2.

Obr. 2.23 Ladislav Pospíšil

Zdroj: ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 7.

Obr. 2.24 Anežka Pospíšilová

Zdroj: ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Smékal Ladislav a spol., sv. 2.

Obr. 2.25 Vladimír Rajnoch

Zdroj: ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 5.

Obr. 2.26 Jan Sojka

Zdroj: ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Smékal Ladislav a spol., sv. 1.

Obr. 2.27 Zdeněk Šmora

Zdroj: ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Čuba Josef a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 2.

Obr. 2.28 Josef Uhlář

Zdroj: ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Čuba Josef a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 3.

Obr. 2.29 Karel Vičan

Zdroj: ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Čuba Josef a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 3.

Obr. 2.30 Antonín Židek

Zdroj: ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Čuba Josef a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 3

Obr. 2.31 Skupina Hory Hostýnské při rekonstrukci na dvoře uherskohradištské věznice.

Na fotografii zleva: Ladislav Pala, Karel Sedlařík, Miloslav Pospíšil, Sigmund Bakala, Metoděj Čech a Vladimír Rajnoch

Zdroj: ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 2.

Obr. 2.32 Členové skupiny Hory Hostýnské ve stejném složení jako na předchozím snímku

Zdroj: ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 2.

3) Hlavní představitelé skupiny Troják

Obr. 3.1 Rudolf Sacher

Zdroj: ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Osobní vyšetřovací svazek Rudolf Sacher a spol., sv. 1.

Obr. 3.2 Otto Čala

Zdroj: ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Skupinový vyšetřovací svazek Rudolf Sacher a spol., sv. 3.

Obr. 3.3 Václav Kraus

Zdroj: ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Skupinový vyšetřovací svazek Rudolf Sacher a spol., sv. 1.

Obr. 3.4 František Rajnoch

Zdroj: ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Osobní vyšetřovací svazek Rudolf Sacher a spol., sv. 1.

Obr. 3.5 Svatoslav Krumpholtz

Zdroj: ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Skupinový vyšetřovací svazek Rudolf Sacher a spol., sv. 3

Obr. 3.6 Emil Navrátil

Zdroj: ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Skupinový vyšetřovací svazek Rudolf Sacher a spol., sv. 3.

Obr. 3.7 Bedřich Perútka

Zdroj: ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Skupinový vyšetřovací svazek Rudolf Sacher a spol., sv. 2.

Obr. 3.8 Miloslav Románek

Zdroj: ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Skupinový vyšetřovací svazek Rudolf Sacher a spol., sv. 2.

Obr. 3.9 Alois Šamánek

Zdroj: ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Skupinový vyšetřovací svazek Rudolf Sacher a spol., sv. 3.

4) Mapa operativního prostoru Hor Hostýnských

Obr. 4.1 Mapa operativního prostoru Hor Hostýnských. Puntíky na mapě značí sídla stanic SNB.

Zdroj: ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 1.

5) Letáky

Obr. 5.1 První strana letáku *President osvoboditel a komunismus*

Zdroj: ABS, fond Krajská správa MV Ostrava, Akce „Hory Hostýnské“, sign. S-705/1

Obr. 5.2 Druhá strana letáku *President osvoboditel a komunismus*

Zdroj: ABS, fond Krajská správa MV Ostrava, Akce „Hory Hostýnské“, sign. S-705/1

Obr. 5.3 Opis letáku „*Občané republiky Československé*“

Zdroj: ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 1.

Obr. 5.4 Opis Letáku „*Občané katolíci*“

Zdroj: ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 1.

Obr. 5.5 Torzo letáku „*Občané*“

Zdroj: ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 1.

6) Oběžník katolickému duchovenstvu a věřícímu lidu – opis

Zdroj: ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Skupinový vyšetřovací svazek Perútka a spol., sv. 1.

7) Náčrtek zadržení během pokusu o přechod hranice

Obr. 7.1 Náčrtek místa „*pokusu vraždy*“ na příslušnicích pohraniční stráže u Horní Plané během neúspěšného pokusu Miloslava Pospíšila, Vladimíra Rajnocha a Ladislava Paly o překročení státní hranice dne 8. února 1950

Zdroj: ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 8.

8) Akce na Tesáku

Obr. 8.1 Náčrtek z akce pod Tesákem zachycující ve svém středu pomník Olgy Bardinové a rozmístění orgánů StB

Zdroj: ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 1.

Obr. 8.2 Pomník partyzánské spojky Olgy Bardinové stojící u silnice mezi Chvalčovou Lhotou a Tesákem

Zdroj: ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 2.

Obr. 8.3 Místo, odkud měl dle rekonstrukce střilet Miloslav Pospíšil po vrch. strážm. Vincenci Šimčákovi

Zdroj: ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 2.

9) Popsané parte vrch. strážm. Vincence Šimčáka

Zdroj: ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 1.

Obr. 9.1 Úmrtní oznámení vrch. strážm. Vincence Šimčáka. Již pět minut po jeho vyvěšení na ONV v Kroměříži na něm přibyl namalovaný hákový kříž a otazník

Zdroj: ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 8.

10) Náskres cely a útěku Bedřicha Perútky

Zdroj: ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Smékal Ladislav a spol., sv. 1.

Obr. 10.1 Náskres cely a dvora uherskohradištské věznice, ze které 2. prosince 1950 uprchli Bedřich Perútka, Jan Sojka a Eduard Sedlář

Zdroj: ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Smékal Ladislav a spol., sv. 1.

11) Stvrzenka vystavená po přepadení kampeličky v Blazicích

Obr. 11.1 Stvrzenka vystavená Miloslavem Pospíšilem po přepadení kampeličky v Blazicích

Zdroj: ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno akce Hory Hostýnské operativní materiál, sv. 7.

12) Rekonstrukce ze zatčení Miloslava Pospíšila

Obr. 12.1 Příslušníci StB předvádějí Miloslava Pospíšila na stanici SNB ve Vsetíně

Zdroj: ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 2.

Obr. 12.2 Miloslav Pospíšil při předběžném výslechu a zjišťování totožnosti

Zdroj: ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 2.

Obr. 12.3 Po nedbale vykonané osobní prohlídce vytahuje Pospíšil zpod kabátu pistoli

Zdroj: ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 2.

Obr. 12.4 Než se podaří Pospíšilovi natáhnout a odjistit zbraň, sráží jej vrch. strážm. Bařina pěstí na postel

Zdroj: ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 2.

Obr. 12.5 Zápas Miloslava Pospíšila s příslušníky SNB, kteří se mu snaží sebrat pistoli. Během zápasu dochází k výstřelu. Zbloudilá kulka způsobí mlad. strážm. Stodůlkovi (na snímku v popředí) průstřel pravé ruky

Zdroj: ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 2.

Obr. 12.6 Uvízlá kulka ve dveřích služebny

Zdroj: ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 2.

Obr. 12. 7 Náčrtek situace vzniklé během zatčení Miloslava Pospíšila

Zdroj: ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 2.

13) Smrt Františka Motaly

Obr. 13.1 Postel, ve které se ukrýval František Motala

Zdroj: ABS, fond Krajská správa MV Ostrava, sign. S-705/3

Obr. 13.2 V bezvýhodné situaci zvolil František Motala sebevraždu střelou do spánku. Zasahující příslušníci StB po vyšlé ráně postel prostříleli.

Zdroj: ABS, fond Krajská správa MV Ostrava, sign. S-705/3

14) Odsouzení a tresty v hlavních soudních procesech vedené proti Horám Hostýnským a Trojáku

Zpracováno dle:

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Pospíšil Miloslav a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 1, Rozsudek čj. 2. Ta II 31/51. Státní soud, oddělení Brno v Gottwaldově dne 26. května 1951.

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Skupinový vyšetřovací svazek Rudolf Sacher a spol., sv. 1, Rozsudek č. j. 3 Ts II 11/1951. Státní soud, oddělení Brno v Uherském Hradišti dne 8. června 1951.

ABS, fond Vyšetřovací spis, V 2675 Brno Karolína Křepelková a spol., Rozsudek čj. 1 Ts II 111/51. Státní soud, oddělení Brno v Uherském Hradišti 15. ledna 1952.

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Smékal Ladislav a spol., sv. 1, Rozsudek čj. 1 Ts 88/51. Státní soud, oddělení Brno v Uherském Hradišti dne 17. ledna 1952.

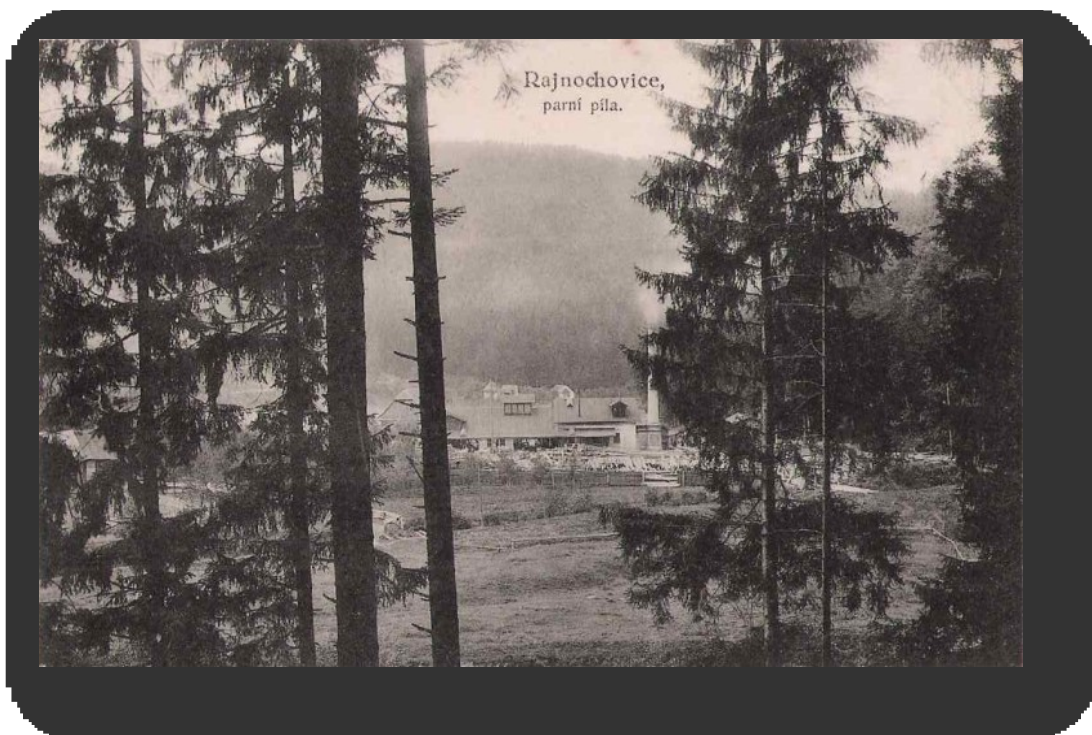
ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Čuba Josef a spol. akce „Hory Hostýnské“, sv. 3, Rozsudek č.j. 1 T 7/53. Krajský soud v Uherském Hradišti dne 5. března 1953.

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V 2675 Brno Smékal Ladislav a spol., sv. 1, Rozsudek čj. 1 Ts 25/54. Krajský soud v Uherském Hradišti dne 5. května 1954.

1) Rajnochovice

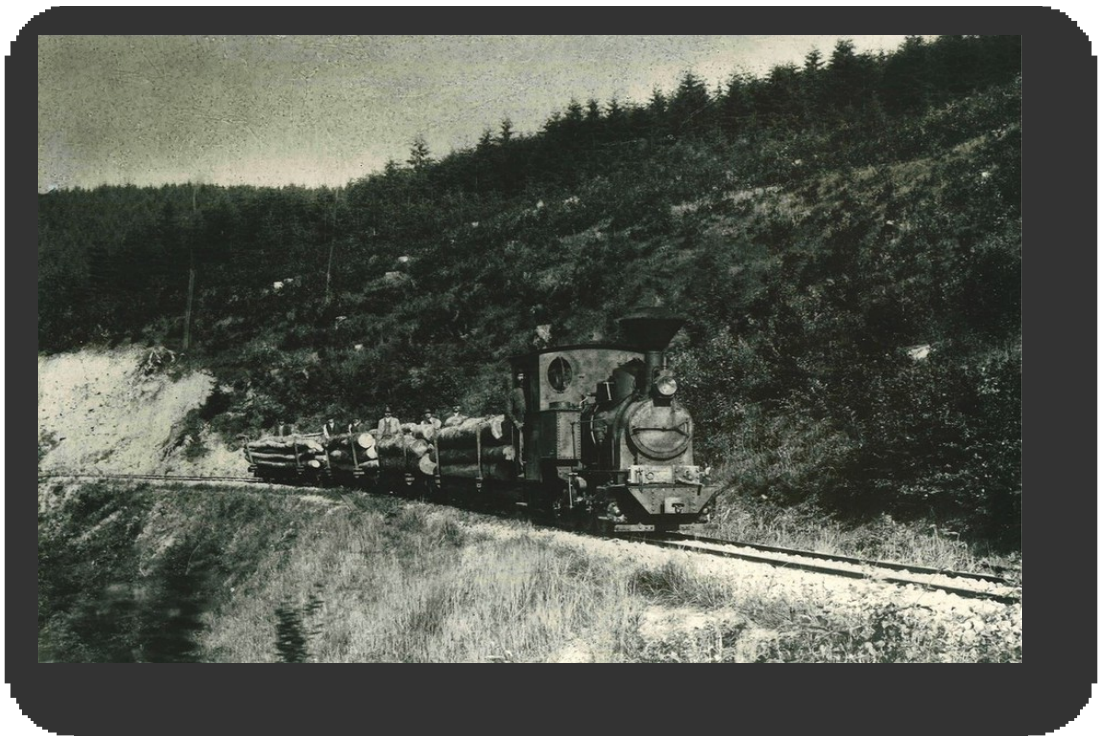
Obr. 1.1 Celkový pohled na střed obce Rajnochovice se svou dominantou kostelem sv. Anny

Obr 1.2 Parní pila v Rajnohovicích, kde Josef Čuba zastával funkci pilařského mistra

Obr. 1.3 Plavení dřeva

Obr. 1.4 Kajnocnovická lesní dráha

Obr. 1.5 Rajnochovická ozdravovna, místo, kde mělo dojít ke schůzce s přerovskou odbojovou skupinou

2) Muži a ženy Hor Hostýnských

Velitelé Hor Hostýnských

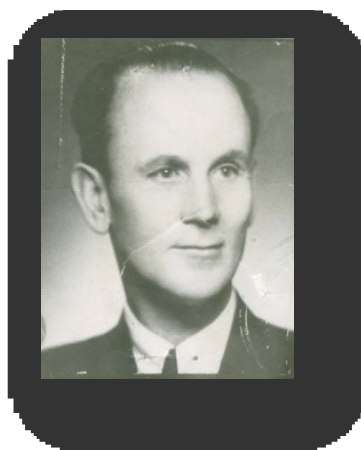
Obr. 2.1 Josef Čuba

Obr. 2.2 Jan Stáhala

Obr. 2.3 Vlastimil Janečka

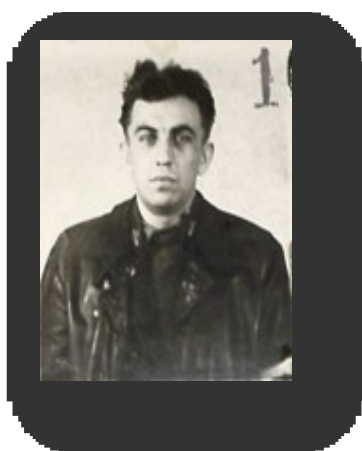

Obr. 2.4 František Motala

Obr. 2.5 Miloslav Pospíšil

Zakladatelé skupiny (zároveň také Josef Čuba)

Obr. 2.6 Antonín Kohout

Obr. 2.7 Jaroslav Rajnoch

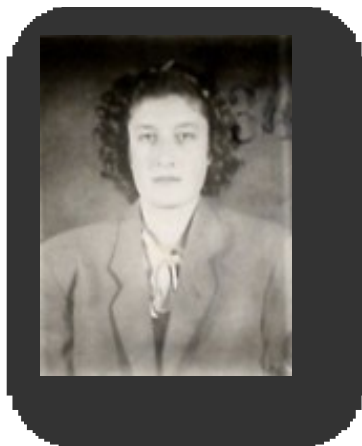

Obr. 2.8 Ladislav Smékal

Další členové a spolupracovníci skupiny

Udr. 2.9 Sigmund BAKAIA

Udr. 2.10 Dana Ceskova

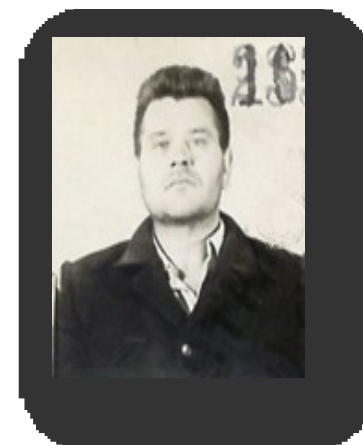
Udr. 2.11 Metoděj Cech

Udr. 2.12 Jan David

Udr. 2.13 Alois Holczer

Udr. 2.14 Josef Leger

Udr. 2.15 Alois Hruska

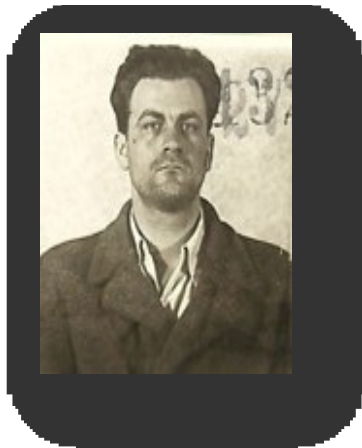
Udr. 2.16 Josef Juki

Udr. 2.17 Alois Kovar

Obr. 2.18 Alois Matějček

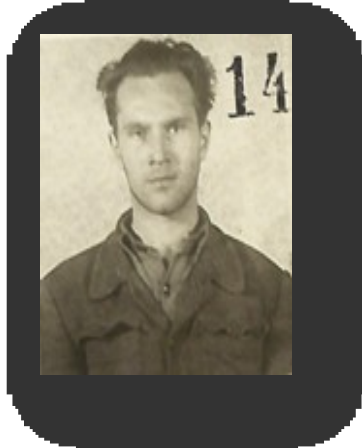
Obr. 2.19 František Mička

Obr. 2.20 Milan Mohyla

Obr. 2.21 Ladislav Pala

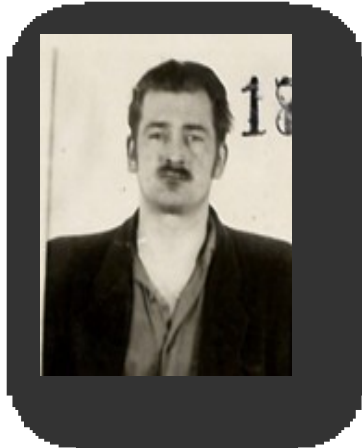
Obr. 2.22 Josef Pospisil

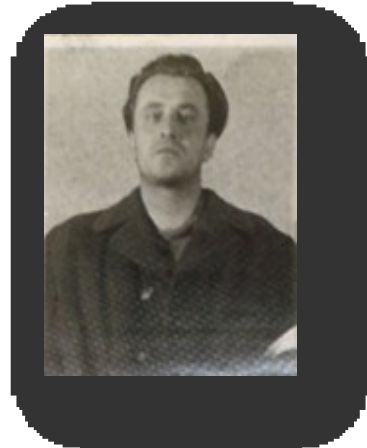
Obr. 2.23 Ladislav Pospisil

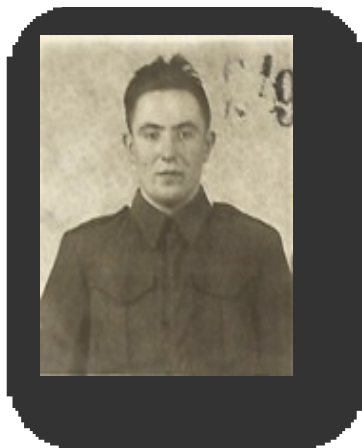
Obr. 2.24 Anezka Pospisilova

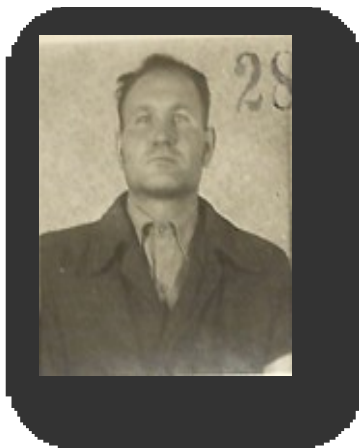
Obr. 2.25 Vladimír Kajnoch

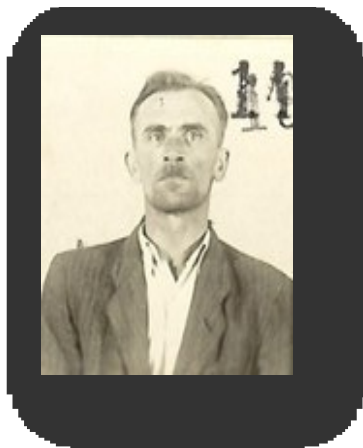
Obr. 2.26 Jan Šojka

Obr. 2.27 Zdeněk Šmora

Obr. 2.28 Josef Uhlář

Obr. 2.29 Karel Vičan

Obr. 2.30 Antonín Židek

A mnoho dalších pracujících jako spojky, přechovatelé a podporovatelé ...

**Obř. 2.51 Skupina Hory Hostynské při rekonstrukci na dvore unerskonradistske veznice.
Na fotografii zleva: Ladislav Pala, Karel Sedlařík, Miloslav Pospíšil, Sigmund Bakala, Metoděj Čech a
Vladimír Rajnoch**

Obř. 2.52 Členové skupiny Hory Hostynské ve stejném siození jako na přecnozim snimku

3) Hlavní představitelé skupiny Troják

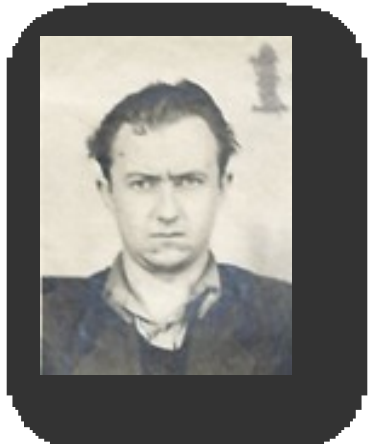
Udr. 3.1 Rudolf Sacher

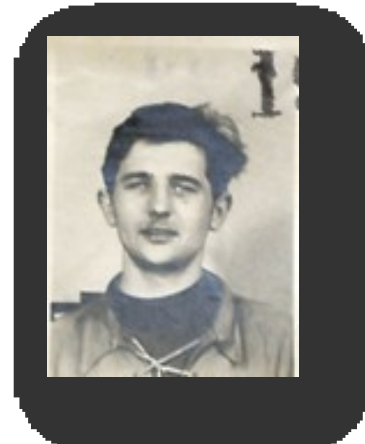
Udr. 3.2 Otto Čížek

Udr. 3.3 Václav Kraus

Udr. 3.4 František Kainoch

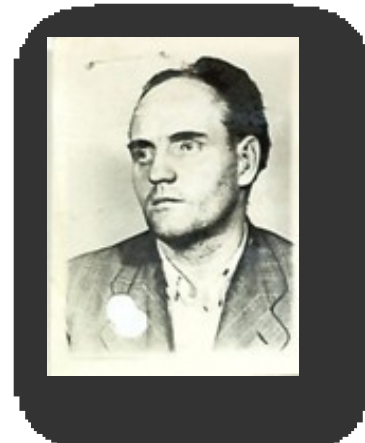
Udr. 3.5 Svatopluk Krumpholtz

Udr. 3.6 Emil Navrátil

Udr. 3.7 Bedřich Perutka

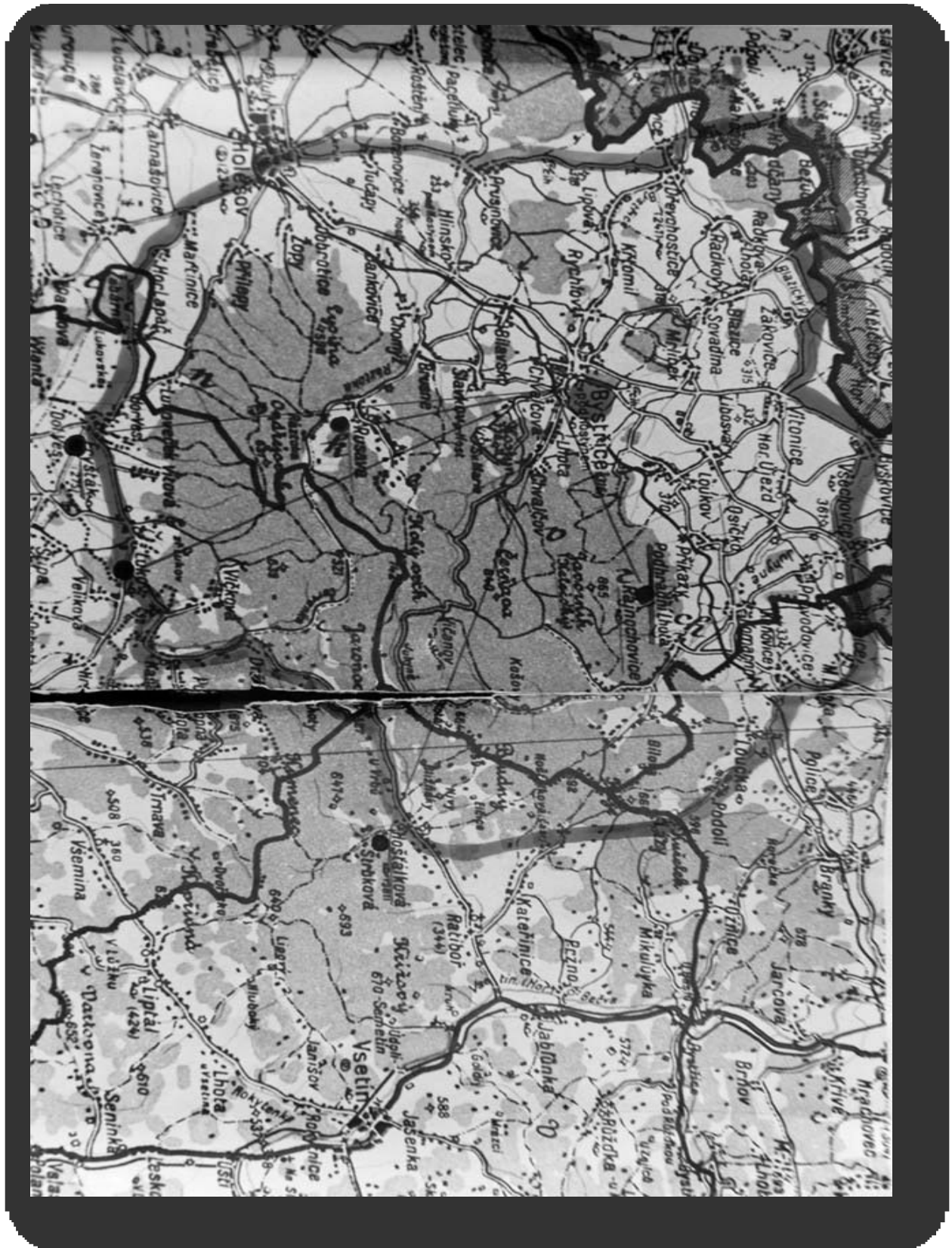

Udr. 3.8 Milošlav Romanek

Udr. 3.9 Alois Samanek

4) Mapa operativního prostoru Hor Hostýnských

Obt. 74 Mapa operativního prostoru Hor Hostýnských z přílohy na mapě zveřejněné v roce 1972.

President Osvoboditel a komunismus

*Českým dělníkům, rolníkům a inteligenci!
Všem českým lidem dobré vůle.*

Každý, kdo viděl letošní komunistické manifestace na 1. máje, všiml si dobře těch rozměrných obrazů našeho presidenta Osvoboditele T. G. M., těch mnohých transparentů se řvavým žlutým písmem, kde se ho naši komunisté dovolávali, jako by chtěli každému Čechu namluvit, že i on měl kladný poměr ke komunistickým zásadám, že i on byl vlastně marxistou a vyznavačem všech těch ideí a bolševické revoluce.

Každý, kdo v těchto předvolebních dnech jde po olomouckém Masarykově náměstí, všimne si podobizny presidenta Osvoboditele obrovských rozměrů, umístěné na sekretariátě sociálně demokratické strany, jako by i on, jakožto pravověrní vyznavači marxismu, chtěli každému českému voliči připomenout, že Masaryk byl vždy jejich, sociální demokrat, ve svých spisech a projevech šířil myšlenky jen marxistické.

Jaká je skutečnost?

Abychom konečně uvedli tuto nehoráznou lež na pravou míru, uvádíme jen několik doslovných výňatků z jeho spisů, které hovoří naprosto jasně, přesvědčivě a vylučují jakýkoliv opak:

„Odmítám komunismus hospodářský, nevěřím v komunismus duchový (jak jej na př. líčí Marx) a odmítám komunismus pohlavní a rodinný.“

„Nevěřím, že se nutná reforma dá provést jen hospodářsky. Zároveň se musí provést reforma mravů a názorů. Ku provedení této reformy materialismus Marxův nestačí, materialismus historický, materialismus vůbec je nemožný.“

„Na základě čistě hospodářském, jak jej žádá materialismus historický, je komunismus nemožný; základní lež komunistů je právě, že každý má chtít, co má soued, a že každý má být, co je druhý. Všeobecný komunismus hospodářský pokládám i v daleké budoucnosti za nemožný; není mně ani sociálním ideálem . . .“

(Citováno z Otázky sociální.)

„Znám bolševické Rusko dobře. Pozoroval jsem však pečlivě bolševickou revoluci. Konstatuji vám zde podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, že ruský vzor nám, Čechům se nehodí.

Jestliže někdo myslí, že my můžeme dělat to, co dělají v Rusku, je na velkém omylu. Nepouštím se do velkých kritik; v Rusku nemáte komunismu, ani socialismu, prostě proto, že ruský národ není vzdělán pro socialismus. Nechci kritisovat, ale musím konstatovat fakt - neboť jako hlava státu mám povinnost pozorovat a stálým pozorováním ruského vývoje mám povinnost ujasnit si věci, o které jde. Nepouštím se do toho, co by se mělo dělat v Rusku, do toho mně nic není. To si udělají v Rusku sami, ale to vím, že my v Čechách potřebujeme cestu, způsob práce, metodu sociálních přeměn po našem domácím způsobu a podle našich potřeb. Ruská metoda se nám nemůže hodit.“

(Z řeči presidenta Masaryka k dělníkům na Březových Horách dne 24. září 1920.)

Proto naši komunisté, kteří se dnes dovolávají presidenta Osvo-
boditele, za jeho života při presidentských volbách vždy stavěli
protikandidáta a při volbě demonstrativně provolávali: „Náš pro-
gram: ne Masaryk, ale Lenin.“

Citujme však dále:

„Co je vlastně proletariát? U Marxe a Engelse není určité definice
a není statistického výpočtu, neboť s dělníkem vůbec proletář se
ztotožňovat nemůže. Dělnictvo, jako celek, rozpadá se na rozma-
nité třídy zájmové. Je rozdíl mezi dělníkem učeným a neučeným;
mezi učeným jsou značné rozdíly podle oborů. Tato daná různost
vývojem nikterak se nemenší, naopak roste. Stejně neurčitý je
pojem druhé třídy protiproletářské. Nejen, že Marxovi a Engel-
sovi splývají v ní třídy dvě: velkostatek a buržoasie - co vlastně
je buržoasie? Ve skutečnosti dnes buržoasie v tom smysle, jak
o ní Marx mluví, ani není.“

„A dokonce protivní jsou mi ti četní demokratičtí a lidoví dema-
gogové: Neříkám, že od lidu venkovského, městského, dělného
atd. se nemůžeme a nemáme učit; ale lid nesmí nám být modlou
a - dojnou krávou.“

„Neuznávám absolutní rovnost. Ne, že bych nechtěl, ale zkušeo-
nost mě poučuje, že lidé sobě nejsou rovni silou, svým nadáním,
svým okolím.“

**„Neuznávám požadavku rovnosti hospodářské. Jsem pro tuhcu solidárno t,
ale odmítám komunismus.“**

„Socialismus státní nepokládám za správný; musí se organizovat
samostatná správa hospodářská. Uznávám užitečnost konkure-
rence.“

„Materiálistmus a mechanismus marxistický jest úzkoprsý a mali-
cherný.“

„Marx je především a jen strankem. Všeobecného citu solidár-
nosti nezná. Svou zlobou sílí pocity nesociální a živí až surovost.
Marxismus je příliš negativním. Marxův Kapitál jest ekonomická
transkripce Faustovského Mefista . . .“

Ptáte se tedy, co chtěl Masaryk? Odpovíme jeho slovy: P34

„Reformaci, ne revoluci!

Bez skutečné nápravy srdce a hlavy, bez nápravy myšlení a mrá-
vů můžeme revolucí odstranit ďábla, ale Belzebuba posadíme na
jeho místo.“

„Socialismus a nová doba žádá demokraticismus, demokraticismus
nejen hospodářsko-sociální a politický, nýbrž také mravní
ženský a duchovní vůbec.“

(Citováno ze Sociální otázky. Všechny uvedené citáty možno nalé-
ti v Masaryk české mládeži, uspořádal A. Čaha, vydáno v Brně r. 1922
níbo spolku učitelského s. 61—63, s. 57 a v knize Myšlenky Masary-
kova Nového lidu v Brně 1930 (str. 50 a 51).

**Masaryk chtěl tedy to, co je dnes programem čsl. st
sociální spravedlnost na pilířích m
a křesťanství.**

283

Obr. 5.2 Druhá strana letáku President osvoboditel a komunismus

318 120₄
1-4=

O p i s.

" OBČANÉ ' REPUBLIKY ČESKOSLOVENSKE "

Chcete, aby nová válka se převalila přes vaši vlast? Jistě ne!
Chcete lidovou demokracii? Ano. Ne však diktaturu jedné strany!
Chcete socialismus? Ano ne však zbídačení!
Chcete pracovat? Ano, ale za spravedlivé mzdy.
Chcete volný trh? Ano, ale ne vykořisťování!
Jste pro východ? Ano, ale také pro západ.

O b ě a n é!

Komunistická strana pořádá t.r. svůj sjezd. Ukážeme pánům komunistům a celému světu, že náš celý národ nesouhlasí s jejich diktaturou, že chceme mimořádné volby, svobodné, tajné pod patronátem organizace Spojených národů.

Pošlete proto každý dne 25. května t.r. řádně oznámkovaný dopis adresovaný velvyslancům USA v Praze III., ve kterém napíšete toto:

Nesouhlasím s nynější diktaturou komunistů v republice Československé a žádám ihned o nové, řádné, ale svobodné a tajné volby pod patronací organizace Spojených národů.

Nic jiného nepište, protože to budou miliony dopisů, které dostane velvyslanci najednou, proto musí být dopisy stručné.
Nepodepisujte se, jen napište místo, odkud je dopis zaslán.
Dopisy odeslané 25. května, dojdou 28. května, v den narozenin presidenta dra Eduarta B e n e š e.

O b ě a n é!

Tento dopis opište nejméně 10 krát a zašlete svým nejlepším přátelům a známým.

Ať žije demokracie a svoboda!

Za správnost opisu. B_{TV}

Gottwaldov, dne 21. července 1950.

333

Obr. 5.3 Opis letáku „Občané republiky Československé“

98
17
2

OBČANÉ katolíci.

Jako kdys přival tatarsky, tak valí se vlna bolševismu na naši zemi, zaplavují svy kalosavce co bylo narušeno a boševicosavdní spoločensky řád, niče naši tisící a tisíců rodinu, víru a cirkov a tím celý národ v jeho podstatě.

Rodina, manželství, výchova dětí se v němrušují a volná láska za pomoci t.zv. Svazu mládeže rozleptává lástička sv. Petra zmit se společně na zbouraných vlnách. Špinavé ruce bolševických agentů vstahují se na hlasatelích náboženství a slova Božího, jinačí je zalívají a přimlouvají, aby místo Bohu, sloužili šiblu. Toto všechno tož je a padna, udělali se na klaněti, mluví kváším kněžím a biskupům, ukazují jí, jako vidim křesťanský život, platy, peníze i ochranu, svádějí je tak ke službě kterou potřebují, místo slova Božího, místo pravdy a božství Kristova, hlívatí mají bolševismu učení šiblu.

Většina našich duchovních, kněží a biskupů, vzdoruje soudu bolševického nájezdu, nečlučna jsou sv. Otce hlavy cirkve. Staňte se ním a pomáhejte jim, neboť naplňují se tu slova Písma "Bít budou pastýře a rozprohnu se ovce". Ruku na srdce, kolik z Vše opustilo svých pastýřů sledující pravokřesťanských, kolik Vše vstřelilo svou stranu cirkve Bohu narušit, kolik Vše zradilo své pastýře, připojím se tak sv. "Katolické akce", kterou vedou a říjí sakozvaní opřel cirkve, šibla a zřetoch. Volba je jen jedna, buď narušit a nebo sloužit oběma.

Občané katolíci! Povstaňte jako kdys přivali. Vaši povstali protiv horů tatarských a brant se proti přivalu bolševickému. Utíkajte se jako oni k Matce Boží a ní divy trpí, ona pomáha, pomáha a pomáhá i šiblu, doč Vše posilí a šibly. Vzpomeňte na své národní zvěstny, Cyrila a Metoděje Vzpomeňte na ho šiblyho kněze a sv. te. sv. V. slava a přesto se ve svých křesťanských písních o přivalu a pomoci. Za Bohem, narušit a svobodu, buď Vášin hlasem a pomlou, nebo přichít doba, kdy každý postoupí se buď na pravici nebo levici a narušit místa u prostřed.

8. října 1945.

Výbor.
Protiv národnímu nacismu.

Obr. 5.4 Opis Letáku „Občané katolíci“

93
108
ve dnech kdy samozvanná vláda láká teroru a násilí ocitá se na vrcholu své pochybné moci, voláme k vám.
Voláme k tobě česká inteligence, voláme k tobě český rolník, živnostník a dělník, "Hlavy vzhůru". K.S.Č. dosáhla právě vrchole svého rozpětí, ocitá se v koncích se svým pozumem a vedoucí této webránky uvažují, jak by nenápadně a beztržetně vybledli ze scény které nadlali.
Občané, dnes vo aji vás soudruzi k spolupráci, nabízejí vám funkce a sníží se přenést na vás takto odpovědnost za hospodářské zhroutilí země, okresů i obcí, a za hluboký mravní úpadek který způsobili. Odmítněte jakoukoliv spolupráci s vrahy našich nejlepších lidí, s vrhy českého lidu a národa.
Ať dohraji svou haněnou hru až do konce, který je blízky.
Bolševická verbež ohystá se použitím posledních prostředků to je odstranění hlav a duší t.zv. reskce to je lidí, kteří svým postavením a vlivem mohli by nějakým způsobem posici nynějšího režimu ožebati.

Nedejte se braňte se zatykáni, braňte prahy svých domů, kde to není mož ubíhejte a vstupujte v řady těch kdo postavili se otevřeně proti dikté těchto moci pánů. Za ránu ránu za každou obět jejich katenství, a za každý čin udavačsky, matete se krute. I tá verbež má své ženy a děti. Rolníci a živnostníci nenechte se okrádati, braňte se proti zlodějům vaší příčlivosti, dělníci nenechte se ztrhovat k žádným závazkům ani k tváření uderek, neboť snižujete tím pro budoucnost svůj výdělek. Sabotujte schůze K.S.Č. neboť co se k vám tam dluví je podľa lež a lži. Úředníci, učitelé a intelektuální pracovníci, konejte svou práci tak abyste mohli se jednou spravedlniti, neboť jako nositelé kultury a učel ponese te jednou veickou tíž odpovědnosti za mravní i hmotné zbláčení lidu. A vy kteří jste z jakýchkoliv důvodů zeplnili řady bolševické verbeže, vzdejte se svých funkcí i členství v K.S.Č. ve straně které je hnisavým vředem společnosti lidské, odkud je čas a dokud není pozdě. Auglasův chlív je přeplněn hnojem a mrvou přichází proto doba jeho čist. Proto pozor! Pamatujte na sebe a své rodiny, které budou našimi rukojmím za vaše zločiny.

Dne 1/10.1949.

vybor.

M.Č.R.R.S.U.Š.J.Š.J.Ž.K.D.H.M.

ZRUŠEN ARCHIV BEZPEČNOSTI
ÚSTANOVENÍ Č. 157 ČSR

6) Oběžník katolickému duchovenstvu a věřícímu lidu

Oběžník katolickému duchovenstvu a věřícímu lidu

V poslední době jsou rozšířena za použití všech propagačních prostředků nepravdivá tvrzení, že jednání o vyřešení poměru Církve a státu ztroskotalo zaviněním nás biskupů. Tato obvinění jsou nepravdivá.

Prohlašujeme, že vůči státu byli jsme a jsme loyální. Při nastoupení svého úřadu složili jsme přísahu republiky a prohlašujeme, že této přísaze zůstáváme věrni. Prohlašujeme dále, že byli jsme vždy pro spravedlivou dohodu se státem ve všech církevně – politických otázkách, ježto tato je předpokladem pro plodnou a úspěšnou spolupráci Církve a státu na společných úkolech.

Tato spolupráce byla by ovšem možná jen za toho předpokladu, že by stát nezasahoval do církevních a náboženských záležitostí, stejně tak jako Církev nezasahuje do politických věcí. Přes všechna ujišťování o dobré vůli vládních činitelů, bylo proti náboženské svobodě a jejím právům postupováno nepřátelsky.

Uvádím fakta: Nemáme žádné možnosti prostřednictvím tisku nebo rozhlasu vás informovati. Jste sami svědky toho, že po únoru 1948 byl postupně zastaven veškeren katolický tisk. Vzpomeňte jen na lidové týdeníky Rozsévač a Neděli. V dubnu 1949 byly zastaveny dokonce diecesní úřední věstníky /Acta curia/, které nebyly ani za německé okupace zastaveny. V tomto směru par. 18 nové ústavy zaručuje nám svobodu projevu, ale skutečnost je taková, že ministerstvo informací výnosem z 27. IV. 1949 zasáhlo rušivě a v rozporu s takzvaným vydavatelským zákonem i do vydávání a rozšiřování informací pomocí cyklostylu. Jde se dokonce tak daleko, že se zasahuje i do vnitřních církevních záležitostí, jako je např. obsazování far /beneficií/ a za účasti suspendovaných kněží a neinformovaných laiků tvoří se proti biskupům nepravá „Katolická akce“, která má vnést zmatek mezi věřícími a znemožnit biskupům hájit svobody a práva Církve.

Prohlásili jsme a znova prohlašujeme, že tato nepravá katolická akce je hnutí rozkolné a každá účast na ní a spolupráce musí být stíhána církevními tresty. Inspirátoři a svolavatelé upadli již ipso facto do exkomunikace t. j. jsou vyloučeni z Církve podle can. 2334 odst. 2 a 2331 par. 2 CIC. Pozdravný telegram, zaslaný biskupům nic nemění na skutečnosti, že celá akce je namířena proti jednotě Církve a církevní kázni.

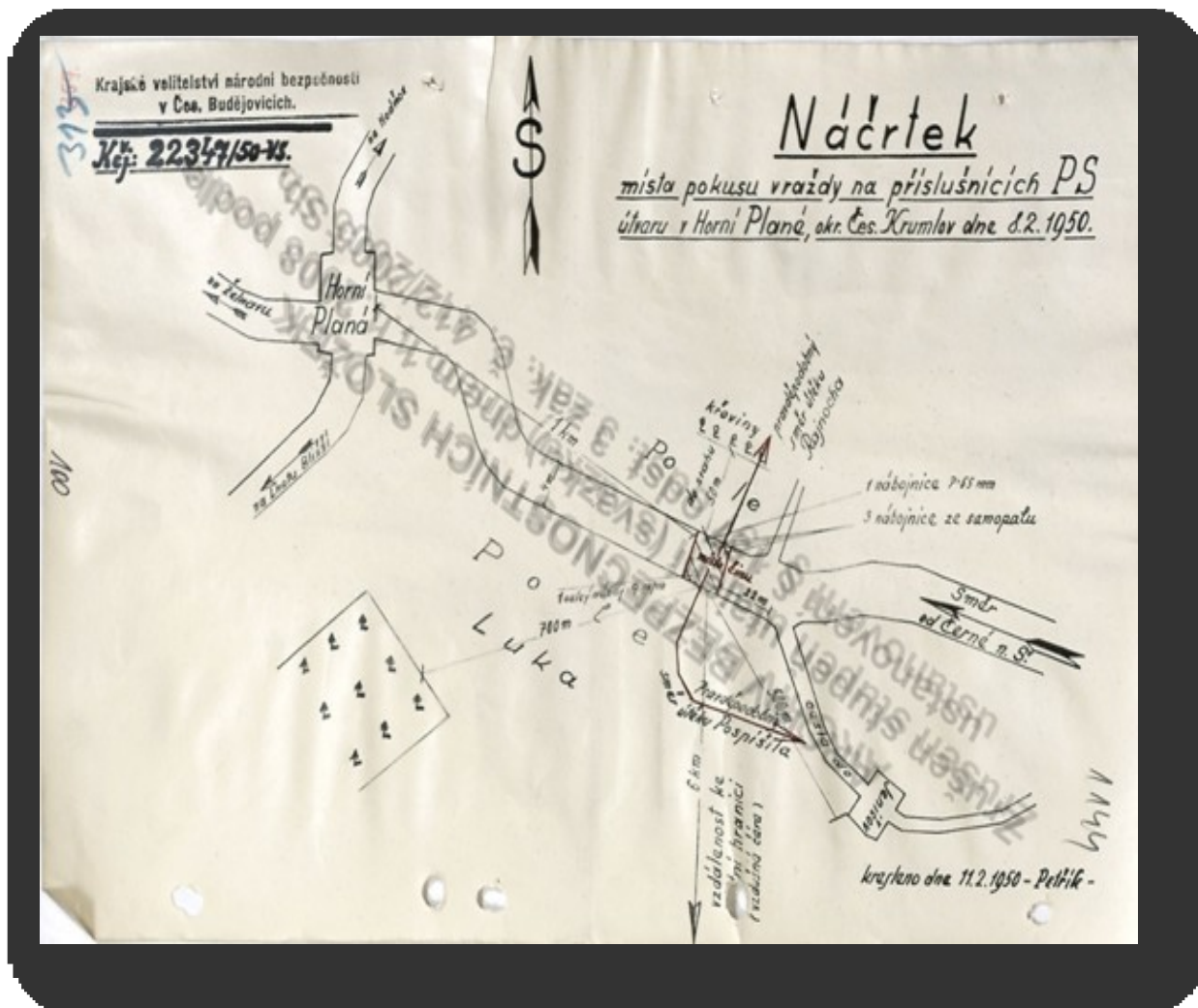
Očekáváme, že ti, kdož se k této tzv. katol. akci připojili z donucení nebo nevědomosti, svůj čin odvolají prohlášením u svého ordináře. Podobně doufáme, že učiní i ti kněží, o jejichž věrnosti nepochybujeme a jichž podpisu pro dohodu Církve a státu bylo bez

jejich vědomí užito k projevu souhlasu s tzv. Katol. akcí.

Z těchto fakt jasně vyplývá, že tu nejde už o dohodu mezi Církví a státem, ale o podživení římskokatolické církve ideologii, která je protikřesťanská, jež hlásá nahrazení náboženství marxismem a osobuje pro stát práva i ve věcech svědomí, víry a mravů, což žádný křesťan nemůže uznati. Tak např. na IX. sjezdu KSČ ministr informací Václav Kopecký prohlásil: „Musíme odbourati všechno to staré, překonané, co z ideologické nadstavby kapitalistického řádu zůstalo ... musíme zbudovati ... nový pokrokový světový názor ... jenž je dán dialektickým a historickým materialismem a leninismem, soustavou nauk Marxe, Engelse, Lenina a Stalina.“ Na témže sjezdu min. školství Dr. Zd. Nejedlý prohlásil: „Máme ještě u nás mnoho přežitků dokonce starých feudálních přežitků, staré církevní výchovy ... Musíme se snažit, abychom všechny tyto přežitky vypudili a vytvořili nového skutečně komunistického člověka.“

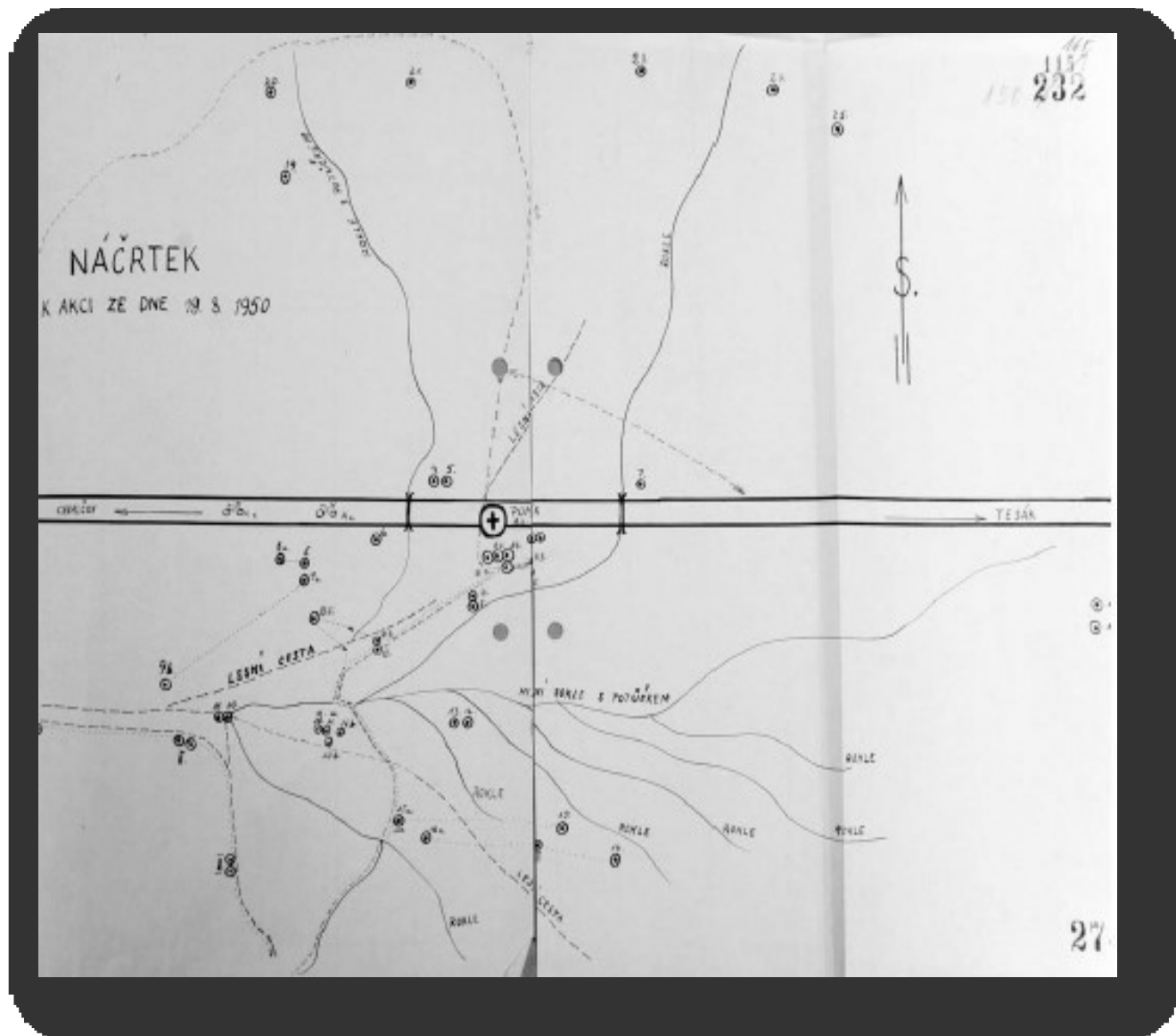
Bráníme se proto pochopitelně jakémukoliv dosazování komisařů do církevních institucí pod jakoukoliv rouškou, ať už se tak děje např. zaváděním národních správ v Katol. Charitě, dosazováním akčních výborů do katol. spolků a jmenováním různých zmocněnců do biskup. Konsistoří, kněžských seminářů, instruktorů společenských nauk na theol. fakulty a bohosl. učiliště, patronátních zmocněnců apod. Nedáme souhlas k tomu, aby Cíkev z důvodu kongruy /platu/ nebo nějakých subvencí byla zotročena a připravena o svobodu.

7) Náčrtek zadržení během pokusu o přechod hranice

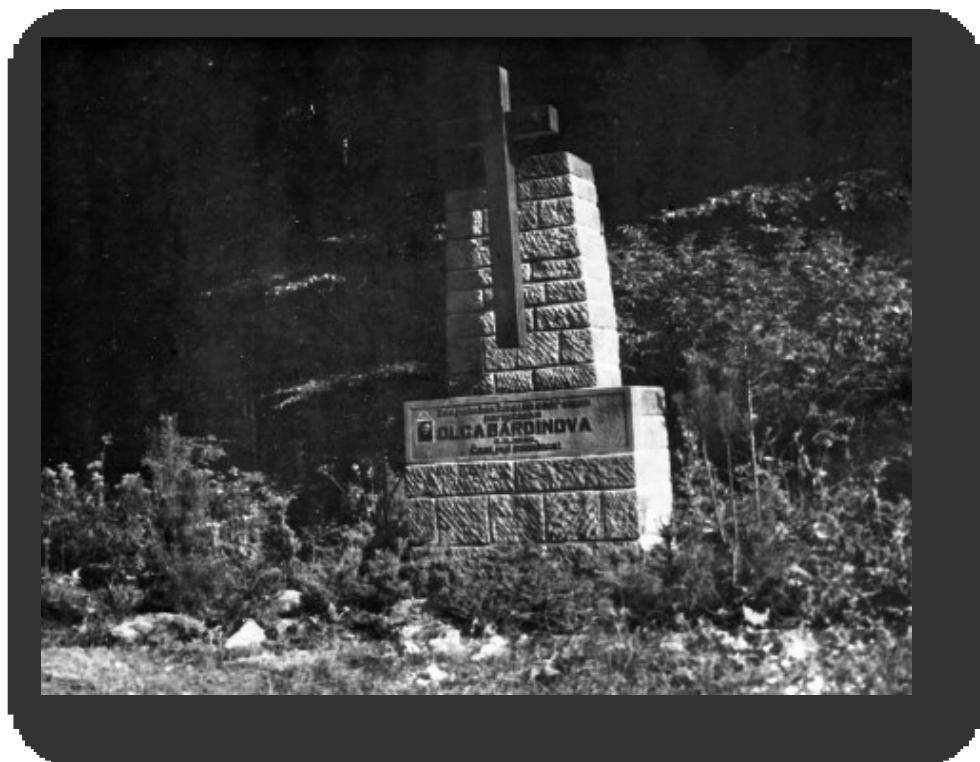

Obr. 7.1 Náčrtek místa „pokusu vraždy“ na příslušnicích pohraniční stráže u Horní Plané během neúspěšného pokusu Miloslava Pospíšila, Vladimíra Rajnocha a Ladislava Paly o překročení státní hranice dne 8. února 1950.

8) Akce na Tesáku

Obr. 8.1 Náčrtek z akce pod Tesákem zachycující ve svém středu pomník Olgy Bardinové a rozmístění orgánů StB.

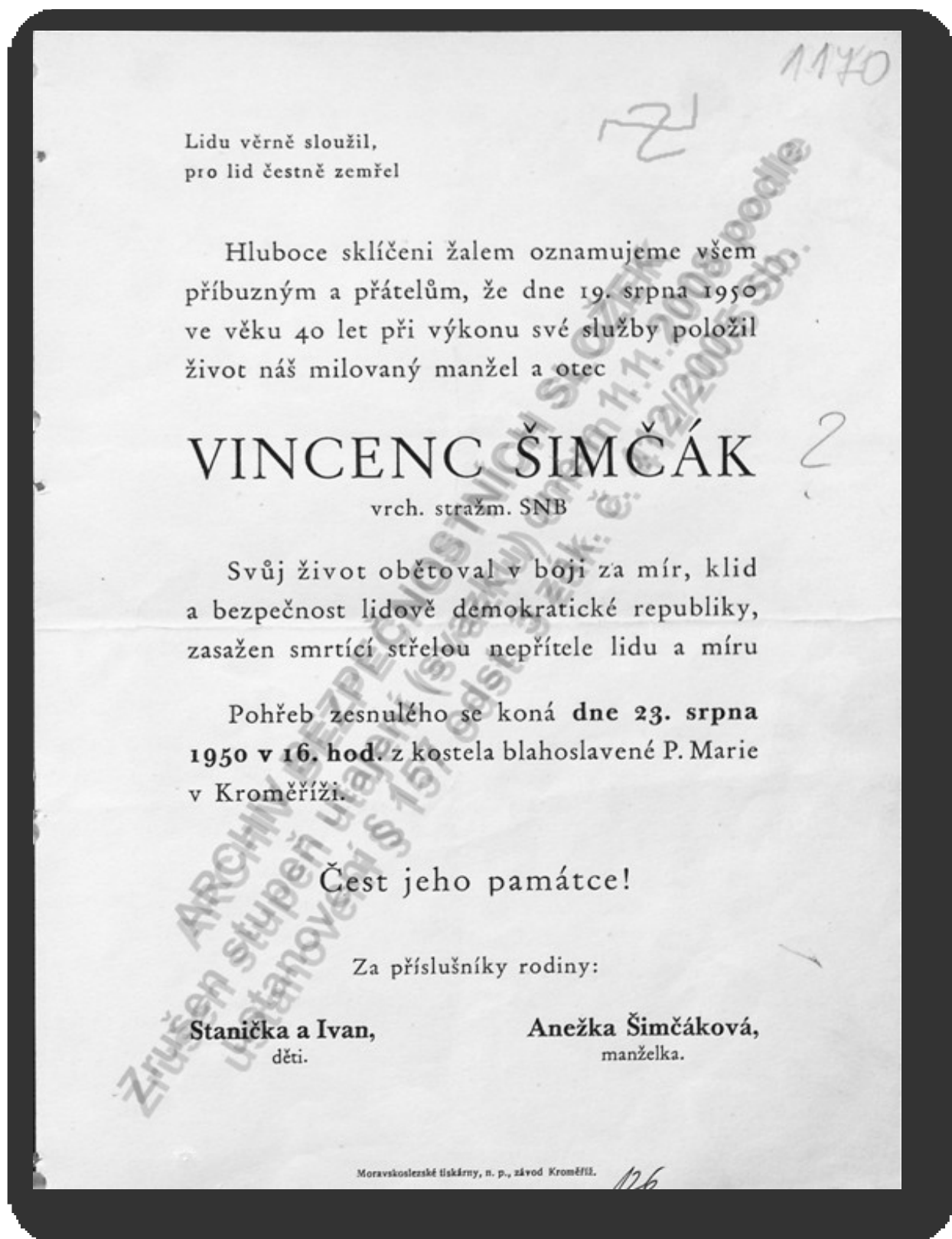

Obr. 8.2 Pomník partyzánské spojky Olgy Bardinové stojící u silnice mezi Chvalčovou Lhotou a Tesákem.

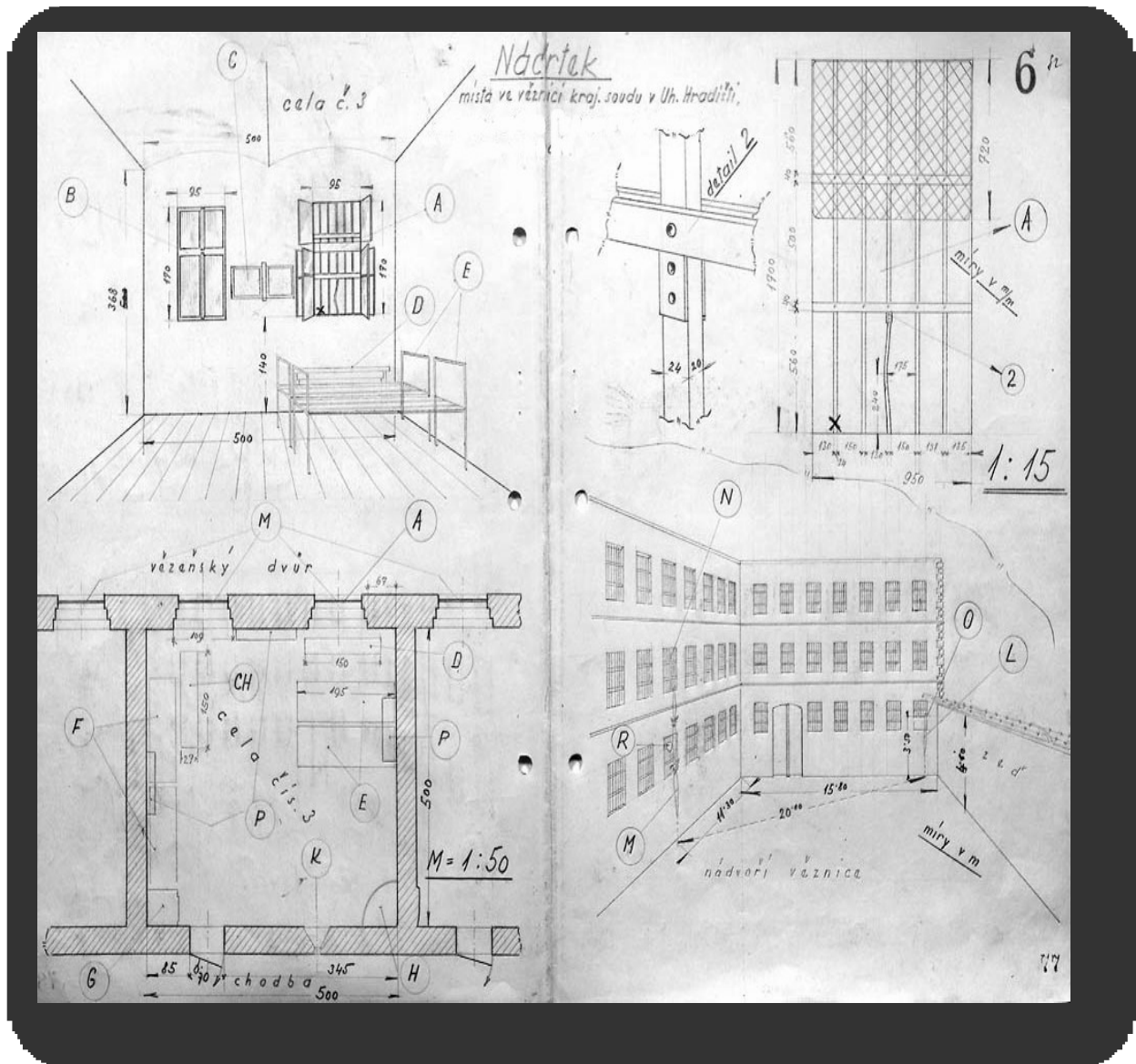
Obr. 8.3 Místo, odkud měl Miloslav Pospíšil střílet po vrch. strážm. Vincenci Šimčákovi

9) Popsané parte vrch. strážm. Vincence Šimčáka

Obr. 9.1 Úmrtní oznámení vrch. strážm. Vincence Šimčáka. Již pět minut po jeho vyvěšení na ONV v Kroměříži na něm přibyl namalovaný hákový kříž a otazník.

10) Nákres cely a útěku Bedřicha Perútka

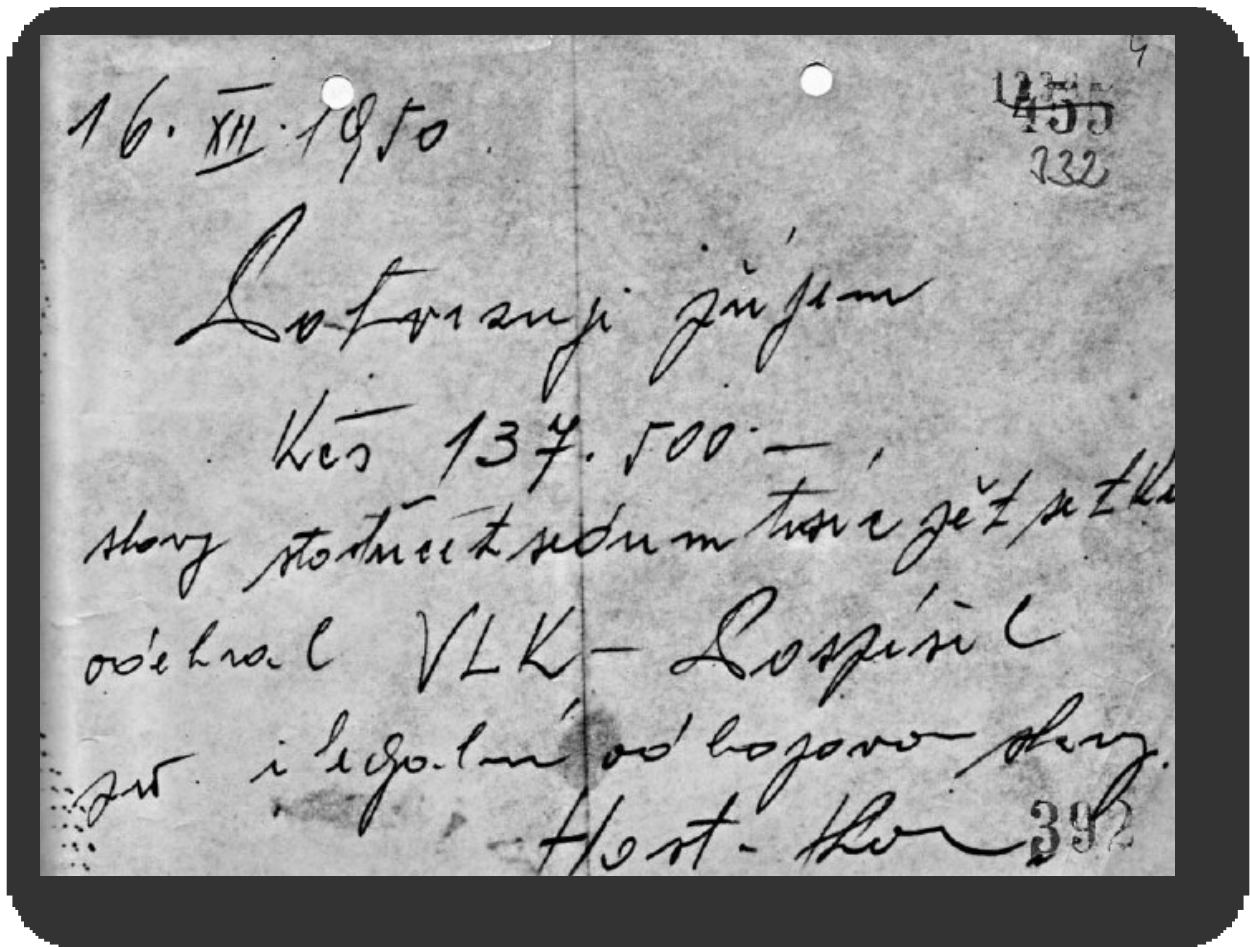

Obr. 10.1 Nákres cely a dvora uherskohradištské věznice, ze které 2. prosince 1950 uprchli Bedřich Perútka, Jan Sojka a Eduard Sedlář.

Legenda:

A okenní mříž	B druhé okno
C polička na jídlo	D lavice
E postele	F stoly
G záchod	H kamna
CH lavice	K kukátko do cely
L příkrývka připevněná na mříže, po níž se potom vyšplhali na zeď	
M 3 svázané deky a okna cely vedoucí na dvůr	
N okno, z něhož Perútka utekl	
O okno, na němž připevnili jednu z příkrývek, po níž se pak vyšplhali na zeď	
P dvě malé lavičky v cele	

11) Stvrzenka vystavená po přepadení kempeličky v Blazicích

Obr. 11.1 Stvrzenka vystavená Miloslavem Pospíšilem po přepadení kempeličky v Blazicích.

12) Rekonstrukce ze zatčení Miloslava Pospíšila

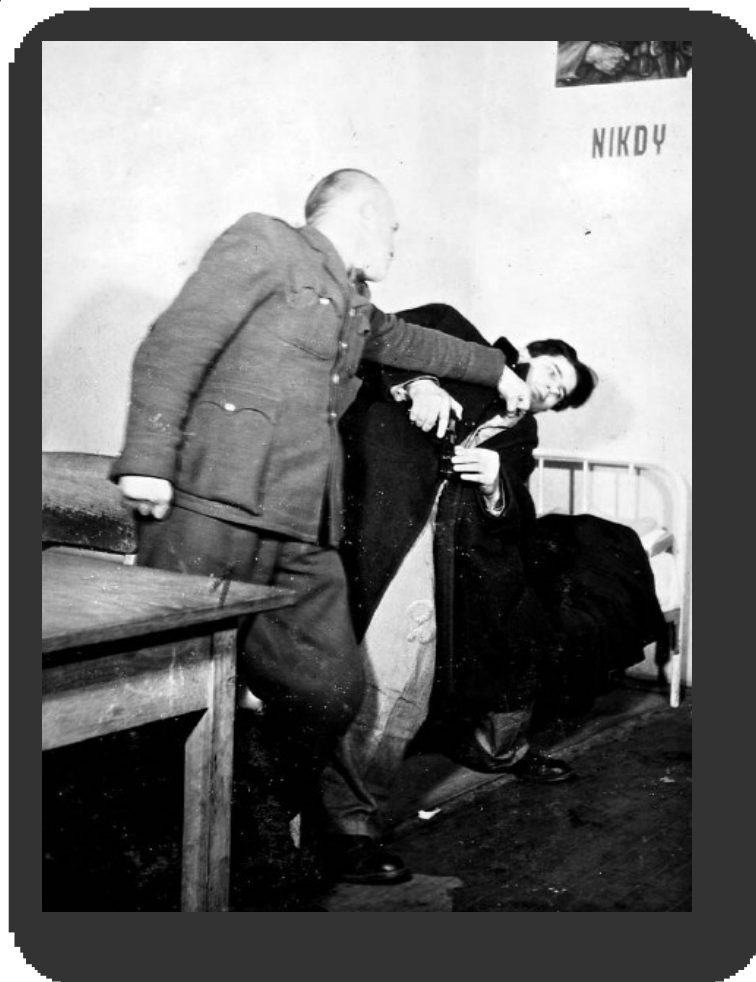
Obr. 12.1 Pristupci SD převádějí Miloslava Pospíšila na stanici SVD ve vsetine.

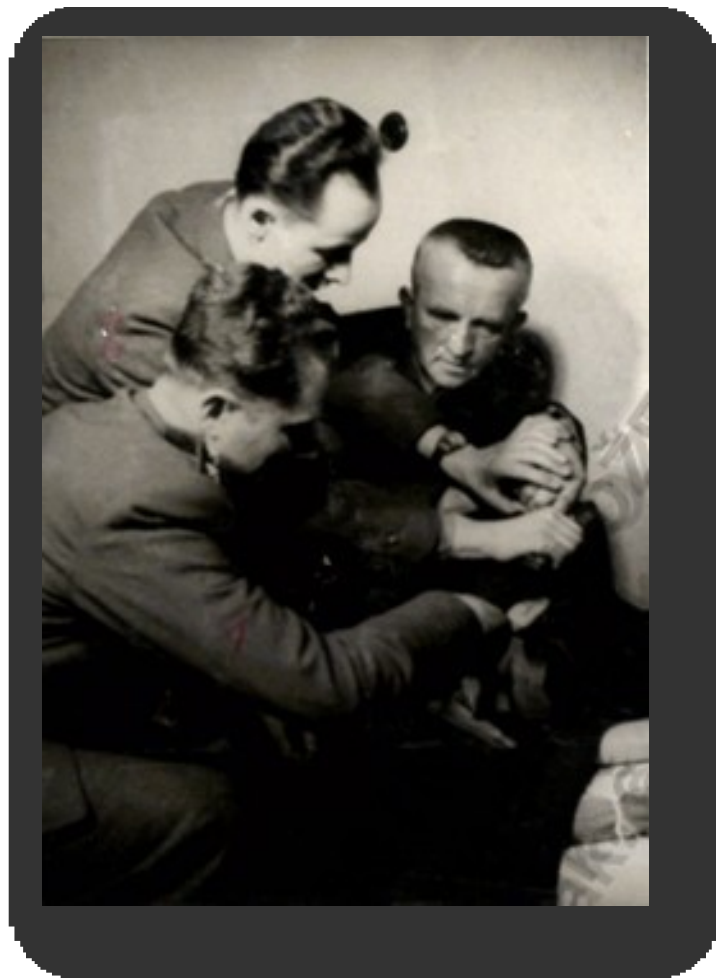
Obr. 12.2 Miloslav Pospíšil při předběžném výslechu a zjišťování totožnosti.

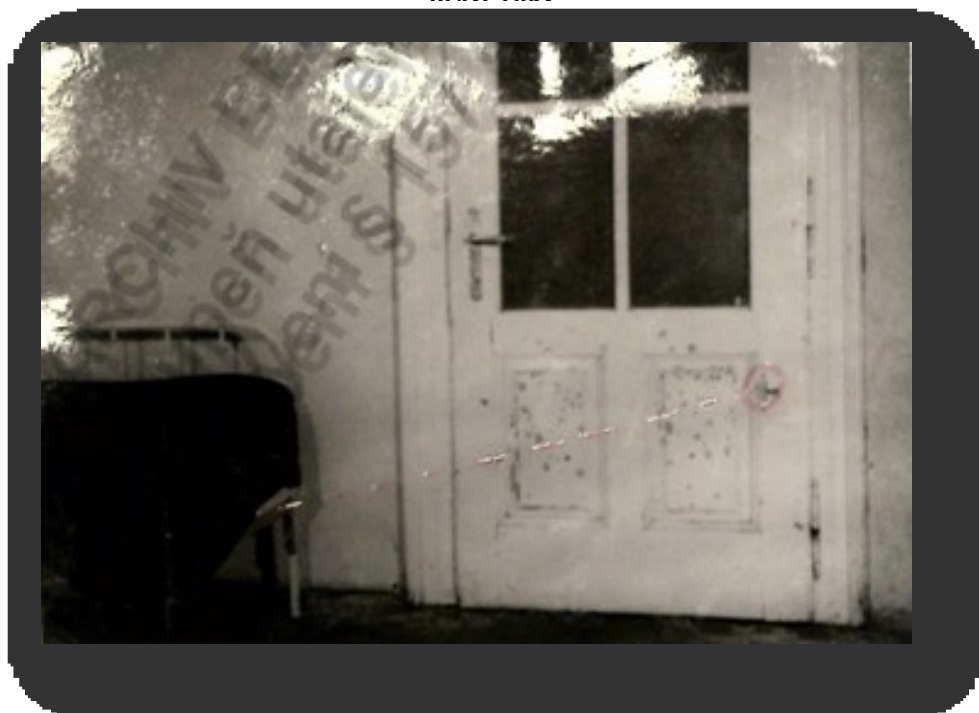
Obr. 12.3 Po nedbale vykonane osobni prohlidce vztahu Pospisu z kabatu pistoli.

Obr. 12.4 Než se pouari rospishovi natannout a oujisu zdrau, srazi jej vrcu. strazin. Bařina pětí na postel.

Obr. 12.5 Zápas Mnoštava rospisua s prisusmky SIND, kteří se mu snaží sebrat pistoli. Během zápasu dochází k výstřelu. Zbloudilá kulka způsobí mlad. strážm. Stodůlkovi (na snímku v popředí) průstřel pravé ruky

Obr. 12.6 Uvzlá kulka ve dveřích služebny.

13) Smrt Františka Motaly

Obr. 13.1 Postel, ve které se ukrýval František Motala

Obr. 13.2 V bezvychodne situaci zvolil Frantisek Motala sebevrazdu strelou do spanku. Zasahující příslušníci StB po vyšlé ráně postel prostřeleli.

14) Odsouzení a tresty v hlavních soudních procesech vedené proti Horám Hostýnským a Trojáku

Státní soud odd. Brno – Proces s Miloslavem Pospíšilem a spol. (22. – 26. května 1951)

Odsouzení a tresty:

1) Miloslav Pospíšil – trest smrti	13) Jan Stáhala – 24 let
2) Josef Čuba – trest smrti	14) František Šindler – 18 let
3) Antonín Kohout – 20 let	15) Vladimír Kohout – 4 roky
4) Josef Jukl – 25 let	16) Jaroslav Rajnoch – 18 let
5) Vladimír Rajnoch – trest smrti	17) Ladislav Pospíšil – 14 let
6) Vincenc Ráček – 12 let	18) Josef Gregor – 12 let
7) Karel Sedlařík – 15 let	19) Vladimír Pírek – 13 let
8) Alois Sedlařík – 23 let	20) Vojtěch Heiz . 8 let
9) Josef Krejčí – 24 let	21) Jan Šindelek – 6 let
10) Sigmund Bakala – trest smrti	22) Zdeněk Šmora – 8 let
11) Metoděj Čech - doživotí	23) Josef Uhlář – 15 let
12) Ladislav Pala - doživotí	

Státní soud odd. Brno – Proces s Rudolfem Sachrem a spol. (5. – 8. června 1951)

Odsouzení a tresty:

1) Rudolf Sacher – doživotí	8) Otto Čala – 23 let
2) František Rajnoch – 14 let	9) Milan Sedlák – 6 měsíců
3) Svatoslav Krumpholc – 11 let	10) Kamil Špaček – 13 let
4) Emil Navrátil – 17 let	11) Marie Ovčačiková – 18 měsíců
5) Bohdana Bartošová – 4 roky	12) Ladislav Janda – 1 rok
6) Alois Šamánek – 6 let	13) František Dostál – 15 let
7) Zdeněk Pánek – 18 měsíců	14) Čeněk Kužela – 17 měsíců

Státní soud odd. Brno – Proces s Vlastimilem Perútkou a spol. (19. – 22. června 1951)

Odsouzení a tresty:

1) Vlastimil Perútko – 25 let	9) Václav Rakovský – 2 roky
2) Josef Pala – 4 roky	10) Milan Drbušek – 4 měsíce
3) Václav Kraus – 14 let	11) František Pazdera – 18 měsíců
4) Ladislav Foukal – 18 let	12) Marie Kaďůrková – 3 měsíce
5) Alois Lanžhotský – 13 let	13) Anežka Benešová – 2 roky
6) Jaroslav Velikovský – 12 let	14) František Totek – 3 roky
7) František Dubják – 17 let	15) Arnošt Masný - 1 rok
8) Miloslav Románek – 10 let	16) Bedřich Perútko – 23 let

Státní soud odd. Brno – Proces s Karolínou Křepelkovou a spol. (15. ledna 1952)

Odsouzení a tresty:

1) Karolína Křepelková – 1 rok	4) Inocenc Hostaša – 3 a půl roku
2) František Křepelka – 7 let	5) František Pospíšil – 10 let
3) Dalila Češková – 2 roky	6) Oldřich Pecl – 3 roky

Státní soud odd. Brno – Proces s Milanem Mohylou a spol. (15. – 17. ledna 1952)

Odsouzení a tresty:

1) Milan Mohyla – 15 let*	8) Karel Krutil – 7 let
2) Jan Sojka – 16 let	9) Václav Kostrbel – 15 let
3) Antonín Hilský – 5 let	10) Jaromír Rajnoch – 18 měsíců
4) Alois Vykopal - 11 let	11) František Hradil – 13 měsíců
5) Oldřich Pajdla – 11 let	12) Jan Straka – 14 měsíců
6) Anežka Pospíšilová – 8 let	13) Miroslav Bílek – 1 rok
7) Eduard Perútko – 17 let*	

Krajský soud v Uherském Hradišti (Rozsudek ze dne 5. března 1953)

Odsouzení a tresty

1) Alois Doležal – 16 let	5) František Mička – 15 let
2) Alois Kovář – 16 let	6) Alois Novosad – 4 roky
3) Alois Hruška – 15 let	7) Antotní Busek – 2 roky
4) Antonín Židek – 16 let	8) Vincenc Šebesta – 3 roky

Krajský soud v Uherském Hradišti (5. května 1954)

Odsouzení a tresty:

- 1) Ladislav Smékal – doživotí

K uvedeným soudním přelíčení vedených proti odbojovým skupinám Hory Hostýnské a Troják je nutné podotknout, že neobsahují úplný výčet všech, kteří byli ve spojitosti se zmíněnými skupinami odsouzeni. V letech 1951 – 1954 probíhaly mnohá soudní líčení především s podporovateli odboje, přičemž často byli souzeni jednotlivci. K výše uvedeným vyšším trestu je třeba dodat, že zde zmíněné uložené tresty odnětí svobody (popř. trest smrti) nebyly jediným soudním postihem. Tresty byly navýšeny o pokuty, ztrátu občanských práv a propadnutí jmění v různém rozsahu.

*Milan Mohyla a Eduard Perútka byli jedini ze všech souzených v souvislosti s Horami Hostýnskými a Trojákem, kteří uspěli s odvoláním u Nejvyššího soudu a dosáhli zmírnění původně uloženého trestu. Milanu Mohylovi byl trest odnětí svobody snížen na 11 let, Eduardu Perútkovi na 14.

